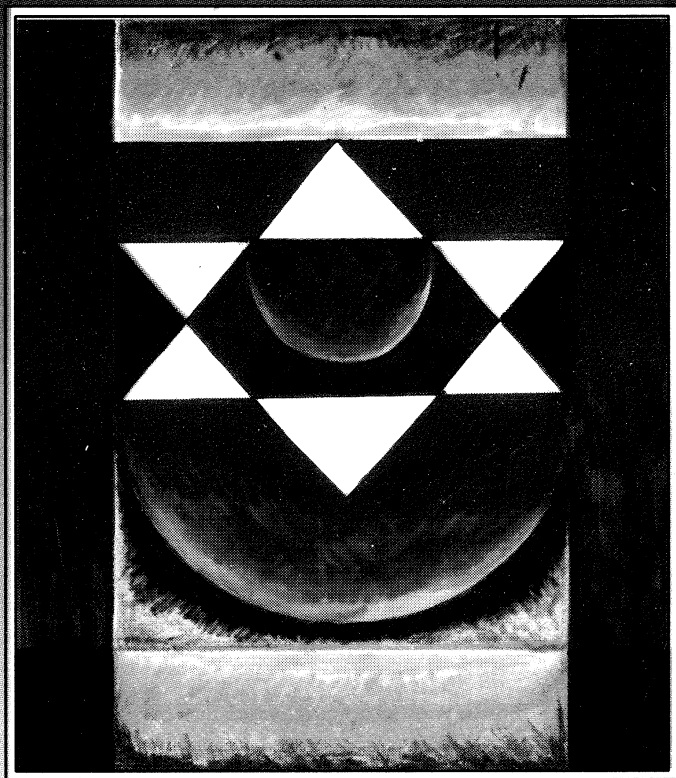
പത്മസിന്ധു

ഡോ. സുവർണ്ണ നാലപ്പാട്

പത്മസിന്ധു

പത്മസിന്ധു

ഡോ: സുവർണ്ണാ നാലപ്പാട്ട്

പ്രസാധകർ:
മാതൃഭൂമി പ്രിൻറിംഗ് ആൻഡ് പബ്ലിഷിംഗ് കമ്പനി
ലിമിററഡ്, കോഴിക്കോട് 673001

1996 വില 55 ക.

ഒന്നാംപതിപ്പ് 1996

Title : Padmasindhu

Author: Dr. Suvarna Nalappatt M. D.

Cover: Prasad

Price Rs. 55.00

Printed by P. V. Chandran
at the Mathrubhumi M. M. Press, Calicut-1
Publishers:
The Mathrubhumi Printing & Publishing Co. Ltd.
Calicut-673 001

1996

സമർപ്പണം

എന്റെ സഹസ്രാരപത്മത്തിലെ സുധാസിന്ധുവിന്ന്

ഡോ: സുവർണ്ണാ നാലപ്പാട്ട്

അച്ഛൻ: കെ. ജി. കരുണാകരമേനോൻ

അമ്മ: നാലപ്പാട്ട് അമ്മിണിഅമ്മ

പ്രാഥമികവിദ്യാഭ്യാസം രാമരാജമെമ്മോറിയൽ സ്കൂളം, വന്ദേരി ഹൈസ്കൂളം, മമ്മിയൂർ ലിററിൽഫ്ലവർ കോളേജിൽ നിന്ന് സുവോളജി ഐച്ഛികവിഷയമായെടുത്ത് ബി.എസ്-സി., കോഴിക്കോട് മെഡിക്കൽ കോളേജിൽ നിന്ന് എം.ബി.ബി.എസ്. & എം.ഡി. (പത്തോളജി).

പത്തോളജിയിൽ അസോസിയേററ് പ്രൊഫസറായി ഇപ്പോഠം മെഡിക്കൽ കോളേജിൽ ജോലിചെയ്യുന്നു.

ഭർത്താവ്: പരേതനായ ഡോ: കെ. എ. ഉദയഭാനു

മകൻ: അഭിലാഷ്

പ്രസിദ്ധീകരിച്ച പുസ്തകങ്ങഠം:

(1) താമരപ്പൂക്കഠം (കവിത)
(2) പുഴയുടെ കഥ (നോവൽ)
(3) അമൃതജ്യോതി (പഠനം)
(4) ഇന്ത്യയെ കണ്ടെത്തൽ (ജ്യോതിശ്ശാസ്ത്രം)
(വരാഹമിഹിരന്റെ പഞ്ചസിദ്ധാന്തികയിലൂടെ)
(5) നാലപ്പാടന്റെ ചക്രവാളച്ചെമ്പുരുളി (നിരൂപണം)

പ്രസാധകക്കുറിപ്പ്

പരമ്പരാഗതമായി ഭാരതീയർ ആദരിച്ചുപോരുന്ന ഗ്രന്ഥങ്ങളെ ആധാരമാക്കി രചിക്കപ്പെട്ടവയും ആത്മീയവും സാംസ്കാരികവുമായ ആശയങ്ങളെ പ്രതിഫലിപ്പിക്കുന്നവയുമായ കൃതികളെ പുറത്തിറക്കുന്നതിലാണ് മാതൃഭൂമിക്കു താത്പര്യം. ഈ ഇനത്തിൽപ്പെട്ട ക്ലാസിക് കൃതികളെ അനുവാചകർക്കു പരിചയപ്പെടുത്തിക്കൊടുക്കുന്നതിലും മാതൃഭൂമി കഴിയുന്നത്ര ശ്രദ്ധിച്ചുവരുന്നുണ്ട്. ഈദൃശ കൃതികൾ പ്രസിദ്ധീകരിക്കുക എന്ന ലക്ഷ്യം മുൻനിർത്തിക്കൊണ്ടുള്ള ഈ പരിശ്രമത്തിൽ ലാഭനഷ്ടങ്ങളെക്കുറിച്ച് അധികമൊന്നും വിചിന്തനം ചെയ്യാറില്ല. എന്നിരുന്നാലും ഈ നിലപാട് വിജയിച്ചുവരുന്നതായി അനുഭവത്തിൽനിന്നു ഞങ്ങൾക്കു മനസ്സിലാക്കാൻ കഴിഞ്ഞിട്ടുണ്ട്.

'പത്മസിന്ധു' എന്ന ഈ കൃതി രചിച്ച ഡോ: സുവർണ്ണാ നാലപ്പാട്ട് നൂതനാശയങ്ങൾ ഉൾക്കൊള്ളാൻ കഴിയുന്ന എഴുത്തുകാരിയും പ്രസംഗകയും എന്ന നിലയ്ക്ക് ഇതിനകം പ്രസിദ്ധിയാർജ്ജിച്ചുകഴിഞ്ഞിട്ടുണ്ട്. തിരക്കേറിയ ജോലിക്കിടയിലും വായനയ്ക്കു് കൂടുതൽ സമയം അവർ കണ്ടെത്തുന്നു. മത—സാംസ്കാരികമണ്ഡലങ്ങളിലും അവരുടെ സ്വന്തം തൊഴിലായ ചികിത്സാരംഗത്തും തുല്യനിലയിൽ ശോഭിക്കുവാൻ അവർക്കു കഴിയുന്നു എന്ന വസ്തുത അവരുടെ ചിന്താശീലത്തെയാണ് വെളിപ്പെടുത്തുന്നത് എന്നു ഞാൻ കരുതുന്നു. ഏതു കാര്യത്തിലും ശാസ്ത്രത്തിന്റെ പിൻബലം കണ്ടെത്തുന്നതിലാണ് അവർ ആഹ്ലാദം കൊള്ളുന്നത്. മാത്രവുമല്ല യുക്തിപൂർവ്വം വിഷയങ്ങളെ അവതരിപ്പിക്കുന്നതിൽ നന്നേ മനസ്സിരുത്തുകയും ചെയ്യുന്നു.

ബ്രഹ്മസൂത്രശാങ്കരഭാഷ്യം, വാക്യവൃത്തി, സൗന്ദര്യലഹരി —ഇത്രയുമാണ് ഈ കൃതിയുടെ ഉള്ളടക്കം. ഈ മൂന്നു കൃതികളും ശ്രീശങ്കരാചാര്യവിരചിതങ്ങളാണ്. ഈ വിഷയങ്ങളുടെ കാതലിൽ സ്പർശിച്ചുകൊണ്ട് വിദ്യാവാചസ്പതി വി. പനോളി ശ്രദ്ധേയമായ അവതാരിക എഴുതിക്കഴിഞ്ഞ സ്ഥിതിക്ക് അവയെക്കുറിച്ചൊന്നും ഈ ഹ്രസ്വമായ കുറിപ്പിൽ ഞാൻ പറയാനാഗ്രഹിക്കുന്നില്ല. പോരെങ്കിൽ ബ്രഹ്മസൂത്രം എനിക്ക് അപ്രാപ്യവുമാണ്. ശ്രീരാമാനുജാചാര്യരുടെ ബ്രഹ്മസൂത്രഭാഷ്യത്തെ അധികരിച്ച് സ്വാമി ഗംഭീരാനന്ദ ആംഗലഭാഷയിൽ രചിച്ച കൃതിയുടെ ചില ഭാഗങ്ങൾ ഞാൻ വായിച്ചിട്ടുണ്ട് എന്നതൊഴിച്ചാൽ ആ മഹത്തായ കൃതിയെപ്പററി കൂടുതൽ വല്ലതും പറയാൻ ഞാൻ അശക്തനാണ്. മററു രണ്ടു വിഷയങ്ങളും—വാക്യവൃത്തിയും സൗന്ദര്യലഹരിയും—

താരതമ്യേന കഠിനങ്ങളോ, മനസ്സിലാക്കുവാൻ പ്രയാസമേറിയവയോ അല്ല. 'തത്ത്വമസി' എന്ന മഹാവാക്യത്തിന്റെ അന്തസ്സത്തയെ വെളിവാക്കുവാൻ ഉദ്ദേശിച്ചുകൊണ്ട് ആചാര്യപാദർ രചിച്ച കൃതിയാണ് വാക്യവൃത്തി. ഗുരുശിഷ്യസംവാദരൂപത്തിലുള്ള ഈ കൃതിയിൽ പ്രതിപാദനം ലളിതവും അധ്യാത്മചിന്ത പുലർത്തിപ്പോരുന്നവരെ ആകർഷിക്കാൻ പോന്നതുമാണ്. ശാസ്ത്രഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ നിന്ന് തത്ത്വമസിയുടെ പൊരുൾ ഉൾക്കൊള്ളാൻ ഒരു സാമാന്യമനുഷ്യന്നു സാധിച്ചെന്നു വരില്ല. എന്താണ് കാരണം എന്നു ചോദിച്ചാൽ, ശാസ്ത്രപഠനത്തിൽ ഉപസ്ഥിതി കൈവരിക്കുക എന്നതു തുലോം പ്രയാസമേറിയ കാര്യമാണ് എന്നേ ഉത്തരം പറയാനൊക്കൂ. ദീർഘകാലതപസ്യ അതാവശ്യപ്പെടുന്നു. അതിനൊക്കെ ആർക്കാണ് നേരമുള്ളത്? അത്തരക്കാർക്ക് വാക്യവൃത്തിപോലുള്ള കൃതികൾ ഒരനുഗ്രഹവും അതിലേറെ വിശ്വസിക്കാവുന്ന ഒരു വഴികാട്ടിയുമാണ്.

ഇനി 'സൗന്ദര്യലഹരി'യുടെ കാര്യമല്ലേ? ഈ കൃതി ആചാര്യർ രചിച്ചതാണെന്നും അല്ലെന്നുമുള്ള അഭിപ്രായങ്ങൾ തുല്യബലം പ്രാപിച്ചുവന്നതായിട്ടാണ് അറിവ്. ഇന്ത്യയിലെങ്ങുമുള്ള മഹാപണ്ഡിതന്മാർ ഈ സമസ്യയെക്കുറിച്ച് അനുകൂലമായും പ്രതികൂലമായും അഭിപ്രായങ്ങൾ പറയാൻ തുടങ്ങിയിട്ട് നൂററാണ്ടുകൾ കഴിഞ്ഞു. എന്നിട്ടും ഈ കൃതിയുടെ കർത്തൃത്വം ആരിലാണെന്ന് അന്തിമമായി തീരുമാനിക്കപ്പെട്ടിട്ടില്ല. കൃതി ആചാര്യർ തന്നെ രചിച്ചതാണെന്ന് തെളിഞ്ഞാലും ഇല്ലെങ്കിലും ഭക്തിപ്രസ്ഥാനത്തിന്റെ നിലനില്പിന്ന് അതിശക്തിയായ ഊന്നൽ കൊടുത്തുകൊണ്ടുള്ള എത്രയെങ്കിലും ആശയങ്ങളും വീക്ഷണങ്ങളും അതിലുണ്ട് എന്ന വസ്തുതയെ വിഗണിക്കാനാവില്ല.

മതത്തോടും തത്ത്വശാസ്ത്രത്തോടും ബന്ധം പുലർത്തുന്ന കൃതികൾ പ്രസിദ്ധീകരിക്കാൻ തുനിയുമ്പോൾ മാതൃഭൂമി സ്വീകരിക്കുന്ന നിലപാട് എന്തെന്നു മുകളിൽ സൂചിപ്പിക്കുകയുണ്ടായല്ലോ. ഈ കൃതിയുടെ കാര്യത്തിലും ശുഭാപ്തിവിശ്വാസമാണ് ഞങ്ങൾക്കുള്ളത്. അനുവാചകരെ ആശ്രയിച്ചാണ് പ്രസിദ്ധീകരണത്തിന്റെ വിജയം നിലകൊള്ളുന്നത്. ഇതിന്നകം പുറത്തിറക്കിയ മതതത്ത്വശാസ്ത്രഗ്രന്ഥങ്ങൾ ഉത്സാഹപൂർവ്വം വാങ്ങുകയും അതുവഴി ഞങ്ങളെ പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുകയും വിജയിപ്പിക്കുകയും ചെയ്ത വായനക്കാർ ഈ കൃതിയുടെ കാര്യത്തിലും അതേ നിലപാട് സ്വീകരിക്കുമെന്ന് ഞങ്ങൾ പ്രതീക്ഷിക്കട്ടെ.

കോഴിക്കോട്

എം. പി. വീരേന്ദ്രകുമാർ

അവതാരിക

അദ്വയഭാഷ്യകാരനായ ജഗദ്ഗുരു ശ്രീശങ്കരനെ അമർത്ത്യ ഗുരുസമാനനാക്കിയത് അദ്ദേഹം രചിച്ച പ്രസ്ഥാനത്രയഭാഷ്യ മാണ്. ആശയഗാംഭീര്യത്തിലും ആവിഷ്കരണപാടവത്തിലും വ്യാഖ്യാനചാതുരിയിലും ബ്രഹ്മസൂത്രഭാഷ്യം മുൻപന്തിയിൽ നില്ക്കുന്നു. ഇതാണ് 'പത്മസിന്ധു'വിലെ വിഷയങ്ങളിൽ ഒന്നാമത്തേത്. രണ്ടാമത്തേതാകട്ടെ ആചാര്യവിരചിതമായ വാക്യവൃത്തി എന്ന പ്രകരണഗ്രന്ഥമാണ്. പത്മസിന്ധു എന്ന പേരിന് അരിയൊരഴക ചാർത്താൻ പോന്നവയാണ് ഈ രണ്ടു കൃതികളും. മൂന്നാമത്തേതായ സൗന്ദര്യലഹരിയിൽ ആകെയുള്ള 100 ശ്ലോകങ്ങളിൽ ആദ്യത്തെ 41 മാത്രമാണ് ആചാര്യർ രചിച്ചിട്ടുള്ളത് എന്ന് ഐതിഹ്യത്തെ മുൻനിർത്തിക്കൊണ്ട് സുപ്രസിദ്ധപണ്ഡിതനായ വടക്കുംകൂർ രാജരാജവർമ്മരാജ പറഞ്ഞിട്ടുണ്ട് (കേരളീയ സംസ്കൃതസാഹിത്യചരിത്രം, പുറം 262). വാക്യവൃത്തി തികച്ചും പ്രക്ഷിപ്തവിമുക്തമാണ്. എന്നാൽ ബ്രഹ്മസൂത്രഭാഷ്യത്തിൻെറ സ്ഥിതി അതല്ല. 191 അധികരണങ്ങളുള്ള ഈ കൃതിയുടെ ഭാഷ്യത്തിൽ അങ്ങിങ്ങായി പ്രക്ഷിപ്തങ്ങൾ ഏറെ കടന്നുകൂടിയിട്ടുണ്ട്. ഉദാഹരണത്തിന് അതിലെ അപശൂദ്രാധികരണംതന്നെ വേണ്ടത്ര തെളിവു നല്കും. ശൂദ്രനു വേദാധികാരമില്ലെന്നു സ്ഥാപിക്കാൻ അഞ്ചു കാരണങ്ങൾ നിലവിലുള്ള ഭാഷ്യത്തിൽ കാണിച്ചിട്ടുണ്ട്. ഈ അഞ്ചു കാരണങ്ങളും ബാലിശങ്ങളാണെന്ന് മനസ്സിലാക്കാൻ ദർശനമാർഗ്ഗത്തിൽ ചരിക്കുന്നവർക്ക് പ്രയാസമുണ്ടാവില്ല. ബാലിശമായ ഒരാശയവും ആചാര്യനാരായത്തിൽനിന്നു വരില്ല. എങ്കിൽ ഇതിന്നർത്ഥം മററാരോ ഇതിൽ മായം ചേർത്തിട്ടുണ്ട് എന്നതല്ലേ? ജാത്യാ ശൂദ്രനായ ജാനശ്രുതിയെ ക്ഷത്രിയനാക്കി ചിത്രീകരിക്കാൻ ധൃതി കാട്ടിയിട്ടുണ്ട് ഭാഷ്യത്തിൽ എന്നതിനു മേൽപ്പറഞ്ഞ അഞ്ചു കാരണങ്ങളിൽ ഒന്നിനു തെളിവു നല്കാൻ പററും.

ശാങ്കരഭാഷ്യത്തിൽ കരിനിഴൽ പതിച്ചത് ഇവിടെ മാത്രമല്ല. ഉപനിഷദ്ഭാഷ്യങ്ങളിലും ഗീതാഭാഷ്യത്തിലും പ്രക്ഷിപ്തങ്ങളുടെ കറപുരണ്ട ഭാഗങ്ങൾ എത്രയെങ്കിലുമുണ്ട്. ഭാഷ്യം കൈയിലെടുക്കുമ്പോൾ ഈവക കാര്യങ്ങൾ ഓർക്കേണ്ടതുണ്ട് എന്നു മാത്രമേ ഈ പറഞ്ഞതുകൊണ്ട് അർത്ഥമാക്കേണ്ടതുള്ളൂ. ഏതു കർമ്മത്തിനുമുണ്ടല്ലോ ഒരു ലക്ഷ്യം. എങ്കിൽ ബാദരായണ

മഹർഷി ബ്രഹ്മസൂത്രങ്ങൾ രചിക്കാൻ എന്തേ കാരണം എന്ന ചോദ്യം ഇവിടെ പ്രസക്തമാണ്.

'ബ്രഹ്മം അഥവാ പരമാത്മാവ് ഏകമാണ്. ജീവാത്മാവ് പരമാത്മാവിൽനിന്ന ഭിന്നമല്ല. ഈ പറഞ്ഞത് അറിവിലൂടെയാണ് ഉരുത്തിരിഞ്ഞു വരേണ്ടത്. ഈ ഒരവസ്ഥ ശാശ്വതമായി നിലനിത്താൻ കഴിഞ്ഞാൽ മോക്ഷപഥം തുറന്ന കിട്ടും. അറിവിലൂടെയല്ലാതെ മററൊന്നിലൂടെയും മോക്ഷം പ്രാപിക്കാനാവില്ല.'

അദ്വൈതഭാവനയുടെ ഈ ഏകലക്ഷ്യംവെച്ചുകൊണ്ടാണ് ബാദരായണമഹർഷി ബ്രഹ്മസൂത്രങ്ങൾ രചിച്ചത്. പ്രഥമദൃഷ്ട്യാ ഈ പറഞ്ഞതിന വിപരീതമാണോ എന്ന തോന്നിക്കുന്ന മന്ത്രങ്ങളും സൂക്തങ്ങളും ഉപനിഷത്തുകളിലും ഗീതയിലും മററു ശാസ്ത്രഗ്രന്ഥങ്ങളിലും കണ്ടെന്ന വന്നേക്കാം. അത്തരം വാക്യങ്ങളിലെ വിരുദ്ധാർത്ഥത്തെ ശാസ്ത്രത്തിന്റെതന്നെ വെളിച്ചത്തിൽ നിഷേധിക്കുകയും സ്വപക്ഷത്തിന് അനുകൂലമായി വ്യാഖ്യാനിക്കുകയും ചെയ്യുക എന്നതാണ് ബ്രഹ്മസൂത്രങ്ങളുടെ ലക്ഷ്യം. വിശ്വൈകഭാഷ്യകാരനായ ആചാര്യപാദരാകട്ടെ, ബാദരായണമഹർഷിയുടെ അതേ ചുവടുപിടിച്ചുകൊണ്ടു തന്റെതന്നെ ഭാഷ്യത്തിൽ അദ്വൈതവേദാന്തത്തെ കെട്ടുറപ്പുള്ള ഒരു ദർശനമാക്കിത്തീർക്കുകയാണ് ചെയ്തത്.

പത്മസിന്ധു ഒരു സ്വതന്ത്രകൃതിയാണ്. ഗ്രന്ഥകർത്രിയായ സുവർണ്ണാ നാലപ്പാട്ട് അവകാശവാദങ്ങൾ ഒന്നും ഇതിൽ ഉന്നയിച്ചിട്ടില്ല. അകൃത്രിമമായ ഒരു നിലപാടു സ്വീകരിച്ചുകൊണ്ട് അവർ കാര്യം തുറന്ന പറഞ്ഞിരിക്കുന്നത് ഇപ്രകാരമാണ്:

'ബ്രഹ്മസൂത്രശാങ്കരഭാഷ്യത്തെ ഞാൻ വ്യാഖ്യാനിക്കാൻ ശ്രമിക്കുന്നില്ല. എനിക്ക് അതു വായിച്ചപ്പോൾ തോന്നിയതും മനസ്സിലായതുമായ ചില കാര്യങ്ങൾ അപ്പപ്പോൾ കുറിച്ചിട്ടവ ഒന്ന ക്രോഡീകരിക്കുകമാത്രം ചെയ്യുന്നു' (പുറം 1).

ഈ നിലപാടിനെയാകട്ടെ ശ്ലാഘിച്ചേ തീരൂ. ഉത്തരവാദിത്തം ഏറെ ചുമലിൽ കെട്ടിയേല്പിക്കുന്നതാണ് ഒരു ഡോക്ടരുടെ ഔദ്യോഗികവൃത്തി. ഇതിനോട് ഒരു വീട്ടമ്മയുടെ ചുമതലകൂടി ഘടിപ്പിക്കപ്പെട്ടപ്പോൾ സ്ഥിതി എന്താകുമെന്ന് ആലോചിക്കാവുന്നതേയുള്ളൂ. 'ശ്വസിക്കാൻ ഇട' കാണാത്തവരാണ് ആ വൃത്തി സ്വീകരിച്ചവരിൽ അധികം പേരും. ഈ നിലയ്ക്ക് സുവർണ്ണാ നാലപ്പാട്ടിനെ അഭിനന്ദിക്കുകതന്നെ വേണം. വായനപ്രിയയായ അവർക്കു ചിന്തയുടെ പുതിയ ചക്രവാളങ്ങൾ കണ്ടെത്താനാണ് മോഹം. മാത്രമല്ല,

തൻെറ രചനകൾക്ക് ആധുനികസയൻസിൻെറ പിൻബലം കൈവരുത്താൻ ബോധപൂർവ്വം അവർ ശ്രമിക്കുന്നുമുണ്ട്. സയൻസിനു മതത്തോടും മതത്തിനു സയൻസിനോടും ബന്ധമുണ്ടാകണമെന്ന ഐൻസ്റ്റീൻെറ അഭിപ്രായം ആംഗലത്തിൽത്തന്നെ അവർ പകർത്തിയത് (പുറം 55) ഈ പറഞ്ഞതിനു തെളിവാണ്. മാഘമഹാകവി കഠോരതാരാധിപൻ എന്നു ചന്ദ്രനെ ഒരിടത്തു വിശേഷിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ട് (ശിശുപാലവധം, 1–20). ഇതിലെ കഠോരശബ്ദം ആചാര്യപാദരുടെ ഏതെങ്കിലും ഒരു കൃതിക്കു വിശേഷണപദമായി കൊടുക്കാമെങ്കിൽ, സൂത്രഭാഷ്യത്തിന് അതു തികച്ചും ചേരും. പുതിയ മേച്ചിൽസ്ഥലങ്ങൾ കണ്ടെത്താനുള്ള ഗ്രന്ഥകർത്ത്രിയുടെ വ്യഗ്രത സൂത്രഭാഷ്യംവരെ അവരെ കൊണ്ടുചെന്നെത്തിച്ചു എന്നതിൽ അനുവാചകർ വിസ്മയം കൊള്ളില്ലേ? അതിനോടു നീതി പുലർത്താനാവില്ല എന്ന തൻെറ ബോധത്തെക്കുറിച്ച് അവർതന്നെ തുറന്നു പറഞ്ഞിരിക്കേ അതിൽ തെററു കാണുാനുമാവില്ല. ആർഷസന്ദേശത്തിൻെറ നറും വെളിച്ചത്തിൽ കാര്യം വീക്ഷിക്കുമ്പോഴും കൂടുതൽ അഭിനന്ദനങ്ങൾ സുവർണ്ണയ്ക്ക് അവകാശപ്പെടാനാവും. അതെങ്ങനെയെന്നല്ലേ? പറയാം:

ഇവിടെ ശാസ്ത്രം പഠിക്കാൻ ആളുകളില്ല. ആത്മവിദ്യ നചികേതസ്സിന് ഉപദേശിച്ച യമൻ പറഞ്ഞു, 'ഈ വിദ്യയെക്കുറിച്ചു കേൾക്കാനുള്ള കാതുകൾപോലും അധികമില്ല; കേൾക്കുന്നവരിൽത്തന്നെ മനസ്സിലാക്കുന്നവർ വിരളവും' എന്ന്. ചുരുക്കത്തിൽ ഈ വിജ്ഞാനച്യുതി ഒരു യുഗത്തിനു മുമ്പു തുടങ്ങിയതാണ്. അതു തുടർന്നുകൊണ്ടേയിരിക്കുന്നു എന്നു മാത്രം. തടഞ്ഞുനിത്താനാവാത്ത ഒരു ദുഃസ്ഥിതിയാണ് ഇതെന്നു കലിയുഗത്തിൻെറ വിപരീതബുദ്ധിയെക്കുറിച്ചു പറയുന്നിടത്തു വ്യാസാചാര്യരും ചൂണ്ടിക്കാട്ടുകയുണ്ടായി, മഹാഭാരതത്തിൽ. 'കലിയുഗത്തിൻ വേദം വിററു കാശാക്കും ദ്വിജാതികൾ 'എന്നുപോലും മുന്നറിയിപ്പു നൽകാൻ ആ മഹർഷീശ്വരൻ മടിച്ചില്ല. എന്തിനേറെ? സമ്പൂർണ്ണമഹാഭാരതം വിരചിച്ചതിനുശേഷം അകത്താരിൽ ഒതുക്കാനാവാത്ത തൻെറ ഖേദം സ്ഫുരിപ്പിക്കുന്ന ഒരു ശ്ലോകം രചിച്ചുകൊണ്ടാണ് വ്യാസമുനി അവസാനത്തെ പർവ്വം പൂർത്തിയാക്കുന്നത്. ആ ശ്ലോകം താഴെ കാണുക:

ഊർദ്ധ്വബാഹുർ വിരൗമ്യേഷ
ന ച കശ്ചിത് ശൃണോതി മേ
ധർമാദർഥശ്ച കാമശ്ച
സ കിമർഥം ന സേവ്യതേ (സ്വർഗ്ഗ. പർവ്വം 5–62)

(കൈകളുയർത്തിപ്പിടിച്ചു ഞാൻ കേഴുകയാണ്, ഞാൻ പറഞ്ഞത് ആരും കേൾക്കാനില്ലല്ലോ എന്ന്. ധർമ്മത്തിനൊത്തു വേണം അർത്ഥ (സമ്പാദന)വും കാമസമ്പൂർത്തിയും. എങ്കിൽ ലോകം അതാചരിക്കാതിരിക്കുന്നതെന്തേ?)

എന്നിരുന്നാലും യുഗസ്വഭാവത്തെ വിസ്മരിക്കാതെതന്നെ നമുക്ക് ഈവക കാര്യങ്ങളെക്കുറിച്ചു ചിന്തിക്കേണ്ടതുണ്ട്. പോരെങ്കിൽ 'ഈ ജഗത്തിൽ ആകെയുള്ള മൂന്നു രത്നങ്ങളിൽ ഒന്നാണ് സുഭാഷിതം' എന്നു ഹിതോപദേശത്തിലൂടെ ഭട്ടനാരായണനും ചൂണ്ടിക്കാട്ടിയത് ഗൗരവപൂർവ്വം കണക്കിലെടുക്കണം. ഏതു യുഗത്തിലും മനുഷ്യമനസ്സിനെ സംസ്കരിക്കുന്നതിൽ സുഭാഷിതം വഹിച്ചുപോന്ന പങ്ക് ചെറുതല്ലല്ലോ. മഹദ്വചനങ്ങളും മഹാപുരുഷന്മാരുടെ ചിന്തകളുമല്ലേ മാനവസംസ്കാരത്തിന്റെ തായ്‌വേരുകൾ? മനസ്സിന് ഉന്മേഷവും ജീവിതത്തിന് ചൈതന്യവും പകർന്നുകൊടുക്കുന്ന അവയെ ഏതു രൂപത്തിലാവിഷ്കരിച്ചാലും അവ അനുവാചകരെ ആകർഷിക്കും. ഒരു നൂററാണ്ടിനുമുമ്പ് വിവേകാനന്ദദേശികൻ അരുളിച്ചെയ്തതു ശ്രദ്ധിക്കുക:

'നിങ്ങളുടെ സ്വതന്ത്രമായ ചേതനയുടേയും ബുദ്ധിയുടേയും പ്രേരണയില്ലാത്ത് നിങ്ങൾ വല്ലതും ചെയ്യുന്നത് അഭികാമ്യമാണ്. അഥവാ തെററു പിണഞ്ഞെങ്കിൽത്തന്നെ എന്തു സംഭവിക്കാൻ?'

യഥാർത്ഥത്തിൽ വിവേകാനന്ദവീരവാണി ശ്രദ്ധിച്ചിട്ടോ, അല്ലാതെയോ, സുവർണ്ണ നാലാപ്പാട്ട് സ്വീകരിച്ച മാർഗ്ഗം സ്വാമികൾ നിർദ്ദേശിച്ചതുതന്നെ.

ആചാര്യപാദർ സൂത്രഭാഷ്യത്തിന്റെ ഉപോദ്ഘാതത്തിൽ ആദ്യമായി ഊന്നൽ കൊടുത്തതു യുഷ്മദ് (നീ), അസ്മദ് (ഞാൻ) എന്നീ രണ്ടു പ്രത്യയങ്ങളിലാണ്. ഇതിനുള്ള കാരണം ഉപോദ്ഘാതത്തിന്റെ ഒടുവിൽ ആചാര്യൻ ചൂണ്ടിക്കാട്ടുന്നുമുണ്ട്. മേൽപറഞ്ഞ രണ്ടു പ്രത്യയങ്ങൾക്കും ഭിന്നധർമ്മങ്ങളാണുള്ളത്. ഒന്നിന്റെ ധർമ്മം മററൊന്നിൽ ആരോപിക്കാൻ പാടില്ല. കാരണം, അങ്ങനെയുള്ള അദ്ധ്യാരോപമാണ് എല്ലാ ദോഷങ്ങൾക്കും ഇടവരുത്തുന്നത് എന്ന് ആചാര്യർതന്നെ ചൂണ്ടിക്കാട്ടിയിട്ടുമുണ്ട്. ദൃക്ക് (കാണുന്നവൻ), ദൃശ്യം (കാണപ്പെടുന്നത്)— ഈ രണ്ടിനേയും കുറിച്ചുള്ള വിവേകത്തിൽനിന്നാണ് വേദാന്തചിന്തയുടെ ഉദയം. ഈ രണ്ടുമല്ലാതെ മൂന്നാമത് മററൊന്നില്ല, ചിന്തയ്ക്ക് വിഷയീഭവിപ്പിക്കാൻ. എങ്കിൽ യുഷ്മദ്, അസ്മദ് പ്രത്യയങ്ങൾകൊണ്ട് ആചാര്യർ ലക്ഷ്യമാക്കിയിട്ടുള്ളതും

ഏറെക്കുറെ ഈ പറഞ്ഞതുതന്നെയാണ്. ശാങ്കരഭാഷ്യത്തിൻെറ അഗാധതലങ്ങളിലേയ്ക്കൊന്നും ഗ്രന്ഥകർത്ത്രി കടന്നുചെല്ലുന്നില്ലെങ്കിലും അവരും ഈ കൃതിയുടെ ആരംഭം കുറിക്കുന്നത് യുഷ്മദ്, അസ്മദ് പ്രത്യയങ്ങൾതൊട്ടുതന്നെയാണ്. അസ്മദ് പ്രത്യയത്തിനുള്ള വിശദീകരണം നല്കുന്ന വേളയിൽ 'ഞാൻ ഉണ്ടാക്കിയ സാമ്പാർ', 'ഞാൻ രചിച്ച പുസ്തകം', 'ഞാൻ പാടുന്ന പാട്ട്', 'ഞാൻ ഡയഗ്നോസ് ചെയ്ത സ്ലൈഡ്—' ഒക്കെ എൻെറ വിഷയങ്ങൾതന്നെ' (പുറം 2) എന്നും മററും അവർ ചൂണ്ടിക്കാട്ടിയത് കേവലം വ്യക്തിഗതമായ വിശദീകരണങ്ങളാണ്. ഇനിയുമുണ്ട് ഈ കൃതിയിൽ ഇതുപോലുള്ള വിശദീകരണങ്ങൾ.

'ജന്മാദ്യസ്യ'യതഃ എന്ന രണ്ടാംസൂത്രത്തിൻെറ വ്യാഖ്യാനം (പുറം 23–29) ആചാര്യവീക്ഷണത്തെ തികച്ചും പ്രതിഫലിപ്പിക്കുന്നുണ്ട്. അവിടെ ആചാര്യർ ചൂണ്ടിക്കാണിച്ച ഭൃഗു–വരുണസംവാദം അതേപടി പകർത്തിയതു നന്നായിട്ടുമുണ്ട്. സൂത്രഭാഷ്യം (മൂലം) 512 പുറങ്ങളുള്ള ഒരു ബൃഹത്കൃതിയാണ്. ഗ്രന്ഥകർത്ത്രിയാകട്ടെ 66 പുറങ്ങളിൽ ഒതുക്കാവുന്ന ആശയങ്ങൾ മാത്രം അതിൽനിന്നെടുത്താണ് പത്മസിന്ധുവിൽ ചേർത്തിയിട്ടുള്ളത്.

വാക്യവൃത്തിയാണ് ഈ കൃതിയിലെ രണ്ടാമത്തെ വിഷയമെന്നു മുകളിൽ ചൂണ്ടിക്കാട്ടുകയുണ്ടായല്ലോ. 53 ശ്ലോകങ്ങളിൽ ഒതുങ്ങിനില്ക്കുന്ന ഒരു ഗുരു–ശിഷ്യസംവാദമാണ് ഇതിലെ ഇതിവൃത്തം. 'തത്ത്വമസി' എന്ന ഉപദേശവാക്യത്തിൻെറ പൊരുൾ ശിഷ്യനു പകർന്നുകൊടുക്കുക എന്നതാണ് ഈ സംവാദത്തിലൂടെ ഗുരു ഉദ്ദേശിച്ചിരിക്കുന്നതു്. ആർഷഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ ഒന്നിൽ മാത്രമാണ് തത്ത്വമസിയുടെ സമ്പൂർണ്ണപാഠം നാം കാണുന്നത്—ഛാന്ദോഗ്യോപനിഷത്തിൽ. മറെറാരു ശാസ്ത്രഗ്രന്ഥത്തിലും തത്ത്വമസിയുടെ പ്രതിപാദനം കണ്ടെത്താനാവില്ല, പ്രകരണഗ്രന്ഥമായ വാക്യവൃത്തിയിലൂടെ ആചാര്യർ തത്ത്വമസിയെ അവതരിപ്പിക്കാനുള്ള കാരണം, ഛാന്ദോഗ്യോപനിഷത് തുടങ്ങിയ ശാസ്ത്രകൃതികൾ സാമാന്യജനത്തിനു് അപ്രാപ്യങ്ങളായതുകൊണ്ടാവാം എന്നു തോന്നുന്നു. ഛാന്ദോഗ്യോപനിഷത്തിൽ ഉദ്ദാലക ആരുണി തൻെറ മകനായ ശ്വേതകേതുവിനു് ഒമ്പതു വിധത്തിലാണ് തത്ത്വമസിയുടെ പൂർണ്ണരൂപം വിവരിച്ചുകൊടുക്കുന്നത്. എന്നാൽ വാക്യവൃത്തിയിൽ കാണുന്നത് ഛാന്ദോഗ്യത്തിൽ പറഞ്ഞതിൻെറ ഒരു സംക്ഷിപ്തവിവരണം മാത്രമാണ്.

അനായാസേന യേനാസ്മാന്മുച്യേയം ഭവബന്ധനാത്
തന്മേ സംക്ഷിപ്യ ഭഗവൻ കേവലം കൃപയാ വദ.

എന്ന ശിഷ്യൻെറ അഭ്യർത്ഥനയെത്തുടന്നാണ് ബോധനം ആരംഭിക്കുന്നതു്. ശിഷ്യൻെറ ഈ അഭ്യർത്ഥന സുവണ്ണാ നാലപ്പാട്ട് വിവത്തനം ചെയ്തിരിക്കുന്നതു് ഇപ്രകാരമാണ്:

'ഭവബന്ധനത്തിൽ നിന്ന് അനായാസേന എന്നെ മുക്തനാക്കിയാലും' എന്നു കേഴുന്നവനെ ഭഗവാൻ തൻെറ കേവല കൃപകൊണ്ട് സംക്ഷിപ്തമായ മുക്തിമാർഗ്ഗം ഗ്രഹിപ്പിക്കുന്നു (പുറം 68.)

മേലുദ്ധരിച്ച മൂലശ്ലോകം പത്മസിന്ധുവിൽ കാണിച്ചിട്ടില്ല. അതുകൊണ്ട് ഗ്രന്ഥകർത്ത്രി സ്വീകരിച്ച മൂലകൃതിയിൽ പാഠഭേദമുണ്ടോ എന്നു പരിശോധിക്കാനും പററില്ല. ഇതിവിടെ ചൂണ്ടിക്കാണിക്കാനുള്ള കാരണം പ്രസ്തുതശ്ലോകത്തിൻെറ വിവത്തനം താഴെ കാണിച്ചപ്രകാരമായിരിക്കണം.

'ഭഗവൻ, ഭവബന്ധനത്തിൽനിന്ന് എങ്ങനെ അനായാസമായി എനിക്ക് മുക്തനാവാൻ പററുമോ, കേവലകൃപകൊണ്ട് അങ്ങുന്ന് അതെനിക്ക് ഉപദേശിക്കണം.'

ഇങ്ങനെ ഒരു പ്രാത്ഥന ശിഷ്യനിൽനിന്ന് ഉണ്ടാകുമ്പോഴല്ലേ ഗുരുവിന് ശിഷ്യനെ ഉപദേശിക്കാൻ പററൂ? മാത്രമല്ല, ഇതിനു തുടച്ചയായി പത്മസിന്ധുവിൽ കൊടുത്തിട്ടുള്ള ഗുരുവിൻെറ മറുപടി മേൽകാണിച്ചിരിക്കുന്ന വിവത്തനമാണ് ശരി എന്നു സൂചിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. മറുപടി (പുറം 68) താഴെ കാണുക:

'നിൻെറ വചനം അത്ഥവത്താണ്. പറയാനുള്ളത് നീ വ്യക്തമായി പ്രതിപാദിച്ചു. ഞാൻ അതിനു സ്പഷ്ടമായ ഉത്തരം തരാം, സാവധാനമനസ്സോടെ കേൾക്കുക.'

വാക്യവൃത്തിയിൽ ആകെയുള്ള 53 ശ്ലോകങ്ങളിൽ 7 ശ്ലോകങ്ങൾക്കു മാത്രമാണ് വിശദീകരണം നല്കിക്കാണുന്നത്. ബാക്കി 46 ശ്ലോകങ്ങളും വ്യാഖ്യാനമില്ലാതെ മൂലകൃതിയുടെ വിവത്തനത്തിൽമാത്രം ഒതുങ്ങി നില്ക്കുന്നു. വിഷയം തത്ത്വമസിയായതുകൊണ്ട് മററു ശ്ലോകങ്ങൾക്കും അല്പവാക്കുകളിലെങ്കിലും വ്യാഖ്യാനം നല്കിയിരുന്നെങ്കിൽ അതു് കൂടുതൽ ഉപകാരപ്രദമാകുമായിരുന്നേനേ. ഗ്രന്ഥകർത്ത്രിക്ക് അതിനുള്ള കഴിവുണ്ടെന്ന് അവരുടെ സൂത്രഭാഷ്യാവലോകനം തെളിയിക്കുന്നുമുണ്ട്. ബ്രഹ്മസൂത്രഭാഷ്യവും വാക്യവൃത്തിയും അനുവാചകലോകത്തിന് ഏറെ ഗുണം ചെയ്യും. സൗന്ദര്യലഹരി പൂർണ്ണ

മായോ, ഭാഗികമായോ ആചാര്യവിരചിതമാണെന്നു തെളിയിക്കപ്പെട്ടിട്ടില്ലാത്തതിനാലും അതു സംബന്ധിച്ച് ഒരു ഗവേഷണത്തിൽ ഞാനിപ്പോഴും ഏർപ്പെട്ടിരിക്കുന്നതിനാലും ആ കൃതിയെക്കുറിച്ച് അഭിപ്രായം പറയാൻ ഞാൻ ഒരുങ്ങുന്നില്ല. പത്മസിന്ധു പത്മാകരത്തെപ്പോലെ ശോഭയാർന്ന ഒരു കൃതിയാണ്. സരളമായ ശൈലി ആശയങ്ങളെ തികച്ചും വ്യഞ്ജിപ്പിക്കുന്നുണ്ട്. ഗഹനമായ വിഷയങ്ങളെ ഈ വിധത്തിൽ വ്യാഖ്യാനിക്കാനും, അവതരിപ്പിക്കാനും വേണം അല്പം മനക്കരുത്ത്. പത്മസിന്ധുവിന് അനുവാചകർ അനേകമുണ്ടാകട്ടെ എന്ന് അഭ്യാശംസിച്ചുകൊണ്ട് ഈ കൃതിയെ സജ്ജനസമക്ഷം അവതരിപ്പിച്ചുകൊള്ളുന്നു.

കോഴിക്കോട്
5—9—95

വിദ്യാവാചസ്പതി
വി. പനോളി

ഉള്ളടക്കം

ബ്രഹ്മസൂത്രശങ്കരഭാഷ്യം

ബ്രഹ്മസൂത്രത്തിനു് ആദിശങ്കരൻ രചിച്ച ഭാഷ്യം പലരും പലവട്ടം വ്യാഖ്യാനിച്ചുകഴിഞ്ഞതാണ്. പക്ഷേ, എത്ര വ്യാഖ്യാനിച്ചിട്ടും സാധാരണക്കാരൻെറ ബുദ്ധിക്ക് പിടികൊടുക്കാതെ ഒഴിഞ്ഞുമാറുകയാണ് ഇതിലെ പ്രമേയം എന്ന് ഇന്നും പരാതിയാണ്. വാസ്തവത്തിൽ, പ്രമേയമല്ല ബുദ്ധിക്ക് പിടികൊടുക്കാതെ ഒഴിയുന്നതെന്ന് എനിക്ക് തോന്നുന്നു. മാനവബുദ്ധി ആ പ്രമേയത്തെ സൗകര്യപൂർവ്വം ഒഴിവാക്കുകയാണ്. കാരണം, ഈ പ്രമേയത്തെ അറിഞ്ഞു എന്നു പറഞ്ഞാൽ, പിന്നെ സാധാരണ ഭൗതികപ്രപഞ്ചത്തിൽ മനുഷ്യൻ കാട്ടിക്കൂട്ടുന്ന വിക്രിയകളൊന്നും ചെയ്യാൻ അവനു സാധിക്കില്ല. അതുകൊണ്ടു് ഈ പ്രമേയത്തിൽ നിന്ന് ഒഴിഞ്ഞുമാറിനിന്നിട്ട് 'എനിക്ക് ഈ പ്രമേയം പിടികിട്ടുന്നില്ല' എന്നു പറയുന്നത് ഒരു ഫാഷനാക്കിയിരിക്കയാണ് മനുഷ്യർ.

ബ്രഹ്മസൂത്രശങ്കരഭാഷ്യത്തെ ഞാൻ വ്യാഖ്യാനിക്കാൻ ശ്രമിക്കുന്നില്ല. എനിക്ക് അത് വായിച്ചപ്പോൾ തോന്നിയതും മനസ്സിലായതുമായ ചില കാര്യങ്ങൾ അപ്പപ്പോൾ കുറിച്ചിട്ടവ ഒന്നു ക്രോഡീകരിക്കുകമാത്രം ചെയ്യുന്നു. അതുകൊണ്ടു് സാധാരണ വ്യഖ്യാതാക്കൾ ചെയ്യുന്നതുപോലെ ശ്ലോകങ്ങൾ ഉദ്ധരിച്ച് അവയുടെ പദാനുപദം അർത്ഥം പറയുന്ന രീതി ഇവിടെ കണ്ടെന്നു വരില്ല. എന്നെപ്പോലെ ഒരു സാധാരണക്കാരിയായ വീട്ടമ്മയുടെ മനസ്സിൽ ബ്രഹ്മസൂത്രശങ്കരഭാഷ്യം എന്തു വിചാരങ്ങൾ സൃഷ്ടിച്ചു? അതെൻെറ സാധാരണ ബുദ്ധിക്ക് എങ്ങനെ 'പിടിതന്നു' എന്നു മാത്രം ഈ വരികളിലൂടെ വായിക്കുക.

അധ്യായം 1. പദം 1. ശ്ലോകം 1 മുതൽ 12 വരെ ബ്രഹ്മസൂത്രത്തിനു് ശങ്കരൻ നൽകുന്ന ആമുഖമാണ്.

(1) 'ഞാൻ—എൻെറ.'
'നീ—നിൻെറ.'

എന്ന രണ്ടു പ്രത്യയങ്ങളാണ് നാം കാണുന്നത്. "ഞാൻ സുവർണ്ണയാണ്. ഇത് എൻെറ ചിന്തയാണ്, എൻെറ സൃഷ്ടി

യാണ്;' എന്നു ഞാൻ പറയുന്നു. എനിക്ക് ഗോചരമാകുന്ന വിഷയങ്ങളും ആ വിഷയങ്ങളെ ഗ്രഹിക്കുന്ന വിഷയിയായ ഞാനുമാണ് എന്റെ പ്രപഞ്ചം. വിഷയം പ്രപഞ്ചത്തിലെ ഏതൊന്നുമാകാം. ജ്യോതിഷവും പത്തോളജിയും മുതൽ സാമ്പാറുണ്ടാക്കാനും അവിയലുണ്ടാക്കാനുമുള്ള വിജ്ഞാനം വരെ എന്തും! 'ഞാൻ ഉണ്ടാക്കിയ സാമ്പാർ', 'ഞാൻ രചിച്ച പുസ്തകം', 'ഞാൻ പാടുന്ന പാട്ട്', 'ഞാൻ ഡയഗ്നോസ് ചെയ്ത സ്ലൈഡ്'—ഒക്കെ 'എന്റെ' വിഷയങ്ങൾ തന്നെ. 'ഞാൻ' ആകട്ടെ ക്ഷേത്രജ്ഞനായി നിൽക്കുന്ന വിഷയിയും; വിഷയങ്ങൾ ക്ഷേത്രവുമാണ്.

'നീ' എന്ന് ഞാൻ പറയുന്നത് ഞാനല്ലാത്ത മറ്റൊരാളെ കുറിച്ചാവണം. അത് നിങ്ങളാവാം. അല്ലെങ്കിൽ ഈശ്വരൻ എന്നു പറയപ്പെടുന്ന പ്രതിഭാസവുമാകാം. എന്റെ ഗോചര വിഷയമായ വസ്തുക്കളുടെയെല്ലാം ധർമ്മം നിങ്ങളിൽ അധ്യാസം ചെയ്യാൻ സാധ്യമല്ല എന്നു തോന്നുന്നു. കാരണം, നിങ്ങൾ എന്നെപ്പോലെ പത്തോളജിസ്റ്റാണെങ്കിലേ പത്തോളജിസ്റ്റിന്റെ ധർമ്മം നിങ്ങളിൽ ആരോപിക്കാനാവൂ. വീട്ടമ്മയാണെങ്കിലേ വീട്ടമ്മയുടെ ധർമ്മം ആരോപിക്കാനാവൂ. ജ്യോതിശ്ശാസ്ത്രം, സാഹിത്യം എന്നീ ധർമ്മങ്ങളും അങ്ങനെത്തന്നെ. 'ഞാനും നീയും' തമ്മിൽ വിഷയങ്ങളിൽ ഇത്രയേറെ അന്തരമുണ്ടായിരിക്കെ വിഷയങ്ങൾ അറിയുന്ന വിഷയിയിലും അന്തരമുണ്ടായിരിക്കണം എന്ന തോന്നലാണ് ആദ്യം ജനിക്കുന്നത്.

ഇതുപോലെത്തന്നെ ഈശ്വരന്റെ ധർമ്മം ('നീ' ഈശ്വരനെങ്കിൽ) എന്നിൽ ആരോപിക്കാനും ബുദ്ധിമുട്ടു നേരിടുന്നു. പ്രപഞ്ചങ്ങളെയും വിസ്തൃത ബ്രഹ്മാണ്ഡങ്ങളെയും അതേപടി നിലനിർത്തിക്കൊണ്ട് പുതിയ സർഗ്ഗം നടത്തുന്ന 'നീ'യും നിന്റെ വിഷയങ്ങളും എന്നിൽനിന്നും എന്റെ വിഷയങ്ങളിൽനിന്നും പ്രകാശം ഇരുട്ടിൽ നിന്നെന്നപോലെ വ്യത്യസ്തമായിരിക്കുന്നു. വിരുദ്ധസ്വഭാവമുള്ള രണ്ടെണ്ണവും തമ്മിലും അവയുടെ ധർമ്മങ്ങൾ തമ്മിലും പരസ്പരം അധ്യാസം ചെയ്യപ്പെടുന്നത് മിഥ്യയാണ് എന്ന് മനുഷ്യന്റെ യുക്തി അവനോട് പറയുന്നു. ഞാൻ നീയാണ് എന്നും നീ ഞാനാണ് എന്നും പറയുന്നത് പ്രകാശത്തെയും ഇരുട്ടിനെയും ഒന്നാണെന്നു സമർത്ഥിക്കലാണ്; അത് സാധ്യമല്ല എന്ന് യുക്തിവാദം സമർത്ഥിക്കുന്നു.

നിന്റെ എന്നതിന് യുഷ്മദ് എന്നും എന്റെ എന്നതിന് അസ്മദ് എന്നുമാണ് സംസ്കൃതപദങ്ങൾ. യുഷ്മദ് ഉഷസ്സ് (പ്രകാശം), ജ്ഞേയം എന്നിവയാകയാൽ ഈശ്വരനാണ്.

അതേസമയം 'എനിക്ക്'' വിഷയമാണ് നീ. അതിനാൽ ജഡവും, അനിത്യവും, 'എന്റെ' സൃഷ്ടിയുമായ പ്രപഞ്ചവുമാണ് യുഷ്മദ്. മറിച്ച് അസ്മദ് 'അസ്തമയ'ത്തെയും ഇരുട്ടിനെയും കുറിക്കുന്ന ഞാനെന്ന മനുഷ്യനാണ്. അതേസമയം ജ്ഞാനം, ബ്രഹ്മം, വിഷയി, നിത്യം, ചൈതന്യം എന്നിവയുമാണ്. 'ഞാൻ' തന്നെ വിഷയവും വിഷയിയുമാകുന്നു. 'ഞാൻ' സർവ്വവും അസ്തമിക്കുന്ന യുഗപ്രളയത്തെ കുറിക്കുന്നു.

ഉഷസ്സിൽ ജീവജാലങ്ങൾ ഉണർന്നെഴുന്നേൽക്കുന്നു. ജ്ഞേയമായ പ്രപഞ്ചം ദൃശ്യമാകുന്നു. അത് അനിത്യമാണ്. ജഡപ്രകൃതിയാണ്. അങ്ങനെയുള്ള പ്രപഞ്ചം അഥവാ 'നീ' അസ്തമിക്കുമ്പോൾ, പ്രപഞ്ചം വീണ്ടും അവ്യക്താവസ്ഥയുടെ യുഗപ്രളയത്തിലേക്കു മടങ്ങുമ്പോൾ, ആ വിഷയത്തിനു സാക്ഷിയായി നിത്യചൈതന്യരൂപമായ 'എന്റെ' ആത്മാവ് മാത്രം ഉണർന്നിരിക്കുന്നു. ഉണർന്നിരിക്കുന്ന ആത്മാവ് 'എന്റെ' ജീവാത്മാവാണ്. പ്രപഞ്ചാത്മാവായ 'പരമാത്മാവു'മാണ്. അതിനെത്തന്നെയാണ് 'അസ്മദ്''—ഞാൻ—എന്നു വിളിക്കുന്നത്; ബ്രഹ്മമെന്ന് പറയുന്നത്. പ്രപഞ്ചം ഉണർന്നിരിക്കുമ്പോൾ ജ്ഞാനി ഉറങ്ങുന്നു; പ്രപഞ്ചം ഉറങ്ങുമ്പോൾ ജ്ഞാനി ഉണർന്നിരിക്കുന്നു—എന്ന് ഭഗവദ്ഗീതയിലുണ്ട്.

'ഞാൻ' 'എന്റെ' എന്ന് ബ്രഹ്മത്തിന്ന് ഗോചരമായ ചിദാത്മകമായ വിഷയി താൻ തന്നെയാണ്. അതിൽ 'നീ' 'നിന്റെ' എന്നു വിളിക്കപ്പെടുന്ന പ്രപഞ്ചത്തിനും ശരീരത്തിനും ഗോചരമായ വിഷയങ്ങളുടെ ധർമ്മം അധ്യാസം ചെയ്യുന്നത് യുക്തിക്കു നിരക്കുന്നതല്ല. ആത്മാവിന്റെ ധർമ്മമല്ല ശരീരത്തിന്റെ ധർമ്മം. ആത്മാവ് ശരീരമാണെന്നും ശരീരം ആത്മാവാണെന്നും പരസ്പരം തെററിദ്ധരിക്കുന്നത് മിഥ്യയാണ്.

ദ്വന്ദ്വങ്ങളെക്കുറിച്ചുള്ള പരാമർശം സാംഖ്യശാസ്ത്രം മുതൽ പ്ലാറേറാവിലും വൈരുധ്യാത്മകഭൗതികവാദം വരെയുള്ള എല്ലാ ചിന്തകളിലും കാണാം. (ക്ഷേത്രദർശനത്തിൽ എഴുതിയ 'അദ്വൈതം' എന്ന ലേഖനപരമ്പരയിൽ ഇത് കാണാം.)

നാലപ്പാടന്റെ അരുത് എന്ന കവിതയിൽ, 'അസ്മദ്'' 'യുഷ്മദ്'' എന്നീ പ്രത്യയങ്ങളുടെ ഈ സവിശേഷതയെ ലളിതമായി പ്രതിപാദിച്ചിട്ടുണ്ട്.

<u>ശ്ലോകം 2:</u> പരസ്പരം ധർമ്മം അധ്യാസം ചെയ്യുന്നത് മിഥ്യയാണ് എന്ന് യുക്തി പറയുന്നു. അങ്ങനെ ഇരുന്നിട്ടും, ലോകത്തിൽ നാം കാണുന്നത് ഈ അധ്യാസം ചെയ്യൽ മാത്ര

മാണ്; യുക്തിക്ക് നിരക്കാത്തതാണ് ലോകത്തിൽ നൈസർഗികമായും സാർവത്രികമായും കാണുന്നത്. ആളുകൾ പറയുന്നു. 'ഇതു ഞാനാണ്. ഇതെൻെറയാണ്'' എന്ന്. സത്യമായ ആത്മാവിനേയും അസത്യമായ ശരീരത്തേയും മിഥുനീകരിച്ച് പരസ്പരം തെററിദ്ധരിച്ചുകൊണ്ടുള്ള ഈ ലോകവ്യവഹാരത്തിൽ യുക്തി കാണുന്നില്ല.

ആത്മാവാണ് ബ്രഹ്മമാണ് സത്യം. പ്രപഞ്ചവും ശരീരവും അസത്യവും. ആത്മാവും ശരീരവും ഒന്നല്ല, പ്രപഞ്ചവും ബ്രഹ്മവും ഒന്നല്ല എന്നു പറഞ്ഞാൽ അതെങ്ങനെ അദ്വൈതമാവും. ഒന്നിനെ രണ്ടായി മിഥുനീകരിക്കലാണത്. 'ഞാൻ' മാത്രമേ ഉള്ളൂ എന്നിരിക്കെ, സർവവും 'എൻേറ'തായിരിക്കെ, 'ഇതു ഞാൻ—അതു നീ.' 'ഇതെൻെറ അതു നിൻെറ' എന്നു പറയേണ്ടതില്ല. എങ്കിലും നമുക്കതു പറയേണ്ടിവരുന്നു. അങ്ങനെ മിഥുനീകരിക്കാതെ ഒരു ലോകവ്യവഹാരവും സാധ്യമല്ല. അതുകൊണ്ട്, ദൈനംദിനലോകവ്യവഹാരത്തിനു വേണ്ടിയാണ് ഒന്നാണെന്നറിഞ്ഞിട്ടും ബ്രഹ്മത്തെ രണ്ടും പലതുമാക്കി വെട്ടിമുറിക്കുന്ന ഈ ലീല. ഒരു ദിവസത്തെ, പകലിൻെറ കർമ്മവും രാത്രിയുടെ ജ്ഞാനവുമായി മിഥുനീകരിക്കുന്ന ക്രിയപോലെയാണ് ഈ മിഥുനീകരണം. വൈരുധ്യാത്മകതത്വം (dialectics) എന്തിനുവേണ്ടി എന്ന ചോദ്യത്തിനുത്തരമാണിത്. 'ലോകവ്യവഹാരം നടന്നുപോകാൻ വേണ്ടി' എന്നാണ് ലളിതമായ ഉത്തരം. ഒരുപക്ഷേ വർണ്ണാശ്രമധർമ്മവും ഇതേ രീതിയിൽ ആവിഷ്കരിക്കപ്പെട്ടതാവാം.

ആത്മാവ് ശരീരവും, ശരീരം ആത്മാവുമാണ് എന്ന തോന്നലുകൊണ്ട് ഞാൻ, നീ എന്ന ഭേദബുദ്ധി മനുഷ്യനിൽ ഉണ്ടാവുന്നതും, അന്യോന്യധർമ്മം അധ്യസിക്കപ്പെടുന്നതും ലോകം നടന്നുപോകുന്നതിനാവശ്യമാണ്.

<u>ശ്ലോകം 3:</u> അധ്യാസം എന്നാൽ എന്താണ്? സ്മൃതിരൂപമായ, പൂർവദൃഷ്ടമായ അവഭാസമാണ് അധ്യാസം അഥവാ അധ്യാരോപം. അതായത് നേരത്തെ നമ്മൾ കണ്ടതും അറിഞ്ഞതുമായ കാര്യങ്ങൾ നമ്മിൽ ഓർമ്മകളായി അവശേഷിക്കുന്നുണ്ട്. അവയുടെ അഭിവ്യക്തിയോ പ്രൊജക്ഷനോ ആണ് അധ്യാസം എന്നു പറയപ്പെടുന്നത്.

ഓർമ്മ....സ്മൃതി....സ്മരണ....ഓർമ്മകളെ രേഖപ്പെടുത്തിയ ഒരു ഗ്രന്ഥമാണ് മനസ്സ്. നമുക്ക് ഈ ജന്മത്തിലുണ്ടായ അനുഭവങ്ങൾ—നാം കണ്ട വസ്തുക്കൾ, സ്ഥലങ്ങൾ, ആളുകൾ—ഓരോ ദൃശ്യവും നമ്മുടെ മസ്തിഷ്കവ്യൂഹത്തിൽ ഒരു വൈദ്യുതി

മാററം (Electrical change) ഉണ്ടാകുന്നു. അത് ഒരു ഹ്രസ്വ കാലസ്മരണയാണ്. ചലനാത്മകമായ വൈദ്യുതിതരംഗം വീണ്ടും വീണ്ടും സംഭവിച്ചുകൊണ്ടേയിരുന്നാൽ അചഞ്ചലമായ ഒരു രാസപരിണാമമായി, ദീർഘകാലസ്മൃതിയായി മസ്തിഷ്ക്കത്തിൽ സംഭരിക്കപ്പെടുന്നു. ഇഹജന്മത്തിലെ ദീർഘകാലസ്മൃതിയെ നാം 'ശീല'മെന്നു വിളിക്കുന്നു. നിരന്തരമായ അഭ്യാസവും അനുഭവവും മസ്തിഷ്ക്കത്തിൽ എന്നേക്കുമായി വരച്ചിടുന്ന ഒരോർമ്മയാണ് ഒരു ശീലം. നേരത്തെ കണ്ടതും അറിഞ്ഞതുമായ ഒന്നിൻെറ അഭിവ്യക്തിതന്നെയാണ് നമ്മുടെ ശീലങ്ങൾ.

പക്ഷേ, ഓരോ സംഭവവും അതിനുമുമ്പുള്ളതിൻെറ തുടർച്ചയാണ്. ഈ ജന്മത്തിനുമുമ്പ് നമുക്കൊരു പരജന്മമുണ്ടായിരുന്നു. അതിൻെറ സ്മൃതികൾ നമ്മുടെ ആത്മാവിൽ ആഴത്തിൽ പതിഞ്ഞുകിടപ്പുണ്ടാവണം—അന്നത്തെ അനുഭവങ്ങൾ നൽകിയ പാഠങ്ങൾ, അന്നത്തെ ശീലങ്ങൾ ഉണ്ടാക്കിയ വാസനകൾ—ഇഹജന്മസ്മൃതി ശീലമാണെങ്കിൽ, പരജന്മസ്മൃതി വാസനയാണ്. പരജന്മത്തിൽ ഉണ്ടായ ഓർമ്മകളുടെ അഥവാ വാസനകളുടെ അഭിവ്യക്തിയായും അധ്യാസം അഥവാ അദ്ധ്യാരോപം നടക്കുന്നുണ്ട്. പരജന്മ, ഇഹജന്മസ്മൃതികളെ ചിട്ടപ്പെടുത്തി ഓരോന്നിൻേറയും പരസ്പരബന്ധം അനുമാനിക്കയോ ദർശിക്കയോ ചെയ്യുന്നതാണ് സംസ്കാരസ്മൃതി.

പ്രത്യക്ഷം സാഹചര്യവൃത്തിയായും, സാഹചര്യവൃത്തി അനുമാനമായും, അനുമാനം സംസ്കാരവൃത്തിയായും തീരുന്നു. പ്രത്യക്ഷം സാഹചര്യവൃത്തി അഥവാ ശീലരൂപത്തിൽ മനസ്സിൽ പതിയുന്നതാണ് ഇഹജന്മത്തിലെ ഓർമ്മ. ഇതിനെ ഹെബ്ബും ഹെസ്സേളും Retention എന്നു വിളിക്കുന്നു; പതഞ്ജലി 'സ്ഥിതി' എന്നും. രണ്ടും ഒന്നുതന്നെ.

ഇഹജന്മത്തിലെ ദീർഘകാലസ്മൃതികൾ മസ്തിഷ്ക്കത്തിലെ സിനാപ്പുകളിൽ സൂക്ഷിച്ചുവെച്ചിരിക്കുന്നു. n എന്ന സംഖ്യ സിനാപ്പുകളിൽ 2^n ഓർമ്മ സംഭരിക്കാം. 10^{13} സിനാപ്പുകളുള്ള ഒരു സാധാരണ മനുഷ്യമസ്തിഷ്ക്കത്തിൽ 20 ട്രില്യൻ ഓർമ്മ ശേഖരിച്ചുവെക്കാൻകഴിയും. പൂർവ്വജന്മസ്മൃതികൾ ജനിതകങ്ങളിലാണ് സംഭരിച്ചിരിക്കുന്നത്. പിരിയൻകോണിയുടെ ആകൃതിയിലുള്ള ഒരു ഡി. എൻ. എ.യിൽ 20 ബില്യൻ കോണിപ്പടികളിലായി കോടിക്കണക്കിനു വർഷങ്ങളുടെ ഓർമ്മകൾ അഥവാ വാസനകൾ സംഭരിച്ചിരിക്കുന്നു. 46 ക്രോമോസോമുകളുള്ള മനുഷ്യകോശത്തിൽ 920 ബില്യൻ ജോടിയാണ്

കോൺിപ്പടികളുടെ എണ്ണം. അത്രയേറെ സ്വഭാവങ്ങളും ഓർമ്മകളും വാസനകളായി സംഭരിക്കാൻ നമുക്കാവും.

പൂർവ്വജന്മസ്മൃതിരൂപമായ വാസനകൾകൊണ്ടും അദ്ധ്യാരോപം അഥവാ അധ്യാസം നടക്കുന്നുണ്ട് എന്ന് ഈ ശ്ലോകത്തെ വ്യാഖ്യാനിക്കുമ്പോൾ മനസ്സിലാക്കണം. പൂർവ്വദൃഷ്ടമെന്ന വാക്കിൽ ഇഹജന്മത്തിലെ പൂർവ്വദൃഷ്ടങ്ങൾ മാത്രമല്ല, പൂർവ്വജന്മദൃഷ്ടങ്ങളും ഉൾച്ചേർന്നിരിക്കുന്നു.

ശ്ലോകം 4: ഒന്നിൽ അന്യധർമ്മം ആരോപിക്കുന്നതാണ് അധ്യാസം. ലോകാനുഭവം, ഒന്നിൽ അന്യധർമ്മം ആരോപിക്കുക അല്ലെങ്കിൽ അവഭാസിക്കുക എന്ന ആഭിചാരമാണ് (മുന്നോട്ടുള്ള ഗതിയാണ്). ലോകാനുഭവത്തിൽ വ്യഭിചാരം (പിന്നോട്ടുള്ള ഗതി)—ഒന്നിൽ അതിൻെറ തന്നെ ധർമ്മം ആരോപിക്കുക എന്നത്—സാധാരണ കണ്ടുവരുന്നില്ല.

ഇത് ഒരു പ്രധാനശ്ലോകമാണ്. സാധാരണ ലോകാനുഭവം ശരീരത്തെ ആത്മാവാണെന്നു തെററിദ്ധരിച്ച് അതിൽ ആത്മാവിൻെറ ഗുണം അധ്യസിക്കലാണ്. ഇത് ആഭിചാരമാണ്. ആത്മാവിൽ ആത്മാവിൻേറയും ശരീരത്തിൽ ശരീരത്തിൻേറയും ഗുണങ്ങൾ കണ്ടെത്തുന്ന ആത്മവാദികളും ബ്രഹ്മവാദികളും ഭൗതികവാദികളും ഈ അർത്ഥത്തിൽനോക്കിയാൽ 'പിന്തിരിപ്പ'ന്മാരായ വ്യഭിചാരികളാണ് എന്ന് ശങ്കരൻ പറയുന്നുണ്ട്.

മുത്തിൽ വെള്ളിയുടെ ഗുണം അവഭാസിക്കുന്നതും, ഏകനായ ചന്ദ്രനെ ദ്വിതീയമെന്നു പറയുന്നതും, ഒരു വസ്തുവിൽ അന്യധർമ്മമാരോപിക്കലാകയാൽ അധ്യാസമാണ്. ഇത് അധ്യാസമാണ്, വാസ്തവമല്ല, എന്ന് വിവേചിച്ചറിയാനുള്ള വിവേകം ഉദിക്കാതെ, ആ അധ്യാസത്തിൽത്തന്നെ കുടുങ്ങിപ്പോകുന്നതാണ് ഭ്രമം. അറിഞ്ഞുകൊണ്ട് അധ്യാസം ചെയ്യലിനെ ഭ്രമം എന്നു വിളിക്കാവതല്ല. ഉദാഹരണമായി ചലിക്കുന്ന ഭൂമിയിൽ അചലത്വം അധ്യാസംചെയ്യുന്നത് ശിഷ്യന് പഠിക്കാനുള്ള എളുപ്പത്തിനാണ്. ഗുരുവിന് ഭ്രമമുണ്ടായിട്ടില്ല. മുന്നോട്ടുള്ള സഞ്ചാരം അഥവാ ആഭിചാരകർമ്മമാണ് ഈ അധ്യാസം. വസ്തുവിൽ വസ്തുവിൻെറ യഥാർത്ഥധർമ്മംമാത്രം കാണുന്നതിനു വ്യഭിചാരം എന്നു പറയുന്നു.

ശരീരത്തിൻെറ പ്രാണിധർമ്മമാണ് sex. അതില്ലാതെ ഇരിക്കുന്നത് ശരീരത്തെ സംബന്ധിച്ചേടത്തോളം ആഭിചാരമാകയാൽ, ബ്രഹ്മചര്യം ശരീരത്തിന് ആഭിചാരവും, ഗൃഹസ്ഥാശ്രമം വ്യഭിചാരവുമാണ്. ലോകസ്വഭാവമാണ് രതി. ആ അർത്ഥത്തിൽ നോക്കുമ്പോഴാകട്ടെ ഗൃഹസ്ഥൻ ചെയ്യുന്നത്

ആഭിചാരമാണ്. ബ്രഹ്മചര്യവും ബ്രഹ്മവാദവും വ്യഭിചാരവുമാണ്. ഈ നിർവ്വചനപ്രകാരം ആത്മാവിൽ ആത്മഗുണം മാത്രം അധ്യാസം ചെയ്യുന്നതും, ശരീരത്തിൽ ശരീരഗുണം മാത്രം അധ്യാസം ചെയ്യുന്നതും രണ്ടും 'വ്യഭിചാര'മെന്ന പേരിനർഹമാണ്. മറിച്ചു പരസ്പരം അധ്യാസം ചെയ്യപ്പെടുന്നതാകട്ടെ 'ആഭിചാര'മെന്ന പേരിനും അർഹമാണ്. വ്യഭിചാരം, ആഭിചാരം എന്ന രണ്ടു ക്രിയകൾക്ക് ഇന്നു നാം കല്പിച്ചിരിക്കുന്ന അർത്ഥമല്ല പണ്ടുണ്ടായിരുന്നതെന്നത് ഇവിടെ പ്രത്യേകം എടുത്തുപറയേണ്ടതുണ്ട്. ഈ അർത്ഥം മനസ്സിലാക്കാതെ ചരിത്രകഥകളും സംഭവങ്ങളും പുനരാഖ്യാനം ചെയ്തതുകൊണ്ടുണ്ടായ ന്യൂനതകൾ നമുക്കെത്രയോ പരിഹരിക്കേണ്ടവയായി ബാക്കി കിടക്കുന്നുമുണ്ട്.

ശ്ലോകം 5: പിന്നെ പറയുന്നു. പ്രത്യഗാത്മന്യവിഷയമായ വിഷയിയിൽ വിഷയവും വിഷയധർമ്മവും എങ്ങനെ അധ്യസിക്കപ്പെടും? സർവ്വവും (സർവരും) പുരോഭാഗത്ത് അവസ്ഥിതമായിരിക്കുന്ന വിഷയത്തിലാണല്ലോ, വിഷയാന്തരത്തെ അധ്യസിക്കുന്നത്. യുഷ്മത് (നീ) പ്രത്യയത്തിൽ നിന്ന് അകന്നുനിൽക്കുന്ന പ്രത്യഗാത്മൻ 'അവിഷയ'മാണ് എന്നും പറയപ്പെടുന്നു.

ദൃശ്യമായിട്ടുള്ള വസ്തുവിൽ അദൃശ്യമായതിനെ നാം അധ്യസിക്കുന്നു. ഇത് ലോകനിയമംതന്നെ. 'എന്റെ ദൃശ്യവസ്തു— എന്റെ കൺമുന്നിലുള്ള വസ്തു'—'നീ'യാണ്. എനിക്കു കാണാനാവാത്ത വസ്തു ഞാനും. അതിനാൽ 'നിന്നി'ൽ 'ഞാൻ' അധ്യസിക്കപ്പെടുന്നു. നീ എന്ന പ്രത്യയത്തിൽ നിന്ന് അകന്ന്, വേറിട്ടുകൊണ്ട്, സർവ്വരിലും ഞാനായി സ്ഥിതി ചെയ്യുന്ന അദൃശ്യശക്തിയാകട്ടെ ദൃശ്യമല്ല—അവിഷയമാണ്. വിഷയമായ നിന്നിൽ അവിഷയമായ വിഷയിയേയും, പ്രത്യഗാത്മന്യവിഷയമായിട്ടുള്ള വിഷയിയിൽ വിഷയമായ നിന്നേയും അധ്യാസം ചെയ്യുന്നു.

ശരീരത്തിൽ ആത്മാവിനെ അധ്യസിക്കുക എളുപ്പമാണ്. (നീ എന്ന പ്രത്യയത്തിൽനിന്ന് ആത്മാവ് അകന്നുനില്ക്കുന്നു.) മുന്നിൽ കാണുന്ന ശരീരത്തിൽ നമുക്ക് ആത്മാവിനെ അധ്യസിക്കാം. പക്ഷേ, ആ ശരീരത്തെ നാം 'നീ' എന്നല്ലാതെ 'ഞാൻ' എന്നു പറയുന്നില്ല. 'നീ' എന്നുമാത്രമേ മറ്റൊരു ശരീരത്തെ നാം വിളിക്കുന്നുള്ളൂ. നീ എന്നു വിളിക്കുന്നതോടെ ആ ശരീരം 'ഞാനെ'ന്ന ആത്മാവിൽനിന്നകന്നുനില്ക്കുന്നു. മറ്റൊന്നായിഭവിക്കുന്നു. ആത്മാവ് ദൃശ്യമല്ല. അതിനാൽ

ദ്രഷ്ടിവിഷയമല്ല. അവിഷയമായ വിഷയിയാണ്. 'ഞാനാ' ണ്. ഒരിക്കലും 'നീ' ആവുന്നില്ല.

ശ്ലോകം 6: പക്ഷേ ഒരു കാര്യം വ്യക്തമായി പറയപ്പെട്ടി ട്ടുണ്ട്. ആ 'ഞാൻ' അഥവാ ആത്മാവ് ഏകാന്തത്തിൽ 'വിഷയ'മായി ഭവിക്കുന്ന പ്രത്യഗാത്മനാണെന്ന്!! ഏക മാണത്. ഏകാന്തതയിലാണ് അതിനെ ദർശിക്കാനാവു ന്നത്. 'അസ്മത്'' അഥവാ ഞാൻ പ്രത്യയവിഷയ മാണ്. അപരോക്ഷത്വംകൊണ്ട് പ്രത്യഗാത്മൻ എന്നു പ്രസിദ്ധനാണ്. മുമ്പിൽ കാണുന്ന വിഷയത്തിൽ മാത്രമേ വിഷയാന്തരം അധ്യസിക്കാവൂ എന്ന് പ്രത്യേക നിയമമൊന്നു മില്ല. അപ്രത്യക്ഷമായ ആകാശത്തിൽ നാം ബാലാസ്ഥലമലി നതകൾ അധ്യസിക്കുന്നുണ്ടല്ലോ. അതിൽ വൈരുദ്ധ്യമൊന്നും കാണുന്നില്ലതാനും. അതുപോലെ അവിരുദ്ധമാണ് പ്രത്യഗാ ത്മാവിൽ അനാത്മത്തെ (ശരീരത്തെ) അധ്യസിക്കുന്നത്. ഈ ലക്ഷണമുള്ള അധ്യാസത്തെയാണ് പണ്ഡിതന്മാർ അവിദ്യ എന്നു വിളിക്കുന്നത്. അവിദ്യയെക്കുറിച്ച് ശരി യായ വിവേകം ഉദിച്ച് വസ്തുസ്വരൂപത്തെ യഥാർത്ഥമായി മനസ്സിലാക്കുന്നതിനെ വിദ്യ എന്നും വിളിക്കുന്നു.

ഏകാന്തതയുടെ മൗനത്തിൽ, മററൊന്നും ഇല്ലാതെ—രണ്ടാ മതൊന്നു കാണാതെ—ധ്യാനത്തിലിരിക്കുമ്പോൾ കാണുന്ന 'ഏകം' അഥവാ ആത്മാവ് (പ്രത്യഗാത്മൻ) നമുക്കു വിഷയ മാകുന്നുണ്ട്. വിഷയവും വിഷയിയും ഒന്നാകുന്ന മുഹൂർത്തങ്ങ ളിലാണ് ഇത് സംഭവിക്കുന്നത്.

ഗുണരഹിതമാകയാൽ ആകാശം വാസ്തവത്തിൽ അദൃശ്യ മാണ് എന്നാൽ നാം അവയിൽ ഗുണങ്ങൾ, നിറങ്ങൾ എന്നിവ അധ്യസിച്ചുകാണുന്നുണ്ട്. അതുപോലെ ആത്മാ വിലും നാം ആത്മാവിൻേറതല്ലാത്ത ഗുണങ്ങൾ അധ്യസി ക്കുന്നു. മനുഷ്യന് വാസ്തവത്തിൽ ആത്മാവാണ് എന്ന ബോധ മുദിച്ചശേഷവും 'ഞാൻ വെളുത്തിട്ടാണ്'', ഞാൻ കറുത്തി ട്ടാണ്, ഞാൻ ഹിന്ദുവാണ്, മുസൽമാനാണ്, ക്രിസ്ത്യാനി യാണ്, ഞാൻ സുവർണ്ണയാണ്, യേശുദാസാണ്, എന്നും മററും പറയേണ്ടിവരുന്നുണ്ട്. ഇതൊക്കെ ആത്മാവിൽ അനാ ത്മത്തെ അധ്യസിക്കുന്ന അവിദ്യതന്നെയാണ്. വിചാരം ചെയ്യുന്ന ഒരാത്മാവാണ് ഞാൻ. ഞാൻ ശരീരമല്ല എന്നു ബോധ്യപ്പെടുന്നത് വിദ്യയാണ്.

ശ്ലോകം 7: അധ്യാസകൃത്യംകൊണ്ട് ഉണ്ടാവുന്ന ഗുണദോ ഷങ്ങൾ അണുമാത്രംപോലും യഥാർത്ഥവസ്തുവിൽ ബന്ധനമുണ്ടാ ക്കുന്നില്ല. മാത്രമല്ല, ആത്മാവിൽ അനാത്മാവിനെ അധ്യ

സിക്കുന്ന അവിദ്യകൊണ്ടാണ് പ്രമാണ, പ്രമേയ, വ്യവഹാര, ലൗകിക, വൈദികാദി പ്രവൃത്തികളെല്ലാംതന്നെ ഈ ലോകത്തിൽ യഥാവിധി നടന്നുവരുന്നത്. കർമ്മം മുഴുവൻ അവിദ്യയെ ആശ്രയിച്ചാണ് നടക്കുന്നത്. ലോകം നടന്നുപോകുന്നത് കർമ്മംകൊണ്ടാണ്. അതിനാൽ ലോകം നടന്നുപോകുന്നത് അവിദ്യകൊണ്ടാണ്. സർവ്വശാസ്ത്രങ്ങളും ഈ വിധിപ്രതിഷേധമോക്ഷപരങ്ങളാണ്. ശാസ്ത്രങ്ങളെല്ലാം തന്നെ അവിദ്യയിൽ പെടുന്നു.

ഞാൻ പത്തോളജിസ്റ്റാണ് എന്ന് കരുതുന്നത് അവിദ്യയാണ്. പക്ഷേ ഒരു പത്തോളജിസ്റ്റ് എന്ന നിലയിലുള്ള എന്റെ കടമകൾ നിർവ്വഹിക്കണമെങ്കിൽ എന്നിൽ ആ ബോധം ഉണ്ടായേ തീരൂ. ഞാൻ ഡ്രൈവറാണെന്ന ബോധമില്ലാതെ ഒരു കാറ് ഡ്രൈവ് ചെയ്യാനാവില്ല. ഞാൻ ഭാര്യയാണ്, അമ്മയാണ്, ഗൃഹനാഥയാണ് എന്ന ബോധമില്ലാതെ എന്റെ ഗാർഹികചുമതലകൾ ചെയ്യാനാവില്ല. ഇതൊക്കെ അവിദ്യയാണെങ്കിലും ആ അവിദ്യകൂടാതെ ലോകം നടന്നുപോവുകയില്ല. അതിനാൽ അവിദ്യകൊണ്ട് ലോകത്തിന് ഒട്ടേറെ പ്രയോജനമുണ്ട്.

ശ്ലോകം 8: അവിദ്യാവിഷയത്തെയാണ് പ്രത്യക്ഷങ്ങളും പ്രമാണങ്ങളുമായ ശാസ്ത്രങ്ങൾപോലും അവലംബിക്കുന്നത് എന്നോ?

ശ്ലോകം 9: അങ്ങനെയാണ് പറയപ്പെടുന്നത്. ഒരാൾക്ക് ദേഹത്തിലും ഇന്ദ്രിയത്തിലും 'അഹം' 'മമ' എന്ന അഭിമാനം തീരെ ഇല്ലാതായി എന്നിരിക്കട്ടെ. അയാൾക്ക് പ്രമാതൃത്വം അസാധ്യമായിത്തീരുന്നു. ഒരു കർമ്മം 'ഞാൻ ചെയ്യുക' എന്നത് അനുപപന്നമായിത്തീരുന്നു. അതിനാൽ പ്രമാണപ്രവൃത്തിയും ഇല്ല. ഇന്ദ്രിയങ്ങളുടെ അനുവാദംകൂടാതെ പ്രത്യക്ഷവ്യവഹാരങ്ങൾ സംഭവിക്കുകയില്ല. ഇന്ദ്രിയങ്ങളാകട്ടെ, ഉള്ളിൽ ആത്മാവ് എന്ന അധിഷ്ഠാനമില്ലാതെ ഒന്നും പ്രവർത്തിക്കുകയുമില്ല; ഒന്നിലും വ്യാപരിക്കുകയുമില്ല. 'അസ്തിൻ സർവ്വം അസ്തിൻ' എന്ന ഭാവത്തിലല്ലാതെ ആത്മാവിന്ന് ഒരുകാലത്തും പ്രമാതൃത്വം ഉണ്ടാകയില്ല. പ്രമാതൃത്വമാണ് പ്രമാണപ്രവൃത്തിക്കു കാരണം. അതുകൊണ്ട് അവിദ്യാവിഷയങ്ങളെ ആസ്പദമാക്കിയാണ് പ്രത്യക്ഷപ്രമാണാദികളായ ശാസ്ത്രങ്ങളുടെയെല്ലാം നിലനില്പ് എന്നു പറയപ്പെടുന്നു.

ഞാൻ ആത്മാവാണ് എന്ന കാര്യത്തിൽ എനിക്ക് യാതൊരു സംശയവുമില്ല. എന്നാലും ഞാൻ ആത്മാവ് എന്നു

മാത്രം 24 മണിക്കൂറും അഭിമാനരഹിതമായി ചിന്തിച്ചിരുന്നാൽ എനിക്ക് ഒരു കാര്യത്തിലും പ്രമാതൃത്വം ഉണ്ടാകയില്ല; ഉത്തരവാദിത്തമുണ്ടാകയില്ല. പത്തോളജിസ്റ്റെന്നനിലയിൽ ഒരു സ്ലൈഡ് നോക്കി റിപ്പോർട്ടുകൊടുക്കാനോ, ബ്ലഡ്ബാങ്കിലെ അഡ്മിനിസ്ട്രേഷൻ കൊണ്ടുനടക്കാനോ, കുടുംബച്ചെലവുകരം വരവനുസരിച്ച് ക്രമീകരിക്കാനോ, കാറു ഡ്രൈവു ചെയ്യാനോ,—ഉത്തരവാദിത്തം ഉണ്ടാകണമെങ്കിൽ ഞാൻ അവിദ്യയെ, ആ പ്രത്യേക കർമ്മനിർവഹണവേളയിൽ ആശ്രയിച്ചേ മതിയാകൂ. ശരീരവുമായും, ലോകവുമായും ബന്ധമില്ലാത്ത, യാതൊരു പ്രമാതൃത്വവും ഉത്തരവാദിത്തവുമില്ലാത്ത ഒരാത്മാവു മാത്രമാണ് ഞാനെങ്കിൽ, ഇതൊക്കെ ഞാനെങ്ങനെ ചെയ്യും. എന്തിനു ചെയ്യണം? അതുകൊണ്ട് ആത്മാവു മാത്രമായി എന്നെ അറിയുന്ന 'വിദ്യ'യിൽ ഇരുപത്തിനാലു മണിക്കൂറും മുഴുകിക്കഴിഞ്ഞാൽ എനിക്ക് ഈ ലോകത്തിൽ ഒരു കാര്യവും ചെയ്യാനില്ലാതെയാവും. ചെയ്യാൻ വയ്യാതെയാവും. അങ്ങനെ വന്നാൽ അവിദ്യയേക്കാരം വലിയ ഇരുട്ടത്താണ് വിദ്യ മനുഷ്യനെ എത്തിക്കുക.

മറിച്ച്, ഞാൻ ഈ ശരീരം മാത്രമാണ്—ആത്മാവെന്നൊന്നില്ല എന്നു കരുതിയാലോ! എൻെറ ഇന്ദ്രിയങ്ങരം വാസ്തവത്തിൽ ചെയ്യുന്നത് ഉള്ളിലെ 'ഞാൻ' എന്ന അധിഷ്ഠാനമായ ആത്മാവു പറയുന്നത് അനുസരിക്കുകമാത്രമാണ്. ആ അധിഷ്ഠാനമില്ലാതെ ശരീരവും ഇന്ദ്രിയങ്ങളും യാതൊന്നും പ്രവർത്തിക്കുകയില്ല. കഴിഞ്ഞവഷം ഭാനു കുറെനാരം പ്രജ്ഞയററു കിടന്നു. ആസ്പത്രിയിൽ എത്രയോ ആളുകരം അങ്ങനെ കിടക്കുന്നു. പ്രജ്ഞയില്ല. 'ഞാൻ' ഇല്ല. പക്ഷേ ഇന്ദ്രിയങ്ങരം ഉണ്ട്, അവയവങ്ങളുണ്ട്, ശരീരമുണ്ട്. അവയൊന്നും പ്രവർത്തിക്കുന്നില്ല. 'ഞാൻ' ഉറങ്ങിയാൽ അവയൊക്കെ പണിമുടക്കും. കർമ്മരാഹിത്യം! വെട്ടിയിട്ട മരംപോലെ ഒരു കിടപ്പ്. മരണതുല്യം!!

പരസ്പരം ആശ്രയത്വമില്ലാതെ ആത്മാവിനും ശരീരത്തിനും യാതൊരു കർമ്മവും ചെയ്യാനാവില്ല. വിദ്യയ്ക്ക് അവിദ്യയുടേയും അവിദ്യയ്ക്ക് വിദ്യയുടേയും സഹായം ആവശ്യമുണ്ട്. പ്രമാണ, പ്രത്യക്ഷാദിശാസ്ത്രങ്ങരംക്ക് അവിദ്യയുടെ സഹായം കൂടിയേ തീരൂ എന്നു പറയുന്നത് ഇതൊക്കെ കണക്കിലെടുത്തിട്ടാണ്.

ശ്ലോകം 10: ലോകത്തിലെ ഏററവും വിവേകിയായ മനുഷ്യൻപോലും ഇച്ഛാവിശേഷംകൊണ്ട് പശുസദൃശനാണ്. പശുക്കരംക്ക് അഥവാ മൃഗങ്ങരംക്ക് ഒരു കഴിവുണ്ട്. ചെവി

എന്ന ഇന്ദ്രിയത്തോട് ബന്ധപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന ശബ്ദവിജ്ഞാനം കൊണ്ട്, സാഹചര്യങ്ങൾ പ്രതികൂലമെന്നറിഞ്ഞ് ഓടിപ്പോകാനും, അനുകൂലമെന്നറിഞ്ഞു പ്രവർത്തിക്കാനുമുള്ള കഴിവാണത്. പുലിയുടെ അനക്കം കേൾക്കുമ്പോഴേക്കും മാൻ ഓടുന്നു. ക്രൂരദൃഷ്ടിയായി ആക്രോശിച്ച്, ഖഡ്ഗം ഉയർത്തിപ്പിടിച്ച് പാഞ്ഞുവരുന്നവനെ കണ്ടാൽ വ്യൽപന്നചിത്തനായ ഒരാൾ വഴിമാറി നടക്കും. വെട്ടാൻവരുന്ന പോത്തിനോട് വേദമോതാൻ വിവേകി നിൽക്കാറില്ല. മറിച്ച്, സൗമ്യനായ ഒരാളെ കണ്ടാൽ അരികെച്ചെന്ന് കുശലപ്രശ്നം ചെയ്യും. മൃഗങ്ങളുടേത് വിവേകം കൂടാതെയുള്ള പ്രത്യക്ഷവ്യവഹാരമാണ്. മനുഷ്യന്റേത് വിവേകമുള്ളതും, എങ്കിലും സാമാന്യദർശനംകൊണ്ട് മനുഷ്യന്റേയും പശുവിന്റേയും വ്യവഹാരം ഇവിടെ സദൃശമാണ്. ജീവനെ നിലനിർത്താനുള്ള ഇച്ഛാവിശേഷമാണ് ഇവിടെ രണ്ടു കൂട്ടരിലും കാണുന്നത്. ജീവൻ നിലനിർത്താനുള്ള ഇച്ഛയിൽ മനുഷ്യനും പശുവും തമ്മിൽ യാതൊരു വ്യത്യാസവുമില്ല. ജീവൻ എല്ലാവർക്കും ഒരുപോലെ പ്രിയപ്പെട്ടതാണ്.

സുഗതകുമാരിയുടെ അനുജത്തി സുജാത ഒരിക്കൽ ചോദിച്ചതോർക്കുന്നു. 'പശു ഒരിക്കലും പുലിയെ ഈ ജന്മത്തിൽ കണ്ടിട്ടില്ല. എന്നിട്ടും അതിന്റെ മണം കേൾക്കുമ്പോഴേക്കും വിറളിപിടിച്ച് ചാടിക്കളിക്കുന്നതായി കാണുന്നു. ഇതിനെന്താണ് കാരണം?'

പ്രത്യക്ഷവ്യവഹാരം കൂടാതെ, എന്തു പ്രമാണംകൊണ്ടാണ് പശു തന്റെ ശത്രുവായ പുലിയുടെ സാന്നിധ്യം തിരിച്ചറിയുന്നത്? മനുഷ്യന് ഒരു ആർക്കിടൈപ്പ് ഉണ്ട്. സമഷ്ടി മനസ്സ് എന്നു വിളിക്കാവുന്ന ഒരു ബോധം. അനേകം ജന്മങ്ങളുടെ സൃഷ്ടിയായ ബോധമാണത്. അതുപോലൊരു സമഷ്ടി ബോധം—ഒരു ആർക്കിടൈപ്പ്—മൃഗങ്ങൾക്കും ഒരു പ്രത്യേക ശ്രവണവും ശ്രുതിയും പ്രമാണമായിക്കൊടുത്തിട്ടുണ്ടാവണമെന്നാണ് ഞാൻ കരുതുന്നത്. ഈ കിഴിവ്, ഇന്ദ്രിയങ്ങളുടെ സഹായമോ അനുവാദമോ കൂടാതെയുള്ള ഒരു പ്രത്യക്ഷവ്യവഹാരമാകയാൽ ഇതിനെ 'അവിദ്യ'യുടെ ഇനത്തിൽപെടുത്താൻ സാധ്യമല്ല. പൂർവജന്മവാസനകൾ നൽകിയ ശ്രുതിയേയും ശ്രവണത്തേയും 'വിദ്യ'യുടെ ഇനത്തിൽപെടുത്തുന്നത്, ഈ ശരീരത്തിന്റെയോ ഇന്ദ്രിയങ്ങളുടേയോ സഹായംകൊണ്ടല്ല അതു നേടിയെടുത്തതു എന്നതുകൊണ്ടാണ്. എന്നിട്ടും, നല്ലവണ്ണം സൂക്ഷിച്ചു നോക്കിയാൽ ഈ വിദ്യയിലും അവിദ്യയുടെ കലപ്പ് നമുക്ക് കണ്ടെത്താനാവും. 'ഞാൻ പശുവാണ്. നീ പുലിയും' എന്ന

വർഗ്ഗാഭിമാനവും വർഗ്ഗബോധവും, ആ കാരണംകൊണ്ട് 'എനിക്ക് നിന്നിൽനിന്ന് രക്ഷപ്പെടണ'മെന്ന പ്രമാതൃത്വവും അതിലുണ്ട്. വിദ്യയിൽ ഭേദഭാവനയായ അവിദ്യയുടെ കലർപ്പ് ഇവിടെയും നാം കാണുന്നു.

മനുഷ്യന്റെ സമഷ്ടിബോധത്തിലും ഇതുണ്ടോ എന്ന ചോദ്യം സ്വാഭാവികമായും ഉയരുന്നു. ഉണ്ടാവേണ്ടതാണ് എന്ന് യുക്തിബോധം ഉത്തരവും തരുന്നു. ഏതു പകലിലുമുണ്ട് രാത്രി. ഏതു രാത്രിയിലുമുണ്ട് പകൽ. തിന്മയിൽ നന്മയും നന്മയിൽ തിന്മയും കറുപ്പും വെളുപ്പും നൂലിഴകം പോലെ പിരിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. വിദ്യയും അവിദ്യയും ഊടും പാവും പോലെ തുന്നിച്ചേർത്തതാണ് ജീവിതവസ്ത്രം. ഇതു മനസ്സിലാക്കലാണ് ഏററവും വലിയ വിജ്ഞാനം. നാലപ്പാടന്റെ കവിതയും ജീവിതദർശനവും, ശങ്കരന്റെ ദർശനത്തെ മനസ്സിലാക്കുന്നതിൽ എന്നെ സഹായിക്കുന്നത് അതുകൊണ്ടാണ്.

ശ്ലോകം 11: ആത്മാവിന് ഇഹലോകബന്ധം മാത്രമല്ല, പരലോകസംബന്ധവും ഉണ്ട്. അതുകൊണ്ടാണല്ലൊ പൂർവജന്മസ്മൃതികളും സമഷ്ടിമനസ്സും ഉണ്ടായിരിക്കുന്നത്. ആത്മാവിന്റെ പരലോകസംബന്ധത്തെക്കുറിച്ച് യാതൊന്നും അറിയാത്ത ഒരാൾക്ക് അയാൾ എത്ര ബുദ്ധിമാനായാലും ശരി, ശാസ്ത്രീയവ്യവഹാരങ്ങളിൽ പ്രവർത്തിക്കാനുള്ള അർഹത ഇല്ലാതെ പോകുന്നു. എന്നാലും, ശാസ്ത്രീയ വ്യവഹാരകർമ്മങ്ങൾ ചെയ്യുന്നതിനുള്ള അധികാരം ഒരാൾക്ക് ലഭിക്കുന്നത് അവന്റെ ആത്മജ്ഞാനത്തെമാത്രം കണക്കിലെടുത്തിട്ടല്ല. അർഹതയില്ലാത്തവർക്കും ഇപ്രകാരം അധികാരം ലഭിച്ചുകാണുന്നതിനുള്ള കാരണം പറയുന്നു. ആത്മാവ് വേദാന്തംകൊണ്ടു മാത്രം അറിയാൻ കഴിയുന്ന പ്രതിഭാസമല്ല. അത് വിശപ്പിനും മററും അതീതമാണ്. അതിന് ബ്രാഹ്മണൻ, ക്ഷത്രിയൻ മുതലായ ഭേദങ്ങളില്ല—ജനനമരണങ്ങളില്ല; സംസാരധർമ്മങ്ങളില്ല—ഇത്തരം ലക്ഷണങ്ങളോടുകൂടിയ ആത്മാവ് ലൗകികമായ കർമ്മങ്ങൾക്ക് പ്രയോജനമില്ലാത്തതാണ്. ലൗകികമായ അധികാരങ്ങൾക്ക് വിരുദ്ധവുമാണ്. ഇത്തരം ആത്മജ്ഞാനത്തിന് മുമ്പ് പ്രവർത്തിക്കുന്ന വിജ്ഞാനശാഖകളായ ശാസ്ത്രങ്ങൾ 'അവിദ്യ'യിൽ ഉൾപ്പെടുന്നു. 'ബ്രാഹ്മണന്മാർ യജിക്കുന്നു' എന്ന മാതിരിയിൽ പറയുന്ന ശാസ്ത്രങ്ങൾ (അവിദ്യയിൽപെടുന്നവ) ആത്മാവിൽ വർണ്ണാശ്രമങ്ങൾ, വയസ്സ്, അവസ്ഥാവിശേഷങ്ങൾ എന്നിവയെ അധ്യാസം ചെയ്ത് അതിനെ ആശ്രയിച്ചിട്ടാണ് പ്രവർത്തിക്കുന്നത്. പുത്ര

നിലോ ഭാര്യയിലോ എന്തെങ്കിലും കുററം കണ്ടെത്തിയാൽ ഞാനാണ് കുററക്കാരൻ എന്നു പറഞ്ഞുകൊണ്ട് സ്വന്തം ആത്മാവിൽ ബാഹ്യധർമങ്ങൾ അധ്യാസം ചെയ്യാനാണ് മനുഷ്യന്റെ പ്രവണത. അതുപോലെ തടിച്ചവൻ, മെലിഞ്ഞവൻ എന്നുള്ള ശരീരധർമ്മങ്ങളും 'എന്നിൽ ആരോപണം ചെയ്യപ്പെടുന്നു. ഞാൻ നടക്കുന്നു, സഞ്ചരിക്കുന്നു, നില്ക്കുന്നു, ഞാൻ ചാടിക്കടക്കുന്നു എന്നിങ്ങനെ ക്രിയകളും ആത്മാവിൽ ആരോപണം ചെയ്യുന്നു. ഇന്ദ്രിയധർമ്മങ്ങളായ മൂകത, കോങ്കണ്ണ്, ഷണ്ഡത്വം, ബാധിര്യം, അന്ധത എന്നിവയെ ആത്മാവിലാരോപിച്ച് ഞാൻ മൂകനാണ്, ബധിരനാണ് എന്നു വിലപിക്കുന്നു. അന്തഃകരണധർമ്മങ്ങളായ കാമം, സങ്കല്പം, സംശയങ്ങൾ, നിശ്ചയം എന്നിവയും ആത്മാവിൽ മനുഷ്യർ ആരോപിക്കുന്നു. ഇങ്ങനെ 'ഞാൻ' എന്നതിന് വിഷയവും അന്തഃകരണവൃത്തികൾക്കു മുഴുവൻ സാക്ഷിയുമായിരിക്കുന്ന ആത്മാവിൽ അന്തഃകരണവൃത്തിയെ ആരോപിക്കുകയും മറിച്ച്, അന്തഃകരണവൃത്തികളായ കാമസങ്കല്പാദികളിൽ ആത്മാവിനെ അധ്യസിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. അനാദിയും അനന്തവും നൈസർഗികവും മിഥ്യാ പ്രത്യയരൂപത്തിലുള്ളതുമായ ഈ അധ്യാസം ഇങ്ങനെ നിരന്തരം തുടർന്നുപോകുന്നുണ്ട്. ഈ അധ്യാസംകൊണ്ടാണ് ഭൂമിയിൽ കർതൃത്വവും ഭോക്തൃത്വവും ഉണ്ടാവുന്നത്. ഇത് ലോകത്തിൽ സർവക്കും അനുഭവപ്പെടുന്നതാണ്. സർവ്വലോകപ്രത്യക്ഷമാണ്.

കർതൃത്വവും ഭോക്തൃത്വവുമില്ലാതെ ലോകം നടക്കുകയില്ല. ഞാൻ ഇതു ചെയ്യുന്നു; എനിക്കാണ് ഇന്നതിന് അർഹത,—ഞാൻ യാഗം ചെയ്യുന്നു, എനിക്കാണ് സ്വർഗ്ഗം കിട്ടുക: ഞാൻ ഭൂമിയെ രക്ഷിക്കുന്നു, എനിക്കാണ് സാമ്രാജ്യം ലഭിക്കുക; ഞാൻ സമുദ്രസഞ്ചാരം ചെയ്യുന്നു, എനിക്കാണ് ധനവും സുഖഭോഗവും ലഭിക്കുക; ഞാൻ നിശ്ചിന്തനായി പരന്മാരെ സേവിക്കുന്നു, എനിക്കാണ് മുക്തി ലഭിക്കുക—എന്നിങ്ങനെ ബ്രാഹ്മണ, ക്ഷത്രിയ, വൈശ്യ, ശൂദ്രന്മാരായി സ്വയം അധ്യാസം ചെയ്ത് ആത്മാക്കൾ കർതൃത്വഭോക്തൃത്വങ്ങൾക്ക് അധികാരം നേടുന്നു; വാസ്തവത്തിൽ ആത്മാവിന് ഇതു രണ്ടുമില്ല, വർണ്ണാശ്രമധർമ്മവുമില്ല. വിശപ്പും ദാഹവും (ശരീരധർമ്മങ്ങൾ) മരണവും ജനനവും (പ്രപഞ്ചധർമങ്ങൾ) ഇല്ലാത്ത ആത്മാവിനെ അറിയുകയല്ല, ആ ആത്മാവായിത്തീരുകയാണ് മുമുക്ഷു ചെയ്യുന്നത്. അതോടെ, കർതൃത്വ ഭോക്തൃത്വ ഭാവം അവസാനിക്കുന്നതും അയാൾക്ക് അനുഭവപ്പെടുന്നു. അവിദ്യകളായ ശാസ്ത്രാദികളിൽ പെട്ട

ഒരാം ഞാനിതു ചെയ്യുന്നു എന്ന കർതൃത്വഭാവത്തോടെ കാര്യങ്ങരം ചെയ്യുന്നു. കർതൃത്വഭോക്തൃത്വഭാവം അവസാനിച്ച വിദ്വാനായ മുമുക്ഷു 'ഞാനിത് ചെയ്യുന്നു' എന്നഹങ്കരിക്കാതെ കർത്തവ്യങ്ങരം ചെയ്യുന്നു. അവിദ്യയിൽ പെട്ടവനാണ് പ്രമാണങ്ങളുടെ ആവശ്യം—ഭേദഭാവനയുള്ളവനാണ് പ്രമാണങ്ങളേയും ശാസ്ത്രാദികളേയും അവലംബിക്കുന്നത്. ഭേദഭാവന ഇല്ലാത്ത ജീവന്മുക്തൻെറ അവസ്ഥയിലെത്തിയവന് യാതൊരു നിയമവും ആവശ്യമില്ല; പ്രമാണവും ആവശ്യമില്ല.

നിയമങ്ങളും പ്രമാണങ്ങളും ആവശ്യമുള്ളിടത്തോളംകാലം ഒരാം അസ്വതന്ത്രനാണ്. നിങ്ങരം ഇന്നതു ചെയ്യണം—ഇന്നതു ചെയ്യരുത് എന്ന നിയമം അയാളെ ബന്ധനത്തിലിടുന്നു—അത് പുറത്തുനിന്നുവന്ന നിയമമാകയാൽ, ജീവന്മുക്തനെ ഒരു നിയമവും ബാധിക്കുന്നില്ല. അയാളുടെ നിയമങ്ങരം അയാളുടെ ആത്മാവിൻെറ നിയമങ്ങളാണ്; അകത്തുനിന്നു വരുന്ന നിയമങ്ങളാണ്. അതിനാൽ അയാരം സമ്പൂർണ്ണസ്വാതന്ത്ര്യം അനുഭവിക്കുന്നു; സർവ്വവിധ ബന്ധനങ്ങളിൽനിന്നും മുക്തനായിരിക്കുന്നു. ജീവന്മുക്തൻെറ സദാചാരം സർവ്വതന്ത്രസ്വതന്ത്രമായ സദാചാരമാണ്. ആത്മാവിൽനിന്ന് ഉറന്നൊഴുകുന്ന ഈ സദാചാരമാണ് യഥാർത്ഥമായ സദാചാരം. ഉദാത്തമായ സദാചാരം. സമൂഹമോ, സംഘടനകളോ നിയമങ്ങളിലൂടെ അടിച്ചേല്പിക്കുന്ന സദാചാരം അവിദ്യയാണ്. ആ അവിദ്യ കൊണ്ട് പ്രയോജനമുണ്ട് എന്നതു സമ്മതിക്കുന്നു. എങ്കിലും അവിദ്യ ഒരുതരം ബന്ധനമാണ്. അതിൻെറ കുരുക്കഴിക്കാതെ യഥാർത്ഥ സദാചാരമോ സ്വാതന്ത്ര്യമോ ലഭിക്കുകയില്ല. ബുദ്ധമതത്തിൻെറ നിയമങ്ങരംക്കു വഴങ്ങി, സദാചാരത്തിൻെറ സത്യവാചകം ചൊല്ലാൻ നാലപ്പാടൻ വിസമ്മതിച്ചതിന്നു പിന്നിൽ ആദിശങ്കരൻെറ ഈ അഭിപ്രായത്തോടുള്ള അദ്ദേഹത്തിൻെറ ആഭിമുഖ്യവും ആദരവും ഞാൻ കാണുന്നു.

ശ്ലോകം 12: എല്ലാ അനർത്ഥങ്ങരംക്കും ഹേതു അവിദ്യയാണ്, ആത്മാവ് ഒന്നു മാത്രമേ ഉള്ളൂ എന്ന ആത്മൈകത്വവിദ്യ അഥവാ അദ്വൈതത്തിന് വിലങ്ങുതടിയായ അവിദ്യയെ നശിപ്പിക്കലാണ് സർവ്വ വേദാന്തങ്ങളും ലക്ഷ്യമാക്കുന്നത്. സർവ്വ വേദാന്തങ്ങളിലും കാണുന്ന ഈ അർത്ഥത്തെ ഈ 'ശാരീരിക മീമാംസ'യിലൂടെ ഞങ്ങരം പ്രദർശിപ്പിച്ചുതരാം. ആത്മൈകത്വം ഉണ്ടാക്കലാണ് വേദാന്തലക്ഷ്യം. അതിന്ന് ആത്മാവിൻെറ ശാസ്ത്രമെന്നല്ല, ശാരീരികമീമാംസ എന്നാണ് ശങ്കരൻ പറയുന്നത്. ശരീരം അഥവാ ശരീരകം. ശരീരത്തിലിരിക്കുന്നത് ആത്മാവ്. ക്ഷേത്രജ്ഞനായ ആത്മാവിനെ

അറിയാൻ ക്ഷേത്രത്തെക്കുറിച്ച പഠിക്കുന്ന രീതി. ആത്മാവിൻെറ ഐക്യമറിയാൻ ആത്മാവിൻെറ ഇരിപ്പിടമായ ശരീരത്തെ മനസ്സിലാക്കുന്ന രീതി. വിദ്യയെ അവിദ്യകൊണ്ട് സാക്ഷാത്കരിക്കുന്ന രീതി. ഭാരതത്തിലെ എല്ലാ ശാസ്ത്രശാഖകളും കലകളും സൂക്ഷിച്ച പഠിച്ചാൽ ആത്മൈകത്വമാണ് അവയുടെ ലക്ഷ്യമെന്ന മനസ്സിലാകും. പ്രത്യേകിച്ചും, ഞാൻ പരിചയിച്ച ഭാരതീയ ശാസ്ത്രശാഖകളിൽ ജ്യോതിഷവും ആയുർവ്വേദവും പ്രപഞ്ചശരീരത്തിൻേറയും മനുഷ്യശരീരത്തിൻേറയും മീമാംസയിലൂടെ അവയിൽ അന്തര്യാമിയായിരിക്കുന്ന 'പുരുഷനെ'—ആത്മാവിനെ—അറിയാനുള്ള ശ്രമങ്ങളാണ്. ബ്രഹ്മാണ്ഡത്തിൽ (പ്രപഞ്ചശരീരം) ബ്രഹ്മവും പിണ്ഡാണ്ഡത്തിൽ (മനുഷ്യശരീരം) ജീവാത്മാവും എപ്രകാരം ആത്മൈകത്വം പ്രാപിച്ചിരിക്കുന്നു എന്ന് ഈ രണ്ടു ശാസ്ത്രശാഖകളിൽനിന്ന് കാണാം. ശരീരം ശബ്ദമാണ്. ആത്മാവ് ശബ്ദബ്രഹ്മമാണ്. നാദബ്രഹ്മമാണ്.

വേദാന്തമീമാംസയും ശാരീരകമീമാംസയും ഒന്നാണെന്ന് അടുത്ത വാക്യത്തിൽത്തന്നെ ശങ്കരൻ സൂചിപ്പിക്കുന്നു. ശാരീരികമീമാംസയിലൂടെ ഞങ്ങൾ പ്രദർശിപ്പിച്ചുതരാം എന്നു പറഞ്ഞ് നിർത്തിയ ശങ്കരൻ 'വേദാന്തമീമാംസാ ശാസ്ത്രത്തിലെ ആദ്യസൂത്രം ഇതാണ്'' എന്നാണ് പിന്നീട് പറയുന്നത്.

<u>സൂത്രം 1:</u> 'അഥാതോ ബ്രഹ്മജിജ്ഞാസാ' അനന്തരം ബ്രഹ്മജിജ്ഞാസ ഉദിക്കുന്നു. അധ്യസിക്കുക എന്നതിൻെറ അർത്ഥം വർണ്ണിച്ചശേഷം, ബ്രഹ്മത്തെ അധ്യസിക്കുന്ന ശാസ്ത്രത്തെ നിരൂപണം ചെയ്യേണ്ടതുണ്ടോ എന്ന വിചാരം ഉദിക്കാൻ ന്യായമുണ്ട്. ബ്രഹ്മശാസ്ത്രംകൊണ്ട് ലൗകികകർമ്മങ്ങൾക്ക് യാതൊരു പ്രയോജനവുമില്ലെങ്കിൽ പിന്നെ ബ്രഹ്മവിചാരം ചെയ്യുന്നതെന്തിന്? ന്യായമായ ഈ വിചാരം ചിലർക്കെങ്കിലും ഉണ്ടാവുന്നു. (ബുദ്ധൻതന്നെ തൻെറ അനുയായികളോട് ഈ വിധം പറഞ്ഞിട്ടുണ്ട്) പക്ഷേ വിചാരശീലനായ ഒരാൾക്ക് ബ്രഹ്മവിചാരത്തെ തടുക്കാനാവുന്നില്ല. അയാൾ വിചാരിക്കുന്നു. ഇപ്പോഴുള്ള 'അഹം', ബുദ്ധിയെ അധ്യസിച്ചു കിട്ടിയ അഹമാണ്. ബുദ്ധിയോട് സംഗം ഇല്ലാത്തതാണ് ബ്രഹ്മമെന്ന് ശ്രുതി പറയുന്നു. ശരീരത്തോടോ ബുദ്ധിയോടോ ഒട്ടി നില്ക്കാത്ത 'മുക്തിഭാവ'മുള്ള ബ്രഹ്മത്തെക്കുറിച്ച്, അത് ലൗകികകാര്യങ്ങൾക്ക് പ്രയോജനമില്ലാത്തതാണെന്നുവരികിൽപോലും വിചാരംചെയ്യേണ്ടതുണ്ട് എന്ന് വിചാരശീലർ കണ്ടെത്തുന്നു.

അഥ എന്നതിന് അനന്തരം എന്നർത്ഥം. അനന്തരം ബ്രഹ്മജിജ്ഞാസ ഉണ്ടാവുന്നു എന്നു പറയുമ്പോൾ ഏതോ ഒന്നിനു ശേഷം ബ്രഹ്മജിജ്ഞാസ ഉണ്ടാവുന്നു എന്നു മനസ്സിലാവുന്നു. ബ്രഹ്മജിജ്ഞാസയുടെ ആരംഭത്തേയോ, വാക്യത്തിൻെറ മുൻവശത്തു ചേർക്കുന്ന മംഗളവാക്യത്തേയോ അല്ല ഇവിടെ അഥ ശബ്ദം കുറിക്കുന്നത്. അനന്തരം എന്ന അർത്ഥം മാത്രമാണ് ഇവിടെയുള്ളത്.

അവിദ്യാജന്യമായ ശാസ്ത്രവിഷയങ്ങൾ പഠിച്ച് ലൗകിക വ്യവഹാരം നടത്താനുള്ള സാമർത്ഥ്യവും പരിചയവും നേടിയ ശേഷം ബ്രഹ്മജിജ്ഞാസ ഉദിക്കുന്നു എന്നാണോ അനന്തരവാക്യത്തിനർത്ഥം. ഒററജന്മംകൊണ്ടുതന്നെ ബ്രഹ്മജിജ്ഞാസ ഉദിക്കുന്നുണ്ടോ? ജന്മജന്മാന്തരങ്ങളായി സംഭരിച്ച വാസനകളുടെ ഫലമായി,—പല ജന്മങ്ങൾക്കുശേഷം ബ്രഹ്മജിജ്ഞാസ അങ്കുരിക്കുന്നു എന്ന അർത്ഥമായിരിക്കില്ലേ കൂടുതൽ ഉചിതം?

ശാസ്ത്രവിഷയങ്ങൾ പഠിച്ച് ജീവിതവിജയം നേടിയവർക്കെല്ലാവക്കും ബ്രഹ്മജിജ്ഞാസ ഉദിക്കുന്നതായി നാം കാണുന്നില്ല. ശാസ്ത്രവിഷയങ്ങൾ പഠിക്കുന്നതിന്നുമുമ്പേ, ബാല്യത്തിൽത്തന്നെ ബ്രഹ്മജിജ്ഞാസ ഉദിക്കുന്നതായിട്ട് കാണുന്നുമുണ്ട്. അതുകൊണ്ടാണ് ഇത്തരം ഒരർത്ഥമാണ് അനുയോജ്യമെന്ന് എനിക്കു തോന്നുന്നത്.

അനന്തരം എന്നർത്ഥമാണ് അഥ എന്ന പദത്തിനർത്ഥം എന്നു കണ്ടുകഴിഞ്ഞു. പൂർവ്വകാലത്ത് വേദപഠനം ചെയ്ത ഒരാൾക്ക് ധർമ്മജിജ്ഞാസ ഉദിക്കുന്നത് ഏതുപ്രകാരമോ, അതുപോലെ ബ്രഹ്മജിജ്ഞാസ ഉണ്ടാവാൻ പൂർവ്വകാലത്ത് എന്താണ് ഉണ്ടാവേണ്ടത് എന്നാണ് ഇനി അറിയേണ്ടത്. 'സ്വാധ്യായത്തിന് അനന്തരം' എന്നതിനു സമമാണ് അനന്തരം ബ്രഹ്മജിജ്ഞാസ എന്നുവരുമോ? വേദപഠനംകൊണ്ട് ധർമ്മജിജ്ഞാസ ഉദിക്കുന്നു. കർമ്മങ്ങളെക്കുറിച്ചുള്ള അവബോധത്തിനുശേഷം മാത്രമേ ബ്രഹ്മജിജ്ഞാസ ഉദിക്കു എന്നതല്ലേ അതിനു ധർമ്മജിജ്ഞാസയിൽനിന്നു സവിശേഷമായിട്ടുള്ള വ്യത്യാസം? ഈ ചോദ്യങ്ങളാണ് പിന്നീട് ശങ്കരാചാര്യർ ചോദിക്കുന്നത്.

അവയ്ക്കുള്ള ഉത്തരം അദ്ദേഹം തരുന്നു. 'അല്ല, ധർമ്മജിജ്ഞാസ ഉദിക്കുന്നതിന്നും കർമ്മാവബോധം ഉണ്ടാവുന്നതിനും മുമ്പുതന്നെ വേദാന്തം ശ്രവിച്ച ഒരാൾക്ക് ബ്രഹ്മജിജ്ഞാസ ഉണ്ടാവുന്നത് നാം ചുററും കാണുന്നുണ്ട്, ആദ്യം ഹൃദയം, പിന്നെ നാവ് എന്നിങ്ങനെ ഒന്നിനുശേഷം ഒന്നായി ക്രമത്തിൽ വിവക്ഷിക്കപ്പെടുന്നതെങ്ങനെയോ അതേപോലെ ക്രമ

ത്തിൽ ഒന്നു കഴിഞ്ഞ് ഒന്നു വിവക്ഷിക്കപ്പെടുന്നു എന്നല്ലാതെ, ഇന്നതു കഴിഞ്ഞേ ഇന്നതു പാടൂ എന്ന് എവിടെയും പറഞ്ഞിട്ടില്ല.

നേരത്തെ ശാരീരികമീമാംസ എന്ന പദം ആചാര്യർ ഉപയോഗിച്ചു. ശരീരശാസ്ത്രത്തിൽ, ഗുരു ശിഷ്യന് ഓരോരോ അവയവമായിട്ട്, ക്രമത്തിൽ പഠിപ്പിച്ചുകൊടുക്കുന്നു. അനാററമി ഹാളിൽ ഡിസക്ഷൻ ചെയ്യുമ്പോൾ ഓരോരോ അവയവമായി കുട്ടികൾ മുറിച്ചുപഠിക്കുന്നു. പഠനസൗകര്യത്തിനായി ഒരു ക്രമമുണ്ടാക്കി എന്നല്ലാതെ ഇന്ന അവയവം കഴിഞ്ഞേ ഇന്നതു പഠിക്കാവൂ എന്ന് നിയമമില്ല. പണ്ടുകാലത്ത് ശരീരശാസ്ത്രം പഠിപ്പിച്ചിരുന്നത് യാഗശാലകളിലാണ്; ഡിസക്ഷൻ ഹാളുകളിലല്ല. അവിടെയും പഠനസൗകര്യത്തിനായി ഒരു ക്രമം ഉണ്ടാക്കിയിരുന്നു. വേദപഠനം, അതിനുശേഷം കർമ്മജിജ്ഞാസ, പിന്നെ കർമ്മാവബോധം അഥവാ ജീവിതപരിചയം, ഒടുവിൽ ബ്രഹ്മജിജ്ഞാസ എന്നതും ഇതുപോലൊരു ക്രമമാണ്. അല്ലാതെ, അങ്ങനെയേ ഉണ്ടായിക്കൂടൂ എന്നതിനു പ്രമാണമൊന്നുമില്ല എന്ന് ആചാര്യൻ പ്രസ്താവിക്കുന്നു.

അല്ലെങ്കിൽത്തന്നെ, ധർമ്മജിജ്ഞാസയും ബ്രഹ്മജിജ്ഞാസയും തമ്മിൽ വിഷയത്തിൽ മാത്രമല്ല ഫലത്തിലും ഏറെ വ്യത്യാസമുള്ളവയാണ്. അതിനാൽ ധർമ്മത്തിനുശേഷം ബ്രഹ്മം എന്ന ക്രമം വരാൻ യാതൊരു സാധ്യതയുമില്ല. ഒരാൾക്കു ധർമ്മജിജ്ഞാസയുണ്ടായി. അയാൾ ധർമ്മവിജ്ഞാനം നേടി. അതുകൊണ്ടുമാത്രം അയാൾക്കു ഫലം കിട്ടുകയില്ല. അയാൾ താൻ പഠിച്ച ധർമ്മം അനുഷ്ഠിക്കണം. എന്നാൽ മാത്രമേ അയാൾക്കു 'അഭ്യുദയം' ഉണ്ടാവുകയുള്ളൂ. ബ്രഹ്മജിജ്ഞാസയുടെ ഫലം അഭ്യുദയമല്ല. നിശ്രേയസം അഥവാ മോക്ഷമാണ്. അതു യാതൊരുവിധ അനുഷ്ഠാനത്തേയും ആശ്രയിച്ചല്ല ലഭിക്കുന്നത്. ബ്രഹ്മജ്ഞാനം ഉണ്ടായ ഉടനെ മോക്ഷവും ലഭിക്കുന്നു. ജ്ഞാനകാലത്തുതന്നെ ഫലവും സിദ്ധിക്കുന്നു. ധർമ്മജിജ്ഞാസയുടെ ഫലം 'പുരുഷവ്യാപാരതന്ത്ര'മായ കർമ്മത്തെ ആശ്രയിച്ചു ലഭിക്കുന്ന ഒന്നാണ്. അത് സംസാരകർമ്മജന്യവുമാണ്. ബ്രഹ്മജിജ്ഞാസയുടെ വിഷയം നിത്യമാണ്. അത് പുരുഷവ്യാപാരതന്ത്രത്തെയോ മനുഷ്യന്റെ കർമ്മങ്ങളെയോ ആശ്രയിച്ചുണ്ടാകുന്ന ഒന്നല്ല. ഇത്രയും വ്യത്യാസങ്ങൾ ഉള്ളതിനാൽ ധർമ്മം, കർമ്മം,— ഒടുവിൽ ബ്രഹ്മജ്ഞാനം എന്ന ക്രമം വരാൻ സാധ്യതയില്ല.

ഞാൻ എന്റെ ഉപജീവനത്തിനാവശ്യമായ ഒരു തൊഴിൽ പഠിക്കുന്നു. അതുകൊണ്ടുമാത്രം എനിക്കു ഉപജീവനം സാധ്യമല്ല. ആ പഠിച്ച തൊഴിൽ എന്നും ചെയ്തുകൊണ്ടിരിക്കണം.

ഏറെക്കാലം ചെയ്തുചെയ്ത് തൊഴിലിൽ തഴക്കവും പഴക്കവും വരണം. അപ്പോഴാണ് ആ തൊഴിൽകൊണ്ട് എനിക്ക് അഭ്യുദയം ഉണ്ടാവുന്നത്. അതുപോലെ സത്യം പറയേണ്ടത് എന്റെ ധർമ്മമാണെന്നു ഞാൻ പഠിച്ചുവെച്ചതുകൊണ്ടു മാത്രമായില്ല. സ്വന്തം ജീവിതത്തിൽ അതു പ്രായോഗികമാക്കണം. അഹിംസ പരമധർമ്മമാണ് എന്നു പഠിച്ചുവെച്ചിട്ട് എന്നും മാംസം കൂട്ടി ഊണുകഴിച്ചാൽ ആ ധർമ്മജ്ഞാനത്തിന്റെ ഫലം കിട്ടുകയില്ല. ബ്രഹ്മാനുഭവം ഒരിക്കൽ ലഭിച്ചുകഴിഞ്ഞാൽ, മനുഷ്യൻ ജീവന്മുക്തനായി—അയാൾ പിന്നെ കർമ്മംചെയ്താലും ചെയ്യില്ലെങ്കിലും വ്യത്യാസമില്ലാതാവുന്നു. കുറെക്കാലം കർമ്മം ചെയ്തശേഷം മാത്രം ലഭിക്കുന്ന അഭ്യുദയമാണ് ധർമ്മജിജ്ഞാസയുടെ ഫലം. അതിനാൽ അത് പ്രായംകൂടിയവർക്കുമാത്രമേ ലഭിക്കുന്നുള്ളൂ. കർമ്മത്തെ ആശ്രയിക്കാത്ത ബ്രഹ്മജിജ്ഞാസയും അതിന്റെ ഫലമായ മോക്ഷവും കുട്ടികൾക്കുപോലും ലഭിക്കുന്നു. ധ്രുവൻ, പ്രഹ്ലാദൻ മുതലായ കുട്ടികൾക്കു മോക്ഷം ലഭിച്ചു. ശ്രീശങ്കരാചാര്യർതന്നെ ഇതിന്നുദാഹരണമാണല്ലോ.

ധർമ്മത്തേയും ബ്രഹ്മത്തേയും കുറിച്ച് അറിയാനുള്ള ചോദനയ്ക്കു വ്യത്യാസമുണ്ട്. തജ്ജന്യമായ പ്രവൃത്തികൾക്കും വ്യത്യാസമുണ്ട്. ധർമ്മചോദനയുടെ ലക്ഷണം, അതിന്റെ സ്വവിഷയത്തിൽ മനുഷ്യനെ നിയുക്തനാക്കിക്കൊണ്ട് അവനിൽ അവബോധം ജനിപ്പിക്കുക എന്നതാണ്. ബ്രഹ്മചോദനയുടെ ലക്ഷണമാകട്ടെ, മനുഷ്യനു കേവലമായ അവബോധം ഉണ്ടാക്കുക മാത്രം ചെയ്യുന്നു. സ്വവിഷയത്തിൽ അവനെ നിയുക്തനാക്കുന്നില്ല. അവബോധത്തിന്റെ ചോദന ജനിപ്പിക്കുന്നതല്ലാതെ, അതിന്നായി ഏതെങ്കിലും ഒരു അനുഷ്ഠാനത്തിന് അവനെ നിയോഗിക്കുന്നില്ല. യഥാർത്ഥമായ അർത്ഥം മാത്രം നിഷ്കർഷിച്ചു പറഞ്ഞ് അർത്ഥാവബോധം ഉണ്ടാക്കുന്നു. ഇതാണ് ബ്രഹ്മപ്രതിപാദകമായ സൂത്രവാക്യങ്ങൾ ചെയ്യുന്നത്. അങ്ങനെയെങ്കിൽ 'അനന്തരം ബ്രഹ്മജിജ്ഞാസ' എന്ന് ഉപദേശിച്ചതിന്റെ അർത്ഥമെന്താണ് എന്ന ചോദ്യത്തിൽ നാം വീണ്ടും എത്തിച്ചേരുന്നു. ഏതിന്റെ അനന്തരം ബ്രഹ്മജിജ്ഞാസ എന്നാണ് പറയുന്നത്?

പറയാം: (1) നിത്യാനിത്യവസ്തു വിവേകം.

(2) ഇഹലോകത്തിലും പരലോകത്തിലുമുള്ള ഭോഗത്തിൽ വിരക്തി.

(3) ശമദമാദികളാകുന്ന സാധനാസമ്പത്ത്.

(4) മോക്ഷം നേടാനുള്ള ആഗ്രഹം (മുമുക്ഷുത്വം)

ഇവനാലും ഒരാറംക്കുണ്ടെങ്കിൽ, അവസ്ഥശേഷം, (ധമ്മ ജിജ്ഞാസ ഉണ്ടാകുന്നതിന്നു മുമ്പുതന്നെ) ബ്രഹ്മജിജ്ഞാസ ഉദിക്കാം. മറിച്ച്, ഈ നാലും ഇല്ലെങ്കിൽ, ധമ്മജിജ്ഞാസയും അഭ്യുദയവും നേടിയാലും ബ്രഹ്മജിജ്ഞാസ ഉണ്ടാവുകയില്ല. അതിനാൽ അനന്തരം എന്നതിനത്ഥം ഈ നാലു സമ്പത്തികറം നേടിയശേഷം എന്നാണ്.

അഗ്നിഹോത്രം മുതലായ വൈദികകമ്മങ്ങറം നിശ്രേയസത്തിന് വേണ്ടിയല്ല. പ്രേയസ്സിനുവേണ്ടിയാണ്. അതിനാൽ അവ അനിത്യഫലം മാത്രം തരുന്നു എന്ന് വേദങ്ങറംതന്നെ നമുക്കു കാണിച്ചുതരുന്നുണ്ട്. ഇഹലോകത്തിലെ സുഖങ്ങറംക്കു വേണ്ടി നാം പലതരം തൊഴിലുകറം ചെയ്യുന്നു. ഒരാറം കൃഷിപ്പണി, ഒരാറം കച്ചവടം, ഒരാറം വൈദ്യം, മറ്റൊരാറം എഞ്ചിനീയറിങ്ങ്, ഇനിയൊരാറം ഐ. എ. എസ്. പാസ്സായി ഭരണതലത്തിൽ—ഇത്തരം തൊഴിൽകളെക്കൊണ്ട് സമ്പാദിക്കുന്നതെല്ലാം പിന്നീട് നശിച്ചുപോകുന്നവയാണ്. അതുപോലെ പരലോകസുഖത്തെ കാംക്ഷിക്കുന്ന ഒരാറം അഗ്നിഹോത്രാദികളായ തൊഴിലുകളിൽ ഏപ്പെടുന്നു. അവകൊണ്ടു നേടുന്ന സുഖങ്ങളും നശിച്ചുപോകുന്ന സുഖങ്ങളാണ്. നിത്യമായ സുഖങ്ങളല്ല ബ്രഹ്മവിജ്ഞാനംകൊണ്ട് പരമമായ പുരുഷാത്ഥം ലഭിക്കുന്നു. ബ്രഹ്മവിത്തായ ഒരാറം പരമപദം പ്രാപിക്കുന്നു. ഇഹലോക പരലോക സുഖങ്ങളിൽ വിരക്തിയോടുകൂടി, മേല്പറഞ്ഞ സമ്പത്തികറം നേടിയശേഷം ബ്രഹ്മജിജ്ഞാസ ഉദിക്കണം. ഇതൊന്നുമാത്രമാണ് കത്തവ്യം.

ദൈനംദിനമായി ചെയ്യുന്ന ഉപജീവനമാഗ്ഗങ്ങളോ, യാഗാദി കമ്മങ്ങളോ ചെയ്യേണ്ടതില്ല എന്നു ഇവിടെ പരോക്ഷമായി പറഞ്ഞിട്ടുണ്ട്. ശമം, ദമം എന്നിവ വളത്തി, മോക്ഷം ലഭിക്കണമെന്ന ഇച്ഛയോടുകൂടി, നിത്യമേത്, അനിത്യമേത്, എന്ന വിവേകം വളത്തിയെടുത്താൽമതി. ബ്രഹ്മജിജ്ഞാസ താനേ ഉദിച്ചുകൊള്ളും. ഇതിനു ഒരു മറുവശമുണ്ട് എന്നെനിക്കു തോന്നുന്നു. ഒരാറംക്ക് ബ്രഹ്മജിജ്ഞാസ ഉദിച്ചതായി കണ്ടാൽ, അയാറംക്ക് മേല്പറഞ്ഞ നാലു സമ്പത്തികളും ഉണ്ടെന്ന് നമുക്ക് അനുമാനിക്കാവുന്നതാണ്. എന്നിൽ ബ്രഹ്മജിജ്ഞാസ ഉണ്ടെങ്കിൽ, അതിന്നർത്ഥം ഈ സമ്പത്തികറം എനിക്കുണ്ടായിട്ടുണ്ടെന്നാണ്. ഈ സമ്പത്തികറം ഉണ്ടായി 'അനന്തരം' മാത്രം ഉദിക്കുന്നതാണല്ലോ ബ്രഹ്മജിജ്ഞാസ. ഒരു കൊച്ചുകുട്ടിയായിരിക്കെത്തന്നെ എന്നിൽ ബ്രഹ്മജിജ്ഞാസ ഉദിച്ചു എന്നിരിക്കട്ടെ. ആ ഇളംപ്രായത്തിൽ നിത്യാനിത്യവസ്തു വിവേകവും, ഇഹപരലോകസുഖങ്ങളിൽ വിരക്തിയും ശമദമങ്ങളും മുമുക്ഷുത്വവും,

ഞാൻ ഈ ജന്മത്തിൽ വളർത്തിയെടുത്തതാവാനുള്ള ചാൻസ് കുറവാണ്—കഴിഞ്ഞ ജന്മത്തിൽ ഈ സമ്പത്തികൾ ഞാൻ ആർജ്ജിച്ചിട്ടുണ്ടാവണം. അതുകൊണ്ടാണ് അനന്തര ജന്മത്തിൽ കുട്ടിയായിരിക്കുമ്പോൾത്തന്നെ ബ്രഹ്മജിജ്ഞാസയും ബ്രഹ്മാനുഭവവും ഉണ്ടായത്.

ലൗകികമായ എല്ലാ ബുദ്ധിവ്യാപാരങ്ങളും മോക്ഷത്തിനു തകാത്തവയാണ്. അതു മനസ്സിലാക്കി അവയെ ത്യജിക്കലാണ് ശമം. ഇപ്രകാരം സന്ന്യാസശീലനായവനെ ശമണൻ എന്നു പറയുന്നു. ശമണന് സത്വശുദ്ധിയുണ്ടാവുമ്പോൾ നിത്യകർമ്മങ്ങളെപ്പോലും അയാൾ ത്യജിക്കുന്നു. ഇതിനെ ഉപരതി എന്നു പറയുന്നു. ശീതോഷ്ണാദികളെ ഒരുപോലെ സഹിക്കാനുള്ള കരുത്താർജ്ജിക്കലാണ് തിതിക്ഷ. വെയിലത്തും മഞ്ഞത്തും തണുപ്പിലും മഴയിലും ഒററവസ്ത്രം മാത്രം ധരിച്ചോ, ചിലപ്പോൾ അതുപോലുമില്ലാതെ നഗ്നനായോ ജീവിക്കാൻ സന്ന്യാസിമാർക്കു സാധിക്കുന്നത് തിതിക്ഷ കൊണ്ടാണ്. മനസ്സ് അങ്ങുമിങ്ങും ചാടി നടക്കാതെ ഒന്നിൽത്തന്നെ കേന്ദ്രീകരിക്കുന്നത് ശ്രദ്ധ. ശ്രദ്ധയുടെ പാരമ്യത്തിൽ 'സമാധി' ഉണ്ടാവുന്നു. ശമം, ദമം, ഉപരതി, തിതിക്ഷ, ശ്രദ്ധ, സമാധി എന്നിങ്ങനെ ആറെണ്ണമാണ് ശമണൻ ക്രമത്തിൽ ആർജ്ജിക്കുന്ന ശമദമാദി സമ്പത്തി. ഇവ ആർജ്ജിക്കാതെ ഒരാൾ ബ്രഹ്മാനുഭവത്തിലെത്തുകയില്ലെന്നറിയുമ്പോൾ ബാല്യത്തിൽത്തന്നെ ബ്രഹ്മജിജ്ഞാസയും ബ്രഹ്മാനുഭവവും ഉണ്ടായി എന്നതിന്നർത്ഥം, ആ ആത്മാവ് തൻെറ അതീത ജന്മങ്ങളിൽത്തന്നെ ആർജ്ജിച്ച വാസനാബലമാണതെന്നാണ്.

ബ്രഹ്മജിജ്ഞാസ എന്നുവച്ചാൽ 'ബ്രഹ്മണോ ജിജ്ഞാസ'—ബ്രഹ്മത്തിലുള്ള ജിജ്ഞാസ. ബ്രഹ്മത്തിനു പറഞ്ഞിട്ടുള്ള ലക്ഷണം 'ജന്മാദ്യസ്യ യതഃ' എന്ന സൂത്രത്തിൽ പറഞ്ഞിട്ടുള്ളതാണ്. ബ്രഹ്മശാസ്ത്രത്തിൽ ജാതി മുതലായ അർത്ഥാന്തരങ്ങൾ ശങ്കിക്കരുത്. 'ബ്രഹ്മണ' എന്നു പറയുന്നിടത്ത് കർമ്മാർത്ഥത്തിലുള്ള ഷഷ്ഠീവിഭക്തിയാണ്. അതല്ലാതെ ബ്രഹ്മത്തോട് സാമാന്യസംബന്ധമുള്ള 'ശേഷേ' എന്നല്ല. ജിജ്ഞാസക്കൂടാതെ—ജിജ്ഞാസയെ അപേക്ഷിക്കാതെ—ജിജ്ഞാസ ഉണ്ടാവുകയില്ല. ജിജ്ഞാസയല്ലാതെ മററൊന്നും നിർദ്ദേശിക്കപ്പെട്ടിട്ടുമില്ല.

ബ്രഹ്മണശബ്ദത്തിൽ ബ്രാഹ്മണനെന്ന ജാതി മുതലായ തെററായ അർത്ഥങ്ങൾ ആരോപിക്കുന്നതിനെയാണ് ശങ്കരാചാര്യർ ഇവിടെ എടുത്തുപറയുന്നത്. ബ്രാഹ്മണമതം ജൈനമതത്തെയും ബുദ്ധമതത്തെയും നശിപ്പിച്ചു എന്നും മററും ഇന്നും

ചരിത്രകാരന്മാർ തെററായി വ്യാഖ്യാനിച്ചു കാണുന്നുണ്ട്. 'ശമണൻ' തന്നെയാണ് ബ്രഹ്മജിജ്ഞാസുവായ ബ്രാഹ്മണനെന്ന് അർത്ഥശങ്കക്കിടയില്ലാത്തവിധം ഇവിടെ ശങ്കരൻ നമ്മെ ബോധ്യപ്പെടുത്തുന്നു. ബ്രഹ്മത്തിൽ ജിജ്ഞാസ ഉദിക്കുക എന്ന 'ക്രിയ' അഥവാ കർമ്മം ഒരാളിൽ പ്രവർത്തിക്കാൻ തുടങ്ങുമ്പോൾ മാത്രമാണ് ഒരാൾ ബ്രാഹ്മണനാവുന്നത്. ഈ കർമ്മം ഒരാളിൽ പ്രവർത്തിക്കണമെങ്കിൽ അയാൾ ആദ്യം 'ശമണ'നാവുകയും വേണം, അനന്തരം മാത്രം ബ്രഹ്മജിജ്ഞാസ ഉദിക്കുന്നു.

ഇനിയിപ്പോൾ ശേഷഷഷ്ഠിയാണ് എന്ന് വൈയാകരണന്മാർ തർക്കിച്ചാൽത്തന്നെയും ബ്രഹ്മത്തിൽ ജിജ്ഞാസ എന്ന കർമ്മത്തിനു വിരുദ്ധമായി അവക്കൊന്നും കാണാൻ കഴിയില്ലെന്നു ശങ്കരൻ തറപ്പിച്ചു പറയുന്നു. ബ്രഹ്മത്തോട് സാമാന്യ സംബന്ധമുള്ളവൻ ബ്രാഹ്മണൻ എന്നെടുത്താൽത്തന്നെ, ബ്രഹ്മത്തിൽ വിശേഷമായ നിഷ്ഠയോടു കൂടിയവൻ ആകയാൽ ആ കർമ്മവുംകൂടി അതിൽ ഉൾപ്പെടുന്നുണ്ടല്ലൊ. ബ്രഹ്മത്തിൽ ജിജ്ഞാസയുള്ളവനാണ് അതിൽ ശ്രദ്ധയും നിഷ്ഠയും ഉണ്ടാവുക. അതിനാൽ ഈ കർമ്മങ്ങളാണ് ബ്രാഹ്മണ്യത്തിനടിസ്ഥാനം എന്നതിന് വിരുദ്ധമായി യാതൊന്നും വൈയാകരണന്മാർക്കു ചൂണ്ടിക്കാട്ടാൻ കഴിയില്ല.

ഇപ്രകാരം പ്രത്യക്ഷമായ ബ്രഹ്മത്തിൻെറ കർമ്മത്വം ഉപേക്ഷിച്ച് സാമാന്യം വഴി പരോക്ഷകർമ്മം കല്പിക്കുന്നത് വെറുതെ പ്രയാസപ്പെടൽ മാത്രമല്ലെ എന്നു ചിലർ ചോദിച്ചേക്കാം. ബ്രഹ്മം എന്നു പറയുന്നതിനു പകരം ബ്രഹ്മജിജ്ഞാസ എന്നു പറഞ്ഞത് ബ്രഹ്മത്തിൽ പരോക്ഷമായ അതിൻെറ ജിജ്ഞാസാകർമ്മത്തെ മാത്രം ആരോപിക്കുന്ന വൃഥായത്നമല്ലേ? അതിനുത്തരം അല്ല എന്നാണ്. ബ്രഹ്മാശ്രിതമായ അശേഷവിചാരങ്ങളുടെ ജ്ഞാനത്തേയും ഉൾപ്പെടുത്തലാണത്. ബ്രഹ്മമെന്നു പറയുമ്പോൾ അതിൽ ബ്രഹ്മത്തെ ആശ്രയിക്കുന്ന എല്ലാ വിചാരധാരകളും പെടുത്തണം. ബ്രഹ്മജിജ്ഞാസ, അതേ തുടർന്നു വരുന്ന ചിന്തകൾ, ബ്രഹ്മാനുഭവം ഇതൊക്കെ ചേർന്നുനിൽക്കുന്നു. ഇത് ശരിയല്ല എന്നൊരഭിപ്രായമുണ്ട്. പ്രധാനമായി പരിഗ്രഹിക്കുന്നതിൽ അതിനെ അപേക്ഷിച്ചുള്ള അർത്ഥമെല്ലാം അടങ്ങിയിരിക്കുന്നുണ്ട്. ബ്രഹ്മം തന്നെയാണ് ജ്ഞാനം കൊണ്ട് നേടാവുന്നവയിൽ ഇഷ്ടംകൊണ്ട് പ്രധാനം. അങ്ങിനെ പ്രധാനമായ ബ്രഹ്മത്തിൽ, ജിജ്ഞാസ എന്ന കർമ്മത്താൽ പരിഗ്രഹിക്കപ്പെടുമ്പോൾ, ജിജ്ഞാസകൂടാതെ ബ്രഹ്മജിജ്ഞാസ ഉണ്ടാവുകയില്ല

എന്ന അർത്ഥം ക്ഷിപ്തമായിരിക്കുന്നുണ്ട്. അതിനാൽ സൂത്രത്തിൽ അപ്രധാനമായതൊന്നും ചേർക്കേണ്ടതില്ല. 'രാജാവു പോകുന്നു' എന്നു പറഞ്ഞാൽമതി. 'രാജാവു സപരിവാരം പോകുന്നു' എന്നു പറയേണ്ട ആവശ്യമില്ല. രാജാവു പോകുമ്പോൾ പരിവാരങ്ങളും കൂടെ പോകും എന്ന് സർവ്വർക്കും അറിയാമല്ലൊ.

ശ്രുതികൾ ഇതനുകൂലിക്കുന്നു. 'ഏതിൽ നിന്നാണോ ഭൂതങ്ങൾ ജനിച്ചത്'' എന്നു തുടങ്ങുന്ന ശ്രുതി വാക്യങ്ങൾ 'അതിൽ ജിജ്ഞാസയുണ്ടാവട്ടെ. അതു ബ്രഹ്മമാണ്'' എന്ന് പ്രത്യക്ഷമായിത്തന്നെ ബ്രഹ്മത്തിൽ ജിജ്ഞാസയുണ്ടാവുകയാണ് കർമ്മമെന്ന് കാട്ടിത്തരുന്നു. ആ കർമ്മത്തിന്റെ ഷഷ്ഠീപരിഗ്രഹത്തിൽ, സൂത്രങ്ങളും പിന്നാലെ പോകുന്നു. അതിനാൽ 'ബ്രഹ്മണ' എന്നത് ഷഷ്ഠികർമ്മത്തെയാണ് കുറിക്കുന്നത്. എനിക്ക് അറിയണം—അറിഞ്ഞേ തീരൂ എന്ന ഇച്ഛയാണ് ജിജ്ഞാസ. അതിന്റെ അവസാനം ജ്ഞാനസമ്പാദനമാണ്. അതായത് ഇച്ഛകൊണ്ട്, കർമ്മം ചെയ്യുന്നു. ഫലവിഷയമാണ് ഇച്ഛ. ജ്ഞാനം സമ്പാദിക്കുക എന്ന വിഷയത്തിൽ (ഫലത്തിൽ) ആണ് ഇച്ഛ. ലക്ഷ്യം ജ്ഞാനമാണ്. പ്രമാണം കൊണ്ടും ജ്ഞാനംകൊണ്ടും സാധിക്കുന്ന ഇഷ്ടസാക്ഷാത്ക്കാരം ബ്രഹ്മമാണ് ഇവിടെ. ബ്രഹ്മത്തിന്റെ സാക്ഷാത്ക്കാരമെന്നു പറഞ്ഞാൽ പുരുഷാർത്ഥം തന്നെ. സംസാരബീജത്തിനു കാരണമായ അവിദ്യ മുതലായ അനർത്ഥങ്ങളെ നിശ്ശേഷം നശിപ്പിക്കുന്നതാണ് ബ്രഹ്മജ്ഞാനം. അതിനാൽ, ബ്രഹ്മത്തെ അറിയാനുള്ള ജിജ്ഞാസ ഉണ്ടാവേണ്ടതുതന്നെ.

പിന്നെ, ബ്രഹ്മം പ്രസിദ്ധമാണോ അപ്രസിദ്ധമാണോ എന്ന ചോദ്യം വരുന്നു. പ്രസിദ്ധമാണെങ്കിൽ അത് എല്ലാവർക്കും അറിവുള്ളതായിരിക്കും. പിന്നെ അതിൽ നിഗൂഢമായി ഒന്നുമില്ല. ജിജ്ഞാസതോന്നാനും ന്യായമില്ല. അപ്രസിദ്ധമാണെങ്കിൽ—ഒരാളും അറിഞ്ഞിട്ടില്ലെങ്കിൽ—അങ്ങനെ ഒന്നിനെക്കുറിച്ച് ജിജ്ഞാസ ജനിക്കുവാൻ ഒരു സാധ്യതയുമില്ല.

ബ്രഹ്മമുണ്ട്. അത് നിത്യശുദ്ധബുദ്ധമുക്തസ്വഭാവമുള്ളതാണ്; സർവ്വജ്ഞമാണ്, സർവ്വശക്തിസമന്വിതമാണ്. ബ്രഹ്മശബ്ദം കൊണ്ട്, അതിന്റെ വ്യുൽപ്പത്തിയിൽതന്നെ നിത്യശുദ്ധത്വം മുതലായ അർത്ഥങ്ങളും വന്നു കൂടുന്നു. ബൃഹത് എന്ന ധാതുവിന്റെ അർത്ഥത്തെ അനുഗമിച്ചാണ് ഈ അർത്ഥങ്ങൾ വന്നു ചേരുന്നത്. മാത്രമല്ല, സർവ്വരുടേയും സർവ്വത്തിന്റേയും ആത്മത്വം ഉള്ളതുകൊണ്ടും ബ്രഹ്മത്തിന്റെ അസ്തിത്വം പ്രസിദ്ധമാണ്. എല്ലാവരും ആത്മാവിന്റെ അസ്തിത്വം അറിയുന്നു

ണ്ടല്ലോ. 'ഞാൻ ഉണ്ട്'' എന്നല്ലാതെ 'ഞാൻ ഇല്ല' എന്ന് ഒരാൾക്കും തോന്നുന്നില്ലല്ലോ. ഇപ്രകാരം ആത്മാവിൻെറ അസ്തിത്വം പ്രസിദ്ധമല്ലായിരുന്നു എങ്കിൽ, സർവ്വലോകവും 'ഞാൻ ഇല്ല' എന്നു പറയുമായിരുന്നു. ആത്മാവു തന്നെയാണ് ബ്രഹ്മം. ഇപ്രകാരം ലോകത്തിൽ ബ്രഹ്മം, ആത്മാവ് എന്ന് പ്രസിദ്ധമായിരിക്കുന്നതിനെ എല്ലാവർക്കും നന്നായറിയാമായിരുന്നുവെങ്കിൽ പിന്നെയും ജിജ്ഞാസയുടെ ആവശ്യം ഇല്ലാതാവുന്നു.

ആത്മാവുണ്ടെന്ന് എല്ലാവർക്കുമറിയാം. എന്നാൽ അതിനെ പൂർണ്ണമായറിയാനാവാതെ, അവ്യക്തമായി ഗൂഢമായിരിക്കുന്നു. ഇതുകൊണ്ടാണ് അറിയാനുള്ള ജിജ്ഞാസ ഉണ്ടാവുന്നത്. നല്ല വണ്ണം അറിഞ്ഞ ഒന്നിനെ വീണ്ടും അറിയാൻ ജിജ്ഞാസ ആർക്കും തോന്നില്ല. തീരെ ഇല്ലാത്ത ഒന്നിനെകുറിച്ചും അറിയാൻ ജിജ്ഞാസ ഉണ്ടാവുകയില്ല.

ബ്രഹ്മജിജ്ഞാസ എന്തുകൊണ്ടുണ്ടാവുന്നു? എന്തുകൊണ്ട് അത് കൂടിയേതീരൂ? ഇതൊക്കെ പറഞ്ഞശേഷം ഭഗവാൻ സൂത്രകാരൻ ബ്രഹ്മത്തിൻെറ ലക്ഷണം പറയാൻ ആരംഭിക്കുന്നു.

സൂത്രം 2: 'ജന്മാദ്യസ്യ യതഃ'

'ജന്മത്തിൻെറ ആദ്യം ഏതൊന്നോ അത്.' ബ്രഹ്മത്തിന്നു ലക്ഷണമുണ്ടോ. അതോ ഇല്ലയോ? അറിഞ്ഞുകൂടാ എന്നതാണ് ഉത്തരം. എന്തെങ്കിലും ലക്ഷണമുണ്ടെങ്കിൽ ജന്മത്തിൻെറ ആദ്യം ഏതാണോ ഉണ്ടായിരുന്നത് അത് എന്നുമാത്രമാണ്. യാഗാദികൾക്ക് ഉപയോഗിക്കുന്ന സ്രുക്ക് (സ്രുക്ക്) എന്ന ഉപകരണത്തിൽ 'ഭുജംഗ'ത്തെ ലക്ഷ്യമാക്കുന്നതുപോലെയാണ് ലൗകികന്മാർ ലക്ഷ്യമായ ബ്രഹ്മത്തിൽ ലക്ഷണങ്ങൾ ആരോപിക്കുന്നത്.

ജന്മം എന്നാൽ ഉല്പത്തി അഥവാ ആദി എന്നർത്ഥം. ജന്മം മനുഷ്യജന്മമാണോ? അതോ പ്രപഞ്ചോല്പത്തിയോ? രണ്ടും ഇവിടെ അനുയോജ്യമാണെന്നതാണ് സൂത്രത്തിൻെറ പ്രത്യേകത. ഈ മനുഷ്യജന്മം എടുക്കുന്നതിനു മുമ്പ് ആത്മാവ് എന്തായിരുന്നുവോ, എവിടെനിന്ന് ഉത്ഭവിച്ചുവോ അത്, പ്രപഞ്ചസൃഷ്ടിക്കു മുമ്പ് ആദിയിൽ ഉണ്ടായിരുന്നത് ഏതോ അത്. രണ്ടർത്ഥത്തിലും 'ജന്മം' ഇവിടെ ഉപയോഗിക്കുന്നു. ഇവിടെ ബ്രഹ്മത്തിൻെറ ഗുണവിജ്ഞാനം ഒരു ബഹുവ്രീഹി സമാസംകൊണ്ട് വ്യക്തമാക്കുന്നു. ജന്മത്തിൻെറ ആദിയിൽ ഒരു സ്ഥിതിയും ഒരു നാശവും ഉണ്ടായിട്ടുണ്ട്. പുതിയ സൃഷ്ടിക്കുമുമ്പ് പഴയ ഒരു സൃഷ്ടിയുടെ സ്ഥിതിസംഹാരങ്ങൾ നടന്നി

ട്ടുണ്ടാവണം. അതിനാൽ ജന്മത്തിന്നു മുമ്പ് ആദിയിൽ ഉണ്ടായിരുന്നത് എന്നതുകൊണ്ട് ശ്രുതിയിൽ പറഞ്ഞിട്ടുള്ള 'യഥാപൂർവ്വം സൃഷ്ടിക്കപ്പെട്ടു' എന്ന നിർദ്ദേശത്തോടും ജീവാത്മാവിന്റെ പുനർജന്മാനുഭവത്തോടും യോജിക്കുന്നു. "ഏതൊന്നിൽ നിന്നാണോ ഭൂതങ്ങൾ ജനിച്ചത്'' എന്നു മാത്രമല്ല ശ്രുതി പറയുന്നത്. 'ഏതൊന്നിലേക്കാണോ ഭൂതങ്ങൾ ചേരുന്നത്'' എന്നു കൂടിയാണ്. ഈ വാക്യംകൊണ്ട്, സൃഷ്ടിസ്ഥിതിപ്രളയങ്ങൾ ക്രമത്തിൽ ബ്രഹ്മത്തിൽ ദർശിക്കാൻ സാധ്യമാകുന്നു. വസ്തുക്കളുടെ ആവർത്തനാത്മകമായ 'വൃത്ത'മൊപ്പിച്ച 'വസ്തുവൃത്തം' അതിൽ സൂചിതമാകുന്നു. ഉണ്മ അഥവാ അസ്തിത്വം—'ഞാൻ' എന്ന അസ്തിത്വം—അഥവാ സത്ത ജന്മംകൊണ്ടുതന്നെ ലഭിക്കുന്നു. ജന്മസിദ്ധമായ ആത്മസത്തയോടുകൂടിയ ഒരു 'ധർമ്മി'ക്കാണ് സ്ഥിതിയും പ്രളയവും സംഭവിക്കുന്നത്.

ഭൂതങ്ങൾ എന്നതിന്ന് ജീവജാലങ്ങൾ എന്നർത്ഥമെടുത്താൽ, മരണശേഷം അവ ചെന്നുചേരുന്നിടം ബ്രഹ്മമാണ്. ഭൂതങ്ങൾ പഞ്ചഭൂതങ്ങളെന്ന അർത്ഥത്തിലെടുത്താൽ പഞ്ചഭൂതാത്മകമായ പ്രപഞ്ചശരീരം ചെന്നുചേരുന്നിടമായി. ജീവാത്മാവു മാത്രമല്ല പഞ്ചഭൂതാത്മകമായ ഈ ശരീരവും മരണശേഷം താദാത്മ്യം പ്രാപിക്കുന്നതു ബ്രഹ്മത്തോടാണ് എന്നു വരുന്നു.

അസ്യ എന്നാൽ ഇത്. ഇത് ഒരു സർവ്വനാമശബ്ദമാണ്. പ്രത്യക്ഷം മുതലായ പ്രമാണങ്ങളാൽ മുന്നിൽ കാണുന്ന എല്ലാ ധർമ്മികളേയും 'ഇതു' നിർദ്ദേശിക്കുന്നു. നാം കാണുന്ന പ്രപഞ്ചത്തെ മുഴുവൻ 'അസ്യ'ശബ്ദം കുറിക്കുന്നു. ജന്മാദി എന്ന ഷഷ്ഠീവിഭക്തി ഉപയോഗിച്ചത് ഈ പ്രപഞ്ചമാകുന്ന ധർമ്മിക്ക് ജന്മം മുതലായ ധർമ്മങ്ങളോടുള്ള സംബന്ധം കാണിക്കാനാണ്.

അസ്യേതിപ്രത്യക്ഷാദിസംനിധാപിതസ്യ ധർമ്മിണഃ ഇദമാ നിർദ്ദേശഃ എന്നതിലെ ഇദം ശബ്ദത്തിനു 'സമീപത്തുള്ളത്'' എന്നു വാച്യാർത്ഥം. അസ്യേ ശബ്ദത്തിനു പ്രത്യക്ഷാദി പ്രമാണങ്ങളാൽ മുന്നിൽ ദർശിക്കപ്പെട്ടത് എന്നും, ഒരാൾ തന്റെ സമീപത്തും കൺമുന്നിലും ചുററുമുള്ള ലോകത്തെ കാണുന്നു. വെറുതെ കാണുന്നതും, പ്രത്യക്ഷാദിപ്രമാണസഹിതം അയാളുടെ കണ്ണിൽ പ്രഗത്ഭനായ ഗുരു കാട്ടിക്കൊടുക്കുന്നതുമായ പ്രപഞ്ചത്തിനു തമ്മിൽ ഒട്ടേറെ അന്തരമുണ്ട് എന്നു സമ്മതിക്കാതെ വയ്യ. വെറുതെ നോക്കിക്കാണുന്ന ജഡപ്രപഞ്ചവും, പ്രമാണങ്ങളാൽ മനസ്സിലാക്കി നോക്കിക്കാണുന്ന

ചൈതന്യപ്രപഞ്ചവും ഇവിടെ 'അസ്യ' അഥവാ ഇത്, 'ഇദം' എന്നീ വാക്കുകളിൽ ഉണ്ട്. *ഉപനിഷദം എന്ന വാക്കിന്റെ ശരിയായ അർത്ഥം ഗുരുവിന്റെ സമീപത്തിരുന്നു പഠിക്കുക എന്നു മാത്രമല്ല, ഗുരുവിന്റെ സമീപത്തിരുന്ന്, അദ്ദേഹം വിടർത്തിക്കാട്ടുന്ന ഒരു ചൈതന്യപ്രപഞ്ചത്തെ ചുററും കാണുന്ന ജഡപ്രപഞ്ചത്തിൽ അനുഭൂതിവിഷയമാക്കലുംകൂടിയാണ്. ഭഗവാൻദാസിന്റെ പ്രണവവാദത്തിലും നാലപ്പാടന്റെ ആർഷജ്ഞാനത്തിലും ദ്യോതിപ്പിച്ചിട്ടുള്ള ഈ അർത്ഥം ബ്രഹ്മസൂത്രശങ്കരഭാഷ്യത്തിലും ദ്യോതിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നു.

'യത ഇതി' (യാതൊന്നിലാണോ) എന്നതുകൊണ്ട് കാരണം നിർദ്ദേശിക്കുന്നു. ഈ കാണുന്ന ജഗത്ത് നാമരൂപാത്മകമാണ്. അനേകം കർത്താക്കളും ഭോക്താക്കളും ചേർന്നതും, നേരത്തെ നിർണ്ണയിക്കപ്പെട്ട ദേശം, കാലം, നിമിത്തം, ക്രിയാഫലം എന്നിവയെ ആശ്രയിച്ചിരിക്കുന്നതുമാണ്. മനസ്സുകൊണ്ടു ചിന്തിക്കാൻ സാധ്യമല്ലാത്ത രചനാരൂപങ്ങളോടുകൂടിയ ജഗത്തിന്റെ ജന്മവും സ്ഥിതിയും ഭംഗവും, ഏതൊരു സർവജ്ഞവും സർവശക്തവുമായ കാരണത്തിൽനിന്നു സംഭവിക്കുന്നുവോ അതാണ് ബ്രഹ്മമെന്നു മനസ്സിലാക്കിയാൽ വാക്യത്തിന്റെ ശേഷഭാഗം പൂർത്തിയായി.

മനസ്സുകൊണ്ടു ചിന്തിക്കാനും രചിക്കാനുമാവാത്ത രൂപത്തോടുകൂടിയത് എന്നു പറയുമ്പോൾ ഒരു വ്യക്തിയുടെ വർത്തമാനജന്മത്തിന്നപ്പുറത്തുള്ള ശക്തിയാണെന്നു വരുന്നു; അതുകൊണ്ടാണതിൽ സർവ്വജ്ഞത്വവും സർവ്വശക്തിയും ഉണ്ടാവുന്നത്. Personal Consciousness, Personal Unconsciousness (വ്യക്തിയുടെ ബോധം, ഉപബോധം) എന്നിവയ്ക്കപ്പുറത്താണ് ഈ Transpersonal Superconsciousness.

അസ്യ ജഗതോ നാമരൂപാഭ്യാം വ്യാകൃതസ്യാനേകകർത്തൃഭോക്തൃസംയുക്തസ്യ പ്രതിനിയത ദേശകാലനിമിത്ത ക്രിയാഫലാശ്രയസ്യ മനസാപ്യചിന്ത്യ രചനാ രൂപസ്യ ജന്മസ്ഥിതിഭംഗം.... ഇവിടെ വർത്തമാന, ഭൂത, ഭാവി കാലങ്ങളിൽ ഭൂമുഖത്തു വസിച്ചവരും വസിക്കാനിരിക്കുന്നവരുമായ സർവ്വമനുഷ്യരുടേയും സമൂഹമനസ്സിന്റെ പ്രവർത്തനത്തെ ആചാര്യൻ വ്യക്തമായി ചൂണ്ടിക്കാട്ടുന്നു. ആ ശക്തിയുടെ പ്രവർത്തനം വ്യക്തിയിൽ ബ്രഹ്മജിജ്ഞാസ ജനിപ്പിക്കുന്നു. ഈ ജന്മത്തിന്റെ ആദിയിൽ ഉണ്ടായിരുന്നത് എന്ന ലക്ഷണം അതിനു ചേരുകയും ചെയ്യും.

---

* ഉപനി+അസ്യ+ഇദം

നാമം, രൂപം, കാലം, ദേശം എന്നിവയാൽ സീമിതമാക്കപ്പെട്ട ഏതു വസ്തുവിനും ഏതു വ്യക്തിക്കും ഉല്പത്തി, സ്ഥിതി, നാശം എന്ന മൂന്ന് അവസ്ഥകളുണ്ട്. സുവർണ്ണ എന്ന നാമവും, ബാല്യകൗമാര,യൗവ്വന,വാർദ്ധക്യങ്ങളിൽ മാറിമാറി വരുന്ന രൂപവും, കേരളത്തിൽ പൂന്നയൂക്കുളത്തും കോഴിക്കോട്ടുമായി ജീവിതമുള്ള 1946–ാംക്രിസ്തുവർഷത്തിൽ ജനിച്ച ഒരു വ്യക്തിക്ക് ഒരു നാൾ നാശമുണ്ട്, മരണമുണ്ട്. ഉണ്ടാവുക, വർധിക്കുക, രൂപാന്തരം വരിക, ക്ഷയിക്കുക, നശിക്കുക മുതലായവ സംഭവിക്കുന്ന ഒരു വസ്തുവിൽനിന്നു ജഗത്ത് ഉണ്ടാവാനോ, അതിൽ നിലനില്ക്കാനോ സാധ്യതയില്ല. അതിനാൽ, ഈ ജന്മത്തിന്നു മുമ്പും ജന്മത്തിന്നു ശേഷവും ഉണ്ടാവുന്ന പ്രളയരൂപമായ അവസ്ഥയിൽനിന്നാവണം പ്രപഞ്ചം ഉണ്ടായത്. ഈ അവസ്ഥയുടെ പേരാണ് ബ്രഹ്മം. അപ്രകാരം വിശേഷണമുള്ള ഒരു 'ഈശ്വര'നിൽനിന്നേ ഐശ്വരരൂപമായ പ്രപഞ്ചം ഉത്ഭവിക്കുകയുള്ളൂ. അചേതനമായ ജഡവസ്തുവിൽനിന്നാണ് ഉല്പത്തി എന്നു പറയുന്നവരുണ്ട്. അണുവിൽനിന്നാണ് എന്നു പറയുന്നവരുണ്ട്. അഭാവം (ശൂന്യത) ആണ് പ്രപഞ്ചത്തെ സൃഷ്ടിക്കുന്നതെന്നു കരുതുന്നവരുണ്ട്. സംസാരത്തിൽനിന്നും സംസാരിയായ ഒരാദിപുരുഷനിൽനിന്നുമാണ് (ആദത്തെപ്പോലെ) പ്രപഞ്ചോല്പത്തി എന്നു വാദിക്കുന്നവരുണ്ട്. ചാർവ്വാകന്മാരാകട്ടെ പ്രപഞ്ചം യാദൃച്ഛികമായി സ്വഭാവജന്യമായി പൊട്ടിപ്പുറപ്പെട്ട പ്രതിഭാസമാണെന്നു വാദിക്കുന്നു. ഇപ്പറഞ്ഞവയൊക്കെ ദേശം, കാലം, നിമിത്തം എന്നിവയിൽ ഒതുങ്ങുകയാൽ പരിമിതികളുള്ളവയാണ്. ആ ഒററക്കാരണത്തിൽ ഈ വാദമുഖങ്ങളൊക്കെ തള്ളിക്കളയേണ്ടുന്നവയുമാണ്.

സംസാരിയിൽ നിന്നു വ്യതിരിക്തനായ ഒരീശ്വരന്റെ അസ്തിത്വത്തെയും ആ ഈശ്വരനാണ് പ്രപഞ്ചത്തിനു കാരണമെന്ന അനുമാനത്തേയും മുന്നോട്ടുവെക്കുന്നവരുണ്ട്. അവരും ജന്മാദിസൂത്രത്തെത്തന്നെയാണ് സ്വീകരിക്കുന്നത് എന്നു കരുതിക്കൂടാ. വേദാന്തവാക്യകുസുമങ്ങളെക്കൊണ്ട് മാല കോർക്കുകയാണ് സൂത്രങ്ങൾ ചെയ്യുന്നത്. വേദാന്തവാക്യങ്ങളെ, സൂത്രങ്ങളെ ഉദാഹരിച്ചു കാട്ടാൻ വേണ്ടി വിചാരം ചെയ്യുകയാണിവിടെ. (അവതമ്മിൽ മാർഗത്തിൽ ഭേദമുണ്ട്). വാക്യാർത്ഥവിചാരണംകൊണ്ടും നിദിദ്ധ്യാസനംകൊണ്ടുമാണ് ബ്രഹ്മത്തിൽ എത്തിച്ചേരുന്നത്, അനുമാനം മുതലായ പ്രമാണങ്ങൾവഴിക്കല്ല. ബ്രഹ്മാവഗതി ഊഹക്കച്ചവടമല്ല. ജഗത്തിന്റെ ഉത്ഭവം ഏതെന്നു നിർണ്ണയിക്കുന്ന വേദാന്തവാക്യ

ങ്ങൾ ഉണ്ടായിരിക്കെ, അതിന്റെ അർത്ഥം ഗ്രഹിക്കാനുള്ള നിശ്ചയദാർഢ്യം ഉണ്ടാക്കിയെടുക്കുന്നതാണ് നല്ലത്. അനുമാനം മുതലായ വേദാന്തവാക്യവിരോധികളായ പ്രമാണങ്ങൾ സ്വീകരിക്കേണ്ടതില്ല. അത്തരം പ്രമാണങ്ങളെ ഞങ്ങൾ നിരോധിക്കുകയല്ല. 'ശ്രോതവ്യോ മന്തവ്യഃ' എന്നു [കേൾക്കുക: മനനം ചെയ്യുക] ശ്രുതി പറഞ്ഞിട്ടുണ്ട്. ശ്രുതി തർക്കശാസ്ത്രത്തെ അംഗീകരിച്ചിട്ടുമുണ്ട്. പണ്ഡിതനും മേധാവിയുമായ ഒരാൾ ഗാന്ധാരദേശത്തുതന്നെ എത്തിച്ചേരുന്നതുപോലെ ആചാര്യനെ നേടിയവൻ ബ്രഹ്മമെന്ന ലക്ഷ്യത്തിലെത്തിച്ചേരുന്നു എന്ന് ഛാന്ദോഗ്യത്തിലുണ്ട്. അതായതു മനുഷ്യന്റെ ബുദ്ധിയുടെ സഹായംകൊണ്ട് ആത്മനെ പ്രത്യക്ഷമായി ദർശിക്കാമെന്ന് ശ്രുതി അംഗീകരിക്കുന്നു. അപ്പോൾ പിന്നെ, അനുമാനം മുതലായ വഴികളിലൂടെ വളഞ്ഞു മൂക്കു പിടിക്കുന്നതെന്തിനാണ്?

ധർമ്മജിജ്ഞാസ വന്നവന് ലക്ഷ്യസാധ്യത്തിന് ശ്രുതിയെ മാത്രം പ്രമാണമാക്കിയാൽ മതി. എന്നാൽ ബ്രഹ്മജിജ്ഞാസുവിന് അതുപോരാ. ശ്രുതിയോടൊപ്പം സ്വാനുഭവവും പ്രമാണമാണ്. ബ്രഹ്മാനുഭവത്തിന്റെ അവസാനത്തിൽ, ഭൂതവസ്തുവിഷയമായ പ്രാപഞ്ചികജ്ഞാനംകൂടി ലഭിക്കുന്ന ഒന്നാണ് ബ്രഹ്മജ്ഞാനമെന്നു പറയുന്നത്. കർത്തവ്യങ്ങളായ വിഷയങ്ങളിൽ (കർമ്മയോഗത്തിന്—ആചാരാദികൾക്ക്) സ്വാനുഭൂതി ആവശ്യമില്ലായ്കയാൽ ശ്രുതികൾ മാത്രം മതി പ്രമാണമായിട്ട്. കർത്തവ്യങ്ങളിൽ പുരുഷാധീനമായ ആത്മലാഭമുണ്ടാവാം. ഇന്ന ഒരു കർമ്മം ചെയ്യണം, ഇന്നതു ചെയ്യരുത്, ഇന്ന ഒരു കാര്യം ഇന്നവിധത്തിലാണ് ചെയ്യേണ്ടത്—ഇങ്ങനെയൊക്കെ നിയമങ്ങൾ ഉള്ളവയാണ് കർമ്മങ്ങൾ. അവ ലൗകികകർമ്മങ്ങളാവാം. വൈദികകർമ്മങ്ങളുമാവാം. ഒരിടത്തു പോകുമ്പോൾ കാറിൽ പോകണോ, വിമാനത്തിൽ പോകണോ, നടന്നു പോകണോ—എങ്ങനെ പോകുന്നതാണ് സുഖം, സൗകര്യം, ലാഭം എന്നൊക്കെ നിശ്ചയിക്കുന്നത് അവനവന്റെ അധീനത്തിലുള്ള കാര്യങ്ങളാണ്. അതിരാത്രത്തിൽ ഷോഡശി ഗ്രഹിക്കണം, ഗ്രഹിക്കണ്ട; ഉദിക്കുന്നതിനുമുമ്പ്ഹോമിക്കണം, ഉദിച്ചിട്ടു മതി മുതലായ വിധികളും വിധിപ്രതിഷേധങ്ങളും വികല്പങ്ങളും ഉത്സർഗ്ഗങ്ങളും അപവാദങ്ങളും എല്ലാം അവനവന്റെ അധീനത്തിലുള്ളവതന്നെ. എന്നാൽ 'വസ്തു'വിനെ അത് ഉണ്ട്, അതില്ല, അത് ഇങ്ങനെയാണ് അങ്ങനെയാണ് എന്നും മററും നിർണ്ണയം ചെയ്യുക എന്ന ശാസ്ത്രരീതി പുരുഷന്റെ ബുദ്ധിയെ അപേക്ഷിച്ചുനിൽക്കുന്ന ഒന്നാണ്. വസ്തുജ്ഞാനം മനുഷ്യബുദ്ധിയുടെ തോതനുസരിച്ചാണ് ലഭിക്കു

ന്നത് എന്നു പറയുന്നത് ശരിയല്ല. അത് വസ്തുതന്ത്രത്തെ ആശ്രയിച്ചിരിക്കുന്നു. സ്ഥാണുവിൽ (കുറ്റിയിൽ) ഇത് മനുഷ്യനാണോ അല്ലയോ എന്ന് തർക്കിക്കുന്നത് തത്ത്വജ്ഞാനമാവുന്നില്ലല്ലോ. അതുപോലെ പരമപുരുഷനായ നിത്യവസ്തുവല്ലാത്തതിൽ പരമപുരുഷനെ ആരോപിക്കുന്നതൊക്കെയും മിഥ്യാജ്ഞാനമാണ്. വസ്തുവിന് നിരക്കുന്നതാണ് തത്ത്വജ്ഞാനം. കുറ്റികണ്ടാൽ ഇതു കുറ്റിയാണ് എന്നു പറയുന്നതാണ് തത്ത്വജ്ഞാനം. ഇതിനെയാണ് വസ്തുതന്ത്രമെന്നു പറയുന്നത്. ഭൂതവസ്തുവിഷയങ്ങളിൽ ഇപ്രകാരം പ്രാമാണ്യം നേടുന്നതാണ് വസ്തുതന്ത്രമെന്നു പറയാം. ഇതേവിധത്തിൽത്തന്നെയുള്ള വസ്തുതന്ത്രമാണ് ബ്രഹ്മജ്ഞാനം. ഇവിടെ വസ്തു ഭൂതവസ്തുക്കളല്ല, ബ്രഹ്മമാണെന്നു മാത്രം. അതായത്, ബ്രഹ്മത്തെക്കുറിച്ച് വസ്തുതന്ത്രവിധിയിൽ വിജ്ഞാനം സമ്പാദിക്കുന്നപക്ഷം, എല്ലാവരും ബ്രഹ്മത്തെ ഒരുപോലെയായിരിക്കും മനസ്സിലാക്കുക. അതല്ലാതെ, മിഥ്യാജ്ഞാനംകൊണ്ട് പലരും പലവിധത്തിൽ വ്യാഖ്യാനിക്കുന്നതൊന്നും ബ്രഹ്മമായിരിക്കുകയില്ല.

ഈശ്വരൻ ഉണ്ട്, ഇല്ല എന്നു വാദിക്കുന്ന രണ്ടു വിഭാഗക്കാർ. ഇല്ലെന്നു പറയുന്നവർ ഉള്ളതിനെ ഇല്ലാതാക്കാൻ ശക്തിയുള്ളവരല്ല. ഉണ്ടെന്നു പറയുന്ന വിഭാഗക്കാർ, എന്റെ ഈശ്വരൻ ഇന്നയിന്നവിധത്തിലാണ്; ഇതിന്നേ ഈശ്വരത്ത്വമുള്ളൂ എന്നു സ്ഥാപിക്കുന്നു. ഇതിനെയൊന്നും ശങ്കരൻ സ്വീകരിക്കുന്നില്ല. തത്ത്വജ്ഞാനത്തിന്റേയും വസ്തുതന്ത്രത്തിന്റേയും വഴിയിലൂടെയുള്ള സ്വതന്ത്രസഞ്ചാരത്തിലൂടെയാണദ്ദേഹം ബ്രഹ്മത്തെ കണ്ടെത്തുന്നത്.

ഭൂതവസ്തുക്കളിൽപ്പെട്ടതായിരുന്നു ബ്രഹ്മം എങ്കിൽ, മററു പ്രമാണങ്ങൾക്ക് വിഷയമാകുമായിരുന്നു. എങ്കിൽപ്പിന്നെ, വേദാന്തവാക്യങ്ങളെ വിചാരം ചെയ്തും അവയുടെ അർത്ഥം മനനംചെയ്തും കണ്ടെത്തേണ്ട ആവശ്യമെന്ത്? ഈ ചോദ്യത്തിന്റെ ഉത്തരംകണ്ടെത്തുക. ബ്രഹ്മത്തെ ഇന്ദ്രിയങ്ങൾകൊണ്ട് ഗ്രഹിക്കാനാവില്ല. (ഭൂതവസ്തുക്കൾ ഇന്ദ്രിയഗ്രാഹ്യങ്ങളാണ്) അതിനാൽ അത് ഇന്ദ്രിയഗ്രാഹ്യമായ പ്രമാണങ്ങൾക്ക് (തന്റെ സ്വഭാവം ഹേതുവായി) വിഷയമാകുന്നുമില്ല. തങ്ങൾക്ക് വിഷയീഭവിക്കുന്നവയെ മാത്രമെ ഇന്ദ്രിയങ്ങൾ ഗ്രഹിപ്പിക്കുകയുള്ളൂ. ബ്രഹ്മം ഇന്ദ്രിയങ്ങൾക്കു വിഷയമല്ല. ആയിരുന്നവെങ്കിൽ തീച്ച്യായും ബ്രഹ്മത്തെ ഇന്ദ്രിയങ്ങൾക്ക് ഗ്രഹിക്കാൻ സാധിക്കുമായിരുന്നു. കാര്യമായ പ്രപഞ്ചത്തെ മാത്രം ഇന്ദ്രിയങ്ങൾ ഗ്രഹിക്കുന്നു; വിഷയമാക്കുന്നു. ഈ പ്രപഞ്ചം ഏതിനോട് ബന്ധപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു എന്നു നിശ്ചയി

ക്കാൻ അവസ്ഥ സാധ്യമാകുന്നില്ല. (കാരണമായ ബ്രഹ്മത്തെ അറിയുന്നില്ല). അതിനാൽ 'ജന്മാദ്യസ്യയതഃ' എന്ന സൂത്രവാക്യത്തെ അനുമാനിക്കാനല്ല ഞാൻ പ്രയോഗിച്ചത്. വേദാന്ത വാക്യങ്ങളെ പ്രദർശിപ്പിക്കാനാണ്. വേദാന്തവാക്യവിചാരം, അവയുടെ മനനം എന്നിവയിലൂടെയാണ് ബ്രഹ്മസ്വഭാവം നിർണ്ണയിക്കേണ്ടത്. അനുമാനത്തിൽ അല്ല പ്രത്യക്ഷമായ സ്വാനുഭൂതിയിലാണ് ശങ്കരൻ വിശ്വാസമർപ്പിക്കുന്നത്. ഇന്ദ്രിയങ്ങൾ ഈ ജന്മത്തിലുള്ളവയാണ്. ജന്മത്തിനുമുമ്പുള്ള ഒന്നിനെ അറിയാൻ അവ അപര്യാപ്തങ്ങളാണ്. (ഒരാൾ ബ്രഹ്മത്തെ സ്വാനുഭൂതിയിലൂടെ സാക്ഷാത്കരിച്ചാൽ അതിനർത്ഥം അയാൾ പൂർവജന്മസഞ്ചിതമായ വാസനാഗുണങ്ങളോടുകൂടിയ ഒരു പുണ്യാത്മാവാണെന്നാണ്).

'ജന്മാദ്യസ്യയതഃ' എന്ന സൂത്രവാക്യംകൊണ്ട് ലക്ഷ്യമാക്കുന്ന വേദാന്തവാക്യം ഏതാണ്? തൈത്തരീയ ഉപനിഷത്തിൽ വരുണപുത്രനായ ഭൃഗു തന്റെ പിതാവായ വരുണനെ ഉപാസിച്ചു. 'ഭഗവാൻ, ബ്രഹ്മം എന്താണ്'' എന്നു ചോദിച്ചു. വരുണൻ പറഞ്ഞു: 'ഏതൊന്നിൽനിന്ന് ഇക്കാണുന്ന ഭൂതങ്ങളെല്ലാം ജനിക്കുന്നുവോ, ഏതൊന്നിൽ സ്ഥിതിചെയ്യുന്നുവോ, ഏതൊന്നിലേക്ക് തിരികെ പ്രവേശിക്കുന്നുവോ, അതിനെ അറിയാൻ നിനക്ക് ജിജ്ഞാസയുണ്ടാവട്ടെ. അതുതന്നെയാണ് ബ്രഹ്മം' എന്നു പറഞ്ഞു. ഇതു കേട്ട ഭൃഗു അതിനെ മനനം ചെയ്ത് സ്വന്തമായ ഒരു തീരുമാനത്തിലെത്തി. അദ്ദേഹത്തിന്റെ നിർണ്ണയവാക്യം, 'ജീവൻ ആനന്ദത്തിൽനിന്നു ജനിക്കുന്നു, ആനന്ദത്തിൽ സ്ഥിതിചെയ്യുന്നു, ആനന്ദത്തിലേക്കു തിരികെ പോകുന്നു' എന്നായിരുന്നു. ഇപ്രകാരം നിത്യ ശുദ്ധ ബുദ്ധമുക്തസ്വഭാവവും സർവ്വജ്ഞസ്വരൂപവും ഉള്ള ഒരു കാരണ വിഷയത്തെ ഉദാഹരിക്കാൻ വേണ്ടിയാണ് ഞാൻ ആ സൂത്രവാക്യം ഉപയോഗിച്ചത്.

(ജന്മാദ്യമെന്നു പറയുമ്പോൾ ജീവൻ വന്ന സ്ഥാനവും തിരിച്ചുപോകുന്ന സ്ഥാനവുമായി; പുനർജന്മമെന്ന ആവർത്തന ഭ്രമണരൂപമായ പ്രക്രിയയിൽ വിശ്വസിക്കുന്ന ഏതൊരാൾക്കും) ജഗത്തിന്റെ കാരണമാണ് ബ്രഹ്മം എന്നു പ്രദർശിപ്പിക്കുകവഴി, ബ്രഹ്മം സർവജ്ഞമാണെന്ന് നാം കണ്ടുകഴിഞ്ഞു. അതിനെ നമുക്ക് ഒന്നുകൂടി ദൃഢമായി ഉറപ്പിക്കുക.

സൂത്രം 3. ശാസ്ത്രയോനിത്വാത്.

ശാസ്ത്രം അഥവാ സയൻസാണ് ബ്രഹ്മയോനി. ശാസ്ത്രം ഉണ്ടായത് ബ്രഹ്മയോനിയിൽനിന്നാകയാൽ ശാസ്ത്രത്തിന്റെ മൂലകാരണം ബ്രഹ്മമാണ്. ബ്രഹ്മത്തെ അറിയണമെങ്കിൽ

ശാസ്ത്രത്തെ അറിയണം. അതിനാൽ ബ്രഹ്മത്തിൻെറ ഉത്ഭവ സ്ഥാനമാണ് ശാസ്ത്രയോനി. ശാസ്ത്രത്തിൽനിന്ന് ബ്രഹ്മവും ബ്രഹ്മത്തിൽനിന്ന് ശാസ്ത്രവും ജനിക്കുന്നു.

ബ്രഹ്മമാണോ വേദത്തിൻെറ കത്താവ്? അതോ അല്ലയോ?

ഇതിന്നുത്തരം 'അല്ല' എന്നാണ്. കാരണം രൂപങ്ങളില്ലാത്ത നിത്യമായ 'വാക്'' ആണ് വേദം. നിത്യമായ ഒന്നിന് ആരുടേയും കർതൃത്വം ആവശ്യമില്ല; ഉണ്ടാകാനും സാധ്യമല്ല. എന്നാൽ ഈ യുക്തി എങ്ങനെ ശരിയാവും. 'പൂർവ്വ കാലത്തുണ്ടായിരുന്നതുപോലെത്തന്നെ ഒരു നിശ്വാസത്താൽ വീണ്ടും വാക്ക് ജനിക്കുന്നു' എന്ന് ശ്രുതി പറയുന്നു. നിശ്വാസത്താൽ ജനിക്കുന്ന ഒന്നിന് ഒരു കത്താവ് വേണം. അതായത് മുമ്പുണ്ടായിരുന്നതുപോലെ വേദം വീണ്ടും ഉദ്ഭവിച്ച് അവഭാസിക്കുന്നതിന് ഒരു കത്താവ് വേണം. അങ്ങനെ വീണ്ടും വീണ്ടും ഉദ്ഭവിച്ച് അവഭാസിക്കുന്നതിനാലാണ് 'വാക്കി'ന്ന് അമേയത പറയപ്പെടുന്നത്. എല്ലാ വസ്തുക്കളേയും ദീപം പോലെ, 'വൈദ്യുതിതരംഗം' പോലെ (സർവ്വവിദ്ഭവേത്) അവഭാസിപ്പിച്ച് പുനജ്ജനിക്കുന്നതിനാലാണ് വാക്കിന് നിത്യത കല്പിച്ചിരിക്കുന്നത്. ബ്രഹ്മത്തെ അറിയാൻ വേദമല്ലാതെ മാർഗമുണ്ടോ? ഘടത്തിലെന്നപോലെ, സിദ്ധവസ്തുവായ ബ്രഹ്മത്തിലും പ്രത്യക്ഷാദിപ്രമാണങ്ങരം കൊണ്ട് അറിയാനുള്ള മാർഗ്ഗം ഉണ്ടോ?

ബ്രഹ്മത്തിന് രൂപമില്ല. ലിംഗഭേദവുമില്ല. അതിനാൽ ഇന്ദ്രിയപ്രമാണം കൊണ്ടറിയാൻ സാധ്യമല്ല. എന്നാൽ ഉപനിഷത്തുകരംക്കം ആദിയായവൻ എന്നു പറയപ്പെടുന്ന ഏകത്തിൽനിന്ന് വേണം ആ അമേയതയെ ഗ്രഹിക്കുവാൻ.

ഋഗ്വേദം മുതലായ ശാസ്ത്രങ്ങരംക്കം, അനേകം *വിദ്യാസ്ഥാനങ്ങരംക്കം കേന്ദ്രബിന്ദുവായി ഉജ്ജ്വലിക്കുന്നതും സർവ്വാത്ഥങ്ങളേയും ദ്യോതിപ്പിക്കുന്നതും സർവ്വജ്ഞകല്പവുമായ യോനിയാണ് മഹത്. ശാരദാതിലകത്തിൽ മഹഃശബ്ദത്തെ ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞുകാണാം.

> നിത്യാനന്ദവപുന്നിരന്തരഗലത്പഞ്ചാശദണ്ണൈ ക്രമാദ്
> വ്യാപ്തം യേന ചരാചരാത്മകമിദം ശബ്ദാത്ഥരൂപം ജഗത്
> ശബ്ദബ്രഹ്മ യദൂചിരേ സുകൃതിനശ്ചൈതന്യമന്തർഗ്ഗതം
> തദ്വോഽവ്യാദനിശം ശശാങ്കസദനം വാചാമധീശം മഹഃ

---

* പുരാണം, ന്യായം, മീമാംസ, ധമ്മശാസ്ത്രം, ശിക്ഷ, കല്പം, നിരുക്തം, വ്യാകരണം, ഛന്ദസ്സ്, ജ്യോതിഷം.

പുംസ്ത്രീ രൂപാത്മകമായ മഹത്തിന് ലിംഗഭേദമില്ല. അതിൽ നിന്ന് നിരന്തരം പ്രവഹിക്കുന്ന അക്ഷരങ്ങളാൽ ചരാചരാത്മകവും ശബ്ദാത്മരൂപവുമായ പ്രപഞ്ചം സൃഷ്ടിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. സുകൃതികളുടെ അന്തർഗ്ഗതമായ ഈ ചൈതന്യത്തെ വിദ്വാന്മാർ ശബ്ദബ്രഹ്മമെന്ന് പേരിട്ട് വിളിക്കുന്നു.

ആ മഹത്തിൻെറ പോലും മൂലകാരണമാണ് അദ്വൈതിയുടെ ബ്രഹ്മം, ശാസ്ത്രം, ഋഗ്വേദം മുതലായ സർവ്വജ്ഞഗുണത്തോടുകൂടിയ വാക്കുകൾ സർവ്വജ്ഞത്വമുള്ള ഒന്നിൽനിന്നല്ലാതെ സംഭവിക്കുക സാധ്യമല്ല. അതിനാൽ, ഏതൊന്നിൻെറ വിസ്തരണത്തിനുവേണ്ടിയാണോ ശാസ്ത്രം മുതലായ പുരുഷവിശേഷങ്ങൾ സംഭവിച്ചത്, എപ്രകാരമാണോ പാണിന്യാദികളുടെ ജ്ഞേയവസ്തുവിൻെറ ഒരു ഭാഗം മാത്രമായി വ്യാകരണശാസ്ത്രം ഉണ്ടായത്, അതുപോലെയാണ് ബ്രഹ്മത്തിൽനിന്ന് വേദം ജനിക്കുന്നത്. പാണിനിയെപ്പോലുള്ളവർ അറിയാവുന്നതിൻെറ ഒരു ചെറിയ ഭാഗം മാത്രമാണ് പുസ്തകരൂപത്തിൽ ഓലയിൽ എഴുതിവെക്കുന്നതും ശിഷ്യരോടു പറയുന്നതും. തൻെറ ബ്രഹ്മദർശനത്തെ വിവരിക്കാനുള്ള ഒരു ശ്രമം മാത്രമാണ് ഏതൊരെഴുത്തുകാരൻെറയും സൃഷ്ടി. അത് പൂർണ്ണമല്ല. പറഞ്ഞറിയിക്കാൻ സാധ്യമല്ലാത്തവിധത്തിൽ അനേകം ശാഖകളായി വേർപിരിഞ്ഞും, ദേവകൾ, തിര്യക്കുകൾ, മനുഷ്യർ, വർണ്ണാശ്രമധർമ്മങ്ങൾ എന്നീവിഭാഗങ്ങൾ, അവയുടെ ഹേതുക്കൾ എന്നിവയുടെ ജ്ഞാനത്തോടുകൂടിയും നില്ക്കുന്ന ഋഗ്വേദം എന്ന സർവ്വജ്ഞരൂപമായ വാക്പാരാവാരത്തെപ്പോലും ഒരു നെടുവീർപ്പാകുന്ന ലീലയാൽ പുനർജ്ജനിപ്പിക്കാൻ സാധിക്കുന്ന 'മഹത്'' വീണ്ടും വീണ്ടും ഭൂതയോനികളിൽ സംഭവിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നു. പുനർജ്ജനിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നു. ഇപ്രകാരം സുകൃതികളുടെ ഉള്ളിൽ പുനർജ്ജനിക്കുന്നതാണ് വാക്കിൻെറ നിത്യതയുടെ ഹേതു. 'മഹത്' എന്ന ആ ഭൂതത്തിൻെറ ഒരു നിശ്വാസം മാത്രമാണ് ഋഗ്വേദ'മെന്ന് ബൃഹദാരണ്യകോപനിഷത്തിൽ കാണുന്നതിനാൽ ഇതിന്ന് ശ്രുതിയുടെ പ്രാമാണ്യമുണ്ട്. ആ മഹത്തിന് ഭൂതങ്ങളിൽ നിരതിശയത്വവും സർവ്വജ്ഞത്വവും സർവ്വശക്തിമത്വവും ഉണ്ടെന്ന്പിന്നെ പറയേണ്ടതുണ്ടോ?

വേദാദികളായ വാക്കുകൾ ബ്രഹ്മസമുദ്രത്തിൽ തിരകളെപ്പോലെയാണ്. അവ ബ്രഹ്മഭിന്നമല്ലെങ്കിലും ബ്രഹ്മമല്ല, ബ്രഹ്മത്തിൻെറ കർത്തൃത്വം അവയ്ക്കില്ല. അവ നേർത്ത ഒരു ചലനം തട്ടുമ്പോഴേക്കും വംശങ്ങളുടെ നൈരന്തര്യപ്രയാണത്തിൽ ഏതെങ്കിലും സുകൃതിയുടെ ഉള്ളിൽ പെട്ടെന്ന് ഒരു തിരപോലെ ഉയർന്നുവരുന്നു.

'ഭൂത'മെന്നു പറയുമ്പോൾ പഞ്ചഭൂതനിർമ്മിതമായ ഈ ശരീരം. ഇത്തരമൊരു ശരീരത്തെ യോനിയായി തെരഞ്ഞെടുത്ത് അതിൽ പുനരവഭാസിക്കാൻ മഹത്തിനു കഴിയുന്നു. അങ്ങനെ ബ്രഹ്മയോനി ഭൂതയോനിയായിത്തീരുന്നത് നാം ഇവിടെ കാണുന്നു. പഞ്ചഭൂതാത്മകമായ മനുഷ്യശരീരത്തേയോ പ്രപഞ്ചശരീരത്തേയോ നിരസിക്കാതെ അവയെ ആത്മാവിനുള്ള വാഹനമായിക്കണ്ട് പൂജിക്കുകയും ആദരിക്കുകയും ചെയ്യുന്നത് അതിനാലാണ്.

മററുവിധത്തിൽ പറഞ്ഞാൽ ഋഗ്വേദാദി ശാസ്ത്രങ്ങൾക്കു യോനിയും കാരണവും പ്രമാണവുമായ ബ്രഹ്മത്തെയും അതേപടി (ആ ശാസ്ത്രങ്ങളുടെ സ്വരൂപത്തിന് അനുരൂപമായി) കരുതാവുന്നതാണ്. ജഗത്തിന്റെ ജന്മത്തിന് ആദികാരണമായ ബ്രഹ്മത്തെ ശാസ്ത്രംകൊണ്ടു മാത്രമേ പ്രാപിക്കാനാവൂ എന്നാണ് അഭിപ്രായം. പൂർവ്വസൂത്രത്തിൽ പറഞ്ഞ 'യതോ വാ ഇമാനി ഭൂതാനിജായന്തേ' മുതലായ ശാസ്ത്രവാക്യങ്ങൾ ഉദാഹരിച്ചു വേണം ബ്രഹ്മത്തെ മനസ്സിലാക്കുവാൻ.

പൂർവ്വസൂത്രത്തിൽ ശാസ്ത്രത്തെ ഉദാഹരിച്ച് ശാസ്ത്രയോനിത്വം ബ്രഹ്മത്തിൽ ദർശിച്ചുകഴിഞ്ഞതെന്നു വന്ന സ്ഥിതിക്ക് പിന്നെയും ഈ സൂത്രം പറയേണ്ടുന്നതിന്റെ അർത്ഥമെന്ത് എന്നു ചോദിക്കുന്ന പക്ഷം, പറയാം. പൂർവ്വസൂത്രത്തിലെ അക്ഷരങ്ങളാൽ ശാസ്ത്രമാണ് പ്രമാണമെന്ന് സ്പഷ്ടമായിട്ടില്ല. ജന്മത്തിന്റെ ആദി മുതലായവകൊണ്ടു സൂചിപ്പിച്ചത് കേവലം ഒരു അനുമാനം കൊണ്ട് കണ്ടെത്തിയതാണെന്ന് കേൾക്കുന്നവക്ക് ശങ്കജനിച്ചേക്കാം. ആ ആശങ്കയെ നിവർത്തിക്കാനാണ് ഈ സൂത്രം പ്രവർത്തിക്കുന്നത്. (ഈ സൂത്രം എന്നു പറഞ്ഞാൽ ശാസ്ത്രയോനിത്വാദ് എന്ന മൂന്നാം സൂത്രം)

കേവലാനുമാനമല്ല, യഥാർത്ഥമായ 'ഉണ്മ'യായ ശാസ്ത്രസത്യമാണ് താൻ പ്രതിപാദിക്കുന്നതെന്നു വീണ്ടും വീണ്ടും ആചാര്യൻ സയുക്തികം ഉറപ്പിച്ചുപറകയാണ്.

'ബ്രഹ്മം ശാസ്ത്രപ്രമാണമാണെന്നും ശാസ്ത്രസത്യമാണെന്നുമുള്ള നിങ്ങളുടെ വചനം പ്രമാണമാണോ' എന്നു സംശയിക്കുന്നവരോടും അപ്രകാരം ചോദിക്കുന്നവരോടും അദ്ദേഹം തുടർന്നു പറയുന്നു. ജൈമിനിസൂത്രപ്രകാരം ശാസ്ത്രമെന്നാൽ ഒരു ക്രിയ വിധിച്ചിട്ടുണ്ടാവണം. ക്രിയാർത്ഥമില്ലാത്ത യാതൊന്നിനും ശാസ്ത്രീയതയില്ല. ഇതനുസരിച്ച് ശാസ്ത്രത്തെ പ്രദർശിപ്പിക്കുന്നത് ക്രിയാപരത്വമാണ്. വേദാന്തം ഇങ്ങനെ ഒരു ക്രിയയെ വിധിക്കാത്തതുകൊണ്ട് യാതൊരർത്ഥവുമില്ലാത്തതാണ്. (പൂർവ്വമീമാംസ) ക്രിയവിധിക്കുക എന്നുവെച്ചാൽ കർത്താവായി

ഒരു കർത്തൃദേവനെ പ്രകാശിപ്പിക്കുക എന്നതാണ്. അതായത് ഉപാസന മുതലായ ക്രിയാന്തരങ്ങളെ സൃഷ്ടിച്ച് ചിട്ടപ്പെടുത്തുക. ഉറച്ച ഒരു വസ്തുവിനെക്കുറിച്ചുള്ള പ്രതിപാദനം വേദത്തിൽ സംഭവിക്കുന്നില്ല. കാരണം പ്രത്യക്ഷം മുതലായ പ്രമാണങ്ങൾക്ക് വിഷയീഭവിച്ച വസ്തുവാണ് ഒരിടത്ത് ഉറച്ചിരിക്കുന്നത്. (വിഗ്രഹം മുതലായവ) അതിലേക്കു പുരുഷന് ഒന്നും കൊടുക്കാനോ എടുക്കാനോ ഇല്ല. അതിനെ പ്രതിപാദിക്കുന്നതുകൊണ്ട് പുരുഷാർഥം സാധിക്കുന്നതുമില്ല. അതിനാൽ 'അയാൾ രോദനം ചെയ്തു' മുതലായ അർഥമില്ലാത്തവയും പ്രയോജനരഹിതവുമായ വാക്യങ്ങൾ, അവയുടെ നിരർഥകതയും പ്രയോജനരാഹിത്യവും ഇല്ലാതാവുന്നവിധത്തിൽ 'വിധിപൂർവ്വകം ഏകവാക്യമാക്കി, സ്തുതിക്കാനുള്ള വിധി' യാക്കി മാറേറണ്ടിവരുന്നു. (രോദനം ചെയ്യുക എന്നത് ഒരു ക്രിയയാണ്. പുരുഷാർഥത്തിനു പ്രയോജനമില്ലാത്ത ഒന്ന്. ജൈമിനിസൂത്രപ്രകാരം ക്രിയാർഥമുള്ളതെല്ലാം ശാസ്ത്രമാണെങ്കിൽ കരയുന്നതിന്നു പിന്നിലും ശാസ്ത്രമുണ്ടാവണം. ഈശ്വരനുവേണ്ടി വിലപിക്കുക എന്ന പേരിൽ ഭക്തിമാർഗ്ഗത്തിലേക്ക് ഈ കരച്ചിലിനെ ഇണക്കി ശാസ്ത്രം സൃഷ്ടിക്കേണ്ടിവരുന്നു പൂർവ്വമീമാംസാകാരന്ന്. താൻ പറഞ്ഞത് ശരിയാക്കാൻ എത്ര ബുദ്ധിമുട്ടുന്നു! ക്രിയാർഥം ഉണ്ടായാലും ശാസ്ത്രീയതയോ പ്രയോജനമോ ഇല്ലാത്ത അനേകം ക്രിയകൾ ഉണ്ടെന്നിരിക്കെ, അവയ്ക്കൊക്കെ ഓരോ ശാസ്ത്രവിധി കണ്ടെത്തി മെനക്കെടേണ്ട ആവശ്യമെന്ത്? ചില ആചാരങ്ങൾക്ക് ശാസ്ത്രവിധി ഉണ്ടാവാം. ചിലതിന് ഉണ്ടാവണമെന്നില്ല.) ചില മന്ത്രങ്ങൾ ഉച്ചരിക്കുമ്പോൾ അതോടൊപ്പം ഒരു ക്രിയ ചെയ്യുന്നുണ്ട്. 'പുല്ലേ നിന്നെ മുറിക്കുന്നു' 'അല്ലയോ പലാശ ശാഖേ ഊർജ്ജം ലഭിക്കാനായി നിന്നെ ഞാൻ തുടയ്ക്കുന്നു' എന്നും മററും പറഞ്ഞുകൊണ്ട് യാഗവേളയിൽ കർമ്മം ചെയ്യാറുണ്ട്. കർമ്മവും മന്ത്രവും ഒന്നിച്ച സംഭവിക്കുന്ന വേളകളാണ് ഇത്. ഇങ്ങനെയുള്ള വിധിസംസ്പർശം വേദവാക്യങ്ങൾക്ക് ക്രിയകളോട് കാണുകയില്ല എന്നതു നേരാണ്. പരിനിഷ്ഠിതമായ ഒരു വസ്തുസ്വരൂപത്തെ ആരാധിക്കുന്ന വിധികളും വേദത്തിൽ സംഭവിക്കുകയില്ല. ക്രിയക്കു വിഷയമായിരിക്കുന്നതും, ആ കർമ്മാപേക്ഷിതമായ കർത്തൃസ്വരൂപത്തോടുകൂടിയതുമായ ദേവതാദികളുടെ പ്രകാശനംകൊണ്ടുള്ള ക്രിയാവിധിവിശേഷത്വം വേദാന്തത്തിനു സംഭവിക്കുന്നില്ല.

കർമ്മകാണ്ഡപ്രകരണം (അഥവാ ഉപാസനാ—കാണ്ഡപ്രകരണം) ജ്ഞാനകാണ്ഡപ്രകരണം എന്നിവയുടെ വ്യത്യസ്ത രീതികൾ കൊണ്ടാണ് ഇത്. ഈ വൈരുധ്യം ഒഴിവാക്കാൻ ആചാ

ര്യൻ വേദാന്തികളോട് തങ്ങളുടെ വേദാന്തവാക്യങ്ങളിൽത്തന്നെ അന്തർഗ്ഗതമായിരിക്കുന്ന ഉപാസനാദി കർമ്മപരത്വത്തെ മനസ്സിലാക്കുവാൻ ആവശ്യപ്പെടുന്നു. ഇത് ഗ്രഹിച്ചു കഴിഞ്ഞാൽ ബ്രഹ്മത്തിന്റെ ശാസ്ത്രയോനിത്വം എപ്രകാരം കിട്ടി എന്നും മനസ്സിലാക്കാം. വേദാന്തവാക്യവിചാരം, മനനം മുതലായ ക്രിയകൾതന്നെയാണ് ഇവിടെ ഉപാസന എന്നു മനസ്സിലാക്കുക. ഈ വക ക്രിയകൾ ബാഹ്യമായ ക്രിയകളല്ല. ആന്തരക്രിയകളാണ്.

സൂത്രം 4. തത്തു സമന്വയാത്.

അത് (ബ്രഹ്മം) സമന്വയാത്മകമാണ്.

വേദാന്തം കർതൃദേവതാദിപരമാണോ ബ്രഹ്മപരമാണോ? ഇവയിൽ ഏതിനെയാണ് പ്രകാശിപ്പിക്കുന്നത്? അനുഷ്ഠാനങ്ങൾക്കെല്ലാം ഉപയോഗിക്കാനായിട്ടാണല്ലോ ഒരു കർത്താവിനെ പ്രതിപാദിക്കുന്നത്. ഭിന്നപ്രകരണങ്ങൾ ലിംഗം, ഷട്കം എന്നിവകൊണ്ട് ബ്രഹ്മബോധകങ്ങൾ തന്നെയാണ്. ലിംഗാരാധന, ഷഡ്ചക്രാരാധന എന്നീ അനുഷ്ഠാനങ്ങൾ ചെയ്യുന്ന ഉപാസനാകാണ്ഡങ്ങളും വാസ്തവത്തിൽ ബ്രഹ്മബോധമുള്ളവയും ബ്രഹ്മത്തെ ബോധിപ്പിക്കുന്നവയും ആണ്. അതായത് അർഥം ശരിക്കു മനസ്സിലാക്കുന്നപക്ഷം അർഥഹാനി ഇല്ലാതാവും. അപ്പോൾ പ്രയോജനമുണ്ടാവുകയും ചെയ്യും. പിന്നെ എന്തിന് അനുഷ്ഠാനങ്ങളേയും ആചാരങ്ങളേയും ക്രിയകളേയും കുറിച്ച് വേവലാതിപ്പെടുന്നു? അനുഷ്ഠാനം ഉണ്ടായാലും ഇല്ലെങ്കിലും വിരോധമില്ല. ശരിയായി മനനം ചെയ്ത് അർഥം ഗ്രഹിച്ച് എല്ലാ സമ്പ്രദായങ്ങളെയും സമന്വയിച്ചു കഴിഞ്ഞാൽ പിന്നെ അത്തരം വൈരുധ്യങ്ങളൊന്നും ഇല്ലാതാവും.

മനനം, നിദിധ്യാസനം മുതലായ വിചാരതന്ത്രങ്ങളിലുള്ള പ്രതിപത്തികൊണ്ടാണോ വിധിക്കുന്നത്? അതോ അത്തരം പ്രതിപത്തിയോ വിധിയോ കൂടാതെ ബ്രഹ്മം അനാവരണം ചെയ്യപ്പെടുകയാണോ?

മനനം, ആദേശം, കീർത്തനം മുതലായ വിധികളെയും അവയിലുള്ള പ്രതിപത്തിയേയും വിധിക്കുന്നത് ബ്രഹ്മജിജ്ഞാസ ശാസ്ത്രത്വമായതുകൊണ്ടാണ്. ഇവകൂടാതെ ഒരു ശാസ്ത്രത്തിനും നിലനില്പില്ല. ഇവകൂടാതെ ചെയ്യുന്ന ക്രിയകളൊക്കെയും അശാസ്ത്രീയമാണ്. കർതൃത്വമില്ലാത്തതാണ് വേദാന്തം. അതിനാൽ അതിൽ വിധിക്കു സ്ഥാനമില്ല. (വിധിക്ക് ഒരു വിധാതാവു വേണം)എന്നാൽ ശംസിക്കുന്നതാണ് ശാസ്ത്രം; ശാസ്ത്രമാണ് വേദാന്തം. (ശംസിക്കുക=അസന്നിദ്ധമായി

പ്രസ്താവിക്കുക) ലക്ഷണസഹിതം യുക്തിയുക്തം അസന്നിഗ്ദ്ധമായി പ്രസ്താവിക്കുന്ന ഒരു ശാസ്ത്രത്തിന് മനനം മുതലായവ സാക്ഷാത്ക്കാരത്തിനു മുമ്പായി അനുഷ്ഠിക്കപ്പെടേണ്ട വിധികളാണ്. അതിനാൽ മനനവിചാരാദി പുരാബോധംകൊണ്ട് ബ്രഹ്മത്തിൽ എത്തിച്ചേരാം.

[തത്=അത്. തു=എന്നാൽ—അത് എന്നാൽ സമന്വയം] ഈ വാക്യത്തിലെ 'എന്നാൽ' എന്ന പദം ഇതുവരെ പറഞ്ഞ പൂർവപക്ഷത്തിലെ വ്യാവൃത്തിയുടെ അർത്ഥമുള്ളതാണ്. തത് എന്നാൽ സർവ്വജ്ഞവും സർവ്വശക്തി ജഗദുത്പത്തിസ്ഥിതിലയകാരണവും വേദാന്തശാസ്ത്രത്താൽ പ്രാപ്യവുമായ ബ്രഹ്മംതന്നെ. എപ്രകാരമാണ് അതിനെ പ്രാപിക്കുന്നത്? സമന്വയംകൊണ്ടാണ്. സർവ്വവേദാന്തവാക്യങ്ങളും ഈ ഒരർത്ഥത്തെത്തന്നെ പ്രതിപാദിക്കുന്നവയായി ഇരിക്കുന്നു.

ഛാന്ദോഗ്യഉപനിഷത്തിൽ 'ഏകമേവാദ്വിതീയം' എന്നും 'ജഗദുൽപത്തിക്കു മുമ്പ് ആ ഒന്നുമാത്രം ഉണ്മയായി നിലനിന്നു' എന്നും കാണാം. ഐതരേയത്തിൽ 'ആത്മാവ് ഏകമായി ആദിയിൽ നിലനിന്നു' എന്നും ബൃഹദാരണ്യകത്തിൽ 'ബ്രഹ്മം പൂർവ്വകാലത്ത് അനപരവും അനന്തരവും അബാഹ്യവുമായി നിന്നു'; 'ഞാൻ സർവ്വാനുഭവായ ആ ആത്മാവാണ്, ബ്രഹ്മമാണ്'' എന്നും, മുണ്ഡകോപനിഷത്തിൽ 'മുന്നിൽക്കാണുന്നതൊക്കെയും അമൃതമായ ബ്രഹ്മംതന്നെ' എന്നും കാണാം. ഇവയെല്ലാം സമന്വയാത്മകങ്ങളായ വാക്യങ്ങളാണ്. അവയിലുള്ള പദങ്ങൾ ബ്രഹ്മസ്വരൂപവിഷയത്തിൽ നിശ്ചിതമായ ഒരു സമന്വയം പ്രാപിച്ചുകൊണ്ട് അർത്ഥാന്തരകല്പന യുക്തിപൂർവം സാധിക്കുന്നു. ശ്രുതഹാനി (കേൾക്കാതിരിക്കൽ), ശ്രുതകല്പന (കേട്ടത് തെററിദ്ധരിക്കൽ)—കേട്ടതിനെത്തന്നെ തെററായി വ്യാഖ്യാനിച്ച് പ്രസംഗിക്കൽ—മുതലായവയെല്ലാം കർതൃസ്വരൂപ പ്രതിപാദനതല്പരരായ ആളുകൾക്ക് സംഭവിക്കുന്നതാണ്. ഇതാണ് വ്രതാനുഷ്ഠാനങ്ങളുടേയും ആചാരങ്ങളുടേയും പ്രവാചകമതങ്ങളുടേയും എല്ലാം ദോഷവശം. അത് എങ്ങനെ, എന്തുകൊണ്ട് കണ്ടു? ആർ എന്തിനെ കണ്ടു? എന്നൊക്കെ ചോദിക്കേണ്ടിവരുമ്പോൾ അവിടെ ക്രിയകൾ ചെയ്യുന്നതും, ആ ചെയ്ത ക്രിയകൾക്ക് ഒരു ഫലംസിദ്ധിക്കുന്നതും ധ്വനിക്കുന്നുണ്ട്. അതായത്, ചില അനുഷ്ഠാനവിധികൾ, അതിനുള്ള ഉപകരണങ്ങൾ, അനുഷ്ഠാനംകൊണ്ടുള്ള ഫലശ്രുതി, അതു ചെയ്യുകയും ഫലം ലഭിക്കുകയും ചെയ്യുന്ന ഒരു കർത്താവ് ഇങ്ങനെ പലതും ഒരിടത്തുതന്നെ പരിനിഷ്ഠിതമായിരിക്കുന്ന ഒരു വസ്തുസ്വരൂപത്തെ (വിഗ്രഹത്തെ) ഈശ്വര

നാണെന്ന് കരുതുമ്പോഴാ സംഭവിക്കു. സ്ഥൂലനേത്രങ്ങളാൽ ബ്രഹ്മത്തെ കാണാൻ സാധ്യമല്ല; എങ്കിലും തത്ത്വം അസി മുതലായ ബ്രഹ്മാത്മഭാവംകൊണ്ട് ശാസ്ത്രോചിതമായ രീതി യിൽ സൂക്ഷ്മദൃക്കിന്ന് ബ്രഹ്മത്തെ പ്രത്യക്ഷമായി അനുഭ വിക്കാം.

ബ്രഹ്മം സ്വതേ പൂർണ്ണമാണ്. അതിലേക്ക് ഒന്നും കൂട്ടാനാ വില്ല. ഒന്നും കുറയ്ക്കാനും ആവില്ല. അങ്ങനെയുള്ള ഒന്നിനെ ഉപദേശിക്കുന്നത് അനർഥമെന്ന്പറഞ്ഞു, ദോഷം കാണേണ്ട തില്ല. എടുക്കലും കൊടുക്കലുമില്ലാത്ത ബ്രഹ്മാത്മകമായ ആത്മാവിനെ അറിയുന്നതുകൊണ്ട് ഒരാളുടെ സർവ്വക്ലേശങ്ങളും നശിക്കുന്നു, പുരുഷാർഥം ലഭിക്കുന്നു. പിന്നെ, ദേവതാദി പ്രതിപാദനങ്ങൾ സ്വവാക്യഗതമായ ഉപാസനക്കുവേണ്ടിയാ ണെന്ന് മനസ്സിലാക്കാൻ യാതൊരു വിഷമവുമില്ല. അതേ സമയം ബ്രഹ്മത്തിന് പ്രത്യേകമായ ഉപാസനാവിധികളില്ല. ബ്രഹ്മം ഏകമാണ്. അതിനാൽ അതിനോട് ഒന്നും കൂട്ടാനും കുറയ്ക്കാനും സാധ്യമല്ല. ക്രിയകൾ, കാരകങ്ങൾ മുതലായിട്ടുള്ള ദ്വൈതവിജ്ഞാനങ്ങളൊക്കെ അദ്വൈതവിജ്ഞാനത്തിന് കീഴടങ്ങിപ്പോകുന്നു. അപ്രകാരം തോല്പിക്കപ്പെട്ട ദ്വൈതം പിന്നീട് തലപൊക്കുകയില്ല. അങ്ങനെ സംഭവിച്ചിരുന്നു വെങ്കിൽ ഉപാസനാവിധികൾ ബ്രഹ്മത്തിനും പ്രതിപാദിക്ക പ്പെടുമായിരുന്നു. വേദവാക്യങ്ങൾക്ക് വിധിസ്പർശഭേദംകൊണ്ട് പ്രമാണത്വമില്ല എന്ന് (നിങ്ങൾ പറയുമ്പോലെ) ഞാൻ കാണുന്നില്ല. ബ്രഹ്മവും ആത്മാവും ഏകമാണെന്ന വിജ്ഞാന ത്തിന്റെ ഫലപര്യന്തം ആ വിഷയത്തിന്റെ ശാസ്ത്രത്തിന്റെ പ്രാമാണ്യംതന്നെയെന്ന് പ്രസിദ്ധമാണ്. അത് അനുമാനം കൊണ്ട് സാധിക്കുന്ന ശാസ്ത്രപ്രാമാണ്യമല്ല. മററു പദ്ധതിക ളിൽ (പൂർവ മീമാംസ മുതലായവയിൽ) നിദർശനങ്ങളെ ചൂണ്ടി ക്കാട്ടി തങ്ങളുടെ പ്രാമാണ്യം സമർഥിക്കേണ്ടതുണ്ട്. ബ്രഹ്മ ത്തിന് ശാസ്ത്രപ്രമാണകത്വം സ്വതവേ ഉണ്ട്. കാരണം ബ്രഹ്മ വിജ്ഞാനത്തിന്റെ ഫലംതന്നെ ശാസ്ത്രീയമായ അറിവാണ്. മറെറാരു ഫലശ്രുതിയോ അനുമാനമോ ഒന്നും അതിന്നാവശ്യ മില്ല. ശാസ്ത്രപ്രമാണകത്വംതന്നെയാണ് ബ്രഹ്മജ്ഞാനഫല മെന്നതുകൊണ്ട് ബ്രഹ്മജ്ഞാനം ശാസ്ത്രപ്രമാണകത്വമാണ്. ഈ തീരുമാനത്തെ പലരും എതിർത്തിട്ടുണ്ട്. (ഇപ്പോഴും എതി ർക്കുന്നുമുണ്ട്.) പ്രതിപത്തി, വിധി (താല്പര്യം, നിയമം) എന്നീ വിഷയങ്ങളായിട്ടാണ് ബ്രഹ്മം ശാസ്ത്രത്താൽ സമർപ്പി ക്കപ്പെടുന്നത്. (ശാസ്ത്രതാല്പര്യം, അതിന്നനുഷ്ഠിക്കേണ്ട നിയ മങ്ങൾ എന്നിവപോലെ, ബ്രഹ്മജിജ്ഞാസയും ബ്രഹ്മത്തെ അറി യാനുള്ള വിധികളും ഉണ്ട്.) എനിക്ക് പത്തോളജി പഠി

ക്കാൻ താല്പര്യമുണ്ടാവണം; ആ ലക്ഷ്യത്തിലെത്താൻ ചില പ്രത്യേക പഠനവിധികൾ ഞാൻ അനുഷ്ഠിച്ചിട്ടുണ്ടാവണം. അവ കൂടാതെ ഒരു പത്തോളജിസ്റ്റാവുകയില്ല. അതുപോലെത്തന്നെ ഒരു ബ്രഹ്മവാദിനിയായിത്തീരുംമുമ്പ് ഞാൻ ബ്രഹ്മജിജ്ഞാസയോടെ ചില വിധികൾ പിൻതുടർന്നിരിക്കണം. ഈ ജിജ്ഞാസയും പഠനവും പത്തോളജിയെസംബന്ധിച്ചിടത്തോളം ഈ ജന്മത്തിൽത്തന്നെ നടക്കുന്നതാവണം. ബ്രഹ്മത്തെസംബന്ധിച്ചേടത്തോളം അതല്ല സ്ഥിതി. അതീതജന്മങ്ങളിലെ ബ്രഹ്മജിജ്ഞാസയും വിധിപൂർവ്വമായ നിഷ്ഠയുംകൊണ്ട് സമ്പാദിച്ച ബ്രഹ്മജ്ഞാനം ശൈശവത്തിൽത്തന്നെ പ്രകടമാകാൻ സാധ്യതയുണ്ട്.

യാഗത്തിൽ യൂപം നാട്ടുന്നു. ആഹവനീയാഗ്നി ജ്വലിപ്പിക്കുന്നു. ഇതൊന്നും ലൗകികർ സാധാരണ ചെയ്യുന്ന ക്രിയാവിശേഷങ്ങളല്ല. അവയെ ഒരു വിധിവിശേഷമാക്കി ശാസ്ത്രം സമർപ്പിക്കുന്നു. അതായത് ഏതൊരു ശാസ്ത്രത്തിനും ഒരു പ്രവൃത്തിയും ഒരു നിവൃത്തിയും അതിന്റേതായ പ്രയോജനങ്ങളും ഉണ്ടായിരിക്കും. അവ ഇല്ലാത്ത ഒന്നും ശാസ്ത്രമാകയില്ല. ശങ്കരൻ ഉപയോഗിച്ച യാഗത്തെക്കുറിച്ച ഉപമ അന്നത്തെ കാലത്തിന് അനുയോജ്യമായിട്ടാണ്. ഇന്നത്തെ കാലത്തിനനുയോജ്യമായ ശാസ്ത്രത്തെ എടുത്തുനോക്കുക. ശാസ്ത്രത്തിനു ഒരു സൈദ്ധാന്തികവശമുണ്ട്—(തിയററ്റിക്കൽ) അത് നിവൃത്തിയാണ്. അതിന് ഒരു ടെക്നിക്കൽവശമുണ്ട് (പ്രായോഗികം) അത് പ്രവൃത്തിയാണ്. നിവൃത്തിയും പ്രവൃത്തിയും ശാസ്ത്രജ്ഞന്മാരുടേയും എഞ്ചിനീയർമാരുടേയും മെക്കാനിക്കുകളുടേയും കൈവശമാണ്. പക്ഷെ അതിന്റെ പ്രയോജനം എല്ലാ മനുഷ്യർക്കും ഉപയോഗമായിത്തീരുന്നു. ടെലിവിഷൻ കണ്ടുപിടിച്ച ആൾ സൈദ്ധാന്തികനും, അത് നിർമ്മിക്കയും റിപ്പയർ ചെയ്യുകയും ചെയ്യുന്ന ആൾ പ്രായോഗികവിജ്ഞാനം ലഭിച്ചവനും, അതിലെ പരിപാടി കണ്ട് ആനന്ദിക്കുന്ന നമ്മൾ പ്രയോജനപ്പെടുത്തുന്നവരുമാണ്. യൂപം നാട്ടലും ആഹവനീയാഗ്നി ജ്വലനവുമെല്ലാം ബ്രഹ്മശാസ്ത്രത്തിന്റെ 'പ്രവൃത്തി'വശമാണ് എന്ന് ആചാര്യൻ സൂചിപ്പിക്കയാണ് ഇവിടെ.

ഞാൻ പ്രവർത്തിക്കുന്ന പത്തോളജി എന്ന ശാസ്ത്രരംഗത്തും, ജ്യോതിശ്ശാസ്ത്രരംഗത്തും എല്ലാം ഇതുപോലെ നിവൃത്തി, പ്രവൃത്തി, പ്രയോജനമെന്ന് മൂന്നു ഘടകങ്ങൾ ഉള്ളതായി കാണാം. അതിനാൽ ശങ്കരന്റെ ഈ വാക്കുകൾ ഗ്രഹിക്കുന്നതിൽ പ്രയാസം നേരിടുന്നില്ല.

ശാസ്ത്രത്തിൻെറ ഈ മൂന്നു ഘടകങ്ങളെ അറിഞ്ഞിട്ടുള്ള ശാസ്ത്രതല്പരരായ വിദ്വാന്മാർ ഇങ്ങനെ പറയുന്നു 'ഒരാം ശാസ്ത്രം ദശിച്ചു എന്നുപറഞ്ഞാൽ അതിന്നർഥം കർമാവബോധനം' എന്നാണ്. ദശ്നം എന്നാൽ കർമാവബോധനമാണ്. മററുള്ളവരെക്കൊണ്ടു് ശാസ്ത്രത്തിൻെറ പ്രയോജനങ്ങരം അനുഭവിപ്പിക്കാനായി, ചിലരെ കർമത്തിന്നു തയ്യാറാക്കുകയാണ് ശാസ്ത്രദ്രഷ്ടാവ് ചെയ്യുന്നത്.

'ചോദന അഥവാ പ്രചോദനമെന്നാൽ, ക്രിയയെ (കർമത്തെ) പ്രവത്തിപ്പിക്കുന്ന വചനം'—അതുതന്നെയാണ് ജ്ഞാനോപദേശം എന്ന ജൈമിനിവചനം ആചാര്യൻ ഇവിടെ ഉപയോഗിച്ചു കാണുന്നുണ്ടു്. ഭൂതങ്ങളുടെ (പഞ്ചഭൂതാത്മകമായ ശരീരങ്ങളുടെ) ക്രിയ അഥവാ കർമത്തിനു വേണ്ടിയാണ് ദർശനങ്ങരം; ക്രിയകളോടോ കർമകുശലതയോടോ ചേരാത്ത അത്ഥമില്ലാത്ത വാക്കുകരം (വീൺവാക്ക്) ദർശനങ്ങളെന്നു വിളിക്കാവുന്നവയല്ല എന്നു ജൈമിനി പറയുന്നതും ഇതേ അർഥത്തിലാണ്. പുരുഷനെ ചില പ്രത്യേക വിഷയങ്ങളിൽ പ്രവത്തിപ്പിക്കാനും ചില വിഷയങ്ങളിൽനിന്നു നിവർത്തിപ്പിക്കാനും കഴിയുന്ന ദശ്നങ്ങളെ മാത്രമാണ് ശാസ്ത്രമെന്നു പറയുന്നത്. അതിനു സാധിക്കാത്തതൊന്നും ശാസ്ത്രമല്ല. ഈ ശാസ്ത്രയുഗത്തിൽ ജീവിക്കുന്ന നാം ശങ്കരൻെറ വാക്കുകരം ഒന്നു മനനം ചെയ്യേണ്ടതുണ്ടു്.

ഞാൻ പത്തോളജിയിൽ താല്പര്യം കാട്ടുന്നു. ജ്യോതിശ്ശാസ്ത്രത്തിൽ, വേദാന്തത്തിൽ താല്പര്യം കാട്ടുന്നു. ഇത്തരം താല്പര്യം എന്നിൽ ഉളവാക്കുകയും, സാധാരണ ഒരു സ്ത്രീക്കു താല്പര്യമുള്ള വസ്ത്രം, ആഭരണം, അലങ്കാരം, പാചകം മുതലായവയിൽനിന്ന് എന്നെ നിവത്തിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യുന്ന ഒരു പ്രതിഭാസത്തെയാണ് ശാസ്ത്രമെന്നു വിളിക്കേണ്ടതെങ്കിൽ, അതാണ് എൻെറ ബ്രഹ്മാനുഭവം. അതാകട്ടെ, ശൈശവം മുതലേ ഞാൻ ആവത്തിച്ചാവത്തിച്ചു കാണുന്ന ഒരു ചൈതന്യസാഗരസംബന്ധിയായ ദശ്നമാണ്.

ഇതേ രീതിയിൽ സമാനമായ ഒരത്ഥമാണ് വേദാന്തവാക്യങ്ങരംക്കും കൊടുക്കേണ്ടതു്. വേദാന്തവാക്യങ്ങരം മനുഷ്യരെ ചില പ്രത്യേകകർമ്മങ്ങരംക്ക് ചോദനം നൽകിയും, മററുള്ളവയിൽനിന്നു നിവത്തിപ്പിച്ചും ശാസ്ത്രരൂപേണ സ്ഥിതിചെയ്യുന്നു. അതിൻെറ വിധിപരത്വംകൊണ്ടു് ചിലർ സ്വർഗാദികളെ കാമിച്ച് അഗ്നിഹോത്രാദി സാധനങ്ങരം വിധിപോലെ അനുഷ്ഠിക്കുന്നു. (ശാസ്ത്രത്തെ ഉപജീവനമാഗ്ഗമാക്കുന്ന എല്ലാ മനുഷ്യരും ഇത്തരക്കാരാണ്. ഒരു ഡോക്ടർ ഉപജീവനത്തിനു

മെഡിക്കൽ സയൻസിനെ ഉപയോഗിക്കുമ്പോഴും, ഒരു ടെലിവിഷൻ മെക്കാനിക്ക് പണം സമ്പാദിക്കാനായി ടെലിവിഷൻ പാർട്ടുകളെക്കുറിച്ച് ജ്ഞാനം നേടുമ്പോഴും ഇതു സംഭവിക്കാതെ വയ്യ) അതുപോലെ, അമൃതത്വത്തെ കാമിക്കുന്നവൻ അതിൻെറ സൈദ്ധാന്തികവശമായ ബ്രഹ്മജ്ഞാനത്തെ സ്വീകരിക്കുന്നു. ഇങ്ങനെ കരുതുന്നതാണ് യുക്തമെന്ന് ആചാര്യൻ സ്ഥാപിക്കുന്നു. അതായത് കർമ്മകാണ്ഡത്തെ മുഴുവനായി നിഷേധിക്കാതെ, അവിടെ ഒരു ആപേക്ഷികതാസിദ്ധാന്തത്തെ മുന്നോട്ടുവെക്കുകയാണ് അദ്വൈതി ചെയ്യുന്നത്.

ജിജ്ഞാസയോടെ അറിയാൻ ശ്രമിക്കുന്ന വസ്തു ലക്ഷണമുള്ളതാണോ അല്ലയോ എന്നു നോക്കുക. മറെറല്ലാ വസ്തുക്കളും ലക്ഷണമുള്ളവയാണ്. ബ്രഹ്മത്തിനു ലക്ഷണമില്ല. അത് 'Abstract' ആണ്. അതാണ് ബ്രഹ്മത്തിൻെറ പ്രത്യേകത. കർമ്മകാണ്ഡത്തിൽനിന്നു ഭവിക്കേണ്ട ധർമ്മത്തിൽ ജിജ്ഞാസയുണ്ടാവുക എന്നതിനർത്ഥം, ധർമ്മജിജ്ഞാസുവിനു തനിക്കു ജിജ്ഞാസ ജനിക്കേണ്ട ധർമ്മത്തെ കർമ്മംകൊണ്ടു സൃഷ്ടിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു എന്നാണ്. കർമ്മാനുഷ്ഠാനംകൊണ്ട് സംഭവിക്കണം ധർമ്മം. എന്നാൽ ബ്രഹ്മജിജ്ഞാസുവിനു തനിക്ക് ജിജ്ഞാസ തോന്നിയ ബ്രഹ്മം കർമ്മാരംഭത്തിനു മുമ്പേ 'നിത്യനിവൃത്ത'മായി, (പ്രവൃത്തിക്കോ പ്രയോജനത്തിനോ ഇടയില്ലാത്ത വിധം) അവിടെത്തന്നെയുണ്ട്. അതിനെ ഉണ്ടാക്കേണ്ടതില്ല. അനുഷ്ഠാനങ്ങളിൽനിന്ന് ഉരുത്തിരിഞ്ഞും, അനുഷ്ഠാനത്തെ അപേക്ഷിച്ചും ലക്ഷണയുക്തമായിരിക്കുന്ന ധർമ്മജ്ഞാനത്തിൻെറ ഫലത്തിൽനിന്നു ബ്രഹ്മജ്ഞാനഫലം വ്യത്യസ്തമാണെന്ന് ഇതിൽനിന്നു വ്യക്തമാവുന്നു.

നേരത്തെ പറഞ്ഞതുപോലെ ഒരു ക്രിയാവിധിയോടു ചേർന്നു പ്രതിപാദിച്ച ബ്രഹ്മംതന്നെയാണ്, ക്രിയാവിധിയോടു ചേരാതെ (നിവൃത്തി) പ്രതിപാദിച്ച ബ്രഹ്മവും എന്നുവരികിൽ ഇങ്ങനെ ഫലം വ്യത്യസ്തമാകുമോ എന്നു ശങ്കിക്കുന്നവരോട് ആചാര്യൻ പറയുന്നു. 'ആത്മാവിനെയാണ് ദർശിക്കേണ്ടത്' എന്നു ബൃഹദാരണ്യകവും 'ഒരു പാപലേശവുമേൽക്കാത്ത ആത്മാവിനെ അന്വേഷിക്കുക; അതിനെ അറിയാൻ ജിജ്ഞാസയുണ്ടാവട്ടെ' എന്ന് ഛാന്ദോഗ്യവും പറഞ്ഞിട്ടുണ്ട്. ഞാൻ ആത്മാവാണ് എന്ന് ഉപാസിക്കുക' 'ആത്മാവുതന്നെയാണ് ഇപ്രകാരമുള്ള ഈ പ്രപഞ്ചമെന്ന് ഉപാസിക്കുക'—എന്ന് ബൃഹദാരണ്യകത്തിലുണ്ട്.

'ബ്രഹ്മവിത്തായവൻ ബ്രഹ്മമായിത്തീരുന്നു' എന്നു മുണ്ഡകോപനിഷത്തും പറയുന്നു. ഇപ്രകാരമുള്ള വേദാന്ത

വിധിവാക്യങ്ങരം കേരംക്കുന്നവൻ ആത്മാവെന്നാൽ എന്ത്, ബ്രഹ്മമെന്നാൽ എന്ത് മുതലായ ആകാംക്ഷകരം ജനിക്കുക യാൽ അതിൻെറ സ്വരൂപത്തിൽ സമപ്പിതനായിത്തീരുന്നു. ആത്മസ്വരൂപത്തിൽ സമർപ്പണം ചെയ്യുക എന്നാൽ നിത്യനും സർവജ്ഞനും സർവഗതനും നിത്യതൃപ്തനും നിത്യശുദ്ധബുദ്ധ മുക്തസ്വഭാവനും വിജ്ഞാനാനന്ദസ്വരൂപവുമായ ബ്രഹ്മത്തിൽ സമപ്പണം ചെയ്യലാണ്. ഇങ്ങനെ ആത്മസമർപ്പണത്താൽ ബ്രഹ്മവുമായി തന്മയീഭാവം പ്രാപിക്കാൻസഹായിക്കുകയാണ് വേദാന്തവാക്യങ്ങളുടെ പ്രയോജനം. ബ്രഹ്മത്തെ ഉപാസി ച്ചാൽ ശാസ്ത്രദൃഷ്ടവും, സാധാരണജനങ്ങരംക്ക് അദൃഷ്ടവുമായ മോക്ഷമെന്ന ഫലമാണ് ലഭിക്കുന്നത്. വേദാന്തവാക്യത്തിൽ നിന്നു ഭിന്നമാണ് കത്തവ്യവിധിയോടുകൂടിയും, ഉപാസന കൂടാതെയും, തന്മയീഭാവം ഇല്ലാതെയും വെറുതെ വസ്തുമാത്ര കഥനമായിട്ടും, എടുക്കൽ കൊടുക്കൽ മുതലായ നിത്യവ്യവ ഹാരങ്ങരംക്കായിട്ടും പറയുകയും ചെയ്യുകയും ചെയ്യുന്ന ക്രിയാ ദികളുടേയും വാക്യങ്ങളുടേയും ഫലം.

'രാജാവ് ഇതാ പോകുന്നു'—അവിടെ ക്രിയയുണ്ട്. ഒരാരം രാജാവു പോകുന്നതു കാണുന്ന ദ്രഷ്ടാവായിട്ടുണ്ട്. പക്ഷേ തന്മയീഭാവമില്ല. 'വസുമതി സപ്തദ്വീപയാണ്.' ഇവിടെ ഭൂമിക്ക് ഏഴ് ദ്വീപങ്ങളുണ്ടെന്ന ജ്ഞാനം പറയുന്ന ആരം പ്രകാശിപ്പിക്കുന്നുണ്ട്. അവിടെ ക്രിയകളൊന്നുമില്ലതാനം. എന്നാലും ഇത് ഒരു ശുഷ്കമായ അറിവ് പ്രകടിപ്പിക്കുന്ന വാക്യമെന്നല്ലാതെ സമന്വയത്തിനു പ്രചോദനം നൽകുന്ന വാക്യമല്ല. അറിവില്ലാത്ത പ്രവൃത്തിയും, ശുഷ്കമായ അറിവും —രണ്ടും ശാസ്ത്രീയമല്ല; അവ ബ്രഹ്മജ്ഞാനവുമല്ല.

ചിലപ്പോരം വസ്തുമാത്രകഥനംപോലും പ്രയോജനകര മായിത്തീരാറുണ്ട്. കയറിനെ കണ്ടു പാമ്പാണെന്നു പേടിച്ച വനോട് 'ഇതു കയറാണ് പാമ്പല്ല' എന്നു പറഞ്ഞ് അവൻെറ വിഭ്രാന്തിയിൽനിന്നു ജനിച്ച ഭീതിയെ നിവത്തിപ്പിക്കുന്നത് ഉദാഹരണമായി പറയാം. അതുപോലെ, 'ഞാൻ സംസാരി യാണ്'' എന്നു തെററിദ്ധരിച്ചിരിക്കുന്ന വ്യക്തിയുടെ സംസാരിത്വമാകുന്ന വിഭ്രാന്തിയിൽനിന്ന് അവനെ നിവത്തി പ്പിക്കുക എന്ന പ്രയോജനം വേദാന്തവാക്യങ്ങരംക്ക് ചില പ്പോരം ഉണ്ട്.

പക്ഷേ, ഇതു കയറിൻെറ രൂപമാണ് എന്നു കേരംക്കു മ്പോരംത്തന്നെ (രജ്ജുസ്വരൂപശ്രവണം) സർപ്പഭ്രാന്തി മാറു ന്നതു നാം കാണുന്നു. ബ്രഹ്മസ്വരൂപശ്രവണംകൊണ്ട് ഒരു നിമിഷത്തിൽ സംസാരിത്വഭ്രാന്ത് മാറുന്നതു നാം കാണുന്നു

മില്ല. മാറുന്നമില്ല എന്ന മാത്രമല്ല, ബ്രഹ്മത്തെക്കുറിച്ച് അനുദിനം അനുനിമിഷം കേട്ടാലും പഴയപടി സുഖദുഃഖാദികളാകുന്ന സംസാരിധർമ്മദശ്നങ്ങളാൽ മനുഷ്യൻ പീഡിതനാകുന്നതു നാം കാണുന്നു. ശ്രോതവ്യവും മന്തവ്യവും നിദിധ്യാസിതവ്യവുമാണ് ബ്രഹ്മമെന്നു ബൃഹദാരണ്യകത്തിൽ കാണാം. വെറുതെ കേട്ടാൽ പോരാ. മനനംചെയ്തു ചിന്തിച്ചുറപ്പിക്കണം. ധ്യാനിച്ച് അനുഭവപ്പെടണം. എന്നാൽമാത്രമെ സംസാരഭ്രാന്ത് മാറുകയുള്ളു. കേട്ടതിനുശേഷം മനനം, നിദിധ്യാസനം എന്ന വിധിദശ്നം തികച്ചും ശാസ്ത്രീയമായ രീതിയിൽ ചെയ്യുന്ന പക്ഷമേ ബ്രഹ്മസ്വരൂപം പ്രകാശിക്കുകയുള്ളു. ഇപ്രകാരം ബ്രഹ്മത്തിൽ ഉണ്ടാവുന്ന പ്രതിപത്തിക്കു ശാസ്ത്രപ്രാമാണ്യം ഭവിക്കുന്നുണ്ട്.

കർമ്മവിദ്യയുടെ ഫലത്തിനും ബ്രഹ്മവിദ്യയുടെ ഫലത്തിനും ലക്ഷണപ്രകാരം വ്യത്യാസങ്ങളുണ്ട്. ജൈമിനി സൂത്രകാരൻ 'അഥാതോ ധർമ്മജിജ്ഞാസ' എന്ന പറയുമ്പോൾ ശരീരം, വാക്ക്, മനസ്സ് എന്നിവയാൽ, ശ്രുതിയും സ്മൃതിയും വിധിച്ച വിധികളെ അനുഷ്ഠിക്കുമ്പോൾ സിദ്ധിക്കുന്ന ധർമ്മം എന്നാണ് ഉദ്ദേശിക്കുന്നത്.

ഇങ്ങനെ പറയുന്നതുകൊണ്ട് ഉണ്ടാവുന്ന ഒരു ബുദ്ധിമുട്ട് ചൂണ്ടിക്കാട്ടാം. ഹിംസ ധമ്മമല്ല, അധമ്മമാണ്. ധമ്മത്തിന്നു വിപരീതമായ പ്രതിഷേധ ചോദനാലക്ഷണത്വമുള്ള ഈ അധമ്മത്തെയും ജിജ്ഞാസാപരിഹാരാർത്ഥം വിഷയമാക്കേണ്ട ഗതികേട് കമ്മകാണ്ഡത്തിനു വരുന്നു. ഇപ്രകാരം കമ്മത്തിന്റെ ചോദനാലക്ഷണത്താൽ അത്ഥാനത്ഥങ്ങളും, ധമ്മാധമ്മങ്ങളും, സുഖദുഃഖാദി പ്രത്യക്ഷഫലങ്ങളും ശരീരം, മനസ്സ്, വാക്ക് എന്നിവകൊണ്ട് ഭുജിക്കാനും വിഷയേന്ദ്രിയ സംയോഗജന്യമായ ദ്വന്ദ്വങ്ങൾ അനുഭവിക്കാനും ബ്രഹ്മാവു മുതൽ സ്ഥാവരവസ്തുക്കൾ വരെ വിധിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു എന്ന് പ്രസിദ്ധമാണ്. മനുഷ്യൻ മുതൽ ബ്രഹ്മാവുവരെയുള്ള ജീവികൾക്ക് ശരീരത്തിൽ സുഖത്തിന്റെ താരതമ്യസ്വഭാവം കൂടി കൂടിവരുമെന്നാണ് പറയുന്നത്. അതായത്, ധമ്മത്തേയും ഇപ്രകാരം താരതമ്യം ചെയ്യാവുന്നതാണ്. സുഖത്തിന്റെ ഏററക്കുറച്ചിൽ നിണ്ണയിക്കുന്നത് ധമ്മത്തിന്റെ ഏററക്കുറച്ചിലാണ്. ധമ്മതാരതമ്യംകൊണ്ടാണ് അധികാരിതാരതമ്യം ചെയ്യേണ്ടത്.

അധികാരിതാരതമ്യമെന്നു പറയുന്നത് അർഹതയെയാണ്. ഒരു പ്രത്യേകകാര്യത്തിൽ അഭിപ്രായം പറയാനുള്ള അർഹത നിണ്ണയിക്കാൻ ഏതു ശാസ്ത്രത്തിനും ചില മാനദണ്ഡ

ങ്ങളുണ്ട്. എല്ലാ മനുഷ്യർക്കും ഒരു പത്തോളജി സ്ലൈഡ് ഡയഗ്നോസ് ചെയ്യാൻ അധികാരമില്ല. അതിനു ചില പ്രാഥമിക പരീക്ഷകൾ പാസായി, എം. ബി. ബി. എസ്. ബിരുദം നേടി, പത്തോളജിയിൽ ബിരുദാനന്തരബിരുദം നേടി വേണ്ടത്ര പ്രായോഗികപരിചയം സമ്പാദിക്കണം. അതുപോലെ ശാശ്വതസുഖമനുഭവിക്കുന്നവനാണ് ഏററവും അധികം ധർമ്മിഷ്ഠനെന്നു പറഞ്ഞുകഴിഞ്ഞിട്ട് ഏററവും ധർമ്മിഷ്ഠനാണ് അധികാരിതാരതമ്യത്തിൽ മികച്ചുനിൽക്കുന്നതെന്ന് ശങ്കരൻ പറയുകയാണിവിടെ.

അർത്ഥിത്വം, സാമർത്ഥ്യം മുതലായവയാണ് അധികാരതാരതമ്യത്തിൽ പ്രസിദ്ധം എന്നു തുടന്നു പറയുന്നു. അതായത്, ഒരു വിഷയം പഠിക്കാനുള്ള ആഗ്രഹം (ആദ്യം വിദ്യയെ അർത്ഥിച്ച് വിദ്യാർത്ഥിയാവണം), അതു പഠിക്കാനുള്ള സാമർത്ഥ്യം എന്നിവയുള്ളവനേ ലക്ഷ്യപ്രാപ്തിയുണ്ടാവൂ. ഇതനുസരിച്ച് യാഗാദിക്രിയകൾ അനുഷ്ഠിക്കുന്ന മനുഷ്യരും വിദ്യ, സമാധി മുതലായവകൊണ്ട് ഏകാഗ്രചിത്തത നേടി ഉത്തരപഥത്തിൽ സഞ്ചരിക്കുന്നുണ്ട്. കേവലം ഇഷ്ടാപൂർത്തവും ദത്തവും ആയ വസ്തുക്കളെ ആഗ്രഹിച്ച് സാധനചെയ്യുന്ന സാധാരണക്കാർ ധൂമമാർഗമായ ദക്ഷിണാപഥത്തിലൂടെയും പോകുന്നു. അവിടെയും ശാസ്ത്രപ്രകാരം, സാധനാതാരതമ്യം ചെയ്യുന്നത് സുഖതാരതമ്യം നോക്കിയാണ്. (ഈ രണ്ടു മാർഗ്ഗങ്ങളിൽ അർച്ചിരാദി മാർഗ്ഗമെന്ന സൂര്യലോകം കൂടുതൽ സുഖകരമാണെന്ന് കരുതുന്നു) അർച്ചിരാദിമാർഗ്ഗത്തിലും ധൂമാദിമാർഗ്ഗത്തിലും സഞ്ചരിക്കുന്ന ജീവന്മാരെക്കുറിച്ച് ഗീത പറയുന്നുണ്ട്. ഞങ്ങൾ ഇപ്രകാരം ഗമിക്കുന്നു—(ഇതി അസ്മാദ് ഗമ്യതേ) ഞങ്ങൾ എന്നാൽ വേദാന്തികൾ 'യാവത് സംപാതമുഷിത്വാ' (ഛാന്ദോഗ്യം) ചക്രംചവിട്ടിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്ന ഈ ജീവന്മാരുടെയിടയിൽ പൊടുന്നനെ പ്രത്യക്ഷപ്പെടുന്ന വൈദ്യുതീതരംഗങ്ങൾപോലെയാണ് ബ്രഹ്മജ്ഞാനികൾ. ശരദ്സംപാതത്തിലും വസന്തസംപാതത്തിലും വന്നെത്തുന്ന അഗ്നിസ്ഫുലിംഗങ്ങളെപ്പോലെ അസുലഭർ! മനുഷ്യരിലും, നരകത്തിൽ സ്ഥാവരരൂപത്തിൽ കിടക്കുന്ന വസ്തുക്കളിലും അല്പമെങ്കിലും സുഖത്തിന്റെ കണിക ഉണ്ടെങ്കിൽ അത് ചോദനയുടെ ലക്ഷണമാണ്. അത് ധർമ്മംകൊണ്ട് സാധിച്ചതാണ്. ഇപ്രകാരം വർത്തമാനത്തെ താരതമ്യം ചെയ്യാം. മുകളിലേക്കു ഗമിക്കുന്നവയും താഴേക്കു ഗമിക്കുന്നവയുമായ അനേകം ദേഹങ്ങളിൽ ദുഃഖതാരതമ്യദർശനംകൊണ്ട്, അതിന്റെ ഹേതുവായ അധർമ്മത്തെ പ്രതിഷേധചോദനാ ലക്ഷണംകൊണ്ട് മനസ്സിലാക്കുക. ഇപ്രകാരം അധർമ്മം അനുഷ്ഠിച്ചവരെ താരതമ്യംകൊണ്ടു

മനസ്സിലാക്കാം. അവിദ്യയും അജ്ഞാനവുംകൊണ്ട് അധർമ്മം പ്രവർത്തിക്കാൻ മനുഷ്യൻ പ്രേരിപ്പിക്കപ്പെടുന്നു. അധർമ്മം ചെയ്തതിന്റെ ഫലമായി ദുഃഖം അനുഭവിക്കുന്നു. സുഖദുഃഖ താരതമ്യംകൊണ്ട് ധർമ്മാധർമ്മതാരതമ്യം ഇപ്രകാരം ചെയ്യാം. ശ്രുതിസ്മൃതികളിൽ ഇപ്രകാരമാണ് സംസാരരൂപമായ അനിത്യ വസ്തുവിനെ പഠിക്കുന്നതെന്നത് പ്രസിദ്ധമാണ്.

അവിദ്യ, അസ്മിത, രാഗദ്വേഷാഭിനിവേശ ക്ലേശാദികൾ എന്നിവയാൽ സുഖവും ദുഃഖവും അവ അനുഭവിക്കാനായി നിരവധി പുനർജ്ജന്മങ്ങളുമായി വട്ടംചുററുന്ന വലിയൊരു യന്ത്രമായി സംസാരചക്രത്തെ കണ്ടാൽ അതിന്റെ ഉത്തരാർദ്ധഗോളം അർച്ചിരാദിമാർഗ്ഗവും ദക്ഷിണാർദ്ധഗോളം ധൂമാദിമാർഗ്ഗവുമാണ്. ഇവയിൽ നിരന്തരം കറങ്ങുന്ന ജീവന്മാർക്കിടയിലൂടെ, ഈ ചക്രത്തിന്റെ തിരിച്ചിലിൽപ്പെടാതെ, അതിനെ ഭേദിച്ചു കടന്നുപോവുന്ന ക്രാന്തിഭേദനസംപാതങ്ങളെപ്പോലെ പ്രവാചകരും മിസ്റ്റിക്കുകളും ഉണ്ട്. സംസാരചക്രത്തിൽനിന്നു മാറി നിൽക്കുന്ന ഇവരാണ് വാസ്തവത്തിൽ ശാശ്വതസുഖമനുഭവിക്കുന്നവർ—അവർ തന്നെയാണ് ധർമ്മവിഷയത്തിൽ അഭിപ്രായം പറയാൻ അർഹതയുള്ളവർ.

ശ്രുതി പറയുന്നു: 'ശരീരം സ്വീകരിച്ചവന് പ്രിയാപ്രിയങ്ങൾ അവസാനിക്കലില്ല.' (ഛാന്ദോഗ്യം) ഇപ്രകാരം വർണ്ണിക്കപ്പെട്ടതാണ് സംസാരരൂപമെന്നു പറഞ്ഞത്. 'അശരീരം ആയിത്തീർന്നവനെ പ്രിയാപ്രിയങ്ങൾ സ്പർശിക്കയില്ല.' (ഛാന്ദോഗ്യം) ശരീരബോധം ഇല്ലാത്തവന് ഇന്ദ്രിയജന്യമായ പ്രിയങ്ങളും അപ്രിയങ്ങളും ഇല്ലാതാവുന്നു. പ്രിയാപ്രിയങ്ങൾ സ്പർശിക്കപോലുമില്ല എന്ന് പ്രതിഷേധരൂപത്തിൽ പറഞ്ഞ ചോദനാലക്ഷണമായ ധർമ്മകാര്യത്വം ശരീരത്തിൽനിന്നുള്ള മോചനമാണെന്ന് ധരിക്കണം—(മരണമല്ല—ശരീരത്തിൽ ഇരുന്നുകൊണ്ട് ശരീരജന്യമായ കർമ്മചക്രത്തിൽനിന്നു മോചനം) ഇവിടെ അശരീരിത്വമാണ് ധർമ്മകാര്യം—അശരീരിയായവനെ ആർക്കും തൊടാൻ പററില്ല. അതുപോലെ അശരീരത്വമാകുന്ന ധർമ്മകാര്യത്തെ തൊടാൻ പ്രിയങ്ങൾക്കോ അപ്രിയങ്ങൾക്കോ സാധിക്കയില്ല. ഇത് തികച്ചും സ്വാഭാവികമാണ്.

ശരീരമില്ലായ്മ ആത്മാവിന്റെ സ്വഭാവമാണ്. അല്ലാതെ ഏതെങ്കിലും പ്രത്യേകധർമ്മം അനുഷ്ഠിച്ചുകൊണ്ട് പിന്നീട് നേടിയെടുത്തതല്ല.

അശരീരമെന്നാൽ ശരീരത്തിന്റെ അനവസ്ഥയിൽ അവസ്ഥിതമായിരിക്കുന്നു. മഹാന്തവും വിഭുവുമായ ആ ആത്മാവിനെ അറിഞ്ഞ ധീരൻ ദുഃഖിക്കുന്നില്ല എന്ന് കഠോപനിഷ

ത്തിലുണ്ട്. ശരീരബോധം നശിച്ച ജ്ഞാനിയുടെ ശരീരത്തിലാണ് വിഭുവും മഹാന്തവുമായ ആത്മാവിനെ ഏററവും പ്രകാശിച്ചുകാണുന്നത്. ആത്മാവ് അപ്രാണനാണ്, അമനനാണ്, ശുഭ്രനുമാണ് (മുണ്ഡകോപനിഷത്ത്); അസംഗനായ ഞാൻ 'പുരുഷ'നാണ് (ബൃഹദാരണ്യകം) ഇങ്ങനെയൊക്കെ ശ്രുതി പറയുന്നു. അനുഷ്ഠേയകർമ്മഫല വിലക്ഷണമായ അശരീരത്വമെന്ന ഈ മോക്ഷപദം 'നിത്യ'മാണ് എന്ന് ഇതിൽനിന്നൊക്കെ ഗ്രഹിക്കാം.

ചില വസ്തുക്കളെ പരിണാമിനിത്യമെന്നു വിളിക്കാറുണ്ട്. പരിണാമമുണ്ടാവുമ്പോഴും നിത്യമായിരിക്കുന്നതാണ് പരിണാമിനിത്യം. വിക്രിയം ചെയ്യുമ്പോഴും മാററം വരുന്നുണ്ടെങ്കിലും 'ഇത് അതുതന്നെ' എന്ന് ബുദ്ധിയാൽ അറിയപ്പെടുന്നതാണ്. ജഗത്ത് നിത്യമാണെന്ന് കരുതുന്നവർക്ക് ഈ പൃഥ്വിയും ഇപ്രകാരം പരിണാമിനിത്യമാണ്. സാംഖ്യന്മാരുടെ ത്രിഗുണങ്ങൾ (സത്വരജസ്തമസ്സുകൾ) പരിണാമിനിത്യങ്ങളാണ്. പക്ഷേ മോക്ഷം അഥവാ അശരീരത്വം അങ്ങനെയല്ല—പാരമാർത്ഥികമാണ്—കൂടസ്ഥനിത്യമാണ്; വ്യോമം പോലെ സർവ്വവ്യാപിയാണ്; സർവ്വവിക്രിയാരഹിതമാണ്; നിത്യതൃപ്തവും നിരവയവവും സ്വയം ജ്യോതിഃസ്വഭാവവും ആണ്, അതിലേക്കു ധർമ്മാധർമ്മങ്ങൾക്കോ ത്രികാലങ്ങൾക്കോ പ്രവേശിക്കാൻപോലും സാധ്യമാകുന്നില്ല. ധർമ്മാധർമ്മങ്ങളിൽനിന്നും കാര്യകാരണങ്ങളിൽനിന്നും ഭൂതഭാവിവർത്തമാനങ്ങളിൽനിന്നും ഭിന്നമായി അവസ്ഥാതീതമായി ഇരിക്കുന്ന അശരീരത്വത്തെയാണ് മോക്ഷമെന്നു വിളിക്കുന്നത്.

ഇപ്രകാരം കർത്തവ്യത്തിൽനിന്നും അതിന്റെ ഫലത്തിൽനിന്നും സ്വതന്ത്രമായി നിൽക്കുന്ന ആ 'ബ്രഹ്മ'ത്തെയാണ് ഞങ്ങൾ 'ബ്രഹ്മജിജ്ഞാസ'ക്കു വിഷയമാക്കുന്നത്. അനുഷ്ഠാനങ്ങൾ എല്ലാം കർമ്മമാണ്, ബ്രഹ്മത്തെ ഒരനുഷ്ഠാനരൂപേണ ഉപാസിക്കാനാണ് ഉപദേശിക്കുന്നതെങ്കിൽ, അങ്ങനെ ലഭിച്ച മോക്ഷം അനിത്യമായിത്തീരും. (അത് യഥാർത്ഥ മോക്ഷമല്ല) കർമ്മഫലങ്ങളെ താരതമ്യപഠനം ചെയ്യുമ്പോൾ ഇതരകർമ്മഫലങ്ങളേക്കാൾ അല്പം ഉയർന്ന ഒരു സ്ഥാനം, അനുഷ്ഠാനകർമ്മംകൊണ്ടു ലഭിക്കുന്ന മോക്ഷത്തിനു കൊടുക്കാമെന്നുമാത്രം. മോക്ഷം നിത്യമാണ് എന്ന് പണ്ഡിതന്മാരെല്ലാം സമ്മതിച്ചിട്ടുള്ള സ്ഥിതിക്ക്, അനുഷ്ഠാനത്തിന്റെ ഒരു ഭാഗം മാത്രമാണ് ബ്രഹ്മോപദേശം എന്ന (കർമ്മകാണ്ഡക്കാരുടെ) വാദം സ്വീകാര്യമല്ല; യുക്തിക്കു നിരക്കുന്നതല്ല.

മാത്രവുമല്ല 'ബ്രഹ്മവേദസ്സായവൻ ബ്രഹ്മമായിഭവിക്കുന്നു.' (മുണ്ഡകോ—) 'ബ്രഹ്മത്തെ ദശിച്ചവൻെറ സവ്വകമ്മവും ക്ഷയിക്കുന്നു.' (മുണ്ഡകോ) 'ബ്രഹ്മാനന്ദത്തെ അറിഞ്ഞ വിദ്വാൻ ഒന്നിനേയും ഭയക്കുന്നില്ല' (തൈത്തിരീയ—) 'ജനകാ—താങ്കൾ ആ അഭയാവസ്ഥയെ പ്രാപിച്ചിരിക്കുന്നു' (ബൃഹദാരണ്യകം). 'ആ ജീവാത്മാവ് ഇപ്രകാരംതന്നെ അറിഞ്ഞ്, ബ്രഹ്മമാണെന്ന അവസ്ഥ പ്രാപിച്ച് സവ്വവും ആയി ഭവിച്ചു.' (ബൃഹദാരണ്യകം) 'ഏകത്വം ദശിച്ച് അനുഭവിച്ചവന് ഇനിയെന്തു മോഹം? ഇനിയെന്തു ശോകം' (ഈശാവാസ്യം) ഇപ്രകാരമുള്ള ശ്രുതിവാക്യങ്ങൾ, ബ്രഹ്മവിദ്യയ്ക്കുശേഷം മോക്ഷമാണ് ദശിക്കുന്നതെന്നും ബ്രഹ്മവിദ്യക്കും മോക്ഷത്തിന്നും ഇടയ്ക്ക് മധ്യവത്തിയായി യാതൊരു കാര്യവുമില്ലെന്നും വ്യക്തമാക്കുന്നു. ബൃഹദാരണ്യകത്തിൽ ഇങ്ങനെ കാണാം. 'അതിനെ ദശിച്ച വാമദേവഋഷി ഞാനാണ് മനു, ഞാനാണ് അഭവനായ (സംഭവിക്കാത്തവൻ—അനാദി) സൂര്യൻ എന്ന് അറിഞ്ഞു.' ബ്രഹ്മദശനത്തിനും സവ്വാത്മഭാവത്തിനും മധ്യത്തിൽ അനുഷ്ഠിക്കാനുള്ള കത്തവ്യങ്ങളൊന്നുമില്ലെന്നതിന് ഇവയൊക്കെ ഉദാഹരണമാണ്. 'നിന്നു പാടി' എന്നു പറയുമ്പോൾ നില്ക്കുക, പാടുക എന്നീ ക്രിയകൾക്കമധ്യേ കത്താവിനു ചെയ്യാൻ മറെറാരുകാര്യവുമില്ലാത്തതുപോലെ ബ്രഹ്മജ്ഞാനിക്കുമില്ല ഒരനുഷ്ഠാനവും. 'പിതാവേ—നീയല്ലാതെ എനിക്കാരുമില്ല. എന്നെ അവിദ്യയാകുന്ന ഈ സാഗരത്തിൽ നിന്ന് കരകയറേറണമേ' (പ്രപഞ്ചോപനിഷത്ത്), 'ആത്മവിത്ത് ശോകത്തിൽനിന്ന് കരകയറുന്നു എന്ന് ഭഗവാനെപോലുള്ളവരിൽനിന്ന് ഞാൻ കേട്ടിട്ടുണ്ട്. ഹേ ഭഗവാൻ—ഞാൻ ശോചിക്കുന്നു. എന്നെ ശോകത്തിൽനിന്ന് കരകയററണം' (ഛാന്ദോഗ്യം) 'ഭഗവാൻ സനത്കുമാരൻ അവന് (മനസ്സിൻെറ) കഷായാവസ്ഥ (കലങ്ങിയമട്ട്) മാററി, തമസ്സിൻെറ അക്കരെ കാട്ടിക്കൊടുത്തു' (ഛാന്ദോഗ്യം) ഇത്തരത്തിലുള്ള ശ്രുതിവാക്യങ്ങൾ, മോക്ഷത്തിന്നുണ്ടായിരുന്ന പ്രതിബന്ധം നിവൃത്തിച്ചു (മാററി) കൊടുത്ത് ആത്മജ്ഞാനത്തിൻെറ ഫലം ദൃശ്യമാക്കി എന്നത്ഥത്തിൽ ധരിക്കണം. ആചാര്യനാൽ പറയപ്പെട്ട ന്യായം വിജൃംഭിച്ച സൂത്രമത്രെ ന്യായസൂത്രത്തിൽ കാണുന്നത്. 'ദുഃഖം, ജന്മം, പ്രവൃത്തി, ദോഷ, മിഥ്യാജ്ഞാനങ്ങൾ ഉത്തരോത്തരം അപകടകരങ്ങളാണ്. അവസാനമവസാനം വരുന്ന ദോഷം നീങ്ങുന്നതൊത്ത് അതിൻെറ മുമ്പുള്ള ദോഷവും അപസവ്യമായി നീങ്ങിപ്പോകുന്നു. (ന്യാ. സൂ.) അതായത്, മിഥ്യാജ്ഞാനം നീങ്ങിക്കിട്ടിയാൽ ക്രമത്തിൽ ബ്രഹ്മാത്മൈകവിജ്ഞാനവും ഭവിക്കും. ബ്രഹ്മവും ആത്മാവും ഒന്നാണ് എന്ന സാക്ഷാത്

ക്കാരമാണ് ബ്രഹ്മാത്മൈകവിജ്ഞാനം. ഇതിന്റെ രൂപം സമ്പത്രൂപമാണ്. സംപത്ജ്ഞാനം 'മനസ്സ് അനന്തം, വിശേവദേവന്മാർ അനന്തം. അതിനാൽ അനന്തലോകങ്ങളിൽ എത്തിച്ചേരുന്നു.'' എന്ന രീതിയിലാണ്. അത് ചെറിയ ഒന്നിനെ വലുതായി സങ്കല്പിക്കലല്ല. ഒന്നിൽ മറെറാന്നിന്റെ രൂപം അധ്യസിക്കലും അല്ല.

'യഥാമനോബ്രഹ്മേത്യുപാസീത' (മനസ്സിനെ ബ്രഹ്മമെന്നു കരുതി ഉപാസിക്കാൻ ഛാന്ദോഗ്യം പറയുന്നുണ്ട്.) ആദിത്യോ ബ്രഹ്മേതി ആദേശഃ എന്ന് ഇതേ ഉപനിഷത്തിൽ കാണാം. ഈ ഉപദേശങ്ങളിൽ മനം, ആദിത്യൻ എന്നിവയിൽ ബ്രഹ്മദൃഷ്ടി അധ്യാസം ചെയ്യുന്നു. ഇപ്രകാരം വിശിഷ്ട ക്രിയായോഗം നിമിത്തമായി 'വായു എന്റെ സംവർഗ്ഗമാണ്'' 'പ്രാണൻ എന്റെ സംവർഗ്ഗമാണ്'' എന്ന് ജീവൻ ഗ്രഹിക്കുന്നു. ആജ്യാവേക്ഷണം (യാഗത്തിൽ യജമാനപത്നി ആജ്യസംസ്കരണം ചെയ്യുന്ന ക്രിയ) മുതലായ കർമ്മങ്ങളെപ്പോലെ ഒരു ചിത്ത സംസ്കരണക്രിയയാണ് ഈ അധ്യാസം. ആദിരൂപമായ സംപദിൽതന്നെ ബ്രഹ്മാത്മൈകത്വവിജ്ഞാനം ലഭിച്ചു കഴിഞ്ഞിരിക്കുന്നു. എങ്കിലും വീണ്ടും തത്ത്വമസി (ഛാന്ദോഗ്യം) അഹംബ്രഹ്മാസ്മി (ബൃഹദാരണ്യകം) അയം ആത്മാ ബ്രഹ്മഃ (ബൃഹദാരണ്യകം) മുതലായ വാക്യങ്ങളാകുന്ന ബ്രഹ്മാത്മൈകത്വവസ്തുവെ പ്രതിപാദിക്കുന്നവയായ പദസമന്വയങ്ങളാൽ ഇടക്കിടെ ബുദ്ധിയെ പീഡിപ്പിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കണം. എങ്കിലേ സ്വാനുഭൂതി, മനനനിദിദ്ധ്യാസനഫലമായി ഉറച്ചു കിട്ടൂ.

'ഹൃദയഗ്രന്ഥി പൊട്ടുമ്പോൾ നിവൃത്തിഫലശ്രുവണത്തിന് അന്യവും ഉപരിയുമായ ഒന്നു സംഭവിക്കുന്നു. ഹൃദയഗ്രന്ഥി ബ്രഹ്മമായിത്തീരുമ്പോൾ സർവ്വസംശയങ്ങളും ഛേദിക്കപ്പെടുന്നു. (മുണ്ഡകം) നിവൃത്തിഫലശ്രുവണത്തിന് അന്യവും ഉപരിയുമായ ആദിവിദ്യയാണ് ബ്രഹ്മാനുഭവം. ബ്രഹ്മവിത്തായവൻ ബ്രഹ്മമായി ഭവിക്കുന്നു (മുണ്ഡകം) ഇപ്രകാരമുള്ള പക്ഷങ്ങൾ 'സംപദ്'' എന്ന ആദിപക്ഷത്തെ ഗ്രഹിച്ചാൽ സമഞ്ജസമായി ത്തീരും. അതിനാൽ സംപദാദിരൂപം ബ്രഹ്മാത്മൈകത്വ വിജ്ഞാനമെന്നു ഗ്രഹിക്കുക.

ആധുനികവും പൗരാണികവുമായ ചിന്താപദ്ധതികളിൽ പദങ്ങൾക്കും അക്ഷരങ്ങൾക്കും ധ്വനികൾക്കും മുമ്പുള്ള ആദി സ്ഫോടമാണ്, ചൈതന്യരൂപമാണ് ഇവിടെ സംപദാദിരൂപമെന്ന പദത്താൽ വിവക്ഷിച്ചിരിക്കുന്നത്. സമ്പത്തുകളിൽ

വെച്ച് മഹത്തായ സമ്പത്ത് എന്ന് ആ ബ്രഹ്മാനുഭൂതിയെ ത്തന്നെ വാർത്തികം വിധിക്കുന്നു.

ബ്രഹ്മവിദ്യ പുരുഷവ്യാപാരതന്ത്രമല്ല, പ്രത്യക്ഷാദിപ്ര മാണ വിഷയവസ്തുജ്ഞാനംപോലെ ശാസ്ത്രീയമായ വസ്തുതന്ത്ര മാണ്. അപ്രകാരമുള്ള ബ്രഹ്മവും ബ്രഹ്മജ്ഞാനവും കാരണ രൂപമാണ്. അനുഷ്ഠാനങ്ങളാൽ സംഭവിച്ച കാര്യങ്ങളുടെ (കർമ്മഫലങ്ങളുടെ) മട്ടിലുള്ള എടുക്കലും കൊടുക്കലുമുള്ള വ്യാപാ രതന്ത്ര (Barter) മാണെന്ന് ഒരിക്കലും തെററിദ്ധരിക്കരുത്.

'വിദ്യ സമ്പാദിക്കുക (ജ്ഞാനസമ്പാദനം) ഒരു കർമ്മമാ ണല്ലൊ. ആ കർമ്മം കൊണ്ടുണ്ടാവുന്ന കാര്യം—എന്തിനെ അറിയുന്നുവോ അത്—ആയി ബ്രഹ്മം വരുന്നുണ്ടല്ലൊ.' (അറിവിന് വിഷയമാകുന്നത് എന്ന അർത്ഥത്തിൽ) ഈ വാദം ശരിയല്ല. കേനോപനിഷത്തിൽ 'അറിയപ്പെടുന്നതിൽ നിന്നെല്ലാം അന്യമാണ്'' അതെന്നുകാണാം. ഒരിക്കലും ബ്രഹ്മത്തെ മററു വിഷയങ്ങളെ അറിയുന്നതുപോലെ പൂർണ്ണമായ റിയാൻ സാധ്യമല്ല. അറിയുക എന്ന ക്രിയാകർമ്മത്തിന്റെ അതിരിനകത്ത് ബ്രഹ്മത്തെ ഒതുക്കാൻ സാധ്യമല്ല. അറിയ പ്പെടാത്തത് എന്നും ബ്രഹ്മത്തെ പറയാൻ സാധ്യമല്ല. പൂർണ്ണമായി അറിയപ്പെടാനാവാത്ത ബ്രഹ്മത്തെ തീരെ അറി യാൻ കഴിയാത്തതെന്നു ഒതുക്കിനിർത്താനും ആവുകയില്ല. യാതൊന്നുകൊണ്ടാണോ ഇക്കാണുന്ന സർവ്വവും വിജ്ഞാനമയമാ യിരിക്കുന്നത് അതിനെ എങ്ങനെ അറിയാനാവും! (ബൃഹദാര ണ്യകം.) ഉപാസന മുതലായ ക്രിയാകർമ്മങ്ങൾക്കുള്ളിൽ പ്പോലും ക്രിയാകർമ്മപ്രതിഷേധാത്മകമായ ബ്രഹ്മത്തെ ഒതു ക്കാനാവുകയില്ല. 'ഏതിനെയാണോ വാക്കിന് ഉച്ചരിക്കാ നാവാത്തത്, ഏതിൽനിന്നാണോ വാക്ക് അഭ്യുത്ഥാനം ചെയ്യു ന്നത്'' അവിഷയമായ ആ ബ്രഹ്മത്തെ ഉപന്യസിച്ചിട്ട് 'അതാണ് ബ്രഹ്മമെന്നറിയുക—ജനങ്ങൾ സാധാരണയായി ഉപാസിച്ചുപോരുന്നതൊന്നുമല്ല' എന്ന് കേനോപനിഷത്ത് പറയുന്നു.

ബ്രഹ്മം അവിഷയമാണ് എന്നും, ശാസ്ത്രയോനിത്വം കൊണ്ടാണ് അതിന്റെ ഉപപത്തി എന്നും പറഞ്ഞാൽ അവ തമ്മിൽ വൈരുധ്യാത്മകതയുണ്ടാവുകയില്ലേ? ഇല്ല. അവി ദ്യാകല്പിതമായ എല്ലാ ഭേദഭാവനകളേയും നിവൃത്തിക്കുക യാണ് ശാസ്ത്രലക്ഷ്യം. ശാസ്ത്രം 'ഇതാണ് വിഷയഭൂതമായ ബ്രഹ്മം' എന്നു പ്രതിപാദിക്കാൻ ശ്രമിക്കുന്നില്ല. (ബ്രഹ്മത്തെ വിഷയമാക്കി നിർവചിക്കാൻ ശ്രമിക്കുന്നില്ല). പ്രത്യഗാത്മ നായി ഓരോ വസ്തുവിലും ഓരോ ശരീരത്തിലും, അവിഷയ

മായി വിളങ്ങുന്നതിനെ പ്രതിപാദിച്ചിട്ട് അവിദ്യാകല്പിതമായ അറിവ്, അറിയപ്പെടുന്നവൻ, അറിയുന്നവൻ എന്ന ഭേദഭാവനകളെ ഇല്ലാതാക്കുകയാണ് ശാസ്ത്രരീതി. ശാസ്ത്രം പറയുന്നു:

'യസ്യാ മതം തസ്യ മതം യസ്യ ന വേദസഃ
അവിജ്ഞാതം വിജാനതാം വിജ്ഞാനമവിജാനതാം'
(കേനോപനിഷത്ത്)

ഏതൊരുവൻെറ മതം (അഭിപ്രായം) അഭിപ്രായത്തിന്നു വിഷയമല്ല (മതത്തിന്) ബ്രഹ്മം എന്നാണോ അയാളുടെ മതം (അഭിപ്രായം) അതിനെ അറിയുന്നു. മതവിഷയമാണ് ബ്രഹ്മമെന്നു കരുതുന്നവൻെറ മതം അതിനെ അറിഞ്ഞിട്ടില്ല. ബ്രഹ്മജ്ഞാനമില്ല എന്നു കരുതുന്നവന് അതു പ്രകടമാക്കിക്കൊടുക്കുന്നു. ബ്രഹ്മത്തെ അറിഞ്ഞു എന്നഹങ്കരിക്കുന്നവന് അത് അറിയാനായിട്ടില്ല. ദൃഷ്ടിക്ക് അതിനെ ദർശിക്കാനാവില്ല. വിജ്ഞാനത്തിന് അതിൻെറ വിജ്ഞാനം നേടാനാവില്ല. (ബൃഹദാരണ്യകം)—ഇങ്ങനെയിരിക്കെ താങ്കൾ പറഞ്ഞ വൈരുദ്ധ്യാത്മകത എവിടെ?

അവിദ്യകൊണ്ട് മനുഷ്യൻ സങ്കല്പിച്ചുണ്ടാക്കിയ സംസാരിത്വത്തെ നിവർത്തിച്ചുതന്ന് നിത്യമുക്തമായ ആത്മസ്വരൂപത്തെ സമർപ്പണം ചെയ്യുന്നു എന്നു പറയുമ്പോൾ, മോക്ഷം അല്ലെങ്കിലും അനിത്യമല്ലല്ലൊ, പിന്നെ അതിനെ എങ്ങനെ 'നിത്യ'മാക്കും എന്നു ചോദ്യം വരാം (നിത്യമായ ഒന്നിനെ വീണ്ടും നിത്യമാക്കേണ്ടതില്ലല്ലോ). മോക്ഷം ഉല്പാദിപ്പിക്കപ്പെടുന്ന ഒന്നാണെങ്കിൽ, അത് ഉല്പാദിപ്പിക്കുന്നവന് മാനസവും വാചികവും കായികവുമായ ചില കാര്യങ്ങളെ (ക്രിയ) ആശ്രയിക്കേണ്ടിവരും എന്നല്ലേ യുക്തിക്കു നിരക്കുന്നത്? വികാര്യങ്ങളെക്കുറിച്ചും ഇപ്രകാരംതന്നെ. രണ്ടു പക്ഷത്തിലും മോക്ഷം അനിത്യമാണെന്നാണ് കിട്ടുക. പാലിൽനിന്നു തൈരുണ്ടാകുന്നപോലെ വികാര്യമല്ല; മണ്ണിൽനിന്നു കുടം പോലെ ഉല്പാദിക്കപ്പെടുന്നതുമല്ല ബ്രഹ്മം. തൈരോ കുടമോ നിത്യമല്ല, ലോകത്തിൽ. സ്വാത്മരൂപം പ്രാപിക്കാൻ കാര്യാപേക്ഷ (ക്രിയാപേക്ഷ) വേണമെന്നു പറയാനും സാധ്യമല്ല. ബ്രഹ്മം ഒരിക്കലും സ്വരൂപത്തിൽനിന്നു വ്യതിരിക്തമല്ലാത്തതിനാൽ അതിൽ ചെന്നെത്തേണ്ട ആവശ്യമില്ല. സർവ്വഗതത്വം എന്ന ഗുണത്താൽ, നിത്യവും പ്രാപ്തമായിരിക്കുന്ന സ്വസ്വരൂപത്താൽ ബ്രഹ്മം സർവവസ്തുക്കളിലും ആകാശമായി ഉൾച്ചേർന്നിരിക്കുന്നു. മോക്ഷത്തെ സംസ്കരിക്കേണ്ടതുമില്ല. സംസ്കരിക്കുക എന്നുവെച്ചാൽ അതിനൊരു വ്യാപാരം (പ്രവൃത്തി) വേണം;

സംസ്കാരം, സംസ്കരിക്കപ്പെടേണ്ട വസ്തുവിന്റെ ഗുണം വർദ്ധിപ്പിച്ചിട്ടോ, ദോഷം നീക്കം ചെയ്തിട്ടോ സാധിക്കുന്ന ഒന്നാണ്. അനാദിയും നിരതിശയവുമായ ബ്രഹ്മസ്വരൂപത്തിലേക്ക് ഇനി ഒരു ഗുണവും ചേർക്കാനാവാത്ത വിധം അതു ഗുണപൂർണ്ണമാണ്. നിത്യശുദ്ധമായ ബ്രഹ്മസ്വരൂപത്തിൽനിന്നു നീക്കം ചെയ്യാനായി യാതൊരു ദോഷവും ഇല്ലതാനും.

സ്വാത്മധർമ്മമാണ് മോക്ഷം. അതിനാൽ ഭൂതങ്ങളിൽ (പ്രപഞ്ചഭൂതാത്മകമായ ശരീരത്തിൽ) മോക്ഷം തിരോഭവിച്ച് മറഞ്ഞു കിടക്കുകയാണ്. ഭൂതങ്ങളിൽ മോക്ഷം അഭിവ്യക്തമാകുന്നതിന് ചില സംസ്കരണക്രിയകൾ ആവശ്യമാണ്. ആദർശത്തെ (കണ്ണാടിയെ) ഉരച്ച് ഭാസുരമാക്കുന്ന ക്രിയപോലെ എന്നു പറഞ്ഞാൽ ശരിയാകയില്ല. ആത്മാവിനു ക്രിയാശ്രിതത്വം ചേരുകയില്ല. (ക്രിയയോട് ആശ്രിതത്വമുള്ള വസ്തു അനിത്യമാണല്ലോ). ക്രിയ ഏതൊന്നിനെ ആശ്രയിക്കുന്നുവോ, അതിനെ എങ്ങനെയെങ്കിലും മാററം വരുത്തലാണ് ക്രിയയുടെ പ്രവൃത്തി. അപ്രകാരം ഒരു ക്രിയ ആത്മാവിനെ ആശ്രയിച്ചു പ്രവർത്തിച്ച് ആത്മാവിൽ മാററം വരുത്തി എന്നു പറഞ്ഞാൽ ആത്മാവ് അനിത്യമാണെന്ന് അർത്ഥം വരും. മാററം വരുന്നതൊന്നും നിത്യമാകാൻ വയ്യല്ലോ. ഗീതയിൽ 'ഞാൻ അവികാര്യ'മാണെന്നു പറയുന്നു. ഇത്തരം വാക്യങ്ങൾക്കു വിരുദ്ധമായിത്തീരും, 'ക്രിയയാൽ ആത്മാവിൽ മാററം വന്നു' എന്ന പ്രസ്താവം. അത് അനിഷ്ടമാണ്. അതിനാൽ ആത്മാവിനെ ആശ്രയിച്ചും അതിനെ മാററിമറിച്ചും ക്രിയകളൊന്നും സംഭവിക്കുന്നില്ല. മററു വിഷയങ്ങളെ ആശ്രയിച്ചു ക്രിയകൾ നടക്കുന്നുണ്ടാവാം; അത് ആത്മാവിനു ബാധകമല്ല. അവിഷയമായ ആത്മാവ് ആ വക ക്രിയകളാൽ സംസ്കരിക്കപ്പെടുന്നുമില്ല.

ദേഹത്തെ ആശ്രയിച്ചു നടത്തുന്ന സ്നാനം, ആചമനം, യജ്ഞോപവീതം ആദിക്രിയകളാൽ ദേഹി സംസ്കരിക്കപ്പെടുന്നതു കാണുന്നുണ്ടല്ലോ? ഇല്ല എന്നാണ് ഉത്തരം. ദേഹത്തിൽ അലിഞ്ഞുചേർന്നിരിക്കുന്നവനെന്ന് അവിദ്യയാൽ തെററിദ്ധരിക്കപ്പെട്ട ആത്മാവിന്റെ സംസ്കരണമാണ് ഇവിടെ പറയപ്പെട്ടത്. സ്നാനവും ആചമനവും മററും പഞ്ചഭൂതാത്മകമായ ഈ ശരീരസംബന്ധികളാണ്. ഒരാൾ ദേഹാശ്രയമായി അതിൽ അലിഞ്ഞുചേർന്ന ഒരാത്മാവിനെയാണ് അവിദ്യമൂലം ധരിച്ചുവെച്ചിരിക്കുന്നതെങ്കിൽ, അയാളെ സംബന്ധിച്ച് ഈ പരാമർശം ആപേക്ഷികസത്യമാണ് എന്നു യുക്തിയുക്തം ഗ്രഹിക്കാം, എപ്രകാരം ദേഹാശ്രയമായ ചികിത്സനിമിത്തം

ധാതുസാമ്യം വന്ന്, ദേഹാഭിമാനിയായിരിക്കുന്ന ആത്മാവിന് ആരോഗ്യഫലം കിട്ടുന്നുവോ, 'ഇപ്പോൾ ഞാൻ അരോഗിയാണ്'' എന്ന ബുദ്ധി ഉത്പാദിപ്പിക്കപ്പെടുന്നുവോ, അതേപോലെയാണ് കുളി, ആചമനം, യജ്ഞോപവീതധാരണം എന്നിവകൊണ്ട് 'ഞാൻ ശുദ്ധനും സംസ്കൃതനുമായി' എന്ന ബുദ്ധി ഉത്ഭവിക്കുന്നത്. അത്തരം ജീവന്മാരെയാണ് 'സംസ്കരിക്കപ്പെട്ടവ'രെന്നു പറഞ്ഞത്. അവർ ദേഹത്തോടുകൂടിയവരാണ്. ശരീരബോധം നശിക്കാത്തവരാണ്. അതിനാൽ 'ഞാൻ കർത്താവാണ്'' എന്ന് അഹങ്കരിച്ചുകൊണ്ട് സർവ്വക്രിയകളും ചെയ്യുന്നു. അതിന്റെ ഫലങ്ങളൊക്കെ ഭുജിക്കയും ചെയ്യുന്നു. ഇതിനെയാണ് മുണ്ഡകോപനിഷത്തിൽ 'തയോരന്യഃ പിപ്പലംസ്വാദ്വത്ത്യനശ്നന്നന്യോ അഭിചാകശീതി' എന്ന മന്ത്രവർണ്ണനംകൊണ്ടു പറയുന്നത്. ഇന്ദ്രിയം, മനസ്സ് എന്നിവക്ക് യുക്തമായത് മനീഷികൾ ആത്മാവ് ഭുജിക്കുന്നതായി കരുതുന്നു എന്നു കാണാം (ക. ഉ.). ഈശ്വരൻ ഏകമാണ്. അവൻ സർവഭൂതങ്ങളിലും ഗൂഢമായിരിക്കുന്നു. സർവവ്യാപിയും സർവഭൂതാന്തരാത്മാവും കർമ്മാദ്ധ്യക്ഷനും സർവഭൂതാധിവാസനും സാക്ഷിയും കേവലനും നിർഗ്ഗുണനുമാണ് ബ്രഹ്മം (ശ്വേതശ്വേതരം)—ആത്മാവ് എങ്ങും പരിക്രമം ചെയ്യുന്നവനും, ശുക്രനും (ശുഭ്രൻ), ശരീരമില്ലാത്തവനും, മുറിവില്ലാത്തവനും (അവ്രണൻ), സ്നായുക്കളില്ലാത്തവനും ശുദ്ധനും, പാപമേശാത്തവനുമാണ് (ഈശാവാസ്യം). ഈ രണ്ടു മന്ത്രങ്ങൾ നിരാധാരവും, നിരതിശയവും, നിത്യശുദ്ധവുമായ ബ്രഹ്മത്തെ ദർശിക്കുന്നു. ബ്രഹ്മഭാവമാണ് മോക്ഷം. അതിനാൽ സംസ്കരിച്ചു നേടാവുന്ന ഒന്നല്ല മോക്ഷം. ഇപ്രകാരമല്ലാതെ ആർക്കും സ്ഥാപിക്കാൻ സാധ്യമല്ല. ക്രിയക്ക് മോക്ഷത്തിന്റെ പ്രവേശദ്വാരത്തിലേക്ക് എത്തിനോക്കാൻ കൂടി സാധ്യമല്ല; ക്രിയയുടെ ഗന്ധത്തിനുപോലും അവിടേക്ക് പ്രവേശനം കിട്ടുകയില്ല.

ജ്ഞാനം മനസ്സിന്റെ ക്രിയയല്ലേ എന്നു ചോദിച്ചാൽ അല്ല. കാരണം അതിനു ലക്ഷണമില്ലായ്മ (വൈലക്ഷണ്യം) ഉണ്ടെന്നതു തന്നെ. ക്രിയ എന്ന് പറഞ്ഞാൽ വസ്തുസ്വരൂപനിരപേക്ഷമായി ചെയ്യുന്ന ഒന്നാണ്. അത് പുരുഷചിത്തവ്യാപാരത്തിന് അധീനമാണ്. 'ഏതു ദേവതയ്ക്കായി ഹവിസ്സെടുക്കുന്നുവോ അതിനെ മനസ്സുകൊണ്ട് ധ്യാനിച്ച് 'വഷട്' ചെയ്യുക' എന്നും 'സന്ധ്യയെ മനസാ ധ്യാനിക്കുക' എന്നും (ഐതരേയ ബ്രാഹ്മണം) പറയുമ്പോൾ ഇതിലെ ധ്യാനം ചിന്തതന്നെയാണ്. അത് മനസ്സുകൊണ്ടു ചെയ്യുന്നതുമാണ്. എന്നാൽ ആ ധ്യാനം ചെയ്യണോ ചെയ്യാതിരിക്കണോ,

എങ്ങനെ ചെയ്യണം എന്നൊക്കെ ഒരാശക്ക നിശ്ചയിക്കാൻ സ്വാതന്ത്ര്യമുള്ളവയാണ് ഇത്തരം ക്രിയകശ. അവ പുരുഷതന്ത്രങ്ങളാണ്. എന്നാൽ ജ്ഞാനം അങ്ങനെയല്ല. അത് പ്രമാണജന്യമാണ്. പ്രമാണമെന്നാൽ ഭൂതവസ്തുവിഷയം. വസ്തുവിഷയകമായ യഥാർഥജ്ഞാനത്തെ ഒരാശക്ക് നിയന്ത്രിക്കാനോ നിശ്ചയിക്കാനോ സാധ്യമല്ല. 'ഞാൻ അതു ചെയ്യും ഇതു ചെയ്യില്ല, ഇന്നത് ഇപ്രകാരം ചെയ്യും' എന്നൊന്നും വസ്തുജ്ഞാനത്തെ സംബന്ധിച്ച് പറയുകവയ്യ. ഒരാളുടെ ഇഷ്ടമനുസരിച്ച് ജ്ഞാനം ഉണ്ടാവുകയോ ഇല്ലാതിരിക്കുകയോ ചെയ്യുകയില്ല. വസ്തുസ്ഥിതിയെ മാത്രം ആശ്രയിച്ചിരിക്കയാൽ അത് കേവലം വസ്തുതന്ത്രമാണ്; ചോദനാതന്ത്രമല്ല, പുരുഷതന്ത്രവുമല്ല. ഒന്നിന്റെയും പ്രചോദനത്തിലും ഒന്നിന്റെയും ഇച്ഛയിലും ഒതുങ്ങാത്ത ജ്ഞാനമാണത്. അതിനാൽ മാനസികമാണ് ജ്ഞാനമെങ്കിലും, അത് മനസ്സുകൊണ്ടുള്ള ക്രിയയല്ല. ജ്ഞാനത്തിനു വൈലക്ഷണ്യമുണ്ട്. അത് — (മഹദ്വൈലക്ഷണ്യം) — ആ വൈലക്ഷണ്യത്തിൽ അത് — മഹത്തിനോട് തുല്യവുമാണ്. (മഹഃ ശബ്ദത്തെക്കുറിച്ച് ശാരദാതിലകത്തിന്റെ വ്യാഖ്യാനം കാണുക)

പുരുഷോ വാവ ഗൗതമാഗ്നിഃ യോഷാവാവ ഗൗതമാഗ്നിഃ എന്നത് (ഛാന്ദോഗ്യം) സ്ത്രീയും പുരുഷനും അഗ്നിയാണ്, ഹേ ഗൗതമാ എന്നർഥത്തിൽ എടുക്കുമ്പോശ അഗ്നി സ്ത്രീപുരുന്മാരിലുണ്ട് എന്ന ബോധം ഗൗതമന്റെ മനസ്സിന്റെ ബോധമാണ്—മാനസികമാണ്. ഗൗതമനാകുന്ന അഗ്നി പുരുഷനും സ്ത്രീയുമാണ് എന്ന അർഥത്തിലെടുത്താൽ അതിനു മഹഃശബ്ദവുമായി കൂടുതൽ യോജിപ്പുകാണാം. തൊട്ടുമുമ്പിൽ മഹദ് എന്ന ശബ്ദം ഉപയോഗിക്കയാൽ ഈ അർഥമാണ് അനുയോജ്യമെന്നു എനിക്കു തോന്നുന്നു.

പുരുഷനിലും സ്ത്രീയിലുമുള്ള അഗ്നി ബുദ്ധിമാന്റെ മനസ്സിൽ ഭവിക്കുന്നതിനാൽ അത്തരം അഗ്നി ജ്വലിച്ചവൻ 'മഹാൻ' ആയിമാറുന്നു. അഗ്നി ജ്വലിപ്പിക്കുക എന്നത് കേവലപ്രചോദനത്തിൽനിന്നു ജനിച്ച ക്രിയയാകയാൽ അത് പുരുഷതന്ത്രമെന്ന് അറിയപ്പെടുന്നു. എന്നാൽ പ്രസിദ്ധമായ 'അഗ്നി'യിൽ അഗ്നി എന്ന ബുദ്ധി ജനിക്കുന്നത് മനുഷ്യന്റെ ഇച്ഛയെയൊ ഇഷ്ടാനിഷ്ടത്തെയൊ അവലംബിച്ചല്ല; യാതൊരു പ്രചോദനം കൊണ്ടുമല്ല. അതിനാൽ അത് പുരുഷതന്ത്രവുമല്ല, ചോദനാതന്ത്രവുമല്ല. ഗൗതമനിൽ ഗൗതമാഗ്നിജ്വലിക്കൽ ഒരു സ്വാഭാവികപ്രക്രിയയാണ്. അതിനാൽ അത് വസ്തുതന്ത്രമാണ്. സൂര്യന്റെ സൂര്യത്വം പോലെ ആക്കും മാററാനോ

എടുത്തുകളയാനോ വയ്യാത്ത ഒരു സ്വാഭാവികജ്ഞാനമാണത്. ഇപ്രകാരം പ്രത്യക്ഷവിഷയമായ വസ്തുതന്ത്രത്തെയാണ് ജ്ഞാനമെന്നു പറയുന്നത്. അതിനാൽ അത് ക്രിയയല്ല. സർവ്വപ്രമാണവിഷയവസ്തുക്കളും ഇങ്ങനെ അറിയപ്പെടുന്നവയാണ്.

ബ്രഹ്മം 'സത്താ'ണ്; ഉണ്മയാണ്. അതിനെ വിഷയമാക്കുന്ന ജ്ഞാനം ചോദനാതന്ത്രമല്ല. ബ്രഹ്മവിഷയത്തിൽ ലിംഗാദികൾ കേട്ടിട്ടുണ്ട്. അവയുടെ നിയോജ്യവിഷയത്താൽ അവ ബ്രഹ്മത്തിൽ കടന്നുകൂടി ചില ഉരസലുകൾ ഉണ്ടാക്കുകയാണ്. വസ്തുവിഷയം കൊണ്ട് ബ്രഹ്മം അനുപാദേയമാണ്. അപ്പോൾ പിന്നെ 'ആത്മാവിനെ കാണൂ, കേൾക്കൂ' എന്നൊക്കെ പറയുന്നതിന് എന്തർത്ഥമാണുള്ളത്? ഇത്തരം വിധിച്ഛായയുള്ള വചനങ്ങൾ അർത്ഥശൂന്യങ്ങളാണ്. സ്വാഭാവികപ്രവൃത്തിവിഷയങ്ങളിൽ വൈമുഖ്യം ജനിപ്പിക്കുന്നവയാണ് ഇത്തരം വചനങ്ങൾ എന്നു പറയാം. ബഹിർമ്മുഖന്മാരായ മനുഷ്യർ 'എൻെറ ഇഷ്ടങ്ങൾ എല്ലാം സാധിക്കണം; അനിഷ്ടം ഒന്നും വരരുത്' എന്ന ആഗ്രഹത്തോടെ പ്രവർത്തിക്കുന്നു. ഇതുകൊണ്ട് ആത്യന്തികമായ പുരുഷാർത്ഥം നേടാനാവില്ല. ആത്യന്തികപുരുഷാർത്ഥം ആഗ്രഹിക്കുന്ന മനുഷ്യർ, സ്വാഭാവികമായ കാര്യകാരണസംഘാതങ്ങളുടെ പ്രവൃത്തിയാൽ ഗോചരമാകുന്നതും അതിനാൽ ബഹിമുഖീകരിക്കുന്നതുമായ പ്രത്യഗാത്മസ്രോതസ്സിൻെറ പ്രവർത്തനത്തിന്നായിട്ടാണ് 'ആത്മാവിനെ കാണൂ' എന്ന് ഉദ്ഘോഷിക്കുന്നത്. അപ്രകാരം ആത്മാന്വേഷണത്തിന് പ്രവൃത്തി ചെയ്യാൻ തുനിഞ്ഞവൻെറ സഹായത്തിനായി ആനുപാദേയമായ ആത്മതത്ത്വത്തെ അവർ ഉപദേശിക്കുന്നത് 'ഇദം സർവ്വം യദ് അയം ആത്മാ' (ഇക്കാണുന്ന സർവ്വവും ഞാനാകുന്ന ആത്മാവാണ്) എന്നത്രെ. (ബൃഹദാരണ്യകം), 'എവിടെ ആർക്ക് സർവ്വവും ആത്മാവായി അനുഭവപ്പെട്ടുവോ അവന് പിന്നെ എന്താണ് കാണാൻ ഉള്ളത്; എന്താണ് വിചാരിക്കാനും അറിയാനും ഉള്ളത്; വിജ്ഞരിൽ വെച്ച് വിജ്ഞമായതിനെ എങ്ങനെ അറിയും?' (ബൃഹദാരണ്യകം) 'അയം ആത്മാ ബ്രഹ്മഃ' മുതലായ വാക്കുകൾ ഈ തത്ത്വം തന്നെ എടുത്തുകാട്ടുന്നു.

കർത്തവ്യപ്രധാനമല്ലാത്ത ആത്മജ്ഞാനം (അനുഷ്ഠാനപ്രധാനമല്ലാത്ത) കുറയ്ക്കാനോ കൂട്ടാനോ സാധിക്കാത്തത്ര സമ്പൂർണ്ണമാണ്. ബ്രഹ്മാത്മഭാവം സത്യമാണെന്ന് ബോധ്യപ്പെട്ടുകഴിഞ്ഞാൽ സർവ്വകർത്തവ്യതാഹാനിയും കൃതകൃത്യതാഭാവവും വന്നുചേരുന്നു. ഇത് ഞങ്ങളുടെ ഒരലങ്കാരമായിത്തീരുന്നു. (ബ്രഹ്മജ്ഞാനികളുടെ) ശ്രുതിയിൽ ഇങ്ങനെ കാണാം: 'ഞാൻ ആത്മാ

വാണെന്ന് അറിഞ്ഞ ഒരു പുരുഷൻ ഏതു് ഇച്ഛയേയോ ഏതു കാമത്തേയോ പൂർത്തീകരിക്കാനാണ് ശരീരത്തേയും മനസ്സിനേയും പൊള്ളിക്കേണ്ടതു്?' (ബൃ. ഉപ.) 'ഇതറിഞ്ഞ ബുദ്ധിമാൻ കൃതകൃത്യനാണ്''—(ഗീത.) എന്നു് സ്മൃതിയും പറയുന്നു. എല്ലാ പ്രതിപത്തിവിധിവിഷയങ്ങളും ബ്രഹ്മത്തിൽ സമർപ്പണം ചെയ്യപ്പെട്ടുകഴിഞ്ഞതുകൊണ്ടാണ് ബ്രഹ്മജ്ഞാനിക്ക് ഒരു കർമ്മവും ബാക്കിയില്ലാതായതു്.

പ്രവൃത്തിയോ, നിവൃത്തിയോ വിധിക്കണം; അതുമല്ലെങ്കിൽ കേവലവസ്തുവാദമായിരിക്കണം. ഇതു മൂന്നുമല്ലാത്ത വേദഭാഗമില്ല. ഉപനിഷത്തുകളിലെ പുരുഷൻ തന്റെ അനന്യശേഷത്വംകൊണ്ടു് അറിയപ്പെടുന്നു. ഉപനിഷത്തുകളിൽ ഇപ്രകാരം അറിയപ്പെടുന്ന പുരുഷൻ അസംസാരിയായ ബ്രഹ്മമാണ്. ദ്രവ്യങ്ങൾക്ക് ഉല്പാദ്യം, വളച്ച്, ക്ഷയം, അന്ത്യം എന്നു് ചതുർവിധലക്ഷണമുണ്ടു്. ഈ നാലു ലക്ഷണവുമില്ലാത്ത വിലക്ഷണമാണ് ബ്രഹ്മം. സ്വന്തം പ്രകരണത്തിൽ സ്ഥിതി ചെയ്യുന്നതും, അനന്യശേഷവും, ഇങ്ങനെ ഒന്നില്ലെന്നോ, അതിനെ പ്രാപിക്കാൻ സാധ്യമല്ലെന്നോ പറയപ്പെട്ടേക്കാവുന്ന രീതിയിൽ അവ്യക്തവും ആയിരിക്കുന്ന അതു്. അതിനാൽ, പ്രത്യാഖ്യാനം ചെയ്യാൻ കഴിയാത്ത അതിനെ ആളുകൾ 'ആത്മാവ് ഇതല്ല, ഇതല്ല' എന്നു പറഞ്ഞിട്ടാണ് അറിയുന്നതു്. (പത്തോളജിയുടെ ഭാഷയിൽ പറഞ്ഞാൽ ഒരു തരം Exclusion Diagnosis.) നിരാകരിക്കുന്നവൻെറതന്നെ ആത്മാവാണതു്. അതിനാൽ സ്വയം നിരാകരിച്ചുകൊണ്ടു് സ്വയമറിയുന്നതും അതിനെത്തന്നെ.

ഉപനിഷത്തുകളിൽ നിന്നു് 'നേതി നേതി' മാർഗ്ഗത്തിലൂടെ മാത്രമല്ല ആത്മാവിനെ അറിയുന്നതു്. അതു് പ്രത്യയവിഷയമായി നേരിട്ടനുഭവിക്കാവുന്നതാണ് എന്നു പറയുന്നു. സാക്ഷിത്വം, പ്രത്യക്ത്വം എന്നിവയാൽ ഇതു് ശരിയാവുകയില്ല എന്ന വാദത്തെ ഖണ്ഡിക്കുന്നു. ഞാൻ എന്നെ പ്രത്യയവിഷയമെന്ന വ്യത്യാസം കൂടാതെ, അതിൻെറ സാക്ഷിയായി, സർവ്വഭൂതസ്ഥവും സമവും ഏകവുമായി, കൂടസ്ഥവും, നിത്യവുമായി, ചിദധിഗതനായി സർവ്വരുടേയും ആത്മാവായി വിധികാണ്ഡത്തിൽ തൽസമയത്തു് കാണുന്നു. എന്നാൽ വിധിശേഷത്വം പ്രത്യാഖ്യാനം ചെയ്തു ഫലിപ്പിക്കാനാവുന്നില്ല. സർവ്വ വസ്തുക്കളിലും എടുക്കാനോ കൊടുക്കാനോ കുറയ്ക്കാനോ കൂട്ടാനോ ആകാത്തവിധത്തിൽ ആത്മാവ് വിളങ്ങുന്നു. സർവ്വവും വിനാശമെന്ന ഭാവത്തോടു കൂടിയിരിക്കുന്നതായും ഞാൻ കാണുന്നു. പുരുഷൻെറ അന്തം വിനാശമാണ്. വിനാശഹേതു

വിൻെറ അഭാവംകൊണ്ടാണ് പുരുഷൻ അവിനാശിയായിരിക്കുന്നത്. വിനാശഹേതു പഞ്ചഭൂതാത്മകശരീരമാണ്. ശരീരാഭാവമാണ് പുരുഷൻെറ അവിനാശിത്വത്തിനു കാരണം. ശരീരമുള്ളവക്കൊക്കെ നാശമുണ്ട് എന്നതുകൊണ്ട് പുരുഷൻ വിനാശിയാണെന്ന് അതിനാൽ പറയാൻ സാധ്യമല്ല. വിക്രിയാഹേതുവിൻെറ അഭാവത്താൽ കൂടസ്ഥനും നിത്യനും, ശുദ്ധബുദ്ധ മുക്ത സ്വഭാവനുമാണ് പുരുഷൻ. 'പുരുഷനേക്കാറം പരമായ സ്ഥാനമില്ല. അത് ഉൽക്കർഷത്തിൻെറ പരമകാഷ്ഠയാണ്; പരാഗതിയാണ്'' (കഠോ) 'ഉപനിഷദമായ ആ പുരുഷനെയാണ് ഞാൻ ആവശ്യപ്പെടുന്നത്'' (ബൃഹദാരണ്യകം) ഉപനിഷദമെന്ന വിശേഷണം ഉപനിഷദപ്രാധാന്യം കൊണ്ട് പ്രകാശമാനമായ ബ്രഹ്മത്തിനാണ്, ശരീരിയായ പുരുഷനല്ല യോജിക്കുക. അതിനെ അനുഭവിച്ചറിയാവുന്ന ഒന്നായി പറയുന്ന വേദഭാഗത്തെ നിരാകരിക്കുന്ന വചനം സാഹസം മാത്രമാണ്, ചൈതന്യരൂപമായ ബ്രഹ്മത്തെ സ്വാനുഭൂതിയിലൂടെ സാക്ഷാത്ക്കരിക്കാമെന്നു ശങ്കരാചാര്യർ ഇവിടെ സ്ഥാപിക്കുന്നു.

ശാസ്ത്രതാൽപര്യം, ചെയ്യേണ്ട കർമങ്ങളെ വിധിപോലെ ചെയ്യാൻ അവബോധം നൽകലാണ് എന്നൊരുവാദമുണ്ട്. ഇത് ധർമജിജ്ഞാസാവിഷയത്തിൽ മാത്രമുള്ള ശാസ്ത്രാഭിപ്രായമാണ്. (അക്കാദമിഷ്യന്മാരുടെ ശാസ്ത്രതാല്പര്യം ഇപ്രകാരമാകയാൽ, അക്കാദമിക് വിജ്ഞാനത്തെ ധർമജിജ്ഞാസയിലേ പെടുത്താൻ കഴിയൂ. പത്തോളജിയിൽനിന്നു ഉദാഹരണമെടുത്താൽ പത്തോളജിസ്റ്റിൻെറ ഡയഗ്നോസീസ്മുതൽ, സ്ലൈഡ് പ്രോസസ്ചെയ്തു കട്ട്ചെയ്തു വർണ്ണംചേർത്ത് തയ്യാറാക്കിവെക്കുന്ന ക്രിയകറംവരെ ധർമജിജ്ഞാസയിൽപെടും). ക്രിയ ഉണ്ടെങ്കിലേ ശാസ്ത്രമാകൂ എന്നുവന്നാൽ, ഏകാന്തതയിൽ ഇരുന്നു ചിന്തിച്ച് ഒരാറം കണ്ടെത്തുന്ന ശാസ്ത്രസത്യത്തിന് ശാസ്ത്രസമ്മതിയില്ലാതാവും. കാരണമില്ലാതെ കൂടസ്ഥവും നിത്യവുമായിരിക്കുന്ന ഒരു ഭൂതത്തെക്കുറിച്ചുള്ള ചിന്തയിൽ ചിന്തിക്കുക എന്ന ക്രിയയല്ലാതെ മറെറാരു ക്രിയയുമില്ല. അക്രിയത്വം അഥവാ നിഷ്ക്രിയത്വം അശാസ്ത്രീയമാണെങ്കിൽ, ലോകത്തിൽ ഏതു ശാസ്ത്രം, ഏത് അശാസ്ത്രമെന്ന കാര്യത്തിൽ സംശയമുണ്ടാവും. ക്രിയാനിവർത്തനശക്തിയാണ് ശാസ്ത്രജ്ഞൻെറ ഏകാഗ്രതക്കു കാരണം. ക്രിയക്കുവേണ്ടിയോ ആ ക്രിയയുടെ പ്രയോജനത്തിന്നുവേണ്ടിയോ അല്ലാതെ സ്വമേധയാ ഉണ്ടാവുന്ന ഒന്നാണ് ശരിയായ ശാസ്ത്രതാല്പര്യവും ശാസ്ത്രബുദ്ധിയും. ആൽബർട്ട് ഐൻസ്റ്റൈൻെറവാക്കുകറം ഇവിടെ ഉദ്ധരിക്കട്ടെ:

"Science can be created only by those who are thoroughly imbued with the aspiration towards truth and understanding. This source of feeling, however springs from the sphere of religion. To this there also belongs the faith in the possibility that the regulations valid for the world of existence are rational,that is comprehensible, to reason. I cannot conceive of a genuine scientist without that profound faith. The situation may be expressed by an image: Science without religion is lame. Religion without Science is blind. (page 46) .... By way of the **understanding**[1] he achieves a far reaching emanicipation from the shackles of personal hopes and desires and thereby attains that humble attitude of mind toward the grandeour of reason incarnate in existence and which in its profoundest depths, is inaccessible to man. This attitude however, appers to me to be religious, in the highest sense of the word (page 49–Ideas & Opinions—A. Einstin).

യാഗാദിക്രിയകളും അവയുടെ പ്രയോജനങ്ങളും അല്ല വൈദികഋഷിയാകുന്ന യഥാർഥ ശാസ്ത്രജ്ഞൻെറ മനസ്സിലെ വസ്തു. ആ വസ്തു ക്രിയാലേശമില്ലാത്ത ഉണ്മയാണ്. ആ സിദ്ധവസ്തു അഥവാ 'ബ്രഹ്മ'ത്തെ ശാസ്ത്രജ്ഞൻ പ്രതിപാദിക്കുമ്പോൾ അതിന്ന് ഉപോൽബലകമായി കർമയോഗികൾ യാഗങ്ങളും അതിൻെറ പ്രയോജനകാണ്ഡവും ഏർപ്പെടുത്തി എന്നുമാത്രം. ഈ സംസാരപ്രപഞ്ചത്തിനുള്ളിൽ, ഇന്ദ്രിയവേദ്യമായ ഈ ഭൗതികവസ്തുക്കൾക്കുള്ളിൽ മറഞ്ഞിരിക്കുന്ന ഉണ്മയെ കണ്ടെത്താനുള്ള ജിജ്ഞാസ ഒന്നുമാത്രമാണ് യഥാർഥ ശാസ്ത്രജ്ഞൻെറ ലക്ഷണം. താൻ കണ്ടെത്തിയ ഉണ്മയെ മററൊരാൾക്ക് പറഞ്ഞു മനസ്സിലാക്കിക്കൊടുക്കാൻ ശാസ്ത്രജ്ഞൻ ചിത്രങ്ങളും രേഖകളും ലിപികളും ശബ്ദങ്ങളും ഉപയോഗിക്കുന്നു. ആ 'ഉപയോഗവസ്തു'ക്കളുടെ വ്യാഖ്യാതാക്കളിൽ നിന്നും അതിനെ പ്രയോജനപ്പെടുത്തുന്ന സാധാരണക്കാരനിൽനിന്നും കർമകാണ്ഡവും സംസാരപ്രപഞ്ചവും ജനിച്ചുകൊണ്ടേ ഇരിക്കുന്നു.

എന്തിനാണ് ശാസ്ത്രജ്ഞൻ ഉണ്മ കണ്ടെത്തുന്നത്? അതയാളുടെ സ്വഭാവമാണ്. ജ്ഞാനം ആത്മാവിൻെറ സ്വരൂപമാണ്. അത് സ്വാഭാവികമായി ഒരാളിൽ ഉദിക്കുന്നു. ചിലപ്പോൾ മററുള്ളവരുടെ സംസാരഹേതുകമായ മിഥ്യാജ്ഞാനത്തെ അതു തീർത്തുകൊടുത്തു എന്നുവരാം. എന്നാൽ അങ്ങനെ ഒരു പ്രയോജനത്തെക്കുറിച്ച് നേരത്തെ കൂട്ടി കണ്ടിട്ടല്ല ഒരാളിൽ ബ്രഹ്മാനുഭൂതി ജനിക്കുന്നത്.

സാക്ഷാത്കാരം ഉണ്ടാവലും, അത് മററൊരാളെ പറഞ്ഞു ധരിപ്പിക്കലും ഒന്നല്ല—സാക്ഷാത്കാരം എന്ന പ്രക്രിയയെ തുടർന്ന് വരുന്ന ഒന്നാണ് ഈ പറഞ്ഞുധരിപ്പിക്കൽ—അഥവാ 'വാക്യവൃത്തി.'

'ബ്രാഹ്മണനെ കൊല്ലരുത്''—ഈ ഉപദേശത്തിൽ കൊല്ലുക എന്ന ക്രിയ ചെയ്യരുത് എന്നു വിലക്കിയിരിക്കുന്നു. ബ്രഹ്മജ്ഞാനി നിഷ്ക്രിയനാണ്—അവൻ തിരിച്ചടിക്കാനോ ആത്മരക്ഷക്കോ ഒരുങ്ങുകയില്ല. അതുകൊണ്ടാണ് അവനെ കൊല്ലരുത് എന്ന് വിലക്കുന്നത്. ആത്മരക്ഷ ആവശ്യമുള്ള സമയത്ത് ആയുധം ഉപയോഗിക്കരുത് എന്ന് പറയുന്നില്ല. അതിനാൽ 'ബ്രാഹ്മണനെ കൊല്ലരുത്' എന്ന് ക്രിയാനിവൃത്തി ഉപദേശിക്കുന്ന ഈ വാക്യം നിഷ്ക്രിയത്വം ഉപദേശിക്കുകയാണെന്ന് തെററിദ്ധരിക്കരുത്.

ഇവിടെ ആചാര്യൻെറ ഒരു വാചകം ഞാൻ ഉദ്ധരിക്കാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്നു.

'നച സ്വഭാവപ്രാപ്തഹന്ത്യർത്ഥാനുരാഗേണ
നഞ: ശക്യമപ്രാപ്തക്രിയാർത്ഥത്വം കല്പയിതും.
ഹനനക്രിയാനിവൃത്ത്യൗദാസീന്യവ്യതിരേകേണ നഞ
ശ്ചൈഷ സ്വഭാവോ യത് സ്വസംബന്ധിനോഽഭാവം ബോധയതീതി.'

ഈ ഭാഗത്തെ പലതരത്തിൽ വ്യാഖ്യാനിക്കാം. (1) ഡോ. ടി. നാരായണൻകുട്ടി അതിനെ ഇങ്ങനെ വ്യാഖ്യാനിക്കുന്നുണ്ട്. 'ജന്മസിദ്ധമായ, സ്വാഭാവികമായി ഉണ്ടാകുന്ന കൊല്ലാനുള്ള വാസനയുണ്ട്; (ഹന്തി എന്ന പദത്തിൻെറ അർത്ഥത്തോടുള്ള അനുരാഗം.) അങ്ങനെയുള്ളതുമായി ബന്ധപ്പെട്ടിട്ട് നഞ്ഞിൻെറ അർത്ഥം കൊല്ലുക (അഥവാ ഹിംസിക്കുക) എന്ന ക്രിയയിൽ നിന്ന് പിന്തിരിപ്പിക്കുന്നതായും ഇപ്രകാരം ഇല്ലാത്ത ഒരു ക്രിയ ഇവിടെ ഉണ്ടായതായി സങ്കല്പിച്ചിട്ട് അതിൽനിന്ന് പിന്തിരിയുന്നതായും കല്പന ചെയ്യുന്നതേ ശരിയല്ല. വെറും ഉദാസീനതയിൽനിന്ന് വിട്ട് ഒരു ക്രിയാർത്ഥത്വം നഞ്ഞിനു കല്പിക്കുന്നത് തീരെ ചേരുകയില്ല. ഏതുമായിട്ട് ബന്ധപ്പെടുന്നുവോ അതിൻെറ ഇല്ലായ്മയെ ധരിപ്പിക്കലാണ് നഞ്ഞിൻെറ സ്വഭാവംതന്നെ. ചെയ്യാനൊന്നുമില്ലെന്ന (ഇല്ലായ്മയുടെ) ധാരണയാണ് ഉദാസീനതയ്ക്ക് കാരണമാകുന്നത്. (ബ്രഹ്മസൂത്ര ശങ്കരഭാഷ്യം. PP 186–187. ഡോ. ടി. നാരായണൻകുട്ടി പ്രസാധകർ. എഡ്യുക്കേഷണൽ സപ്ലൈസ് ഡിപ്പോ പാലക്കാട്.)

മററു ചില രീതികളിൽ ഇതിൻെറ അർത്ഥം ഗ്രഹിക്കാം (2) ഗീതയിൽ കൃഷ്ണൻ അർജ്ജുനനോട് ഇത്തരം നിഷ്ക്രിയത്വത്തിനെതിരെ പോരാടാൻ പറയുന്നു. അവിടെ ഹനനം ക്ഷത്രിയൻെറ സ്വഭാവമാണ്. സ്വഭാവവിരുദ്ധമായ ഒരു ഗുണം തന്നിലുണ്ടെന്ന് സങ്കല്പിക്കയും, ഹിംസയിൽനിന്നു പിന്തിരിയാൻ ശ്രമിക്കയുമാണ് അർജ്ജുനൻ. അത് ഒരു ഔദാസീന്യം മാത്രമാണ്. താൻ വലിയ പല കാര്യങ്ങളും ചെയ്തുതീർത്തു. ഇനി തനിക്കൊന്നും ചെയ്യാനില്ല എന്ന ധാരണയാണ്, യഥാർത്ഥമായ അഹിംസയല്ല അർജ്ജുനൻെറ ഔദാസീന്യത്തിനു കാരണം. ഇതു മനസ്സിലായാൽ അർജ്ജുനൻെറ Illusion നീക്കുന്ന ഒരു Psychoanalyst ആയി കൃഷ്ണൻ. ശങ്കരനും അതുപോലെ ഒരു മനശ്ശാസ്ത്രവിദഗ്ദ്ധനായി കാണപ്പെടുന്നു. (3) നഞ എന്ന ശബ്ദത്തിനു നഞ്ഞ് എന്ന് എന്തുകൊണ്ട് പറഞ്ഞു? നഞ്ഞ് എന്ന വാക്ക് ഒരു ദക്ഷിണേന്ത്യൻ പദമല്ലേ? സംസ്കൃതത്തിൽ അതു കടന്നു കൂടിയതെങ്ങനെ? ദ്രാവിഡനായ ശങ്കരാചാര്യർ ഒരു ദ്രാവിഡ പദത്തെ പ്രകൃതത്തിൽ ഉൾക്കൊള്ളിച്ചതാണോ? അതോ, നഞ്ഞ് എന്ന ദ്രാവിഡപദത്തിൻെറ ഉത്ഭവത്തെക്കുറിച്ച് നമുക്കു ചിലത് ഈ വരികളിലൂടെ വായിക്കാനാവുമോ?

ഈ ചോദ്യങ്ങളിലേക്ക് കടക്കുംമുമ്പ് 'നഞ്ഞ്' അഥവാ വിഷം നാഗങ്ങളുമായി ബന്ധപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു എന്ന് ഓർക്കണം. അത് നാഗങ്ങളുടെ സ്വഭാവമാണ്. സൂര്യനു സൂര്യത്വംപോലെയാണ് നാഗത്തിനു നഞ്ഞ്. ദക്ഷിണേന്ത്യയിലെ ചോള പാണ്ഡ്യ ചേരരാജവംശങ്ങൾക്കു മുമ്പുള്ള താമസക്കാരും അവകാശികളും നാഗങ്ങളായിരുന്നു എന്ന് ചരിത്രകാരന്മാർ പലവട്ടം രേഖപ്പെടുത്തിയിരിക്കയാൽ 'നഞ' എന്ന ഈ നഞ്ഞിന് ദക്ഷിണേന്ത്യൻ നാഗവംശീയരുമായി തീർച്ചയായും ബന്ധമുണ്ട്—അത് ആദിശങ്കരാചാര്യരുടെ കാലത്തിനു എത്രയോ നൂററാണ്ടുകൾ മുമ്പുള്ള ബന്ധമാവാനാണ് സാധ്യത.

ദക്ഷിണേന്ത്യൻ ചരിത്രവുമായി ബന്ധപ്പെട്ടുകിടക്കുന്ന ഒരു മഹാപുരുഷനാണ് വരരുചി. അദ്ദേഹം ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു കാണുന്നു: *'നഞി ച ശൂന്യം ജ്ഞേയം'. ശങ്കരാചാര്യരുടെ 'നഞ'യും വരരുചിയുടെ 'നഞി'യും ഒന്നാണ്.

ഒരു കാലത്ത് വിദേശികൾ ഗണിതശാസ്ത്രത്തെ 'ഹിന്ദ് സത്' എന്നാണ് വിളിച്ചിരുന്നത്. സിന്ധുഗംഗാസമതലവാസികളുടെ 'സത്ത' അഥവാ ഉണ്മയുടെ ഫോർമുലകളെല്ലാം (സമവാക്യം) ഗണിതത്തിലുള്ളതുകൊണ്ടാണ് അങ്ങനെ ഒരു നാമം വീണത്. ഏതാണ് ഹൈന്ദവസത്ത? ബ്രഹ്മമല്ലാതെ?

* ശ്രീശാരദാതിലകതന്ത്രത്തിൽനിന്ന്.

ഛാന്ദോഗ്യ ഉപനിഷദ് ശങ്കരഭാഷ്യത്തിൽ ശങ്കരാചാര്യർ ബ്രഹ്മത്തെക്കുറിച്ച് പറയുന്നു: ദിക്ദേശകാലഗതി ഫല ശൂന്യം പരമാർത്ഥ സത്.

ദിക്കോ ദേശമോ കാലമോ ഗതിയോ ഫലമോ ശൂന്യമായതുകൊണ്ടാണ് ഈ പരമാർത്ഥസത്തക്ക് ഹൈന്ദവർ ശൂന്യത്തിന്റെ സിംബൽ കൊടുത്തത്. വിഷ്ണുഭുജംഗത്തിൽ വിഷ്ണുസ്വരൂപത്തെ അദിക് ദേശകാല വ്യവച്ഛേദനീയമെന്ന് വിളിക്കുമ്പോഴും അവിഭാജ്യമായ ഈ സത്തയെയാണ് ആചാര്യൻ കൺമുന്നിൽ ദർശിക്കുന്നത്. ഈ പൂജ്യത്തെ ഭാസ്കരാചാര്യൻ ഖഹരം എന്നു വിളിച്ചു. എത്രയെത്ര രാശികൾ തന്നിൽ വന്നുചേരുകയും പ്രഭവിക്കയും ചെയ്താലും, ലയസൃഷ്ടികാലങ്ങളിൽ ഭൂതങ്ങൾ അപ്രകാരം ചെയ്യുമ്പോഴും അനന്തവും അച്യുതവുമായി നിൽക്കുന്ന സത്തയെപ്പോലെ അവികാരമായി നിൽക്കുന്ന ഖഹരമാണ് ഭാസ്കരാചാര്യന്റെ ഗണിതശാസ്ത്രത്തിലെ പൂജ്യം, ഋഗ്വേദത്തിൽ സരമയുടെ സഹായത്തോടെ ഇന്ദ്രൻ 'ഗോ'ക്കളെ (രശ്മികളെ) കണ്ടെത്തിയ അനന്തഗഹ്വരം. അത് മാത്രമാണ് പൂജനീയമായിട്ടുള്ളത്. അതിനാൽ പൂജ്യമെന്നു പേരിട്ടു വിളിക്കപ്പെട്ട അടഞ്ഞ വൃത്തം വേദാംഗജ്യോതിഷകാലം മുതൽക്കേ ഭാരതത്തിനു ചിരപരിചിതമായ ഈ സിമ്പൽ 'നാഗ'ങ്ങളുടേതാണ്. സ്വന്തം വാലു വിഴുങ്ങുന്ന സർപ്പചിഹ്നമാണത്.

നാഗങ്ങളുടെ സ്വഭാവമാണ് വിഷം കക്കി ഇരയെ ഹനിക്കുക എന്നത്. നാഗത്തോട് തന്റെ ശത്രുവിനെ കടിക്കരുത് എന്നു പറഞ്ഞാലും അത് ജന്മസ്വഭാവം കാട്ടുന്നത് സഹജമാണ്. കടിക്കാൻ കഴിവില്ലാത്തവനോട് അത് പറഞ്ഞാലും, അവൻ അതനുസരിച്ചാലും, അവന്റെ ഔദാസീന്യം മറ്റെന്തോ കാരണംകൊണ്ടായിരിക്കണമെന്ന് ഗ്രഹിക്കാം. കടിക്കുന്ന സ്വഭാവമുള്ള ഒരു നാഗം. അതിന്റെ വിഷപ്പല്ല് ഒട്ടു പറിച്ചിട്ടുമില്ല. അത് പ്രബലനുമാണ്. എന്നിട്ടും അത് കടിക്കുന്നതിൽനിന്ന് ഉദാസീനത്വം കാട്ടുന്നു എന്നു കരുതുക. അവിടെ ശക്തിയില്ലായ്മയല്ല. മറ്റെന്തോ ഒരു ഗുണമാണ് നാഗത്തിന്റെ അഹിംസയെ നിർണ്ണയിക്കുന്നത്. ആ ഗുണം എന്താണ്? വെറും ഒരു വിധിക്കു കീഴടങ്ങിയ അനുസരണമല്ല. ഇങ്ങോട്ട് തിരിച്ചുകടിക്കുകയോ ഹിംസിക്കുകയോ ചെയ്യാത്ത ഒന്നിനെ താൻ അങ്ങോട്ടും ഉപദ്രവിക്കുകയില്ല, ഉപദ്രവിച്ചുകൂടാ എന്ന 'ബോധ'മാണ് അവിടെ നാഗത്തിന്റെ നിഷ്ക്രിയത്വത്തിനു ഹേതു. അപ്പോൾ തനിക്കു ചെയ്യാനൊന്നുമില്ല എന്നതോ, തനിക്ക് ചെയ്യാൻ കെല്പില്ല എന്നതോ അല്ല നാഗത്തിന്റെ

അഹിംസയ്ക്കു ഹേതു. താൻ നിഷ്ക്രിയനായിരിക്കുകവഴി തന്നെക്കാൾ മഹത്ത്വമാർജ്ജിച്ച എതിരാളിയേക്കാൾ ഔന്നത്യമാർജ്ജിക്കുക എന്ന ഫലം നാഗം തൻെറ ധർമ്മാനുഷ്ഠാനംകൊണ്ട് നേടിയെടുക്കുന്നുണ്ട്. ബ്രാഹ്മണനെ ഹിംസിക്കാത്ത നാഗം അങ്ങനെ ബ്രാഹ്മണൻെറ അഹിംസാസിദ്ധാന്തം സ്വീകരിക്കുന്നുമുണ്ട്.

അനന്തത സാന്തമായ വസ്തുക്കളെ തൻെറ 'ഉണ്മ' ധരിപ്പിക്കുന്നു. മൃത്യുവിനെക്കുറിച്ച് ശരീരികളെ ബോധിപ്പിക്കുന്നത് അമൃതമായ ആത്മാവാണ്. അമൃതം ആത്മാവെങ്കിൽ വിഷം പഞ്ചഭൂതാത്മകമായ ശരീരമാണ്. വിരുദ്ധങ്ങൾ പരസ്പരം പിണഞ്ഞുകിടക്കുന്ന ആ അവസ്ഥയത്രെ സ്വന്തം വാലു വിഴുങ്ങുന്ന സർപ്പം. 'ശൂന്യം' എന്നു തോന്നിക്കുന്ന ആ സിംബലിൽ സർവ്വചൈതന്യവും അടങ്ങിയിരിക്കുന്നു; എന്നല്ല, അത് ചൈതന്യത്തിൻെറ അനന്തസാഗരമാണ്.

വിറകു തീരുമ്പോൾ അഗ്നി അണയുന്നതുപോലെ ഉദാസീനകാരണമായ ശൂന്യതാബോധം (നിഷ്ക്രിയത്വം) നീങ്ങുന്നു. പ്രസക്തമായ ക്രിയയിൽനിന്നു നിവൃത്തിക്കുന്നതിനുള്ള ആളുകളുടെ ഔദാസീന്യം സാമാന്യമായിട്ട് ഈ രീതിയിലാണ് ശങ്കരാചാര്യർ ദർശിച്ചത്.

ഇവിടെ മാത്രമാണ് അഹിംസയുടെ യഥാർത്ഥരൂപവും, ബുദ്ധമതാനുയായികളിൽ ചിലരുടെ നിലപാടിനെ കളിയാക്കുന്ന ഒരു മട്ടം വായിക്കുന്നവർക്കു തോന്നുക—വാസ്തവത്തിൽ ശങ്കരൻ അഹിംസാവാദിയാണ്. 'നാഗ'വുമാണ്. കേരളത്തിലെ പ്രാചീന നാഗാരാധനക്കാരായ വർഗ്ഗക്കാർക്കിടയിലാണ് മേൽപ്പാഴൂരില്ലത്തിൽ ശങ്കരൻെറ അമ്മയുടെ ജനനം. അപ്പോൾ ഈ പറഞ്ഞതെല്ലാം ആത്മാവിഷ്കാരം കൂടിയാണ്.

താൻ അഹിംസാസിദ്ധാന്തം അവലംബിക്കുന്നത് അത് മററാരെങ്കിലും തന്നിൽ അടിച്ചേല്പിച്ചതുകൊണ്ടല്ല, തനിക്ക് തിരിച്ചടിക്കാൻ ശരീരബലം ഇല്ലാഞ്ഞിട്ടുമല്ല. തൻെറ ആ നിഷ്ക്രിയത്വം, അഥവാ പ്രവൃത്തിശൂന്യത (കൊല്ലാതിരിക്കൽ എന്ന ഇല്ലായ്മ) തന്നിലുള്ള ഒരു പൂർണ്ണതയുടെ, ഒരു ചൈതന്യത്തിൻെറ സിംബലാണ് എന്നദ്ദേഹം എടുത്തുപറകയാണ് ഈ വാക്യത്തിൽ.

നാഗങ്ങൾക്കിടയിൽ അഹിംസാവാദികൾ 'ചേര'ന്മാരായി അറിയപ്പെട്ടു. ഭാരതത്തിൽ വ്യാസൻ ഇവരെ പരാമർശിക്കുന്നു. ദക്ഷിണേന്ത്യയിലെ അഹിംസാവാദികളായ നാഗഗണങ്ങൾ ചേരളത്തിലെ ചേരന്മാരായിരുന്നു. ശങ്കരനും ആ

വംശത്തിലെ സന്തതിയാണ്. എങ്കിലും വെറും ശീലംകൊണ്ടല്ല, തന്നിലെ ചൈതന്യംകൊണ്ടാണ് തന്റെ ആചാരാനുഷ്ഠാനങ്ങൾ എന്ന് അദ്ദേഹം ബോധിപ്പിക്കുന്നു.

താൻ പ്രജാപതിവ്രതത്തിൽ ഏർപ്പെട്ടവനല്ല എന്നതിന്റെ തെളിവും ഈ ശ്ലോകത്തിൽ ശങ്കരൻ തരുന്നു. പ്രജാപതിവ്രതത്തിൽ ധർമാർഥകാമങ്ങളാകുന്ന മൂന്നു പുരുഷാർഥങ്ങൾക്ക് ഉപയുക്തമായ രീതിയിൽ ഉപാഖ്യാനങ്ങളും ഭൂതാർഥവാദവിഷയങ്ങളും ആവശ്യമാണ്. പ്രജാപതിവ്രതം ഗൃഹസ്ഥധർമമാണ. അർത്ഥവും കാമവും നേടാൻ പല ഭൂതവസ്തുക്കളെക്കുറിച്ചും പല വിഷയങ്ങളും പഠിക്കണം. കഥകളുടെ രൂപത്തിൽ പല ഉപദേശങ്ങളും സമ്പാദിക്കണം. സൂര്യനെ ഉദിച്ചുവരുമ്പോഴും അസ്തമിക്കുമ്പോഴും നോക്കരുത് മുതലായ നിയമങ്ങൾ ഗൃഹസ്ഥന് ആവശ്യമായേക്കാം. അതുകൊണ്ട് മോക്ഷം സിദ്ധിക്കയില്ല. അതിനാൽ അത്തരം നിയമങ്ങൾ സന്ന്യാസിക്കാവശ്യവുമില്ല.

ബുദ്ധമതക്കാരായ സന്ന്യാസിമാർ അനേകം നിയമങ്ങളും കല്പനകളും സൃഷ്ടിച്ച് അവയുടെ ആചാരങ്ങളും അനുഷ്ഠാനങ്ങളുമായി കഴിഞ്ഞുകൂടി, യഥാർഥ ആത്മചൈതന്യത്തെ വിസ്മരിക്കുകയും ബുദ്ധൻ പഠിപ്പിച്ച മതത്തിൽനിന്നു വഴുതിവീണു നാശോന്മുഖമാകയും ചെയ്ത കാലത്താണ് ശങ്കരന്റെ അവതാരം. അദ്ദേഹം ബുദ്ധമതത്തെ ഖണ്ഡിക്കയല്ല, സംസ്കരിച്ച് ഉദ്ധരിക്കയാണ് ചെയ്തത് എന്ന് അദ്ദേഹത്തിന്റെ സുചിന്തിതമായ വാക്കുകൾ തെളിയിക്കുന്നു. അതുകൊണ്ടാണല്ലോ അദ്ദേഹം പ്രച്ഛന്നബുദ്ധനായി അറിയപ്പെട്ടതും.

കർത്തവ്യവിധികളൊന്നും കൂടാതെ നിഷ്ക്രിയനായിരിക്കുക എന്നത് ആത്മധർമമാണ്. ശരീരധർമമല്ല, അപ്രകാരം വസ്തുമാത്രജ്ഞാനം ഉച്ചരിക്കുന്നത് അനർത്ഥമാകുമെന്ന വാദത്തെ രജ്ജുസർപ്പന്യായംകൊണ്ടു ശങ്കരൻ ഖണ്ഡിച്ചു കഴിഞ്ഞു. വസ്തുമാത്രകഥനം എങ്ങനെ പ്രയോജനപ്പെടുത്താം എന്നാണ് ആ ഉദാഹരണം നമുക്ക് ചൂണ്ടിക്കാട്ടിത്തരുന്നത്. ഭ്രമം ഒഴിവാക്കലാണ് ആ പ്രയോജനം. ഇവിടെയും ശരീരമാണ് ഞാൻ എന്നു കരുതിയിട്ടുള്ള മിഥ്യാഭ്രമം ഒഴിവാക്കൽ മാത്രമാണ് പ്രയോജനം. 'സപ്തദ്വീപയാണ് വസുമതി' എന്നു വെറുതെ ഉച്ചരിക്കുകയും ആ സപ്തദ്വീപങ്ങളിൽ എവിടെപ്പോയാലും തന്റെ ശരീരം അശുദ്ധമാകുമെന്ന് വിശ്വസിക്കയും ചെയ്തു ശരീരത്തെമാത്രം ശുദ്ധമാക്കി, കർമാദികളിൽ മുഴുകുന്ന സ്വഭാവക്കാരായ ബ്രാഹ്മണർക്ക് അദ്ദേഹം ബുദ്ധമതാനുയായികളുടെ പരദേശഗമനകഥകളുടെ നല്ല അംശങ്ങൾ മന

സ്സിലാക്കിക്കൊടുക്കുന്നു. വസുമതിയുടെ സപ്തദ്വീപങ്ങളിൽ എവിടെയിരുന്നാലും സർവഗതനായ ആത്മാവ് നിത്യശുദ്ധ നിത്യമുക്തനിത്യബുദ്ധസ്വഭാവമാണ് എന്നറിയാത്തവൻ എങ്ങനെ ബ്രഹ്മത്തെ അറിഞ്ഞ ബ്രാഹ്മണനാവും? ശങ്കരൻെറ പരദേശഗമനവും തുടർന്നുള്ള പാതിത്യകല്പനയും അദ്ദേഹം ബുദ്ധ ജൈനമതക്കാരുടെ ചൈത്യപരിപാടിയിലും പര്യൂഷൻപർവത്തിലും അർപ്പിച്ച വിശ്വാസവും ഈ യാഥാർത്ഥ്യങ്ങൾ കണ്ടെത്താൻ ചരിത്രകാരന്മാരെ ഇതുവരെ സഹായിക്കാത്തത് അത്ഭുതകരമായിരിക്കുന്നു. ശങ്കരൻെറ ജീവിതവും വാക്കുകളും വെച്ചു നോക്കുമ്പോൾ ഭാരതീയൻെറ ആധ്യാത്മികതയെ നവാഭിദർശനം ചെയ്ത വിശുദ്ധാത്മാവു മാത്രമാണദ്ദേഹം. ഒന്നിൻേറയും വിരോധിയല്ല. സർവത്തിൻേറയും മിത്രമാണ്. പരദേശഗമനം ചെയ്യൽ മഹാഭാരതത്തിൽ വ്യാസൻേറയും ശുകൻേറയും പാരമ്പര്യമായി നാം കാണുന്നു. വൈഷ്ണവനായ നാരദമുനി നിത്യസഞ്ചാരിയായിരുന്നു. നായനാർമാരും ആഴ്വാർമാരും മഴക്കാലത്തു മാത്രമാണ് ചാതുർമാസ്യം അനുഷ്ഠിച്ചുകൊണ്ട് മഠങ്ങളിൽ ഇരുന്നത്. ഒരു പ്രത്യേകസ്ഥലത്തോടുള്ള മമതയും അവിടെനിന്നു മാറിയാൽ തനിക്കു ജീവിക്കാനാവില്ലെന്നും താൻ പതിതനാവുമെന്ന തോന്നലും ഗൃഹസ്ഥനും സംസാരിയുമായ ശരീരത്തിൻേറതാണ്. നിത്യമുക്തനും സർവഗതനുമായ ആത്മാവിൻേറതല്ല. യാഗാദിക്രിയകൾ ചെയ്ത് അയിത്തവും ശുദ്ധവും നോക്കി ഇരിക്കുന്നതു സംസാരത്തിൻെറ മറെറാരു മുഖം മാത്രമാണ്. ആ സംസാരഭ്രമം നീക്കാനാണ് കർത്തവ്യവിധികളോ അനുപ്രവേശങ്ങളോ കൂടാത്ത വസ്തുമാത്രകഥനത്താൽ ശങ്കരൻ ആത്മസ്വരൂപം വെളിപ്പെടുത്തുന്നത്. ബ്രഹ്മത്തെ അറിഞ്ഞ ബ്രാഹ്മണനിൽ യഥാപൂർവം (പഴയപോലെ) കർമങ്ങൾ നടക്കുന്നുണ്ട്. പക്ഷേ, ഭ്രമം നീങ്ങിയിട്ടായതിനാൽ കർമ്മം അവനെ സംസാരത്തിൽ ബന്ധിക്കുന്നില്ല. എങ്ങനെയെന്നാൽ, 'ഇതു സർപ്പമല്ല, കയറാണ്' എന്നു ഗ്രഹിച്ചവൻെറ അകാരണമായ ഭയവും വിഭ്രാന്തിയും നീങ്ങിയതുപോലെ, 'ഇതു ശരീരമല്ല, ആത്മാവാണ്' എന്നു ഗ്രഹിച്ചവൻെറ ഭയവും വിഭ്രമവും പൂർണ്ണമായി നീങ്ങുന്നു. അയാളുടെ പിൽക്കാലകർമങ്ങൾ ഇതിനെ ചൂണ്ടിക്കാട്ടുന്നവയായിരിക്കയും ചെയ്യും.

സപ്തദ്വീപയായ വസുമതിയെ മുഴുവൻ സഞ്ചാരയോഗ്യമായി കണ്ടവർ മീനവന്മാരാണ്. മുക്കുവസമുദായക്കാരാണ്. കടലോരവാസികളായ ആ കൈവർത്തകന്മാർ ഭാരതത്തിൽ ഏററവും അധികം ഉള്ളത് ദക്ഷിണേന്ത്യയിലാണ്. നാഗ

ന്മാരും കൈവർത്തകരും സന്ന്യാസിമാരുമായ ഒരു പൂർവിക പാരമ്പര്യത്തെയാണ് ശങ്കരൻ ഉയർത്തിപ്പിടിച്ചത്. പരാശര പുത്രനായ വ്യാസൻ ഇത്തരമൊരു സഞ്ചാരിയായിരുന്നു. ഇന്ത്യ യിലെ ആദ്യത്തെ ജിനനോ ബുദ്ധനോ ആയി കരുതപ്പെടാ വുന്ന വിശ്വാമിത്രൻ ഒരു സഞ്ചാരിയായിരുന്നു എന്നു പുരാണേ തിഹാസങ്ങളിൽനിന്നു കാണാം. അടുത്ത വരികളിൽ 'നാവ ഗതബ്രഹ്മാത്മഭാവസ്യ' എന്നു പറയുമ്പോൾ നാവകളിലുള്ള ഈ സഞ്ചാരത്തെയും, പുതുതായി ലഭിച്ച ബ്രഹ്മാത്മഭാവത്തെയും അർത്ഥമാക്കുന്നുണ്ട്. ബ്രഹ്മാത്മഭാവം നേടി, സർവഗതമായ ആത്മാവായി വിളങ്ങുന്ന ഒരാളുടെ മുമ്പിൽ പഴയപടി സംസാര ലോകം കാണപ്പെടുന്നുണ്ടെങ്കിലും അതു പഴയപടി അയാളെ ഭ്രമിപ്പിക്കുന്നില്ല. അതിനാൽ 'യഥാപൂർവം' എന്നു പറയുന്ന തിൽ വേദപ്രമാണജനിതമായ ബ്രഹ്മാത്മഭാവത്തിനു വിരോധ മുണ്ട്. ശരീരമാണ് ആത്മാവെന്നു ഭ്രമിച്ചവനു ദുഃഖം, ഭയം എന്നിവയുണ്ടായിരുന്നു. ആത്മസാക്ഷാത്കാരം ലഭിച്ചപ്പോൾ അവ ഇല്ലാതായി. ഞാൻ ധനികനാണ് എന്നു സ്വന്തം ധന ത്തിൽ അഭിമാനിക്കുന്ന ഗൃഹസ്ഥന്മാർ ധനം മോഷ്ടിക്കപ്പെ ട്ടാൽ ദുഃഖിതരാവുന്നു. പ്രവ്രജ്യായോഗം ഏർപ്പെട്ട ബ്രഹ്മജ്ഞാ നിക്ക് ധനാഭിമാനമില്ല. അതിനാൽ ധനം അപഹരിക്കപ്പെ ട്ടാൽ അവന്ന് കുലുക്കമുണ്ടാവില്ല. കുണ്ഡലം ധരിച്ചു നടക്കു ന്നവന് എനിക്ക് ഈ കുണ്ഡലമുണ്ട് എന്ന അഭിമാനത്താൽ മനഃസുഖം തോന്നുന്നുണ്ട്. ബ്രഹ്മജ്ഞാനി കുണ്ഡലം കാതി ലുണ്ടെങ്കിലും അതിൽ അഭിമാനമില്ലായ്കയാൽ അങ്ങനെ യൊന്നു ധരിച്ചു എന്നു കരുതി മനഃസുഖം തോന്നൽ അയാൾ ക്കുണ്ടാവുക വയ്യ. അതാണ് അശരീരിയായവനെ പ്രിയാ പ്രിയങ്ങൾ സ്പർശിക്കപോലുമില്ല എന്നു ശ്രുതിയിൽ പറ യുന്നതിന്ന് അർത്ഥം. ചിലർ കരുതുന്നതു ശരീരം പതി ച്ചാൽ (ബോധരഹിതമായോ, മൃത്യുവശഗമായോ) മാത്രമേ ശരീരബോധം ഇല്ലാതെ അശരീരിയാവൂ എന്നാണ്. ഇതു മിഥ്യാജ്ഞാനമാണ്. കാരണം, ആത്മാവ് ശരീരമുള്ളവനാ ണെന്നും, ശരീരത്തിലിരിക്കുന്നു എന്നും, ശരീരം പോയാലേ മുക്തനാവൂ എന്നും കരുതുന്നതുതന്നെ ആത്മാവിനെ ശരീരത്തിൽ ആരോപിക്കുന്ന മിഥ്യാജ്ഞാനമാണ്. ജ്ഞാനാവസ്ഥയിൽ ആത്മാവ് നിത്യവും അശരീരവും അകർമ്മവുമായി, ശരീ രഭിന്നമായി സത്ചിദ് ആനന്ദമയമായി വിളങ്ങുന്നതു ദർശിക്കുന്നു. മിഥ്യാജ്ഞാനവേളയിൽമാത്രമേ ശരീരബോധ മുള്ളൂ. യഥാർത്ഥവിജ്ഞാനാവസ്ഥയായ സമാധിയിൽ (നിർവാണത്തിൽ) ശരീരബോധമില്ല. വാസ്തവത്തിൽ

ആത്മാവിന് കർമമില്ല. ധർമാധർമങ്ങളില്ല. ശരീരസംബന്ധമേ അല്ല അത് എന്ന് 'ജന്മാദ്യസ്യ യത:' എന്ന സൂത്രത്തിൽ നാം കണ്ടുകഴിഞ്ഞു. ശരീരം ആത്മാവിനേയും ആത്മാവ് ശരീരത്തേയും ആശ്രയിച്ച കഴിയുന്നതാണെങ്കിൽ രണ്ടും അനിത്യമാവണം, രണ്ടും നശിക്കുന്നതാവണം. ആത്മാവിനും ശരീരത്തിനും പരസ്പരാശ്രയത്വമുണ്ടെന്നും അത് അനാദികാലം മുതൽക്കുള്ളതാണെന്നും പ്രസംഗിക്കുന്നത് ഒരന്ധപരമ്പരയെ സൃഷ്ടിക്കലാണ്. ക്രിയകളില്ലാത്ത ആത്മാവിന് കർത്തൃത്വമില്ല, ഭോക്തൃത്വവുമില്ല.

രാജാവിൻെറ സന്നിധാനമാത്രയിൽ, രാജപ്രഭൃതികളുടെ സന്നിധാനവും നാം ദർശിക്കുന്നു. അതുപോലെയാണ് ആത്മാവിൻെറ സന്നിധാനത്തിൽ ശരീരത്തെയും ദർശിക്കുന്നതെങ്കിൽ അതു ശരിയാവില്ല. രാജാവിനെ ധനം, സ്ഥാനമാനങ്ങൾ എന്നിവയ്ക്കുവേണ്ടി ഭൃത്യജനങ്ങൾ ആശ്രയിക്കുന്നു. യുദ്ധവേളകളിൽ രാജാവ് അവരെ ആശ്രയിക്കുന്നു; രാജഭോഗത്തിനും രാജാവ് പ്രജകളെ ആശ്രയിക്കുന്നുണ്ട്. ആത്മാവ് സ്വയം ചൈതന്യരൂപമാണ്. ഒന്നിനും ഒന്നിനേയും ആശ്രയിക്കേണ്ടതില്ല. ധനധാന്യത്തിനും, ശരീരത്തെ നിലനിർത്താനുള്ള മററുപാധികൾക്കുമായിട്ട് ചെയ്യുന്ന കർമങ്ങൾ—അവ യാഗാദി അനുഷ്ഠാനങ്ങളുമാണ്—സ്വർഗ്ഗകാമികളായ മനുഷ്യർക്കുള്ളതാണ്, ബ്രഹ്മജ്ഞാനിക്കുള്ളതല്ല. അവയെ ആശ്രയിച്ചാണ് ആത്മപോഷണം നടക്കുന്നതെന്ന വാദമേ ശരിയല്ല. യാഗാദികർമ്മങ്ങൾ ധനധാന്യസമ്പത്തി നേടിത്തരുന്ന എന്നതിനാൽത്തന്നെ അത് ശരീരജന്യമായ മിഥ്യാഭിമാനഹേതുവാണെന്ന് പ്രത്യക്ഷമാണ്. അതിൻെറ യജമാനത്വം ആത്മാവിനാണെന്ന് വ്യാഖ്യാനിക്കപ്പെടുന്നു എന്നുമാത്രം. (യാഗത്തിൽ യജമാനൻ ആത്മാവിനെ പ്രതിനിധീകരിക്കുന്ന സിംബൽ മാത്രമാണ്.)

ദേഹത്തിൽനിന്നു വ്യതിരിക്തമായ ആത്മാവിനെ ദേഹമെന്നുകരുതി 'ഞാൻ' എന്നു അഭിമാനിക്കുന്നത് മിഥ്യാജ്ഞാനമല്ല, ഗൗണജ്ഞാനമാണ് എന്ന് ഭാട്ടമതക്കാർ കരുതുന്നുണ്ട്. ഇതിനെ പരാമർശിക്കുന്നു.

പ്രസിദ്ധമായ വസ്തുഭേദങ്ങൾ രണ്ടെണ്ണമാണ്. ഒന്ന് മുഖ്യത്വം. രണ്ട് ഗൗണത്വം. സിംഹശബ്ദംകൊണ്ട് കേസരം മുതലായ ആകൃതിവിശേഷങ്ങളും അന്വയങ്ങളും വ്യതിരേകങ്ങളും വെച്ച് വസ്തുഭേദം നിർണ്ണയിച്ച് യഥാർഥസിംഹത്തെ മററു ജീവികളിൽനിന്നു ഭേദം കണ്ടെത്തി ക്ലാസിഫൈചെയ്യുന്ന രീതിയാണ് മുഖ്യത്വം. (Morphological classification എന്ന്

ആധുനികഭാഷയിൽ പറയാം—പത്തോളജിസ്റ്റ് തന്റെ differential diagnhosisന് ആധാരമായെടുക്കുന്നത്. സാധാരണ രീതിയിൽ ഇതിനെയാണ്.) പ്രായം, ക്രൗര്യം, ശൗര്യം എന്നിവയാൽ സിംഹഗുണസമ്പന്നനെന്ന് സിദ്ധിക്കുന്ന ഒരു വ്യക്തിയേയോ രാജാവിനേയോ സിംഹശബ്ദപ്രത്യയംചേർത്ത് (ഗുണം കാട്ടാൻ) വിളിക്കുന്നതാണ് ഗൗണവസ്തുഭേദം. മുഖ്യമായ സിംഹത്തിനേയും അതിൽനിന്ന് അന്യമെങ്കിലും അതിന്റെ ഗുണത്തോടുകൂടിയ 'നൃസിംഹ'ത്തേയും നന്നായി മനസ്സിലാക്കി അവയുടെ സാധർമ്യവൈധർമ്യജ്ഞാനത്തോടെ വിളിക്കുന്നതിനെ മാത്രമേ ഗൗണവ്യവഹാരമെന്നു പറയാനാവൂ. അല്ലാതെ വെറുതെ വിഭ്രാന്തിയോടെ വിളിക്കുന്നതിനെ ഗൗണമെന്നല്ല മിഥ്യ എന്നാണ് പറയേണ്ടത്. സന്ധ്യയ്ക്ക് പകുതിവെളിച്ചത്തിൽ ഒരാറം തൂണുകണ്ട് ഒരാളാണെന്നു ധരിക്കുന്നു. അല്ലെങ്കിൽ ചിപ്പികണ്ട് വെള്ളിയാണെന്നു കരുതുന്നു. ഇത്തരം വിഭ്രമജനകങ്ങളായ അഭിപ്രായങ്ങൾ ഗൗണമെന്നു തോന്നിയാലും ഗൗണമല്ല മിഥ്യാജ്ഞാനമാണ്. അതുപോലെയാണ് ദേഹത്തെ ആത്മാവായി അധ്യാസം ചെയ്യുന്നവരുടെ രീതി. അനാത്മാവിനെ ആത്മാവെന്നുകരുതി 'ഞാൻ' എന്നു പ്രത്യയം ഉപയോഗിക്കുന്നത് ഗൗണമല്ല. ആത്മാനാത്മവിവേകം സിദ്ധിച്ച പണ്ഡിതന്മാർ പോലും സാധാരണക്കാരായ ആട്ടിടയന്മാരെപ്പോലെ ഈ ശബ്ദപ്രത്യയം ഉപയോഗിക്കുന്നതുകാണുന്നു. ദേഹത്തിൽനിന്നു വ്യതിരിക്തമായി ആത്മാവുണ്ട് എന്നു വാദിക്കുകയും അതേ സമയം ദേഹത്തെ 'ഞാൻ' എന്നു അഭിമാനിക്കുകയും ചെയ്യൽ മിഥ്യാജ്ഞാനലക്ഷണമാണ്. ദേഹാഭിമാനം മിഥ്യാപ്രത്യയം നിമിത്തമാണ്. അതിനാൽ ഈ ജീവിതത്തിൽത്തന്നെ വിദ്ഷന്മാക്ക് (ശാസ്ത്രരീതിയിൽ വിദ്യനേടിയവർക്ക്) അശരീരത്വം നേടാൻ സാധിക്കും. ദേഹാഭിമാനം ഇല്ലാതായാൽ ആത്മാവായി; അശരീരിയായി; വിദേഹനായി. ബ്രഹ്മവിഷയത്തിൽ ശ്രുതി ഇങ്ങനെ പറയുന്നു: 'വല്മീകത്തിന്മേൽ അനങ്ങാതെ, മൃതമായും അതിൽ വിലയംപ്രാപിക്കാതെയും കിടക്കുന്ന പാമ്പിൻപടംപോലെ ഈ ശരീരം ചേതനയററു ശയിക്കുന്നു. അപ്പോൾ, അശരീരനും അമൃതനും പ്രാണനുമായ തേജസ്സാണ് ഈ ശരീരമല്ല ബ്രഹ്മം!' (ബൃഹദാരണ്യകം) 'കണ്ണുണ്ടെങ്കിലും അന്ധനായി, കാതുണ്ടെങ്കിലും ബധിരനായി വാക്കുണ്ടെങ്കിലും മൂകനായി മനസ്സുണ്ടെങ്കിലും അമാനസനായി പ്രാണനുണ്ടെങ്കിലും ഇല്ലാത്തവനായി' എന്ന് സ്മൃതിയും പരാമർശിക്കുന്നു. ഗീതയിലെ സ്ഥിതപ്രജ്ഞന്റെ ലക്ഷണത്തിൽ ബ്രഹ്മജ്ഞാനിയായ സ്ഥിതപ്രജ്ഞന് ഇന്ദ്രിയജന്യമായ ഒരു

വൃത്തിയോടും സംബന്ധമില്ല എന്നു വ്യക്തമാക്കുന്നു. ഇതൊക്കെ, ബ്രഹ്മാത്മഭാവം നേടിയവന് യഥാപൂർവ്വം സംസാരിത്വമുണ്ടാവും എന്ന് ആദ്യം പറഞ്ഞതിനെ ഖണ്ഡിക്കുന്നു. ബ്രഹ്മാത്മഭാവം നേടി എന്ന് അഭിമാനിച്ച് (ഞാൻ ബ്രാഹ്മണനാണ് എന്ന് കരുതുക) ഇരിക്കുകയും, സംസാരത്തിൽ മുഴുകുകയും ചെയ്യുന്നവൻ ബ്രഹ്മാത്മഭാവം നേടിയിട്ടില്ല എന്നു തന്നെ മനസ്സിലാക്കണം. ലൗകികമായ കർമങ്ങളിലും വൈദികമായ യാഗാദികളിലും നിരന്തരം ബന്ധനസ്ഥരായി ബ്രഹ്മാത്മഭാവം പ്രാപിക്കാതെ ജീവിക്കുന്നവരാരുംതന്നെ ബ്രാഹ്മണരല്ലെന്ന് നിർവ്വിശങ്കം സ്ഥാപിക്കുകയാണ് ശങ്കരാചാര്യർ ചെയ്തത്. അദ്ദേഹം 'ബുദ്ധമതത്തെ തോല്പിച്ച് ബ്രാഹ്മണമതം' സ്ഥാപിച്ചു എന്ന് ആധുനികചരിത്രകാരന്മാർ തെററിദ്ധരിക്കുന്നു. അദ്ദേഹത്തിൻെറ ജീവിതകാലത്ത് ബ്രാഹ്മണസമൂഹം, പതിതനായും, പ്രച്ഛന്നബുദ്ധനായും മുദ്രയടിച്ച് അദ്ദേഹത്തെ ബുദ്ധമതാനുയായിയായി കരുതുന്നതും നാം കാണുന്നു. അന്നും ഇന്നും ശങ്കരനെ ശരിക്കറിയാൻ സാധാരണക്കാരന്ന് സാധിച്ചിട്ടില്ല. ബ്രഹ്മത്തെ ശരിക്കറിയാൻ അല്ലെങ്കിൽ ആർക്കു കഴിയും!!

ബ്രഹ്മസംജ്ഞ കേട്ടശേഷം അതിനെക്കുറിച്ച് മനനവും നിദിധ്യാസനവും ചെയ്യണമെന്നു പറകയാൽ ബ്രഹ്മം അവസാനിക്കുന്നത് സ്വരൂപമുള്ള ഒരു സഗുണചൈതന്യമായിട്ടാണ് എന്നൊരു വാദമുണ്ട്. അതും ശരിയല്ല. മനനനിദിധ്യാസനങ്ങൾ വിധിച്ചിരിക്കുന്നത് രൂപദർശനത്തിനല്ല, ബ്രഹ്മാനുഭൂതി സാക്ഷാത്കരിക്കാനാണ്. ബ്രഹ്മാനുഭൂതി പ്രാപിച്ചശേഷം അതിനെ ഏതെങ്കിലും വിധിശേഷത്തിനോ അനുഷ്ഠാനത്തിനോ ഉപയോഗിക്കുന്നില്ല. ശ്രവണം, മനനം, നിദിധ്യാസനം ഇവ മൂന്നും ബ്രഹ്മാനുഭൂതിക്കുവേണ്ടിയാണ്. ബ്രഹ്മത്തിൻെറ ശാസ്ത്രപ്രമാണകത്വം അനുഷ്ഠാനങ്ങളിലല്ല, അതിൻെറ സർവ്വതന്ത്രസ്വതന്ത്രമായ അനുഭൂതിയുടെ ഏകാത്മകതയിലാണ്. വേദാന്തവാക്യസമന്വയം ഈ അനുഭൂതിയിലേക്കു നയിക്കുന്ന ശാസ്ത്രരീതി മാത്രമാണ്. അതുകൊണ്ടാണ് ശാസ്ത്രാരംഭത്തിൽ 'അഥാതോ ബ്രഹ്മജിജ്ഞാസാ'എന്ന് ശാസ്ത്രതാൽപര്യത്തെ പരാമർശിച്ചത്. ബ്രഹ്മം മററു ശാസ്ത്രവിഷയങ്ങളെപ്പോലെ ക്രിയാത്മകമായിരുന്നുവെങ്കിൽ 'അഥാതോ ധർമ്മജിജ്ഞാസാ' എന്നു പൂർവ്വമീമാംസയിൽ ജൈമിനി പറഞ്ഞതുതന്നെ ആവർത്തിച്ചാൽ മതിയായിരുന്നു—ഇനി നിങ്ങൾ ധർമ്മജിജ്ഞാസയായിത്തന്നെ ബ്രഹ്മജിജ്ഞാസയേയും കരുതുന്നവരാണെങ്കിൽത്തന്നെ, 'അഥാതഃ

പരിശിഷ്ടധർമ്മജിജ്ഞാസാ' എന്നാരംഭിക്കേണ്ടിവരും. (ധർമ്മത്തെക്കുറിച്ചു പറഞ്ഞുകഴിഞ്ഞ്—ബാക്കി പറയാനുള്ള ധർമ്മമെന്ന ബ്രഹ്മജിജ്ഞാസയെ ലൗകികധർമ്മാനുഷ്ഠാനത്തിൽനിന്ന വ്യതിരിക്തമായിത്തന്നെ പറയേണ്ടിവരും) ലൗകികധർമ്മാനുഷ്ഠാനം നേടാനുള്ള ശാസ്ത്രരീതിയെക്കുറിച്ചു പറയുന്ന ജൈമിനി 'അഥാതഃ ക്രതുപർഥപുരുഷാർഥയോർജിജ്ഞാസാ' എന്നു പറഞ്ഞിരിക്കുന്നു. ക്രതു (യാഗം, ഋതു), പുരുഷാർഥങ്ങരം ഇവയെക്കുറിച്ചുള്ള ജിജ്ഞാസ. ബ്രഹ്മാത്മൈക്യാനുഭൂതിയെക്കുറിച്ച് ഒന്നും തന്നെ ജൈമിനി പറഞ്ഞിട്ടില്ല. അതിനാൽ ഞങ്ങളുടെ (വേദാന്തികളുടെ) ശാസ്ത്രാരംഭം 'അഥാതോ ബ്രഹ്മജിജ്ഞാസാ' എന്നാണ്. 'അഹം ബ്രഹ്മാസ്മി' എന്ന അനുഭൂതിയിൽ അവസാനം എത്തിക്കാനാണ് സർവ്വവിധികളും പ്രമാണങ്ങളും. കൂട്ടിച്ചേർക്കാനോ കുറയ്ക്കാനോ ഒന്നുമില്ലാത്ത, അദ്വൈതമായ ആത്മാനുഭൂതി നേടിയാൽ പിന്നെ നേടാനായി ഒരു വിഷയവുമില്ല; നേടുന്നവനായി ഒരു പ്രമാതാവും ഇല്ല; അതിനായിട്ട് ഒരു പ്രമാണവും ഇല്ല. വിഷയവും പ്രമാതാവും ഇല്ലാതായാൽ പ്രമാണവും ഇല്ലാതാവുന്നു. ബ്രഹ്മത്തിൽ അറിയുന്നവനും അറിയപ്പെടുന്നവനും അറിവും ഒന്നാണ്. അവ തമ്മിൽ ഭേദമില്ല. ഗൗണവും മിഥ്യയുമായ ജ്ഞാനം ഇല്ലാതാവുമ്പോരം ദേഹം, പുത്രൻ, കളത്രം മുതലായ ഭാവങ്ങരം നശിക്കും. ഞാൻ ഇന്ന ആളുടെ പുത്രനാണ്, പുത്രിയാണ്, കളത്രമാണ്, ഞാൻ സുവർണ്ണ എന്ന പേരിലറിയപ്പെടുന്ന ശരീരമാണ് മുതലായ മിഥ്യാബോധം അകലും. 'ഞാൻ സത്തായ ബ്രഹ്മമാണ്' എന്ന കാര്യരൂപമായ ബോധംപോലും അകലും. സ്വയം കാരണരൂപമായ ബ്രഹ്മത്തിൽ വിലയം പ്രാപിക്കുന്നവന് 'ഞാൻ' എന്ന വാക്ക്തന്നെ ഓർമ്മയില്ലാതാവും. പ്രപഞ്ചം മുഴുവൻ നിറഞ്ഞുനിൽക്കുന്ന ഒരു ഞാനിനു് ഒരു കൊച്ചു ശരീരത്തിലെ ഞാനിനെക്കുറിച്ച് അഹന്ത ഉണ്ടാവുന്നതെങ്ങനെ?

അന്വേഷിച്ചറിയേണ്ടുന്ന ആത്മാവിൻെറ വിജ്ഞാനം അനുഭൂതിയായി ഉള്ളിൽ നിറയുന്നതിന്നു മുമ്പ് മാത്രമാണ് വ്യക്തികരംക്ക് പ്രമാതൃത്വമുള്ളത്. ആ അനുഭവത്തിനുശേഷം സർവ്വദോഷവും സർവ്വപാപവും ഉപേക്ഷിച്ച് നിത്യശുദ്ധനായിത്തീരുന്ന പ്രമാതാവുതന്നെയാണ് അന്വേഷിച്ചറിയപ്പെട്ട ബ്രഹ്മവും, അന്വേഷണവും, ബ്രഹ്മവിജ്ഞാനവും എല്ലാം!!

---

1 Understanding—അഭിപ്രായവും (മതം) ജ്ഞാനവും തമ്മിൽ ഉള്ള സാദൃശ്യവും അന്തരവും ചൂണ്ടിക്കാണിക്കവെ 'Understanding'നു

സോക്രട്ടീസ് നൽകിയ സ്ഥാനം. (Republic page 309. Great dialogues of Plato)

മതം, (അഭിപ്രായം)		ജ്ഞാനം	
സൂര്യൻ (The sun)		നന്മ (The good)	
ഛായ, നിഴൽ പ്രതിബിംബം എന്നിവ	വസ്തുക്കൾ— മരം, മൃഗം, ete	ചിന്തയിലെ ബിംബങ്ങൾ, ചതുരം ക്യൂബ് മുതലായ ആശയങ്ങൾ	സൗന്ദര്യം, ധർമ്മം, നന്മ മുതലായ ആശയങ്ങൾ
ഇന്ദ്രിയഗ്രാഹ്യവും മാറുന്നതുമായ പ്രപഞ്ചത്തിൽ			
ഊഹങ്ങൾ (അനുമാനം) Conjecture	വിശ്വാസം Belief	Mathematical thought ഗണിതപരമായ ചിന്ത ഗ്രഹണശക്തി (Understanding	Dialectic thought വൈരുധ്യാത്മക ചിന്ത തർക്കബുദ്ധിയെ പ്രയോഗിക്കൽ (Exercise of Reason)

വാക്യവൃത്തി

1. സർഗ്ഗസ്ഥിതിപ്രലയഹേതുകവും അചിന്ത്യശക്തിയും വിശ്വേശ്വരവും അനന്തമൂർത്തിയും നിർമുക്തബന്ധനവും, അപാരസുഖാംബുരാശിയുമായ, വിമലബോധധനമായ, ശ്രീവല്ലഭന്റെ വിശ്വരൂപത്തെ ഞാൻ നമിക്കുന്നു.

ആചാര്യൻ നമിക്കുന്നത് ഇവിടെ ബ്രഹ്മത്തെത്തന്നെയാണ്. സാധാരണക്കാരൻ ഉദ്ദേശിക്കുന്ന ഭൗതികമായ ഐശ്വര്യദേവതയല്ല ഇവിടെ ശ്രീ. 'വിമലബോധ'മാകുന്ന ധനമാണ്. അതിന്റെ വിശ്വരൂപത്തെക്കുറിച്ച് ചിന്തിക്കാൻപോലും ആവില്ല. സൃഷ്ടി, സ്ഥിതി, പ്രളയമെന്ന മൂന്ന വസ്ഥകൾക്കും ത്രികാലങ്ങൾക്കും ഹേതുവാണ്, അനന്തം മൂർത്തികളിൽ അനന്തം കാലങ്ങളിൽ അവതരിച്ചുകൊണ്ടേ ഇരിക്കുന്ന ആ നിർമ്മുക്ത ബന്ധനൻ. അവനെ അറിയുന്നവൻ ശാശ്വതമായ സുഖം അറിയുന്നു. ആ സുഖത്തെ അനന്തവും അപാരവും ആയ സുഖാംബുരാശി (സുഖസമുദ്രം) ആയി ശങ്കരൻ കാണുന്നു.

2. ആരുടെ പ്രസാദത്താലാണോ 'വിഷ്ണുവായ എന്നാൽ സർവ്വവും പരികല്പിക്കപ്പെട്ടു' എന്നിപ്രകാരം വിചാരിച്ച് ഉറപ്പിച്ച് സദാ ആത്മരൂപം ദർശിക്കാൻ എനിക്കു കഴിഞ്ഞത്, ആ അംഘ്രിപത്മങ്ങളിൽ ഞാൻ നിത്യവും പ്രണമിക്കുന്നു.

3. താപത്രയങ്ങളാകുന്ന അർക്കന്മാരാൽ സന്തപ്തമായി, ഭഗ്നമാനസനായി, ശമാദിസാധനായുക്തനായി, സദ്ഗുരുവിനെ തേടുന്നു.

4. 'ഭവബന്ധനത്തിൽനിന്നു് അനായാസേന എന്നെ മുക്തനാക്കിയാലും' എന്നു കേഴുന്നവനെ ഭഗവാൻ തന്റെ കേവല കൃപകൊണ്ടു് സംക്ഷിപ്തമായ മുക്തിമാർഗ്ഗം ഗ്രഹിപ്പിക്കുന്നു.

5. <u>ഗുരുപറയുന്നു:</u>

'നിന്റെ വചനം അർത്ഥവത്താണ്. പറയാനുള്ളത് നീ വ്യക്തമായി പ്രതിപാദിച്ചു. ഞാൻ അതിന് സ്പഷ്ടമായ ഉത്തരം തരാം. സാവധാനമനസ്സോടെ (അവധാനപൂർവ്വം—ശാന്തചിത്തനായി, ഏകാഗ്രതയോടെ) കേൾക്കുക.

6. തത്ത്വമസി മുതലായ വാക്യങ്ങളാൽ പറയപ്പെട്ടതും ജീവാത്മപരമാത്മാക്കളുടെ താദാത്മ്യവിഷയവുമായ, മുക്തിസാധനമായ ജ്ഞാനം ഇതാണ്.

7. ശിഷ്യൻ പറയുന്നു:

ജീവൻ എന്നാലെന്ത്? പരമാത്മാവെന്നാലെന്ത്? താദാത്മ്യമെന്നാലെന്ത് എന്നു പറയുക? തത്ത്വമസി മുതലായ വാക്യങ്ങൾ ഏവ? അവയെയെല്ലാം പ്രതിപാദിച്ചാലും.

8. ഗുരുപറയുന്നു:

'പറയാം. എന്നോട് 'ഞാൻ ആരാണ്'' എന്നുവന്നു ചോദിക്കുന്ന ജീവനല്ലാതെ മററാരാണ് ബ്രഹ്മം? നീതന്നെയാണ് ബ്രഹ്മം.'

9. ശിഷ്യൻ പറയുന്നു:

താങ്കൾ പറഞ്ഞ പദാർഥങ്ങളെപ്പോലും (പദങ്ങളുടെ അർഥം എന്നും, വസ്തു എന്നും) എനിക്കു സ്ഫുടമായി മനസ്സിലായില്ല. ഹേ ഭഗവൻ, അപ്പോൾ പിന്നെ 'ഞാനാണ് ബ്രഹ്മം' എന്ന വാക്യാർഥം എനിക്കെങ്ങനെ മനസ്സിലാകും?

10. ഗുരു പറയുന്നു:

ഭവാൻ പറഞ്ഞതു സത്യമാണ്. പദാർഥബോധമാണ് വാക്യാർഥങ്ങൾ ഗ്രഹിക്കുന്നതിന്ന് ഹേതു. അതില്ലെങ്കിൽ വിജ്ഞാനം ലഭിക്കുകയില്ല.

(വ്യാകരണപരമായി, പദങ്ങളുടെ അർത്ഥം അറിഞ്ഞാലേ വാക്യത്തിൻെറ അർത്ഥം ഗ്രഹിക്കാനാവൂ. വേദാന്തവാക്യസാരം ഗ്രഹിക്കാൻ ബ്രഹ്മവസ്തുബോധം വേണം. ഏതു ശാസ്ത്രശാഖയിലും വസ്തുബോധമില്ലെങ്കിൽ വിജ്ഞാനം സാധ്യമല്ല.)

11. അന്തഃകരണത്തിൻെറ സർവ്വവൃത്തികൾക്കും സാക്ഷിയായി ചൈതന്യവിഗ്രഹമായി, ആനന്ദരൂപമായി, സത്യമായി ഇരിക്കുന്ന ആത്മാവിനെ നീ അറിയുന്നില്ലേ?

12. സത്യാനന്ദസ്വരൂപവും ബുദ്ധിയുടെ സാക്ഷിയും ബോധവിഗ്രഹവും ആയ അത് നിത്യം ചിന്തിക്കപ്പെടേണ്ടതാണ്; ചിന്തയാൽ നിത്യം വ്യക്തമാക്കപ്പെട്ടുകൊണ്ട്ബുദ്ധിമാന്മാരുടെ ഉള്ളിൽ അത് ഇരിക്കുന്നു.

13. അത് ഇക്കാണുന്ന രൂപാദികളല്ല. രൂപങ്ങൾ പിണ്ഡങ്ങൾ മാത്രമാണ്, ഘടത്തെപ്പോലെ. ആകാശം മുതലായ മഹാഭൂതങ്ങളുടെ വികാരങ്ങൾ കുടത്തിലെന്നപോലെ ദേഹത്തിലും കൂട്ടിച്ചേർക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു.

14. ഹേതുബലപ്രാമാണ്യത്തോടെ ഈ പിണ്ഡം ആത്മാവല്ല, അനാത്മാവാണെന്നറിഞ്ഞാൽ, സാക്ഷാത് ആത്മാവിനെ കരതലാമലകം പോലെ പ്രതിപാദിക്കാം.

15. കുടത്തെ കാണുന്നവൻ കുടത്തിൽനിന്നു ഭിന്നനാണ്; അവൻ ഒരിക്കലും കുടമാവുക വയ്യാ. അതുപോലെ ദേഹദ്രഷ്ടാവായ നിന്റെ ദേഹി ഒരിക്കലും ദേഹമാവുക വയ്യാ.

16. അതുപോലെ ഇന്ദ്രിയാദികളെ ദശിക്കുന്ന നീ ഇന്ദ്രിയങ്ങളാവുക വയ്യാ. മനസ്സോ ബുദ്ധിയോ പ്രാണനോ അല്ല ഞാൻ എന്നു ധരിച്ചാലും.

17. ഞാൻ ഒരു സംഘാതമല്ല. ദ്രഷ്ടാവായ ഞാൻ ഒരിക്കലും ദൃശ്യമല്ല. ഇത് ധരിച്ചുകൊള്ളുക.

18. ആരുടെ സന്നിധിമാത്രകൊണ്ട് ദേഹം, ഇന്ദ്രിയങ്ങൾ മുതലായവയുടെ ഭാവങ്ങൾ ഉണരുന്നുവോ, അവനാണ് ഞാൻ എന്നു ധരിക്കുക.

19. ഞാൻ വികാരരഹിതനാണ്. ഇരുമ്പിനെ കാന്തം പോലെ ബുദ്ധിയെ ചലിപ്പിക്കുന്ന ആന്തരചൈതന്യമാണ്, —എന്നറിയുക.

20. ആരുടെ സാന്നിധ്യത്താൽ ജഡസ്വഭാവമുള്ള ദേഹേന്ദ്രിയങ്ങളും മനഃപ്രാണങ്ങളും ചൈതന്യവത്തായി ചലിക്കുന്നുവോ ആ ആത്മാവാണ് ഞാനെന്നറിയുക.

21. 'എന്റെ മനസ്സ് ഇപ്പോൾ മറെറാരിടത്തായിരുന്നു. ഇപ്പോൾ സ്ഥിരീകൃതമായി' എന്നും മററും പറയുമാറ് ധീയെ പ്രവത്തിപ്പിക്കുന്ന ആത്മാവ് ഞാനാണെന്ന് അവധാരണം ചെയ്യുക.

22. സ്വപ്നം, ജാഗ്രത്, സുഷുപ്തി എന്നീ അവസ്ഥകളിലെല്ലാം ഒരുപോലെ പ്രകാശം ചൊരിഞ്ഞ് സാക്ഷിയായി വത്തിക്കുന്നതും അവിക്രിയവും ഭാവാഭാവങ്ങളേയും ബുദ്ധിയേയും പ്രകാശിപ്പിക്കുന്നതും ഞാനാണെന്നറിയുക.

23. ഘടത്തെ അവഭാസിപ്പിക്കുന്ന ദീപം ഘടത്തിൽ നിന്ന് അന്യമാണ്. അതുപോലെ ദേഹാവഭാസകമായ ദേഹി ബോധവിഗ്രഹമാണ്; അത് ദേഹമല്ല.

24. പുത്രൻ, വിത്തം മുതലായ ഭാവങ്ങൾ ഏതൊന്നിനു ശേഷംമാത്രം പ്രിയമായിരിക്കുന്നുവോ, സവ്വപ്രിയതമനും, ദ്രഷ്ടാവുമായ അവനാണ് ഞാനെന്ന് അവധാരണം ചെയ്യുക.

25. 'ഞാൻ എപ്പോഴും ഉണ്ടാകട്ടെ. ഒരിക്കലും ഞാൻ നശിക്കാതിരിക്കട്ടെ' എന്നെല്ലാം ഏതൊരു ദ്രഷ്ടാവ് തന്നിലുള്ള പ്രേമംനിമിത്തം കരുതുന്നുവോ ആ ദ്രഷ്ടാവാണ് ഞാനെന്നറിയുക.

26. സാക്ഷിലക്ഷണമുള്ള ബോധം 'ത്വം' എന്നറിയപ്പെടുന്ന പദാൎത്ഥമാണ് എന്നു പറയപ്പെടുന്നു. സാക്ഷിത്വവും ബോധ്യത്വവും അവികാരിത്വവും ആത്മലക്ഷണമാണ്.

(സൎവ്വത്തിനും സാക്ഷിയായിനില്ക്കുന്ന ബോധത്തിന്റെ ലക്ഷണമാണ് സൎവ്വപദാൎത്ഥങ്ങളെക്കുറിച്ചും ബോധ്യംവരൽ— ആ വസ്തുക്കളിൽ അവികാരിത്വവും അതിന്റെ ലക്ഷണമാണ്.)

27. ദേഹം, ഇന്ദ്രിയം, മനസ്സ്, പ്രാണൻ എന്നിവയിലുള്ള അഹംകൃതി ആത്മാവിന്റെ ലക്ഷണമല്ല. പദാൎത്ഥങ്ങളുടെ ഷഡ്ഭാവങ്ങളേയും വികാരങ്ങളേയും 'ത്വം' എന്ന പദാഭിധ കൊണ്ട് പ്രോജ്ജ്വലിപ്പിക്കുന്നതും ആത്മാവാണ്.

28. 'ത്വം' എന്നതിന്റെ അൎത്ഥം ഇപ്രകാരം നിശ്ചയിച്ച്, അതിന്റെ അൎത്ഥത്തെക്കുറിച്ച് ചിന്തനം ചെയ്യുക. രണ്ടുവിധത്തിലാണ് ചിന്തനം ചെയ്യേണ്ടത്. (1) വ്യാവൃത്തിരൂപത്തിലും (2) സാക്ഷാൽ വിധിമുഖേനയും.

(വേദപ്രോക്തമായ അൎത്ഥവും, അവയെ ഖണ്ഡിച്ച് പിന്നീട് സമൎത്ഥിക്കുന്ന 'നേതി'മാൎഗ്ഗവും അവലംബിച്ച് ഞാൻ, നീ എന്നീ പദങ്ങളെ വീണ്ടും വീണ്ടും ചിന്തനം ചെയ്യണം. ബ്രഹ്മസൂത്രശങ്കരഭാഷ്യം ഇപ്രകാരം ശങ്കരൻതന്നെ ചിന്തനംചെയ്ത് അറിയുന്നതാണ്. വാദമുഖങ്ങൾ നിരത്തുന്നത് പ്രതിപക്ഷവിശ്വാസിയായ ഏതെങ്കിലുമൊരു വ്യക്തിയല്ല; താൻതന്നെയാണ്. 'വൃത്തി' എന്ന വാക്കിന് ചുഴി എന്ന് അൎത്ഥമുണ്ട്. വീണ്ടും വീണ്ടും തിരിഞ്ഞ് എത്തിച്ചേരുന്നത് ആദ്യത്തെ ബിന്ദുവിൽത്തന്നെയാണ്. വ്യാവൃത്തിമാൎഗ്ഗം ഇതാണ്. 'വാക്യവൃത്തി'യും അതേ അൎത്ഥത്തിൽത്തന്നെ എടുക്കാവുന്നതാണ്.)

29. അശേഷസംസാരദോഷങ്ങളും അസ്തമിക്കുന്നതും സ്ഥൂലാദി ലക്ഷണങ്ങളില്ലാത്തതും അദൃശ്യത്വം മുതലായ ഗുണങ്ങളുള്ളതും തമസ്സാകുന്ന മാലിന്യത്തിന് അതീതവുമാണ് 'ത്വം'—(നീ എന്ന് ശിഷ്യനോട് ഉപദേശിക്കുന്നു.)

30. അസ്തമിക്കാത്ത നിരതിശയാനന്ദവും, സത്യപ്രജ്ഞാനവിഗ്രഹവും 'സത്ത' എന്ന സ്വലക്ഷണവുമുള്ള പൂൎണ്ണമാണ് പരമാത്മമെന്നു പാടിപ്പുകഴ്ത്തപ്പെട്ടിരിക്കുന്നത്.

31. സൎവ്വജ്ഞത്വവും, സൎവ്വേശ്വരത്വവും, സമ്പൂൎണ്ണശക്തിയും ഉള്ളതെന്നു വേദങ്ങളാൽ സമൎത്ഥിക്കപ്പെട്ടതാണ് ബ്രഹ്മമെന്ന് അവധാരണം ചെയ്യുക.

32. യജ്ഞങ്ങളിൽവെച്ച് സർവ്വവിജ്ഞാനമെന്ന് ശ്രുതികളിൽ പ്രതിപാദിക്കപ്പെടുന്നതും മൺതരിയിൽപ്പോലും ദൃഷ്ടാന്തസഹിതം തെളിയിക്കപ്പെട്ടതുമാണ് ബ്രഹ്മമെന്നറിയുക.

33. ശ്രുതികൾ ഏതൊന്നിനെ അനന്തമെന്ന് പാടുന്നുവോ, ഏതൊരു കാരണത്തിൻെറ കാര്യമാണോ ഈ പ്രപഞ്ചം, അതുതന്നെ ബ്രഹ്മമെന്നറിഞ്ഞാലും,

34. മുമുക്ഷുക്കൾ ജിജ്ഞാസയോടുകൂടി ഏതൊന്നിനെ വേദാന്തത്തിൽ തേടുന്നുവോ, അതീവ യത്നത്തോടെ ഏതൊന്നിനെ സമർത്ഥിക്കുന്നുവോ അത് ബ്രഹ്മമെന്നറിയുക.

35. ജീവാത്മാവായി പ്രവേശിച്ച് സർവ്വത്തേയും ദിനം പ്രതി നിയന്ത്രിക്കുന്നതെന്ന് വേദത്തിൽ കേൾവിപ്പെട്ടതാണ് ബ്രഹ്മം എന്നറിയുക.

36. കർമ്മങ്ങളുടെ ഫലദാതാവ് എന്ന് ശ്രുതികളിൽ ആരെപ്പററി പറയുന്നുവോ, ജീവികളുടെയെല്ലാം കർതൃത്വ ഹേതുവായി ആർ വിളങ്ങുന്നുവോ അതാണ് ബ്രഹ്മമെന്നറിഞ്ഞാലും.

37. പദാർത്ഥതത്ത്വം നിർണ്ണയിച്ചറിഞ്ഞശേഷം വാക്യാർത്ഥം ചിന്തിക്കുക. വാക്യാർത്ഥവും പദാർത്ഥവും തമ്മിലുള്ള താദാത്മ്യം നമുക്കു കണ്ടെത്താം.

(നീ, ഞാൻ, അത്—മുതലായ പദാർത്ഥനിർണ്ണയശേഷം തത്ത്വമസി എന്ന വാക്യാർത്ഥചിന്തനം ചെയ്യുക. ഒരു വസ്തുവിനെയും പദാർത്ഥമെന്നു പറയും. വസ്തുതത്ത്വം നിർണ്ണയിച്ചശേഷം മാത്രം ശാസ്ത്രവാക്യങ്ങളുടെ അർത്ഥം മനസ്സിലാക്കാം. വാക്യാർത്ഥപദാർത്ഥങ്ങളുടെ താദാത്മ്യം കാണിക്കുന്ന സമവാക്യങ്ങളിലേക്ക് അവിടെനിന്ന് ബഹുദൂരമില്ല.)

38. സംസർഗ്ഗം, വിശിഷ്ടം എന്ന് രണ്ടുവിധം വാക്യാർത്ഥങ്ങളുണ്ടെന്ന് സമ്മതിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. വിദ്വാന്മാരുടെ മതം അഖണ്ഡൈകരസത്വമാണ് വാക്യാർത്ഥത്തിൻെറ വൈശിഷ്ട്യം എന്നാണ്.

ചിരപരിചയംകൊണ്ട് ഒരാൾക്ക് ദൈനന്ദിനജീവിതത്തിലെ വാക്യാർത്ഥങ്ങളെ ലൗകികരീതിയിൽ ഗ്രഹിക്കാൻ കഴിയുന്നതാണ് സംസർഗ്ഗം എന്നു പറയുന്നത്. വ്യാകരണപരമായ അർത്ഥഗ്രഹണവും പരിചയംകൊണ്ടാകയാൽ സംസർഗ്ഗമാണ്. വാക്യാർത്ഥം അഖണ്ഡമായ ഏകരസം അഥവാ അദ്വൈതരസം ജനിപ്പിക്കുന്നപക്ഷം അതിനെ വിശിഷ്ടാർത്ഥമെന്നു പറയാം. അതാണ് സംസർഗ്ഗാർത്ഥത്തേക്കാൾ വിശിഷ്ടമായത്.)

39. പ്രത്യഗ്ബോധമായി കാണപ്പെടുന്നത് സൗന്ദര്യാനന്ദലക്ഷണമാണ്. അദ്വയാനന്ദരൂപത്തിന്റെ ഏകലക്ഷണം പ്രത്യഗ്ബോധമത്രേ.

ബ്രഹ്മലക്ഷണമായ സൗന്ദര്യം, അദ്വയാനന്ദം എന്നിവ ജീവാത്മാവിന് അറിയാൻ കഴിയുന്നത് തനിക്കു പ്രത്യക്ഷമായ 'ബോധ'ത്തിലൂടെയാണ്. ബ്രഹ്മമാകുന്ന അദ്വൈതാനന്ദരൂപത്തിന് എന്തെങ്കിലും ഒരു ലക്ഷണം പറയാനുണ്ടെങ്കിൽ അത് പ്രത്യഗ്ബോധമാണ്. ഈ വരികൾ സ്വാനുഭൂതിയുടെ പ്രാധാന്യം വിളിച്ചോതുന്നു.

40. ഇപ്രകാരം പരസ്പരമുള്ള താദാത്മ്യത്തിൽ പ്രതിപത്തി ഭവിച്ചാൽ 'ഞാൻ ബ്രഹ്മമല്ല' എന്നുള്ള നിന്റെ അബ്രഹ്മത്വം വ്യാവർത്തനം ചെയ്യപ്പെടും.

(ഞാൻ നീ എന്നിവയുടേയും, ജീവാത്മപരമാത്മാക്കളുടേയും, മുൻപറഞ്ഞ ശ്ലോകത്തിലെ പ്രത്യഗ്ബോധത്തിന്റേയും അദ്വയാനന്ദരൂപത്തിന്റേയും താദാത്മ്യത്തിൽ താൽപര്യമുണ്ടായവന്റെ അബ്രാഹ്മണ്യം നീങ്ങി ബ്രാഹ്മണനായി ഭവിക്കുന്നു. ഇതിൽ താൽപര്യം ജനിക്കാത്തവരെല്ലാം അബ്രാഹ്മണർതന്നെ.)

41. 'അത്'' എന്നതിന്റെ അപരോക്ഷാർത്ഥം 'പൂർണ്ണാനന്ദൈകരൂപ'ത്തിൽ പ്രത്യഗ്ബോധത്തിൽ സ്ഥിതിചെയ്യുന്നു.

ബ്രഹ്മത്തിന്റെ അർത്ഥം സ്ഥിതിചെയ്യുന്നത് ജീവാത്മാവിന്റെ പ്രത്യഗ്ബോധത്തിലാണ്. അതാകട്ടെ പൂർണ്ണാനന്ദൈകരൂപവുമാണ്.

42. തത്ത്വമസി മുതലായ വാക്യങ്ങളുടെ താദാത്മ്യ പ്രതിപാദനത്താൽ തത്, ത്വം മുതലായ പദങ്ങളുടെ അർത്ഥവും (പദാർത്ഥതത്ത്വം) ആന്തരമായ വിശിഷ്ടാർത്ഥവും പ്രവർത്തമാനമായിരിക്കുന്നു,

43. രണ്ടുവിധം നിറം കലന്ന അർത്ഥങ്ങളെ തിരസ്കരിച്ച് വാക്യാർത്ഥബോധംകൊണ്ട് ഞങ്ങൾ (അദ്വൈതികൾ) പ്രവർത്തിക്കുന്ന രീതിയും ഇവിടെ ആദരപൂർവ്വം വ്യാഖ്യാനിക്കുന്നു.

44. അസ്മദ് എന്ന ശബ്ദംകൊണ്ട് യാതൊന്ന് മററൊന്നിന്റെ ആശ്രയം കൂടാതെ പ്രകാശിക്കുന്നുവോ, അന്തഃകരണസംഭിന്നമായ ആ ബോധംതന്നെയാണ് 'ത്വം' (നീ) എന്ന വിളിയിലുള്ളത്.

45. ജഗത്തിന്റെ യോനി മായോപാധിയാണ്. സർവ്വജ്ഞത്വമാകുന്ന ആദിലക്ഷണവും പാരോക്ഷ്യശബളതയും, സത്യാധ്യാത്മകതയും 'തത്'' എന്ന പദത്തിലിരിക്കുന്നു.

46. പ്രത്യഗാത്മനം അപരോക്ഷമായ ബ്രഹ്മനം രണ്ടെ ണ്ണമാണെന്നം വിരുദ്ധമാണെന്നം സ്ഥാപിക്കപ്പെടുന്നിട ത്തൊക്കെ, ഞങ്ങളുടെ ലക്ഷണശാസ്ത്രം പ്രവത്തിക്കപ്പെടുന്നു, അവയുടെ ഏകത്വം തെളിയിക്കാൻ.

47. മാനാന്തരവിരോധം വരുന്നിടത്തൊക്കെ മുഖ്യാത്ഥ ത്തെയാണ് പരിഗ്രഹിക്കേണ്ടത്. മുഖ്യാത്ഥം യോജിക്കാത്ത സ്ഥലങ്ങളിൽ കാണപ്പെടുന്ന പ്രതീതിയെയാണ് ഇവിടെ ലക്ഷണമെന്ന് (ബ്രഹ്മലക്ഷണം—മുൻശ്ലോകത്തിൽ പറഞ്ഞ ലക്ഷണശാസ്ത്രം) പറഞ്ഞത്.

48. തത്ത്വമസി മുതലായ വാക്കുകളിലും, 'സോയം' ഇത്യാദിവാക്യങ്ങളിലും പദങ്ങളിലും എല്ലാം ഇതേ രീതി യിൽ ലക്ഷണം, ഭാഗലക്ഷണം എന്ന രീതിയിൽ വേണം വ്യാഖ്യാനം നടത്താൻ. (പൂണ്ണമായി ബ്രഹ്മലക്ഷണം സ്വീക രിച്ചും ഭാഗികമായി ബ്രഹ്മലക്ഷണം സ്വീകരിച്ചും രണ്ടു വിധത്തിൽ വേദാന്തവാക്യങ്ങളെ വ്യാഖ്യാനിക്കുന്ന രീതി ബ്രഹ്മസൂത്രശങ്കരഭാഷ്യത്തിൽ സ്വീകരിച്ചിരിക്കുന്നതു കാണുക)

49. 'അഹം ബ്രഹ്മാസ്മി' തുടങ്ങിയ വാക്യാത്ഥബോധം എപ്പോഴം ഉദിക്കുന്നുവോ, ആ മുഹൂത്തംവും കാത്ത് (അതുവരെ) ശമാദികളോടുകൂടി, അതിനായി അഭ്യസിച്ചുകൊണ്ടും, അതി നെക്കുറിച്ചു ഗുരുക്കന്മാരിൽനിന്നു കേട്ടുകൊണ്ടും ജീവിക്കുക (ഈ കാലഘട്ടത്തിലെ മുമുക്ഷുവിന്റെ പേരാണ് ശമണൻ. ശ്രമണവ്രതം അഥവാ ശമണവ്രതം ജൈനന്മാരും, ബൗദ്ധന്മാരും, ബ്രാഹ്മണരും ഭേദം കൂടാതെ ഉപയോഗിച്ചുപോന്ന ഒരു ജീവിത രീതിയാണ്.)

50. ആചാര്യപ്രസാദംകൊണ്ടു ദൃഢബോധം യഥാഭവി ക്കുമെന്നാണ് ശ്രുതി. അതോടെ അശേഷസംസാരദുഃഖവും അസ്തമിക്കും.

51. കാര്യകമ്മാദികളിൽനിന്നു മുക്തി നേടി, ഭൂതസൂ ക്ഷ്മങ്ങളായ ആവരണങ്ങൾ ചീന്തിക്കളഞ്ഞ്, സർവതന്ത്രസ്വത ന്ത്രനായ ജീവൻ അപ്പോഴം സദ്ഗതി നേടും.

52. പ്രാരബ്ധകർമവേഗംകൊണ്ടു ജീവന്മുക്തനായി ഭവി ച്ചവൻ അല്പകാലം അനാരബ്ധകർമബന്ധങ്ങളെക്കൂടി ശമിപ്പി ക്കാൻ ജീവിച്ചിരിക്കുന്നു.

53. നിരസ്താതിശയാനന്ദവും വൈഷ്ണവവുമായ പരമ പദം പുനരാവൃത്തിരഹിതമെന്നും കൈവല്യമെന്നും പ്രകീർത്തിക്കപ്പെട്ടതാണ്.

വാക്യവൃത്തിയുടെ ആദിയിലും അവസാനത്തിലും 'വിഷ്ണു' പദത്തെ ഇണക്കിയ ശങ്കരൻ വൈഷ്ണവം, ശൈവം, ബൗദ്ധം, ജൈനം മുതലായ സമസ്തഭേദഭാവനകളും അവസാനിച്ച സത് ചിദ് ആനന്ദത്തിന്റെ സൗന്ദര്യലഹരിയിൽ ആറാടുന്നതാണ് നമുക്കിനി ദർശിക്കേണ്ടത്.

സൗന്ദര്യലഹരി

സൗന്ദര്യം 'Aesthetics' എന്ന് ഇംഗ്ലീഷിൽ വിളിക്കുന്ന സൗന്ദര്യബോധത്തിന്റെ ശാസ്ത്രം—കലയും ശാസ്ത്രവും ഒന്നായിത്തീരുന്ന ഒരദ്വൈതഭൂമിക. അതിന്റെ 'ലഹരി'യിലാണ് ശങ്കരൻ. ലഹരി എന്നാൽ മത്തുപിടിപ്പിക്കുന്ന ഒരനുഭവം. മററൊന്നിലും ശ്രദ്ധയില്ലാത്ത അവസ്ഥ. പക്ഷേ, 'ലഹർ' എന്നാൽ മററൊരർത്ഥംകൂടിയുണ്ട്. തിര. തിരകളോടുകൂടിയത് 'ലഹരി'. ബഹുവ്രീഹിസമാസത്തിൽ സമുദ്രം. സൗന്ദര്യസാഗരത്തിന്റെ അലച്ചാർത്തിൽ ആറാടുകയാണ് ശങ്കരഹൃദയം. Aesthetics—ൽനിന്ന് Transcendentalismത്തിലേക്ക്.

വാക്യവൃത്തിയിൽ തന്റെ മാർഗത്തെ ശിഷ്യന്ന് ഉപദേശിക്കുന്ന ഗുരുവിനെയാണ് നാം കണ്ടത്; ബ്രഹ്മസൂത്രശങ്കരഭാഷ്യത്തിൽ തന്റെ മാർഗത്തേയും ലക്ഷ്യത്തേയും കടുകുകീറി അപഗ്രഥിക്കുന്ന ശാസ്ത്രജ്ഞനെയും. ഇതാ....ഇവിടെ മററൊരു ശങ്കരൻ. കവിയായ ശങ്കരൻ....ഇതിൽ ഓരോ വരിയും അനുപദം കവിത തുളുമ്പുന്നു....ഓരോ ശ്ലോകവും ത്രിപുരസുന്ദരിയുടെ സ്തോത്രം....അതേസമയം ഓരോന്നിലും ശ്രീചക്രോപാസകരായ ഭക്തന്മാർക്ക് ഉപാസിക്കാനുള്ള യന്ത്രങ്ങളും അവയുടെ മിസ്റ്റിക് സമവാക്യങ്ങളും അടങ്ങിയിരിക്കുന്നു. ശക്തി ആരാധനയുടെ ആഗമ, താന്ത്രികങ്ങളായ സർവവിജ്ഞാനവും അടക്കം ചെയ്ത ശ്രീവിദ്യയാണിത്. വൈദികധർമത്തിന്റേയും വേദത്തിന്റേയും അനുഷ്ഠാനങ്ങൾക്കും, യോഗസൂത്രം വിധിച്ച ധ്യാനസമാധിക്കും വിരുദ്ധമല്ലാത്ത വിധത്തിൽ, തന്റെ 'സ്വാനുഭൂതി'യെ വാക്കുകളിൽ പകർത്തുകയാണ് അദ്വൈതിയായ കവി. ആദ്യത്തെ 41 ശ്ലോകങ്ങൾ ആനന്ദലഹരി എന്ന പേരിൽ അറിയപ്പെടുന്നു. ആനന്ദരസാനുഭൂതിയാണ് വർണ്യവിഷയം. വാക്യവൃത്തിയിൽ 39, 41 എന്നീ ശ്ലോകങ്ങളിൽ 'സൗന്ദര്യാനന്ദലക്ഷണം', 'അദ്വയാനന്ദരൂപം', 'പൂർണ്ണാനന്ദൈകരൂപം' എന്നീ രൂപലക്ഷണങ്ങളാൽ പറയപ്പെട്ട പ്രത്യഗ്ബോധത്തെ സാക്ഷാത്ക്കരിച്ച ശങ്കരഭഗവത്പാദരിൽനിന്ന് ഉറന്നൊഴുകിയ സൗന്ദര്യധാരയാണ് സൗന്ദര്യലഹരി. ആ പദാർത്ഥതരംഗങ്ങളിലൂടെ നമുക്കും സൗന്ദര്യലഹരിയിൽ ആറാടാം; പരമാത്മാവബോധം നേടാം.

1. ശിവഃ ശക്ത്യാ യുക്തോ യദി ഭവതി ശക്തഃ പ്രഭവിതും
   ന ചേദേവം ദേവോ ന ഖലു കുശലഃ സ്പന്ദിതുമപി.
   അതസ്ത്വാമാരാധ്യാം ഹരിഹരവിരിഞ്ചാദിഭിരപി

പ്രണന്തും സ്തോതും വാ കഥമകൃതപുണ്യഃ പ്രഭവതി.

ശക്തിയോടു ചേൎന്ന ശിവൻ മാത്രമേ ശക്തനായി ഭവിക്കുന്നുള്ളൂ. അല്ലാത്തപക്ഷം അവൻ സ്പന്ദിക്കാൻപോലും കഴിവില്ലാത്തവ നാണ്. ഹരിഹരവിരിഞ്ചാദികളാൽ സമാരാധ്യയായ നിന്നെ പ്രണമിക്കാനും സ്തുതിക്കാനും, അപ്രകാരമിരിക്കെ അകൃതപുണ്യ നായ ആക്കെങ്കിലും സാധിക്കുമോ?

പുണ്യം ചെയ്യാത്തവന് ശ്രീവിദ്യോപാസന സാധ്യമല്ല എന്നതിന്നൎത്ഥം യഥാൎത്ഥ ശ്രീവിദ്യ ഉപാസകന്മാരെല്ലാം പുണ്യാത്മാക്കളാണെന്നാണ്. ഹരിഹരവിരിഞ്ചസമാരാധ്യ യായ ദേവിയെ സ്തുതിക്കാൻ അവക്കു ഭാഗ്യമുണ്ടായല്ലോ. ഇത് 'ബീജ'മന്ത്രമാണ്. ഈ ബീജത്തിൽനിന്നാണ് ശ്രീവിദ്യ യുടെ ഉദ്ഭവം.

ബീജമന്ത്രത്തെ 14 വ്യത്യസ്തരീതികളിൽ കാമേശ്വരസൂരി എന്ന ഭാഷ്യകാരൻ വിവരിക്കാൻ ശ്രമിച്ചിട്ടുണ്ട്.

1. വേദാന്തം:

ആവരണം, വിക്ഷേപം എന്ന രണ്ടു തരം ക്രിയകളോടു കൂടിയ മായ ബ്രഹ്മാശ്രിതമാണ്, എങ്കിലും ബ്രഹ്മമല്ല. മായ യോടുകൂടിയ ബ്രഹ്മത്തിനുമാത്രമേ സൃഷ്ടിശക്തിയുള്ളൂ. മായ ഇല്ലാതിരുന്നെങ്കിൽ നിഷ്ക്രിയനായ ബ്രഹ്മത്തിനു സ്പന്ദിക്കു വാനോ ചലിക്കുവാനോ ചലനവേഗതയാൽ പ്രപഞ്ചം സൃഷ്ടി ക്കാനോ കഴിയില്ല. അതിനാൽ, പൂൎവ്വജന്മകൃതമായ പുണ്യ ത്താൽ മാത്രമേ മായയെ അറിഞ്ഞ്, അറിഞ്ഞു പ്രണമിച്ച്, സ്തുതിച്ചു പ്രീതയാക്കി, അവളുടെ ബന്ധനത്തിൽനിന്നു മുക്ത നായി ബ്രഹ്മസ്വരൂപത്തിലെത്താൻ സാധിക്കുകയുള്ളൂ.

2. സാംഖ്യം:

സത്ത്വം, രജസ്സ്, തമസ്സ് എന്ന മൂന്നു ഗുണങ്ങളോടുകൂടിയ വളാണ് പ്രകൃതി. ശിവൻ അഥവാ പുരുഷനാകട്ടെ ഗുണ സാമ്യത്താൽ നിഷ്ക്രിയനാണ്. പുരുഷസാന്നിധ്യത്തിൽ പ്രകൃതി മഹത്, അഹങ്കാരം, തന്മാത്രകൾ എന്നിവ ക്രമത്തിൽ സൃഷ്ടിക്കുന്നു. (വേദാന്തി സത്ത്വരജസ്തമോഗുണങ്ങളെയാണ് ഈ ശ്ലോകത്തിൽ ഹരി, ഹരൻ, വിരിഞ്ചനെന്നു വിളിക്കു ന്നത്). സത്ത്വഗുണത്തെ പോഷിപ്പിച്ചവനല്ലാതെ ആൎക്ക് ദേവിയെ പ്രീതയാക്കാനുള്ള ഭാഗ്യം ലഭിക്കും! (ത്രിമൂൎത്തി കളിൽ വിഷ്ണുവിനാണ് സത്ത്വഗുണപ്രാധാന്യമെന്നു പറയ പ്പെടുന്നു*).

* നാരായണീയം

3. ശ്രീവിദ്യോപാസന:

കൈലാസശിഖരത്തിൽ ശ്രീചക്രത്തിൻെറ അന്തരബിന്ദുവിൽ ഹൈമവതിയെ പര്യങ്കത്തിലിരുത്തിയ മംഗളരൂപിയായ ശിവനിൽനിന്നു ഭവൻ, അമൃതൻ, ഹരൻ (സംസാരിയായ ബ്രഹ്മാവ് എന്ന സ്രഷ്ടാവ്, അമൃതനായ സ്ഥിതികാരൻ വിഷ്ണു, സംഹാരിയായ ഹരനെന്ന ശിവൻ) എന്നിവർ ജനിക്കുന്നു. ഹൈമവതീസമേതനായ ശിവനല്ലാതെ ഈ പുത്രന്മാരെ ജനിപ്പിക്കുവാൻ സാധ്യമല്ല. അവളില്ലെങ്കിൽ അവനു ത്രിപുരദഹനമോ ഹാലാഹലപാനമോ സാധ്യമല്ല. ഹരിഹരൻ, വിരിഞ്ചൻ, ഈശൻ എന്ന നാലു പാദങ്ങളോടുകൂടിയ മഞ്ചത്തിൽ, സദാശിവനെന്ന മെത്തമേൽ ശയിക്കുന്നവളെ സമീപിക്കാൻ മംഗളരൂപിയായ ശിവനല്ലാതെ ആക്കു കഴിയും?

4. സ്വരങ്ങൾ:

ശക്തി. ശ്+അ.

ക്+ത്+ഇ.

ശക്തി എന്ന വാക്കിൽ രണ്ടു സ്വരങ്ങളുണ്ട്, 'അ'യും 'ഇ'യും. അ, ഇ എന്നിവ കൂട്ടിവായിച്ചാൽ 'ഐ' എന്നാണ് ഉച്ചാരണം.

ശിവ എന്നതിലും ഇ+അ എന്ന സ്വരങ്ങൾ അപസവ്യമായി വരുന്നു. അവ കൂട്ടിവായിച്ചാൽ 'യ്യ' എന്ന ധ്വനി ലഭിക്കും.

'ഐ+യ്യ=അയ്യ അഥവാ ഐയ്യ്യ.

ലളിതസഹസ്രനാമത്തിൽ അയ്യൈ നമഃ എന്നു കാണുന്ന ശിവശക്തിസ്വരൂപമായ മഹഃശബ്ദത്തിൻെറ സംജ്ഞയാണിത്. തന്നിലുള്ള 'അയ്യ'യെ കണ്ടെത്തിയവനത്രേ ശിവൻ (അയ്യൻ).

അയ്യ സംഘകാലതമിഴകത്തെ 'പത്മനാഭസഹോദരി'യായ ദേവിയാണ്. ഇതിൻെറ പുല്ലിംഗമാണ് അയ്യൻ. 'അയ്യ, നയ്യപ്പ'സ്വാമിയേ എന്നു ശരണംവിളിക്കുന്ന ആദിദ്രാവിഡദേവൻ ഈ സ്വരസംഗമസൃഷ്ടിയാണ്. പത്മനാഭസഹോദരിയിൽ ശിവനുണ്ടായ പുത്രനെന്നു (ഹരിഹരപുത്രൻ) വിളിക്കപ്പെടുന്നതും ഇതിനാലാണ്. [ഐയ്യയുടെ ഫുണീഷ്യൻ ബന്ധം നാഗപഞ്ചമമെന്ന ഗ്രന്ഥത്തിൽ വിവരിച്ചിരിക്കുന്നതു കാണുക].

5. പദാർത്ഥം:

പദവും അർത്ഥവും (വാക്കും അർത്ഥവും) ശിവശക്തികളെ പ്പോലെ ചേർന്നിരിക്കുന്നു. പദങ്ങളെ (വാക്കുകളെ) ക്രമത്തിൽ അടുക്കിയാൽ മാത്രമേ, അതിനു അർത്ഥം ലഭിക്കു. (ശക്തിയെ ക്രമീകരിച്ചാൽ മാത്രമേ അത്'' ശിവമാകൂ.) ഭാഷയ്ക്കു് ആശയം ലഭിക്കാൻ അക്ഷരങ്ങൾ ക്രമീകരിക്കപ്പെട്ടുവരണം. അങ്ങനെ യുള്ള ഭാഷയ്ക്കു് ഒന്നിലധികം ആശയങ്ങൾ സ്വാഭാവികമായി ചേർന്നുവരും. ഒന്നിലധികം മഹദ്ഹൃദയങ്ങളിലൂടെ ആ ഭാഷ പ്രവഹിക്കും. ഒരാൾ ബ്രഹ്മാനുഭൂതി നേടിയാൽ അതിനെ ആവിഷ്കരിക്കുന്നത് വാക്കുകളിലൂടെയാണ്. മററൊരാളെ അർത്ഥം ഗ്രഹിപ്പിക്കാൻ ഉള്ള സിംബൽ വാക്കാണ്. അതി നാൽ, അർത്ഥരൂപമായ ബ്രഹ്മം (ശിവൻ) വാഗ്രൂപമായ ശക്തിയോടു കൂടാതെ നിഷ്ക്രിയനാണ്. ബ്രഹ്മസാക്ഷാ ത്കാരം പൂർവ്വപുണ്യമാണ്. അതു ലഭിക്കാത്തവൻ—അർത്ഥം ഗ്രഹിക്കാത്ത മൂഢൻ—അനുഭൂതി ലഭിക്കാത്ത പണ്ഡിതൻ— ദേവിയെ പ്രണമിക്കാനും വാക്കുകൾ ഉപയോഗിക്കാനും സമ ർത്ഥനാവുമോ?

6. ധ്വനി:

ശബ്ദബ്രഹ്മത്തെ ശാക്തന്മാർ ശക്തി എന്നും ശൈവന്മാർ ചിത്ത് എന്നും, യോഗികൾ കുണ്ഡലിനി എന്നും സാംഖ്യർ പ്രകൃതി എന്നും വേദാന്തികൾ ബ്രഹ്മമെന്നും ബൗദ്ധർ ബുദ്ധി (ബോധം) എന്നും ജാതിവാദികൾ മഹാസത്ത എന്നും, ദ്രവ്യ വാദികൾ ദ്രവ്യമെന്നും വിളിക്കുന്നു. പേരെന്തു പറഞ്ഞാലും ശരി, വസ്തു ഒന്നുതന്നെ—ശബ്ദബ്രഹ്മമെന്ന പരാശക്തിയോടു ചേർന്നനിൽക്കുന്ന ശിവൻ പശ്യന്തി, മധ്യമ, വൈഖരി എന്നീ ഘട്ടങ്ങളിലൂടെ സ്വയം പ്രകടമായി ശബ്ദപ്രപഞ്ചം വിരചി ക്കുന്നു. പശ്യന്തിയിൽ, ഉൾക്കണ്ണിൽ കാണുന്ന ചിന്തയേ ഉള്ളൂ. മധ്യമയിൽ പദവും അതിന്റെ അർത്ഥവും അവതമ്മിലുള്ള ബന്ധവും രൂപീകൃതമായി—വൈഖരിയിൽ അത് വാമൊഴി, വരമൊഴി എന്ന് രണ്ടായി പിരിഞ്ഞ് 'ഭാഷ' സൃഷ്ടിക്കപ്പെട്ടു. ധ്വനിയും ഭാഷയും ശക്തിയെക്കൂടാതെ ശിവന് പ്രകടമാക്കാ നാവില്ല. അങ്ങനെയുള്ള ശക്തിയെ ഉപാസിച്ച് സാഹിതീ ഭക്തനാവാൻ പൂർണ്ണപൂർവ്വപുണ്യമില്ലാതെ സാധ്യമല്ല—ഇത് സാഹിത്യത്തിനു മാത്രമല്ല സംഗീതത്തിനും ബാധകമാണ്.

7. യന്ത്രം:

ശ്രീചക്രം എന്ന യന്ത്രത്തിൽ ശിവപരവും ശക്തിപരവു മായ ത്രികോണങ്ങളുടെ സമ്മേളനമുണ്ട്. അവതമ്മിൽ ഭേദി

ക്കാനോ വേർതിരിക്കാനോ ആവാത്തവിധത്തിൽ ജ്യാമിതീയ രേഖകളായി വിന്യസിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. ബാഹ്യവും ആന്തരവുമായ ത്രികോണങ്ങളുടെ വിന്യാസത്താൽ അഷ്ടദള, ഷോഡശ ദള പത്മങ്ങളും വൃത്തവും, ചതുരവും സംഭവിക്കുന്നു. പത്മം സൃഷ്ടിയേയും വൃത്തം അനന്തമായ അമൃതത്വമാകയാൽ സ്ഥിതിയേയും ചതുരം നശ്വരമായ പിണ്ഡമാകയാൽ സംഹാരത്തേയും കുറിക്കുന്നു. ശിവശക്തി ത്രികോണങ്ങളാൽ ബ്രഹ്മ, വിഷ്ണു, മഹേശ്വരന്മാർ സംഭവിക്കുന്നു. ഈ യന്ത്രത്തിന്റെ മഹത്ത്വവും അതിന്റെ തന്ത്രവും അറിയാത്ത ഒരാൾ എങ്ങനെ സൂര്യനും അഗ്നിയും ചന്ദ്രനും അടിപണിയുന്ന പ്രകൃതിയെക്കുറിച്ച് സ്തുതി പാടും? അങ്ങനെ ഒരാൾ പാടുന്നു എന്നുവന്നാൽ അതയാളുടെ പൂർവ്വപുണ്യംതന്നെ.

8. പ്രണവം:

'അ' ശക്തിയാണ്. ഉ—മ എന്നിവ ശിവനും. ഈ മൂന്ന് അക്ഷരങ്ങളുടെ സംഘാതമാണ് പ്രണവം. അത് പര, പശ്യന്തി എന്നിവകളിലൂടെ ഒഴുകിയെത്തി സ്വര, വർണ്ണ, പദ, വാക്യങ്ങളായി മാറുന്ന നാദബ്രഹ്മമാണ്. 'ഉം' എന്നു മാത്രമായി ഉച്ചരിക്കുന്നപക്ഷം സംഗീതമാവില്ല. അതിന് മാത്ര കുറവാണ്. ആ........എന്ന് നീട്ടി ആലാപനം ചെയ്താൽ മാത്രമേ സംഗീതമാവൂ. 'ഉ,—മ്''കാര മാത്രരൂപനായ ശിവന് 'ഹുങ്കാരം' ചെയ്യാനല്ലേ കഴിയൂ. ശക്തിയോടു ചേരാതെ സംഗീതമെവിടെ? മൂകനായ ശിവനെ നാദാർണ്ണവമാക്കിയത് ദേവിയാണ്. പ്രണവത്തിന്റെ ദേവന്മാരാണ് ഹരിഹരവിരിഞ്ചന്മാർ. ഋഷിമാരാണ് അഗ്നിയും വായുവും സൂര്യനും. ഛന്ദസ്സുകളാണ് ഗായത്രിയും ത്രിഷ്ടുപ്പും ജഗതിയും. വർണ്ണങ്ങളാണ് രക്തശുക്ലകൃഷ്ണങ്ങൾ. അവസ്ഥകളാണ് ജാഗ്രത്സ്വപ്നസുഷുപ്തികൾ. ആസ്ഥാനങ്ങളാണ് ഭൂമിയും അന്തരീക്ഷവും സ്വർഗ്ഗവും (ഭൂർ, ഭുവ, സ്വർലോകങ്ങൾ). സ്വരങ്ങളാണ് ഉദാത്തവും അനുദാത്തവും സ്വരിതവും. വേദങ്ങളാണ് ഋക്കും യജുസ്സും സാമവും. അഗ്നികളാണ് ഗാർഹപത്യവും ആഹവനീയവും ദക്ഷിണവും. കാലങ്ങളാണ് പ്രാഹ്ന, മദ്ധ്യാഹ്ന, അപരാഹ്നങ്ങൾ. ഗുണങ്ങളാണ് സത്ത്വരജസ്തമസ്സുകൾ. ക്രിയകളാണ് സൃഷ്ടിസ്ഥിതിസംഹാരങ്ങൾ.

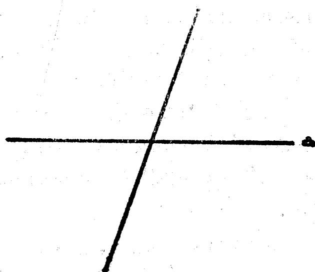
ആ ഓങ്കാരപ്പൊരുളിനെ അറിയാൻ—അതിനെ പ്രണമിക്കാൻ—പൂർവ്വപുണ്യം കൊണ്ടല്ലാതെ കഴിയുമോ?

9. അക്ഷരമാല:

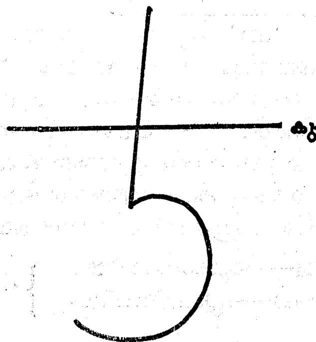
16 സ്വരാക്ഷരങ്ങളും, ആറു നിത്യശക്തികളുടെ മാതൃകാ സ്വരങ്ങളായി അക്ഷരമാലയിലുണ്ട്. അവയോടു ചേരാതെ 35 വ്യഞ്ജനാക്ഷരങ്ങൾക്ക് വേദപുരാണാദികളോ കാവ്യങ്ങളോ സൃഷ്ടിക്കാൻ സാധ്യമല്ല. സ്വരം ദേവിയും വ്യഞ്ജനം ശിവനുമാണ്. അമ്പത്തൊന്നക്ഷരങ്ങളും ചേർന്ന അക്ഷരമാല കൊണ്ടല്ലാതെ രചന സാധ്യമല്ല. അപ്പോൾ അമ്പത്തൊന്നക്ഷരാളികളാകുന്ന ആ മനോഹരമായ വല്ലിയിൽ, വേദശാഖിക്കൊമ്പത്തു പൂവിടുന്ന പൂങ്കുലയിൽ മകരന്ദമായി, പൂന്തേൻ കുഴമ്പായി, സ്രവിക്കുന്ന ദേവിയിൽ ശിവശക്തി സാമരസ്യം ഉണ്ട്.

10. കാദിവിദ്യ:

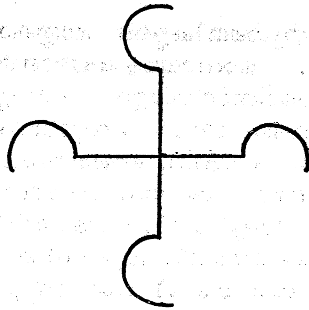
ലളിതാസഹസ്രനാമത്തിൽ ദേവി 'കകാര' രൂപയാണെന്നു കാണാം. ബ്രാഹ്മിലിപിയിൽ കകാരം ഇങ്ങനെ എഴുതാം.

'ക'കാരത്തോട് 'കുശല' എന്ന പൃഥ്വീബീജം ചേരുമ്പോൾ പ്രപഞ്ചം ഉണ്ടാവുന്നു.

പള്ളിവാളിന്റെ രൂപം. സ്വസ്തികത്തിന്റെ ആരംഭം. (ഹാദിവിദ്യയ്ക്കു മുമ്പുള്ള താന്ത്രികരൂപം)

ഹരി–ഌ–ഉം ഹരിഹ്രീം.
ഹര–വ്–ഌ–ഉം ഹരവ്ഹ്രീം.
(ഇവയിൽ വിരിഞ്ചപദവും ഉൾക്കൊള്ളുന്നു.)

ഹരിഹരവ്ഹ്രീം എന്ന ഹരിഹരവിരിഞ്ചശബ്ദങ്ങളിൽ നിന്നു മൂന്നു ഹൃല്ലേഖകൾ ലഭിക്കുന്നു. ഇവയിൽനിന്ന് പഞ്ചദശാക്ഷരീമന്ത്രം ലഭിക്കും.

ചന്ദ്രന്റെ ഉത്ഭവത്തിനു മുമ്പു ജനിച്ച ലക്ഷ്മിയെ ജ്യേഷ്ഠ (ചേട്ട) എന്നു വിളിക്കുന്നു. സംസ്കൃതത്തിൽ 'ചാക്രീ' മന്ത്രത്തിന്റെ ബീജമാണ് ശ്രീം. ശിവമെന്നതിലെ 'ശ'കാരത്തോട് വകാരം ഒഴിവാക്കി ഹ്റീം ചേർത്തതാണ് ശ്രീം. 'ശകാരം' എന്ന പദം ഭാഷയിൽ ഒരാളെ ചീത്തവിളിക്കാൻ ഉപയോഗിക്കാറുണ്ട്. ജ്യേഷ്ഠാഭഗവതിക്ക് 'ശകാരം' ഇഷ്ടമാണെന്ന് പറയാൻ ഈ പദത്തിന്റെ അർത്ഥം തെററി വ്യാഖ്യാനിച്ചതാവാം കാരണം. പഞ്ചദശാക്ഷരീമന്ത്രത്തിൽ ചകാരം ചേരുന്നതാണ് ഷോഡശാക്ഷരീമന്ത്രം.

മന്ത്രശാസ്ത്രത്തിൽ അവഗാഹം നേടാത്തവൻ ഹരിഹരവിരിഞ്ചപൂജിതയായ ദേവിയെ എങ്ങനെ പ്രണമിക്കും? പ്രണമിച്ചാൽ അതവന്റെ പൂർവ്വസുകൃതം തന്നെ.

11. ഹാദിവിദ്യ: (ജ്യോതിഷപരം)

'ഹ' എന്ന ശിവാക്ഷരവും 'സ' എന്ന ശക്തിസൂചകമായ അക്ഷരവും ചേരുമ്പോൾ 'ഹസ' എന്നാവും–(തിരിച്ചിട്ടാൽ സഹ–സഹധർമ്മിണി എന്നും മററുമുള്ള പ്രയോഗങ്ങളിൽ കാണുക. സഹോദരി—സഹോദരൻ—) സഹധർമ്മിണിയായി സകാരം കൂടാതെ (ശക്തിയില്ലാതെ) പൃഥ്വീബീജമായ (ലകാരം) കുശലമുണ്ടായാലും ശിവൻ ശക്തിഹീനനായിരിക്കയാൽ മന്ത്രദേവത ഉണരുകയില്ല.

ഖല—ആകാശബീജം
കുശല—പൃഥ്വീബീജം } ചേർന്നത് ഖ്ഹ–ധ്വനി. ഹ.

(ഭാസ്കരാചാര്യന്റെ ഖഹരം)

ഹകാരത്തോട് (ആകാശപൃഥ്വീബീജങ്ങളോട്) വായുബീജമായ 'സ', അഗ്നിബീജമായ 'ക', ജലബീജമായ 'ല' (സകല) ചേർക്കുക. (സകല, ക്രമത്തിൽ ഹരിഹരവിരിഞ്ചന്മാരെ പ്രതിനിധീകരിക്കുന്നു. കലകളോടുകൂടിയത്—കലാപൂർണ്ണം എന്നും അർത്ഥം വരും.)

ഇപ്രകാരം പഞ്ചഭൂതാത്മകമായ പ്രപഞ്ചബീജമന്ത്രത്തെ കുറിക്കുന്ന ഹാദിവിദ്യാപരമായ പഞ്ചദശാക്ഷരീമന്ത്രം ലഭിക്കുന്നു. അഗസ്ത്യപത്നിയായ ലോപാമുദ്രയാൽ ഉപാസിക്കപ്പെട്ട ലോപാമുദ്രാസൂത്രമാണ് ഇത്. ഈ പ്രപഞ്ചസാരതന്ത്രത്തെ അറിയാത്തവർ എങ്ങനെ ദേവിയെ പ്രണമിക്കും? പ്രണമിച്ചാൽ അതവന്റെ പൂർവ്വപുണ്യം തന്നെ.

12. പഞ്ചാക്ഷരമന്ത്രം:

ശിവനെ നമിക്കുമ്പോൾ ശിവ നമഃ എന്നല്ല, ശിവായ നമഃ എന്നാണ് നാം പറയുക. ശിവനെ ശിവയോടൊത്തല്ലാതെ നാം നമിക്കാറില്ല. നമിക്കാനാവുകയില്ല. ശിവയോടൊത്തല്ലാതെ ഒരു മന്ത്രരൂപത്തിൽ സ്മരിക്കപ്പെടാൻപോലും അതിനാൽ ശിവനു 'ശക്തി'യില്ല എന്നു വരുന്നു. ഹരിഹരവിരിഞ്ചാദികൾ പോലും അപ്രകാരം ശിവയെ സ്തുതിക്കുന്നു. പൂർവ്വപുണ്യമില്ലാത്തവനു് അതു ചെയ്യാൻ സാധിക്കുമോ?

13. ഗുരു:

ഗുരുവിന് ശക്തിയുണ്ടെങ്കിലേ ശിഷ്യന് സ്വാത്മാവിനെ അറിയാനാവൂ. ഗുരു പരമേശ്വരസ്വരൂപമാണ്—ഗുരുമൂർത്തിയായി അരുളുന്ന ദേവി ഗുരുവിനു 'പ്രസാദ'രൂപമായ ശക്തി നൽകിയാലേ ഗുരുപ്രസാദത്തിന് ശിഷ്യൻ അർഹനാവൂ. അങ്ങനെയിരിക്കെ, ധ്യാനത്തിൽ ഗുരുമൂർത്തിയായ സാക്ഷാൽ ദേവിയുടെ വരപ്രസാദം നേരിട്ടു ലഭിക്കുവാൻ പൂർവ്വജന്മപുണ്യം തീർച്ചയായും ചെയ്തിട്ടുണ്ടാവണം.'

14. ചന്ദ്രകല:

ചന്ദ്രന്റെ പ്രഥമകല (ജ്യോതിഷത്തിൽ പ്രഥമജീവൻ) ശിവതത്ത്വമാണ്. ഇതിനെ ദർശാ എന്നു വിളിക്കുന്നു. ദ്വിതീയകലയെ ദ്രഷ്ടാവെന്നു വിളിക്കും. ഇത് ശക്തിയാണ്. ദ്രഷ്ടാവോടുകൂടിയല്ലാതെ ദൃശ്യത്തെ കാണാനോ, പുകഴ്ത്താനോ സാധ്യമല്ല. ദ്രഷ്ടാവില്ലെങ്കിൽ ദൃശ്യം ആകാശത്ത് ഉദിച്ചാലും ആ കാഴ്ച കണ്ട് ആനന്ദതുന്ദിലമാകാൻ ഒരു ഹൃദയമില്ലാത്ത കുറവുണ്ടാകും; അതിനാൽ ശിവന് ശക്തി കൂടിയേ തീരൂ. അറബിരാഷ്ട്രങ്ങളിൽ ശ്രീവിദ്യയുടെ ആരാധനാക്രമം പ്രചരി

ച്ചത് ജ്യോതിഷം, ചന്ദ്രദർശനം മുതലായ രീതികളുടെ പിൻബലത്തിലാണ്. അവർ ഇന്നും ചന്ദ്രദർശനത്തിനും, ദ്രഷ്ടാവിനും പ്രാധാന്യം നൽകുന്ന രീതി അവലംബിക്കുന്നുണ്ട്. താണ്ഡവമാടുന്ന ശിവന്റെ നൃത്തം കണ്ട് ആനന്ദിച്ചുനിൽക്കുന്ന ദ്രഷ്ടാവായി ശക്തിയെ കവികൾ വിഭാവനം ചെയ്തിട്ടുള്ളതും ഇതേ സങ്കല്പത്തിലാണ്. ലോപാമുദ്രാസൂത്രം ചൈനയിലേക്ക് അതേപടി പ്രചരിച്ചിട്ടുള്ളതായി കാണുന്നു. (ലോ സൂ എന്ന പേരിൽ—ലോപാമുദ്ര, സൂത്രം എന്നീ പദങ്ങളുടെ ആദ്യാക്ഷരങ്ങൾ മാത്രം ചേർത്ത് ലോ സൂ എന്ന് ഉപയോഗിക്കൽ ഒരു പ്രാചീനസംസ്കൃതരീതിയാണ്. ഇതനുകരിച്ച് പഞ്ചദശാക്ഷരീയന്ത്രത്തിന് ചൈനക്കാർ ലോ ഷൂ എന്നു പേരു കൊടുത്തു.)

ഭൈരവയാമളത്തിൽ ബിന്ദുവും മൂന്നു ബാഹ്യചക്രങ്ങളും (ചതുർദശാരത്തിനു പുറത്തുള്ള അഷ്ടദലം, ഷോഡശദലം, ഭൂഗൃഹം) ശിവനാണ്. ത്രികോണം, അഷ്ടകോണം, അന്തർദശാരം, ബഹിർദശാരം, ചതുർദശാരം എന്നിവ ശക്തിയും. ഇവയുടെ സമന്വയമാണ് ശ്രീചക്രം—അത് വിശ്വോല്പത്തിയെ കുറിക്കുന്ന സിംബലാണ്. വാമകേശ്വരതന്ത്രത്തിലും ഇതു പറയുന്നു. 'ഇ'കാരം ശക്തിസൂചകമാണ്. അത് എടുത്തു കളഞ്ഞാൽ ശിവൻ വെറും 'ശവ'മാണെന്ന് ദേവീഭാഗവതം പറയുന്നുണ്ട്. പ്രളയകാലത്ത് വാക്കുകൾ അടങ്ങിക്കിടക്കുന്ന നിഷ്കളബ്രഹ്മമേ ഉള്ളൂ. അപ്പോൾ ദേവി 'ശാന്ത'യാണ്. ബ്രഹ്മാ പരശിവനും ശാന്തയും തരംഗങ്ങളില്ലാത്ത ഒരു ചൈതന്യക്കടലായി കിടക്കുന്ന ഈ പ്രളയാവസ്ഥയാണ് സമാധി, പ്രഭവവേളയിൽ 'ശാന്ത' ഉണരുന്നു. ചലിക്കുന്നു. ശിവനിൽ ശക്തിയായി വർത്തിച്ച് ഒററനെടുവീപ്പാൽ പ്രപഞ്ചസൃഷ്ടി നടത്തുന്നു. സമാധിയുടെ ശാന്താവസ്ഥയിൽനിന്ന് ഉണരുന്നവന്റെ നാവിൽ 'ഭാരതീപദാവലി' തിക്കിത്തിരക്കി തരംഗങ്ങളിളക്കി ജനിക്കുന്നു. താൻ കണ്ടതിനെ—തന്റെ ആനന്ദാനുഭൂതിയെ വാക്കുകളിൽ പുനരവതരിപ്പിക്കാനുള്ള വ്യഗ്രത.... സൃഷ്ടി സ്വയംപൂർണ്ണമായ ഒന്നിന്റെ ആന്തരസ്വഭാവമാണ്; സ്വാനുഭൂതി നേടിയവന്റെ സ്വാഭാവികക്രിയയാണ്. സൗന്ദര്യലഹരി ശങ്കരനിലെ കവിയുടെ 'കുമാരസംഭവ'മാണ്. 'വാഗർത്ഥ'ങ്ങളായി പിണഞ്ഞിരിക്കുന്ന ഇരട്ടനാഗങ്ങൾ പോലെ വേർപിരിക്കാനാവാത്ത ശിവശക്തികളുടെ നാഗബന്ധത്തിൽനിന്നു പിറന്ന അമൃതകുംഭമാണ്.

സൗന്ദര്യലഹരിക്ക് അനുഷ്ഠാനക്രമങ്ങൾ ഉണ്ട്. ഗോവിന്ദനാണ് അതിന്റെ ഋഷി. (ശങ്കരാചാര്യരുടെ ഗുരു)–

ഛന്ദസ്സ് അനുഷ്ടപ്പ്. ദേവത, ശ്രീമഹാത്രിപുരസുന്ദരി. ബീജം: 'ശിവഃ ശക്ത്യാ യുക്തോ' എന്ന പ്രഥമശ്ലോകം. ശക്തി: സുധാസിന്ധോർമദ്ധ്യേ' എന്ന് എട്ടാം ശ്ലോകത്തിൽ വർണ്ണിക്കാനിരിക്കുന്ന ശക്തിയെയാണ് സൗന്ദര്യലഹരി ഉണർത്തുന്നത്. ഓരോ മന്ത്രത്തിനും ഒരു കീലകമുണ്ട്. കീലകം അതിൻെറ പ്രായോഗികവശമാണ്. 27–ാം ശ്ലോകത്തിൽ പറയുന്ന 'ജപോ ജല്പശില്പം' ആണ് സൗന്ദര്യലഹരിയുടെ കീലകം. അഥവാ മന്ത്രദേവതയുടെ ജ്വാല. ആകെ 103 മന്ത്രങ്ങളാണ് സൗന്ദര്യലഹരിയിലുള്ളത്. 1, 8, 27 എന്നീ മന്ത്രങ്ങൾ (ബീജം, ശക്തി, കീലകം) നന്നായി മനസ്സിലാക്കിയാൽ മററെല്ലാം മനസ്സിലാവുമെന്നാണ് എൻെറ അഭിപ്രായം. 27–ൽ പറഞ്ഞ തന്ത്രം ജീവിതത്തിൽ പ്രായോഗികമാക്കലാണ് ഇവയിൽ സാധാരണ ഒരാൾക്ക് ചെയ്യാവുന്നത്. 8ൽ കാണുന്ന ശക്തിദർശനം പൂർവ്വജന്മപുണ്യംകൊണ്ട് നേടാവുന്നതാണ് (ഈ ജന്മം 27–ാം ശ്ലോകം പ്രായോഗികമാക്കിയാൽ ഒരുപക്ഷേ ഒരാൾ കൃതകപുണ്യനായേക്കാം.) ദർശനം കിട്ടിക്കഴിഞ്ഞ ഒരാൾക്ക് 27–ാം ശ്ലോകം പ്രായോഗികമാക്കാൻ ബുദ്ധിമുട്ട വരില്ല. പൂർവ്വപുണ്യം ചെയ്തവന് ദർശനവും അതിൻെറ പ്രത്യഭിജ്ഞയും തീർച്ചയായും ലഭിക്കുകയും ചെയ്യും. ഇതാണ് എൻെറ അനുഭവപാഠം.

ശ്ലോ. 2: തനീയാംസം പാംസും തവ ചരണപങ്കേരുഹഭവം

വിരിഞ്ചിഃ സഞ്ചിന്വൻ വിരചയതി ലോകാനവികലം
വഹത്യേനം ശൗരിഃ കഥമപി സഹസ്രേണ ശിരസാം
ഹരഃ സംക്ഷുദ്യൈനം ഭജതി ഭസിതോദ്ധൂലനവിധിം.

എത്ര മനോഹരമായ ദൃശ്യം. ദേവിയുടെ താമരക്കാലടിയിലെ ഒരു രേണുകൊണ്ട് ബ്രഹ്മാവ് അനന്തവിശ്വങ്ങൾ വിരചിക്കുന്നു; ആ വിശ്വങ്ങളെ വിഷ്ണു ആദിശേഷനായി ആയിരം ഫണങ്ങളാൽ ശ്രമപ്പെട്ട് ഉയർത്തിപ്പിടിക്കുന്നു; ഹരനോ, അതിനെ പൊടിച്ചു ധൂളിയാക്കി ശരീരമാകെ ഭസ്മലേപനം ചെയ്യുന്നു!!

കണാദൻെറ വൈശേഷികവും അക്ഷപാദൻെറ ന്യായശാസ്ത്രവും പ്രപഞ്ചം പഞ്ചഭൂതാത്മകമാണെന്നു സ്ഥാപിച്ചിട്ടുണ്ട്. ഭൂതങ്ങൾ ആദ്യം ദ്വ്യണുകങ്ങളായും പിന്നെ മുമ്മൂന്നു ദ്വ്യണുകം ചേർന്ന് ഒരു ത്ര്യണുകമായും ചേരുന്നു. ഇത്തരം അണുക്കളെക്കൊണ്ടാണ് പ്രപഞ്ചസൃഷ്ടി,

○ ഏകാണു.

○○ ദ്വ്യണുകം.

○○
○○ ○○
ത്ര്യണുകം.

ദേവിയുടെ താമരക്കാലടികളിലെ ഒരു രേണുകൊണ്ട് ദ്വ്യണുക, ത്ര്യണുകസംഘാതവും പഞ്ചഭൂതാത്മകവുമായ പ്രപഞ്ച സൃഷ്ടി ബ്രഹ്മാവ് നടത്തി എന്ന് ന്യായവൈശേഷികമായ ശാസ്ത്രശാഖകളുടെ അറിവിനെ കാവ്യാത്മകമായി പാടുക യാണ് ശങ്കരൻ.

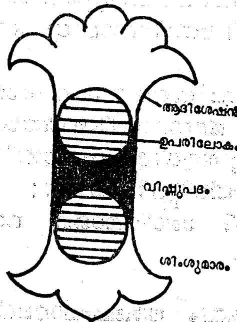
പ്രപഞ്ചം ചരാചരാത്മകമാണ്. ഏഴ് ഉപരിതലവും ഏഴ് അധസ്തലവുമുള്ള ഈ പ്രപഞ്ചത്തെ വിഷ്ണു ഉയർത്തിപ്പി ടിക്കുന്നു.

ചതുശ്ശ്രുതിയിൽ ഇങ്ങനെ കാണാം:

ശിംശുമാരാത്മനാ വിഷ്ണുഃ
സപ്തലോകാൻ അധസ്ഥിതാൻ
ധത്തേ ശേഷതയാ ലോകാൻ
ഭുവാദീൻ ഊർദ്ധ്വതാസ്ഥിതാൻ.

വിഷ്ണു ശിംശുമാരരൂപത്തിൽ ഏഴ് അധോലോകങ്ങളെ താങ്ങുന്നു; ആദിശേഷരൂപത്തിൽ ഏഴ് ഉപരിലോകങ്ങളേയും.

മുകളിലും ചുവട്ടിലുമുള്ള ലോകങ്ങളെ 8ന്റെ ആകൃതി യിൽ വരച്ചാൽ വിഷ്ണുസ്ഥാനം മധ്യത്തിലാണ്.

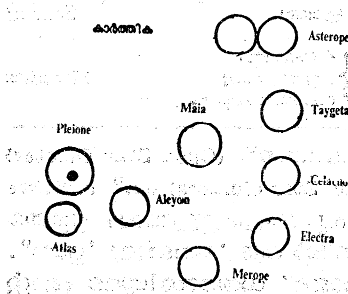
(നാഗലിംഗത്തിന്റെ ആകൃതി)

വിഷ്ണുസ്ഥാനത്തെക്കുറിച്ചു ശരിക്കറിയാൻ 'ജ്യോതിഷ'ങ്ങ ളേയും നക്ഷത്രപഥങ്ങളേയും കുറിച്ച് പുരാതനഭാരതീയന്റെ നിരീക്ഷണങ്ങൾ മനസ്സിലാക്കണം.

ഉത്തരായനകാലം :			Modern
1 മകരം, കുംഭം	(പൌഷം, മാഘം)	ശിശിരം	Winter solstice
2 മീനം, മേടം	ഫാൽഗുനം, ചൈത്രം	വസന്തം	Vernal Equinox
3 ഇടവം, മിഥുനം	വൈശാഖം, ജ്യേഷ്ഠം	ഗ്രീഷ്മം	ക്രാന്തിപാതം

ദക്ഷിണായനകാലം :			
1 കർക്കിടകം, ചിങ്ങം	ആഷാഢം, ശ്രാവണം	വർഷം	Summer Solstice
2 കന്നി, തുലാം	ഭാദ്രപദം—ആശ്വിനം	ശരദ്	Autumn Equinox
3 വൃശ്ചികം, ധനു	കാർത്തികം മാർഗ്ഗശീർഷം	ഹേമന്തം	ക്രാന്തിപാതം

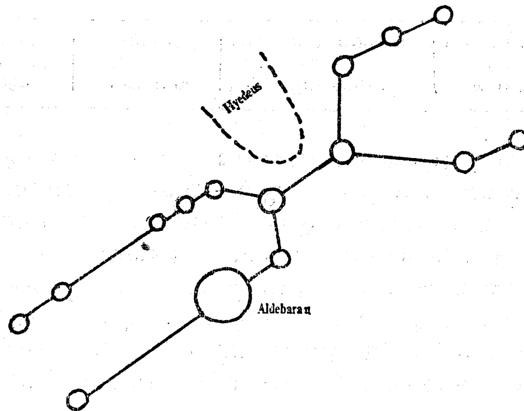
'വിഷുവത് ക്രാന്തിവലയയോഃ സംപാതഃ ക്രാന്തിപാതഃ സ്യാത്'' എന്ന് ഭാസ്കരാചാര്യൻ പറയുന്നു. വസന്തശരദൃതുക്കളിൽ വിഷുവത് അഥവാ ക്രാന്തിവലയവും, ഗ്രീഷ്മഹേമന്ത ഋതുക്കളിൽ ക്രാന്തിപാതവും വരുന്നു. ബ്രഹ്മസൂത്രത്തിനു രചിച്ച ഭാഷ്യത്തിൽ ഉത്തരായനമെന്ന അർച്ചിരാദിമാർഗ്ഗത്തിനും ദക്ഷിണായനമെന്ന ചന്ദ്രാത്മകമായ ധൂമാദിമാർഗ്ഗത്തിനും ഇടയിലൂടെ, അതിനെ ഭേദിച്ചു കടന്നുപോകുന്ന നിരവധി ക്രാന്തിപാതങ്ങളുണ്ടെന്നും അവരാണ് യഥാർത്ഥ മുക്തന്മാരെന്നും ശങ്കരൻ പറഞ്ഞു. വിഷുവത് ക്രാന്തിവലയം ഭേദിച്ച് ആകാശഗംഗയിലെ പാൽക്കണങ്ങളെപ്പോലെ നിത്യമുക്തരായി സഞ്ചരിക്കുന്ന ഈ പൂർവ്വസൂരികളാ നക്ഷത്രങ്ങളാണ്. പൂർവ്വപ്രപഞ്ചങ്ങളുടെ വിധാതാക്കളായിരുന്നവർ. ആ വിഷ്ണുപദമത്രേ ഉപരിലോകങ്ങളേയും അധോലോകങ്ങളേയും താങ്ങിനിർത്തുന്ന 'സ്ഥിതി' ലോകം—നശിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന പഞ്ചഭൂതാത്മകമായ ശരീരങ്ങൾക്കും, അനശ്വരമായ ബ്രഹ്മാനുഭൂതിക്കുമിടയിൽ സന്ദേശവാഹകരെപ്പോലെ കടന്നുവരുന്ന മിസ്റ്റിക്കുകൾ. അവർക്കിടയിൽ അന്വേഷിച്ചാൽ വൈഷ്ണവർക്കും ജൈനബുദ്ധ

മതാനുയായികൾക്കും ഒരുപോലെ പ്രിയങ്കരനായ അവരുടെ ജ്യേഷ്ഠദേവനെ കാണാം; ഋഷഭദേവനേയും—രാശിചക്രത്തിൽ ക്രാന്തിപാതമെന്നു ഭാസ്കരാചാര്യനാൽ വിളിക്കപ്പെട്ട ഭാഗത്താണ് ഏററവുമധികം നക്ഷത്രങ്ങളെ നാം കാണുക. ഈ നക്ഷത്രങ്ങളും അവയുടെ രൂപവും ഇപ്രകാരമാണ്,

(87–ാംപേജിലെ ചിത്രവുംകൂടി കാണുക)

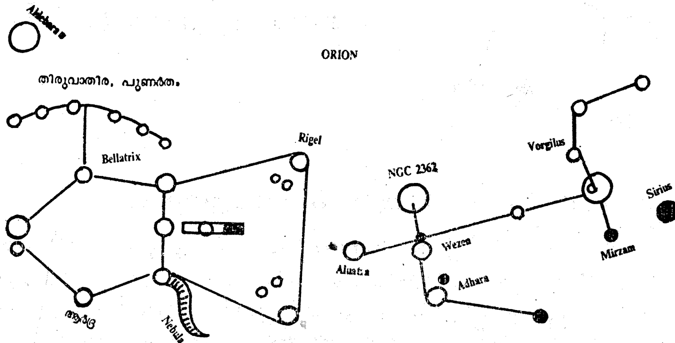
രോഹിണി,
മകയിരം

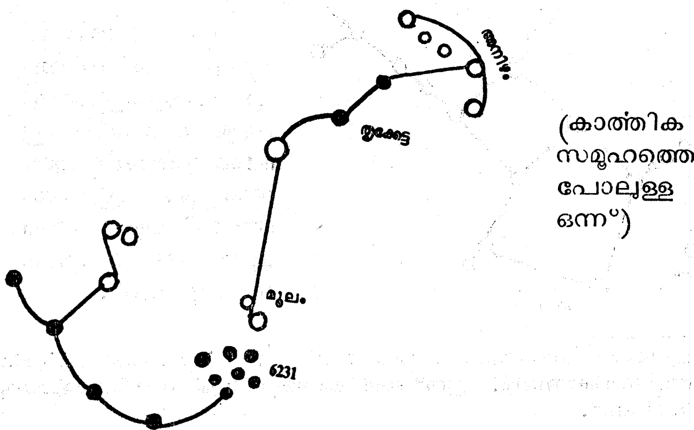
ഇടവം (വൈശാഖം)	(കാർത്തിക)	കത്തിയലക്; കൈകൊട്ടിക്കളിക്കുന്ന നക്ഷത്രങ്ങൾ	Pleides
	രോഹിണി	രഥം	Aldebaran
	മകയിരം	മൃഗശീഷം	Orion
മിഥുനം (ജ്യേഷ്ഠം)	(മകയിരം) തിരുവാതിര പുണർതം	തീക്കട്ട വില്ല്	Betelguese
വൃശ്ചികം (കാർത്തികം)	(വിശാഖം)	കുലാലചക്രം	Libra/ophiucus
	അനിഴം	സപ്പമസ്തകം (കട)	d. Seorpis
	(തൃക്കേട്ട)	ജ്യേഷ്ഠം (ചുവന്നത്)	Antarus (L seorpil)
ധനു (മാഗ്ഗശീഷം)	മൂലം	വക്രരേഖ	Seorpii
	പൂരാടം ഉത്രാടം	4 നക്ഷത്രം കട്ടിൽക്കാലു പോലെ ചതുരം	Hercules

കാർത്തിക ഒരു തുറന്ന നക്ഷത്രസമൂഹമാണ് (Open Star Cluster) ഉരുണ്ട നക്ഷത്രസമൂഹങ്ങൾ (Globular Star ciusters) ക്ക് പഴക്കം കൂടും. (Hercules) എന്നു വിളിക്കുന്ന പൂരാടവും ഉത്രാടവും ഇത്തരമൊരു സമൂഹമാണ്. മൃഗശീഷത്തിൽ ഒരു 'നെബുല 'ഉണ്ട്. നമ്മുടെ ഗാലക്സിയുടെ കേന്ദ്രം ഏതാണ്ട് ധനുരാശിയുടെ (മാഗ്ഗ

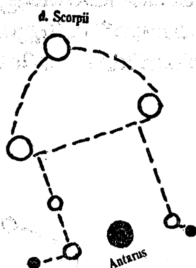
ശീഷ്രാശി) മധ്യത്തിലാകയാൽ മൂലം, പൂരാടം, ഉത്രാടം എന്നീ നക്ഷത്രസമൂഹങ്ങൾക്കടുത്താണ് എന്ന് ശാസ്ത്രം പറയുന്നു. ഗ്രീക്കിലെ ഹെർക്കുലിസ് ഭാരതീയസങ്കല്പത്തിൽ വിഷ്ണുവാണ്. പൂരാടഉത്രാടങ്ങൾക്കിടയിലാണ് വിഷ്ണുവിന്റെ നാഭി എന്നു നാം സങ്കല്പിക്കുന്നു. രോഹിണിയും തിരുവാതിരയും ജ്യേഷ്ഠയും Red giants ആണ്.

കവചവും വില്ലും ധരിച്ച ക്ഷത്രിയനാണ് ഋഷഭരാശിയിലെ ഈ നക്ഷത്രസമൂഹം. ഋഷഭത്തെ ഒരു വൃശ്ചികം കടിച്ചുകൊന്നു. അതിനു പകരംചോദിക്കാൻ വില്ലെടുത്തിറങ്ങിയ പരശുരാമനാണ് Orion (ആര്യൻ). കാള പടിഞ്ഞാറ് അസ്തമിക്കുമ്പോൾ തേള് കിഴക്കുദിക്കും,(180° വ്യത്യാസം)Canis majorൽ ത്രിമൂർത്തികളുണ്ട്. നടുവിലെ വിഷ്ണുവിന് വിഷ്ണുപദത്തോട് സാമ്യമുള്ള wezen എന്ന നാമം ഗ്രീക്കുകാർ കൊടുത്തിരിക്കുന്നു.

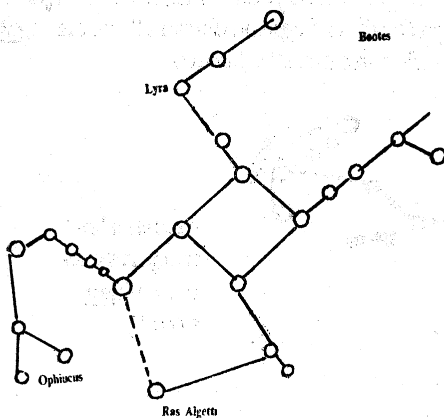
(കാർത്തിക സമൂഹത്തെ പോലുള്ള ഒന്ന്)

(നാഗലിംഗം, സർപ്പമസ്തകം, കുട എന്നിവയുടെ രൂപം. മൂന്നു പത്തി നീർത്തിയ കുട ക്കീഴിൽ ചുവന്ന തീക്കട്ട പോലെ ജ്യേഷ്ഠദേവൻ)

വിശാഖം (Libra-ophiucus). 5 നക്ഷത്രങ്ങൾ.

സർപ്പത്തെ പിടിച്ചുനിൽക്കുന്നവനായും കഴുത്തിൽ ധരിച്ച വനായും ഗ്രീസുകാർ കരുതുന്നു. അത് വൈദ്യശാസ്ത്രപിതാവായ ഏസ്ക്കുലേപ്പിയസ്സാണത്രേ. ഇത് ഇന്ന് രാശിചക്രത്തിന്റെ ഭാഗമല്ല. അതിന്റെ ഒരു ഭാഗത്താണ് ഹെർക്കുലസ്. മറുഭാ ഗത്ത് ജ്യേഷ്ഠദേവനും ഉണ്ട്. ഒരു ചക്രത്തിന്റെ ആകൃതിയാക യാൽ കുലാലചക്രമായും, വിഷ്ണുചക്രമായും കരുതുന്നു. പാമ്പിനെ ചുററിയ ശിവനായും!!

*Ras Algetti എന്നാൽ വിഷ്ണുപാദനമസ്കാരം ചെയ്യുന്നവന്റെ ശിരസ്സ്.

പൂർവ, ഉത്തര ആഷാഢങ്ങൾ നിർമ്മിച്ച ചതുരരൂപത്തിലുള്ള നാഭിയിൽ പ്രപഞ്ചമുണ്ടായി എന്നു സങ്കല്പം. പ്രപഞ്ചത്തിന് ചതുരം വരയ്ക്കൽ ഒരു താന്ത്രിക സങ്കല്പമാണ്.

---

* സമുദ്രത്തിൽ ശയിക്കുന്ന മഹാവിഷ്ണുവിന്റെ 'പാദപങ്കജമല'യിൽ ശിരസ്സു നമിക്കുന്നവർ. ഇത് ദക്ഷിണേന്ത്യയിലും ദക്ഷിണാർദ്ധഗോള ത്തിലുമാണ്.

ശ്ലോകം: 3

അവിദ്യാനാമന്തസ്തിമിരമിഹിരദ്വീപനഗരീ
ജഡാനാം ചൈതന്യസ്തബകമകരന്ദസ്രുതിഝരീ
ദരിദ്രാണാം ചിന്താമണിഗുണനികാ ജന്മജലധൗ
നിമഗ്നാനാം ദംഷ്ട്രാം മുരരിപുവരാഹസ്യ ഭവതി.

അവിദ്യയുടെ കൂരിരുട്ടിൽ മുങ്ങിയവന്ന്, അജ്ഞാനാന്ധകാരത്തിൽനിന്ന് രക്ഷനൽകുന്ന മിഹിരന്റെ ദ്വീപനഗരി; ജഡന്മാർക്ക് ജഡത്വംനീക്കി ചൈതന്യവാന്മാരാക്കുന്ന തേൻ ഒഴുകിവരുന്ന പൂങ്കുല; ദരിദ്രർക്ക് ദാരിദ്ര്യം നീക്കുന്ന ചിന്താമണി; ജന്മജലധിയിൽ മുഴുകിയവക്ക് വരാഹദംഷ്ട്ര....ദേവിയാകുന്ന ഉജ്ജ്വലസൂര്യോദയം ഒരാൾക്ക് എന്തെന്തു പുത്തനുണർവ്വ് നൽകയില്ല!!

ഈ വരികൾ വായിക്കവെ എന്റെ ആത്മകഥാകഥനമോ ഇത് എന്ന് തോന്നിപ്പോകുന്നു. ആദ്യത്തേയും അവസാനത്തേയും വരികളിലായി വരാഹമിഹിരന്റെ പേര് ആചാര്യൻ ഇണക്കിയിരിക്കുന്നതുകൊണ്ടുമാത്രമല്ല; ആ മിഹിരദ്വീപനഗരി മണിപല്ലവ ദ്വീപമെന്ന മണിമേഖലാകാവ്യത്തിലെ ദ്വീപനഗരമാണ്. ചിന്താദാരിദ്ര്യം അനുഭവിക്കുന്ന എനിക്ക് ദേവി 'ചിന്ത'യാകുന്ന അനർഘരത്നം തന്നു. ആ പുത്രനും മണിമേഖലയ്ക്കും കനിഞ്ഞരുളിയ അക്ഷയപാത്രം തന്നെയാണ് ചിന്താദേവി എനിക്കും തന്നത്. പാഞ്ചാലപുത്രിയുടെ അക്ഷയപാത്രം....അനർഘമായ സ്യമന്തകം. ജന്മജലധിയിലായാലും, സാക്ഷാൽ സമുദ്രത്തിലായാലും കൈകാലിട്ടടിച്ചു കരയുന്നവന് വരാഹദംഷ്ട്രയായി പ്രത്യക്ഷപ്പെടുന്ന വരുണദേവിയാണ് മണിമേഖല. കൈവർത്തകന്മാരുടെ രക്ഷാകവചം. ആ ദേവി എന്നെ സംസാരസാഗരമുക്തയാക്കി. എന്നിൽ ഒരു ചൈതന്യക്കടലായി ആദ്യമേ അലയടിച്ചു. ജഡമായിക്കിടന്ന എന്റെ ഭർത്താവിന്റെ ശരീരത്തിലേക്ക് എന്നിലൂടെ ചൈതന്യസ്തബകമകരന്ദശ്രുതിയായൊഴുകി പുനരുജ്ജീവിപ്പിച്ചു. വരാഹമിഹിരന്റെ പഞ്ചസിദ്ധാന്തികയായി എന്റെ ബോധമണ്ഡലത്തിൽ തെളിഞ്ഞു. എന്റെ പൂർവ്വപുണ്യമെന്നല്ലാതെ ഞാനെന്തു പറയേണ്ടൂ!!

ഏതാണ് എന്റെ ദ്വീപനഗരം? വൈഷ്ണവമായ വിരാട് നഗരമല്ലാതെ?

പശ്ചിമേസാമഗാനാം വൈരാജം പൗരുഷം സൂക്തം
സൗപർണം രുദ്രസംഹിതാ.

ശൈശവം പഞ്ചനിധനം ഗായത്രം ജ്യേഷ്ഠസാമ ച
വാമദേവ്യം ബൃഹത്സാമ രൗരവം സരഥംതരം
ശവാവൃതം വികർണ്ണം ച രക്ഷോഘ്നം ച യശസ്തഥാ
വിവിധാനി രാജന്തേ വസ്തൂന്യത്രേതി വിരാട്
ബ്രഹ്മാണ്ഡദേഹഃ
(സായണൻ)

ദക്ഷിണപശ്ചിമരാശിഭാഗത്ത് ആ ബ്രഹ്മാണ്ഡദേഹത്തിലെ വിരാജനഗരത്തിലെത്തിക്കുന്ന 'നാവ' (തോണി) തെളിയുന്നു. ഒരു മത്സ്യനഗരം....അതിന്റെ അമരത്തതാ— കർക്കിടകരാശിഭാഗത്ത് 'സുന്ദരിയുടെ തിലകംപോലെ' അഗസ്ത്യൻ (കനോപ്പസ്),–മണിമേഖലയിലെ ദീപതിലകം— വിശ്വാമിത്രനാൽ ത്രിശങ്കുവിനും ഹരിശ്ചന്ദ്രനും നൽകപ്പെട്ട ജീവന്മുക്തന്മാരുടെ സ്വർഗ്ഗനഗരം. എന്നെയും പൂർവ്വപുണ്യത്താൽ ആ നഗരത്തിലെത്തിച്ചു, ദേവി.

4. ത്വദന്യഃ പാണിഭ്യാമഭയ വരദോ ദൈവതഗണ—
സ്ത്വമേകാ നൈവാസി പ്രകടിതവരാഭീത്യഭിനയാ.
ഭയാത് ത്രാതും ദാതും ഫലമപി ച വാഞ്ഛാസമധികം
ശരണ്യേ ലോകാനാം തവ ഹി ചരണാവേവ
നിപുണൌ.

സർവ്വലോകങ്ങൾക്കും ശരണ്യയാണ് ദേവി. ആ പാദരേണുക്കളിൽനിന്നു സൃഷ്ടിക്കപ്പെട്ട പ്രപഞ്ചങ്ങൾ അകലങ്ങളിലേക്കു കറങ്ങിത്തിരിഞ്ഞ് പറക്കുന്നു. വീണ്ടും ശരണാർത്ഥികളായി ആ പാദബിന്ദുവിൽ അണയുന്നു. മററു ദേവന്മാർ കൈകളാൽ വരദാഭയമുദ്രകൾ കാട്ടിയിട്ട് തങ്ങൾ വരം തരാനും അഭയം തരാനും പ്രാപ്തരാണെന്നു തെളിയിക്കുന്നു. ദേവിയാകട്ടെ മുദ്രകളൊന്നും കാട്ടാതെ നിഷ്ക്രിയയായി നിൽക്കുന്നു. ആ ചരണംകൊണ്ടുതന്നെ സർവ്വഭയങ്ങളും നീക്കി ശരണം അരുളുന്നു. ഐം ക്ലീം സൌ എന്ന ബാലമന്ത്രമാണ് ഈ വരികളിലെന്ന് പറയപ്പെടുന്നു.

വെറും സാന്നിധ്യംകൊണ്ടുതന്നെ സർവ്വപാപവും അകററുകയും ക്രിയകൾകൂടാതെ മോക്ഷം നൽകുകയും ചെയ്യുന്നു ബാലപരമേശ്വരി. ശങ്കരനെസ്സംബന്ധിച്ചു പറഞ്ഞാൽ ബ്രഹ്മം തന്നെയാണ് എന്ന് ബ്രഹ്മസൂത്രത്തിൽ നിന്ന് അറിയുക.

5. ഹരിസ്ത്വാമാരാധ്യ പ്രണതജനസൗഭാഗ്യജനനീം
പുരാ നാരീ ഭൂത്വാ പുരരിപുമപി ക്ഷോഭമനയത്.
സ്മരോഽപി ത്വാം നത്വാ രതിനയനലേഹ്യേന വപുഷാ
മുനീനാമപ്യന്തഃ പ്രഭവതി ഹി മോഹായ മഹതാം.

നിന്നെ ആരാധിച്ച ഹരി, പണ്ട് നാരിയായി ഭവിച്ചു; പുരരിപുവായ ശിവന്റെ മനഃക്ഷോഭത്തിനു കാരണമായിത്തീർന്നു. എന്തിനെ ധ്യാനിക്കുന്നുവോ അതായിത്തീരുന്നു. ദേവിയെ ആരാധിച്ച വിഷ്ണു വിഷ്ണുമോഹിനിയായതു് അങ്ങനെയാണ്. തപസ്സുകൊണ്ടു് പ്രശാന്തമായ പ്രളയജലത്തിൽ (ത്രിപുരങ്ങളാകുന്ന പ്രാപഞ്ചികതയെ നശിപ്പിച്ച് പ്രശാന്തമായ യോഗിമാനസത്തിൽ) ക്ഷോഭം സൃഷ്ടിച്ച് പുതിയ സൃഷ്ടിതരംഗങ്ങൾ ഉണർത്താൻ 'മായ'യുടെ സഹായം വേണം. അവിടെ 'ശാന്ത'യായ ദേവി സദാശിവനിൽ പുതിയ ക്ഷോഭമുണർത്തുന്നു. അത് പുതിയൊരൈശ്വരസൃഷ്ടി നടത്തുന്നു. സൃഷ്ടി ശ്രീയാണ്. സൗഭാഗ്യമാണ്. പ്രണതജനസൗഭാഗ്യജനനിയാണ് ദേവി. പ്രണമിക്കുന്ന ജനങ്ങളുടെ സൗഭാഗ്യമാണ് പൂർവ്വപുണ്യാനുഭവങ്ങൾക്കായിട്ടുള്ള പുനർജ്ജന്മം. അതിനു കാരണക്കാരിയും ദേവി തന്നെ. ജനം, ജനനി എന്ന വാക്കുകൾ ഉപയോഗിക്കുന്നതിന്റെ ഔചിത്യം കാണുക. ജനങ്ങൾക്കെല്ലാം ജനനിയാണ്; സൃഷ്ടികർമ്മം നടത്തിയ അമ്മയാണ് ദേവി.

സ്മരൻ നിന്നെ നമിച്ചിട്ട് രതിനയനലേഹ്യമായ വപുസ്സ് നേടി. ആ വപുസ്സിനാൽ മുനിമാനസങ്ങളെ ചലിപ്പിക്കാൻ സമർത്ഥനായി; അവരുടെ അന്തഃകരണത്തിൽ മഹത്തായ മോഹമായി അവൻ പ്രഭവിക്കുന്നു.

സ്മരൻ (കാമദേവൻ) പ്രപഞ്ചസൃഷ്ടിയിൽ വിഷ്ണുവിനുള്ള സ്ഥാനമാണ് വംശസൃഷ്ടിയിൽ വഹിക്കുന്നത്. സ്മരണ അഥവാ ഓർമ്മയുടെ ദേവനാണ് സ്മരൻ. നിന്നെ നമിച്ചതുകൊണ്ട് ആ ഓർമ്മയ്ക്കു് രതിനയനലേഹ്യമായ ശരീരമുണ്ടായി. അരൂപിയും അനംഗനും, അശരീരിയുമായ ബ്രഹ്മത്തിന്, മായാരൂപിണിയായ ദേവിയെ നമിച്ചപ്പോൾ മായാരൂപമായ അതിമോഹനമായ ഒരു ശരീരമുണ്ടായി. ഓർമ്മകളുടെ ആ മനോജ്ഞവിഗ്രഹം കവിയുടെ സൂക്ഷ്മദേഹമാണ്. അതിൽ ത്തന്നെ കണ്ണും നട്ടിരിക്കയാണ്, അതിനാൽ മോഹിതനായ കവി. പുനർജ്ജന്മസ്മരണയോടുകൂടിയ ഈ പുതിയ ദേഹധാരണം തന്റെ പൂർവ്വപുണ്യമാണെന്നും അതിനു കാരണം ഈ പുതിയ ജന്മം നൽകിയ 'പ്രണതജനസൗഭാഗ്യജനനിയായ' അമ്മയാണെന്നും ശങ്കരൻ ഒരു കാലത്തും മറക്കുന്നില്ല. പ്രാപഞ്ചികത്വം പൂർണ്ണമായി അടക്കിയ, ബ്രഹ്മജ്ഞാനിയായ തന്നെപ്പോലുള്ളവരുടെ മുനിമാനസങ്ങളിൽപ്പോലും മനോജ്ഞവപുസ്സായ സ്മരണകളുടെ ദേവൻ മഹത്തായ ഒരു മോഹമായി പ്രഭവിക്കുന്ന പ്രക്രിയ കവി അറിയുന്നു. 'മോഹായ മഹതാം' എന്നതുകൊണ്ട് രണ്ടർത്ഥം സാധിക്കുന്നു. സാധാരണ അർത്ഥത്തിൽ

കാമനും രതിയും ഒന്നു ചേരുക എന്നു പറഞ്ഞാൽ സംഭോഗ മാണ്. ഇവിടെ, സ്മരണയുടെ മനോജ്ഞമായ വിഗ്രഹത്തോട് ഒന്നായി തന്മയീഭാവം പ്രാപിക്കാനുള്ള രതിയാണ് ഉള്ളിൽ ഉണരുന്നത്. ആ രതിയാലാണ് നിഷ്ക്രിയമായ ചിത്ത ത്തിൽനിന്ന് വാക്കുകൾ പ്രവഹിക്കുന്നതും. ഇവിടെ, സൃഷ്ടി മൈഥുനസൃഷ്ടിയല്ല, കവിയുടെ സാഹിത്യസൃഷ്ടിയാണ്. വാക്കുകളുടെ ജനനമാണ്. അതിനാൽ 'മഹത്' എന്ന ശബ്ദം ചേരുന്നു. അർദ്ധനാരീശ്വരരൂപമാണ് മഹത്തിന്ന് എന്നതു കൊണ്ട് സംഭോഗവും തന്മയീഭാവവും സാധിക്കുന്നു.

ലോപാമുദ്രാവിദ്യ എന്ന പഞ്ചദശാക്ഷരിയുടെ ആദ്യ കാണ്ഡം ദർശിച്ച ഋഷി വിഷ്ണുവാണെന്നു ജ്ഞാനാർണ്ണവതന്ത്ര ത്തിലുണ്ട്. ആദ്യത്തെ ശ്ലോകംകൊണ്ട് മുദ്രകൂടാതെത്തന്നെ ദേവി ശരണം നൽകുന്നു എന്നു പറയുമ്പോൾ ലോപാമുദ്രയെ ക്കൂടി കവി ഉദ്ദേശിക്കുന്നുണ്ട്. ലോപാമുദ്രയാകുന്ന മോഹിനി യാൽ അഗസ്ത്യമുനിയുടെ മനസ്സിളകി എന്ന പുരാവൃത്തവും ഓർമ്മയിലെത്തിക്കുന്നു ഈ വരികൾ.

പഞ്ചദശാക്ഷരിയുടെ മററു മൂന്നു കാണ്ഡങ്ങളും ശ്രീം എന്ന ശ്രീബീജവും ദർശിച്ച് അതിനെ ഷോഡശാക്ഷരീമന്ത്രമാക്കി യത് 'സ്മരൻ' ആണെന്ന് കരുതപ്പെടുന്നു. ഷോഡശാക്ഷരി യിലെ 16 നിത്യങ്ങൾ 16 കലകളാണ്. 'ചത്വാര ഈം ബിഭ്രതി ക്ഷേമയന്താ' എന്ന ഋഗ്വേദമന്ത്രത്തിൽനിന്നാണ് ശ്രീം എന്നതിലെ 'ഈം', വന്നത്. ചത്വാരത്തിന്റെ ആദ്യാ ക്ഷരത്തിൽനിന്ന് ച്റീം ഉണ്ടായി. അത് ശ്രീം ആവുകയും ചെയ്തു. (ചിരുതേയിയാണ് പിന്നീട് ശ്രീദേവി ആയത്.) കാദിവിദ്യ വിഷ്ണുവിന്റേതും ഹാദിവിദ്യ സ്മരന്റേതുമായി ഗണിക്കപ്പെടുന്നു.

അച്യുതാനന്ദൻ ഈ വരികളെ സാധ്യസിദ്ധാസനവിദ്യ യായി ഗണിക്കുന്നു.

6. ധനുഃ പൌഷ്പം മൌർവ്വീ മധുകരമയീ പഞ്ച വിശിഖാ
വസന്തഃ സാമന്തോ മലയമരുദായോധനരഥഃ
തഥാപ്യേകഃ സർവ്വം ഹിമഗിരിസുതേ കാമപി കൃപാ—
മപാംഗാത് തേ ലബ്ധ്വാ ജഗദിദമനംഗോ വിജയതേ.

അനംഗനായ സ്മരന്റെ കാമരൂപത്തെ വർണിക്കുന്നു. പുഷ്പ ധനുസ്സ്, മധുകരമയിയായ ഞാൺ, പഞ്ചസൂനബാണം, സാമ ന്തനായി വസന്തൻ, മലയമാരുതനെന്ന ആയോധനരഥം. പക്ഷേ, എന്തിനീ അലങ്കാരങ്ങളും ആയുധങ്ങളും? നിന്റെ കടക്കണ്ണിലെ കൃപ ഒന്നുമാത്രം മതിയല്ലോ—ഒരവയവവും കൂടാ

തെയും (അനംഗനായിത്തന്നെ ഇരുന്നും) ഏകനായ അവന് ജഗത്തിന്റെ ജേതാവാകാമല്ലോ!

മലയമാരുതനും ഹിമഗിരിസുതയും കേരളത്തിലെ മലയാചലത്തെയും ഹിമാചലത്തെയും കണ്ട ശങ്കരന്റെ വാക്കുകളിൽനിന്നു വരുമ്പോൾ പുതിയൊരു മാനമാർജ്ജിക്കുന്നു. മലയാചലത്തിന്റെ വാസന്തഭംഗി മുഴുവൻ ഇവിടെ ആവിഷ്കരിക്കപ്പെടുന്നു. ധനുസ്സിന്റെ ആകൃതിയിൽ വളഞ്ഞുകിടക്കുന്ന, പുഷ്പനിബിഡമായ ഒരു ഭൂഭാഗം. മധു തേടിനടക്കുന്ന വണ്ടത്താന്മാരുടെ സംഗീതാലാപംകൊണ്ടു മുഖരിതമായ കടൽത്തീരദേശഭൂമിയാകുന്നതാണ്. പഞ്ചജനങ്ങളാകുന്ന അഞ്ചു വിഭാഗക്കാരുടെ മൊഴിയമ്പുകളാകുന്ന പൂക്കൾ (ഐവർ—ഇവരെക്കുറിച്ചു മണിമേഖലാകാവ്യത്തിൽനിന്ന് അറിയുക). മലയമാരുതനെന്ന യുദ്ധരഥത്തിൽ വസന്തനെന്ന സാമന്തനോടൊപ്പം ലോകജേതാവായിവരുന്ന പ്രകൃതിയുടെ ചക്രവർത്തിയാണ് കവിയുടെ കാമദേവൻ. മഞ്ഞുമൂടിയ ഹിമാചലത്തിലോ? അവൻ അനംഗൻ. ഏകൻ. എങ്കിലെന്ത്? ആ ഏകാന്തതയുടെ വിജിഗീഷുത്വം കവിമനസ്സിനെ വിജൃംഭിപ്പിക്കുന്നു. ഹിമഗിരിസുതയുടെ ഒററ കടക്കൺനോട്ടംകൊണ്ടുതന്നെ, തനിക്ക് 'അദ്വൈത'മായ ബ്രഹ്മാനുഭൂതിയും വിശ്വജിത്തെന്ന ബോധവും ജനിക്കുന്നു.

വസന്തം. ഹേമന്തം എന്നു ഋതുഭേദം കൂടാതെ കവിയുടെ ഉള്ളിൽ നിരന്തരം ബ്രഹ്മാനുഭൂതിരസം നിറഞ്ഞു തുളുമ്പുന്നു. അത് ദേവിയുടെ കൃപാകടാക്ഷം തന്നെ.

ശിവന്റെ ജ്ഞാനചക്ഷുസ്സിനാൽ പ്രാപഞ്ചികമായ അംഗ, ഹാരങ്ങളെല്ലാം കരിഞ്ഞുപോയി ചൈതന്യരൂപമായി വിളങ്ങുന്ന അനംഗനും അശരീരിയുമായ ബ്രഹ്മമാണ് ഇവിടെയും കവിയുടെ പ്രതിപാദ്യവസ്തു. ക്ലീം എന്ന കാമബീജത്താൽ ഈ ശ്ലോകം അറിയപ്പെടുന്നതായി തന്ത്രകാരന്മാർ കരുതുന്നു.

7. ക്വണത് കാഞ്ചീദാമാ കരികലഭകുംഭസ്തനനതാ
പരിക്ഷീണാ മധ്യേ പരിണതശരച്ചന്ദ്രവദനാ
ധനുർബ്ബാണാൻ പാശം സൃണിമപി ദധാനാ കരതലൈഃ
പുരസ്താദാസ്താം നഃ പുരമഥിതുരാഹോ പുരുഷികാ.

ത്രിപുരമഥനം ചെയ്തു സർവ്വകാമമോചിതനായ ശിവന്റെ അർദ്ധാംഗിനി (പുരുഷികാ എന്നാണ് ഉപയോഗിച്ച വാക്ക്) എന്റെ മുന്നിൽ കാണപ്പെടട്ടെ എന്നു ശങ്കരൻ ഏഴാം ശ്ലോകത്തിൽ പറയുന്നു (ഈ ദേവിയുടെ ശക്തിസ്വരൂപമാണ് എട്ടാം ശ്ലോകത്തിൽ നാം ദർശിക്കുന്നത്).

കിലുങ്ങുന്ന കാഞ്ചിയണിഞ്ഞ്, കളഭമസ്തകം പോലുള്ള സ്തനഭാരത്താൽ അല്പം കുനിഞ്ഞ് മെലിഞ്ഞ മധ്യഭാഗവും ശരത്കാലപൂർണ്ണചന്ദ്രനെപ്പോലെ ശോഭിക്കുന്ന വദനവും കരങ്ങളിൽ ധനുസ്സ്, ബാണം, പാശം, കമണ്ഡലു എന്നിവയും ധരിച്ച വിധം—കവി വർണ്ണിക്കുന്ന ഈ സുന്ദരി സാമുദ്രികശാസ്ത്രപ്രകാരം വർണ്ണിക്കപ്പെടുന്ന ഒരു സാധാരണ സ്ത്രീ മാത്രമോ? അല്ലെന്നാണ് എന്റെ പക്ഷം. അവൾ സാക്ഷാൽ 'സാമുദ്രി' യായ വിഷ്ണുമോഹിനിതന്നെയാണ്.

അവളുടെ ക്വണത്''കാഞ്ചി' നാദം നാം ആദ്യം ശ്രവിക്കുന്നു. കാഞ്ചി, മേഖല, ഒഡ്യാണം എന്നൊക്കെ വിളിക്കുന്ന, ശരീരമധ്യത്തിൽ അണിയുന്ന ആഭരണത്തിന്റെ കിലുക്കം. ഭൂമി ഒരു സ്ത്രീയാണെങ്കിൽ അവളുടെ മധ്യഭാഗത്തു ധരിച്ച ആവരണമാണ് സമുദ്രം (സമുദ്രവസനേ ദേവി എന്ന ശ്ലോകം ഓർക്കുക). ആ ആവരണത്തിന്മേൽ അണിയപ്പെട്ട 'ക്വണത്കാഞ്ചി'യാണ് ശബ്ദിക്കുന്ന തിരകൾ ഉണ്ടാക്കിയ നുരയും പതയും. സമുദ്രത്തെ ദർശിക്കുംമുൻപ് അകലെനിന്നു തന്നെ നാം ആ ക്വണത്കാഞ്ചിനാദം ശ്രവിക്കുന്നു. കാഞ്ചി കാമാക്ഷിയായും മണിമേഖലയായും തമിഴകമക്കൾ പൂജിക്കുന്നത് ഈ ആവരണദേവതയെത്തന്നെ. ശാരദചന്ദ്രനെ വഹിച്ച ആകാശാന്തരീക്ഷം ദേവിയുടെ ശിരസ്സും, പർവ്വതസാനുക്കളെ വഹിച്ച കര ദേവിയുടെ മാറിടവും സമുദ്രം ദേവിയുടെ അരയ്ക്കു കീഴ്പ്പോട്ടുള്ള ശരീരഭാഗവുമാണ്. ദേവിയുടെ നാലു കരങ്ങളിൽ (നാലു ദിശയെ സൂചിപ്പിക്കുന്ന നാലു രശ്മികൾ) മനുഷ്യനെ ബന്ധിപ്പിക്കുകയും മോചിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യുന്ന വസ്തുക്കളുണ്ട്. ധനുസ്സും ബാണവുംകൊണ്ട് അവൾ കീഴടക്കുന്നു. പാശംകൊണ്ട് അവൾ ബന്ധിക്കുന്നു. സുധാരസം ഒഴുകുന്ന തീർത്ഥക്കമണ്ഡലുകൊണ്ട് അവൾ സർവ്വദോഷഹരയായി മാറി പൂർവ്വജന്മസ്മരണ ഉണർത്തുന്നു (ചിലപ്പതികാരവും മണിമേഖലയും നോക്കുക).

ഈ ദേവി ഫുണിഷ്യന്മാരുടെ ആസ്താർതേ എന്ന ദേവതയാണ്. ദക്ഷിണേന്ത്യയിലെ മീനവസമുദായത്തിന്റെ മണിമേഖലാദേവിയും. ഗ്രീസിൽ ഇവൾ വീനസ് ആയി അറിയപ്പെടുന്നു. ഫേനം (നുര) ആണ് അവളുടെ ഉത്ഭവസ്ഥാനം. നുരകളിൽ നിന്നുളവായ ലക്ഷ്മീഭഗവതിയാണവൾ. ഹരിപ്രിയയായ സരസ്വതിയാണവൾ. സർവ്വ 'ഉരു'ക്കളേയും വശീകരിക്കുന്ന ഉർവ്വശിയും മുനീനാമപി മാനനീയയായ മേനകയും അവൾ തന്നെ.

പുരസ്താത് ആസ്താം നഃ പുരമഥിതുഃ ആഹോ പുരുഷികാ എന്നാണ് ചതുർത്ഥപാദത്തെ വിഗ്രഹിക്കേണ്ടത്. ആസ്താർതേ എന്ന വാക്കിന്റെ ഉത്ഭവം ആസ്താം എന്നതിൽനിന്നാണ്.

പുരസ്താത്—മുന്നിൽ.

ആസ്താം—ഉണ്ടാവട്ടെ (അസ്തിത്വം ആജ്ഞിക്കട്ടെ). ഉണ്മ (അസ്തിത്വം), ആർദ്ര എന്ന രണ്ടു വാക്കുകൾ ചേർന്നതാണ് ആസ്താർ'ദ്രേ' അഥവാ ആസ്താർതേ എന്നത്. 'ആഹോ' എന്നത് ഫൂണിഷ്യൻ സഞ്ചാരികൾ ദേവിയെ വിളിക്കുന്ന സംബോധനാരൂപത്തിന്റെ തദ്ഭവമാണ് (നാഗപഞ്ചമം കാണുക) ഈ ഒരു ആരാധനാക്രമത്തിന്റെ തുടർച്ചയാണ് ശങ്കരന്റെ അദ്വൈതം. ശങ്കരന് എത്രയോ നൂററാണ്ടുകൾക്കു മുമ്പു തന്നെ ശരൽക്കാലത്ത് (ഭാദ്രപദം, ആശ്വിനം ചാന്ദ്രമാസങ്ങളിൽ—കന്നി, തുലാം രാശിയിൽ സൂര്യൻ സഞ്ചരിക്കുന്ന ദക്ഷിണായനകാലത്ത്) വിദ്യാരൂപിണിയും, വിജയലക്ഷ്മിയുമായ ദേവിയെ ആരാധിക്കുന്ന ക്രമം ഭാരതത്തിലെ കടൽത്തീരവാസികളായ ജനങ്ങൾക്കിടയിൽ ഉണ്ടായിരുന്നു. ഈ കാലത്തു സൂര്യൻ അസ്തമിക്കുമ്പോൾ കിഴക്കൻ ചക്രവാളത്തിൽ ഭാദ്രപദങ്ങൾ (പൂരോരുട്ടാതി, ഉത്രട്ടാതി), രേവതി, അശ്വതി ഭരണിയുടെ ചില നക്ഷത്രങ്ങൾ എന്നിവ കാണപ്പെടും.

സൂര്യൻ നിൽക്കുന്ന പടിഞ്ഞാറൻ ചക്രവാളബിന്ദുവിൽ അപ്പോൾ തെക്കുഭാഗത്തായി ഹസ്തം, ചിത്ര, ചോതി, വിശാഖം എന്നീ നക്ഷത്രങ്ങളുണ്ട്. പരസ്പരം തിരിഞ്ഞിരിക്കുന്ന രണ്ടു മുഖങ്ങളായോ അസ്ത്രങ്ങളായോ കരുതാവുന്ന അശ്വതിരേവതിമാർ ഒരിടത്തു; വടക്കുള്ള അശ്വതിയിൽനിന്ന് (അശ്വിന്യാദി) 180 ഡിഗ്രി മാറി തെക്കുഭാഗത്ത് ഒരു സ്വാതി (ശ്വാദി) മുത്ത്—അപ്പോളോ എന്ന സൂര്യദേവന്റെ അമൃതകുംഭം തെക്കൻചക്രവാളത്തിൽ കന്നി തുലാം രാശിഭാഗത്താണ്.

അശ്വാതി, ശ്വാതി (കുതിര, ശ്വാനൻ എന്നിവരുടെ ആദി)യായ രണ്ടു വിഷുവത്രേഖകളുടെ അല്പം വളഞ്ഞ മധ്യഭാഗം, സൂര്യദേവന്റെ അമൃതകുംഭം താങ്ങുന്നതുകൊണ്ടാണെന്നു സങ്കല്പിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. ഭാരതീയർക്കു സൂര്യദേവനായ അപ്പോളോ ധന്വന്തരിയാണ്. പൂരാടം ഉത്രാടം വിഷ്ണുനാഭിയാണെന്നു പറഞ്ഞുവല്ലോ (ധന്വന്തരിയായി കാണുന്ന നക്ഷത്രങ്ങൾ) ആ മൂലപുരുഷനായ കാലപുരുഷൻ അല്പമൊന്നു ചെരിഞ്ഞു ശയിക്കുന്നതായി നാം കല്പിക്കുന്നു. ആ ശയിക്കുന്ന

വിഷ്ണുവിൻെറ സപ്പ്തല്പോപരി 'അനിഴം' പൂക്കടനീത്തി, ജ്യേഷ്ഠദേവനായ അനന്തൻെറ ചുവന്ന കണ്ണ് തുറന്നുവെച്ചിരിക്കയാണ്. അടുത്തുതന്നെ സംസാരചക്രമെന്ന സുദശ്നം. സുധാസാഗരമദ്ധ്യത്തിലെ ഏററവും ആഴംകൂടിയ ഭാഗത്തുനിന്ന് ചിന്തയുടെ അനഘമായ 'സ്വാതിമുത്തു'കഠം ലഭിക്കുന്നു. അവ മഹാവിഷ്ണു നീട്ടിവെച്ച 'ഹസ്ത'ത്തിലിരിക്കുന്ന അമൃതകലശത്തിൽനിന്നു പൊഴിഞ്ഞ തേൻതുള്ളി ചിത്രയുടെ ചിപ്പിയിൽ വീണുണ്ടായ അനഘരത്നങ്ങഠം. ആപുത്രൻെറ അമൃതകലശം കയ്യിലേന്തിയ മണിമേഖലയെപ്പോലെ, വിഷ്ണുവിൻെറ അമൃതകലശമേന്തി 'കാഞ്ചി'യുടെ കുണത്സംഗീതം ഉയത്തി ദേവി സുധാസാഗരമദ്ധ്യത്തിൽനിന്ന് ഉണരുന്നു.

'അശ്വത്തെ—(അശ്വിന്യാദിയായ ആസ്താത്തെയെ) വണങ്ങുന്ന ഈ പതിവ് വേദകാലത്തിനു മുമ്പും ഇന്ത്യയിൽ ഉണ്ടായിരുന്നു. അശ്വമദ്ധ്യമാണ് ഗ്രീക്കുകാർ പിന്നീട് 'ആൻഡ്രോമീഡ'*യാക്കിയത്.

8. സുധാസിന്ധോർമദ്ധ്യേ സുരവിടപിവാടീപരിവൃതേ
മണിദ്വീപേ നീപോപവനവതി ചിന്താ—
മണിഗൃഹേ;
ശിവാകാരേ മഞ്ചേ പരമശിവപര്യങ്കനിലയാം
ഭജന്തി ത്വാം ധന്യാ കതിചന ചിദാനന്ദലഹരീം.

ആർദ്രമായ അസ്തിത്വം അഥവാ ഉണ്മയാണ് ദേവി എന്ന് ഏഴാംശ്ലോകവ്യാഖ്യാനത്തിൽ കണ്ടു. ഉണ്മ എന്നാൽ 'സത്.' ആ 'സത്താ'കട്ടെ ചിത്, ആനന്ദം എന്നിവയുടെ ലഹരിയാണ്—ചിത്തും ആനന്ദവും ഓളംവെട്ടുന്ന സമുദ്രമാണ്. ആ സമുദ്രത്തിൻെറ സത്തിനെ ഭജിച്ചവർ ധന്യന്മാർതന്നെ. അതിനു ഭാഗ്യമുണ്ടായ ധന്യനാണ് താൻ—ആവരണം മാററിയ ദേവിയെ തൻെറ ചിത്തിൽ ശങ്കരൻ ദശിക്കുന്നു.

സുധാസിന്ധുമദ്ധ്യത്തിൽ കല്പവൃക്ഷങ്ങളാലും വനങ്ങളാലും ചുററപ്പെട്ട മണിദ്വീപിൽ, ചിന്താമണിഗൃഹത്തിൽ, ശിവാകാരമായ മഞ്ചത്തിൽ പരമശിവപര്യങ്കത്തിൽ ഇരിക്കുന്ന നിന്നെ ഭജിക്കാൻ കഴിഞ്ഞ ഞാനും സത്ചിദാനന്ദലഹരിയിൽ ആറാടി ധന്യയാകുന്നു.

'ആഹോ' ദേവീരൂപദശനത്തിൽ ഉണ്ടായ അത്ഭുതാനന്ദസൂചകമാണ്. പുരുഷൻ പ്രത്യഗാത്മൻതന്നെ. തന്നിലുള്ള പ്രത്യഗാത്മനെ സ്വയം കണ്ടെത്തിയവൻെറ 'അഹം'കാര

* Andromeda=literal meaning കുതിരയുടെ മധ്യം എന്നുതന്നെ.

മാണ് ആഹോപുരുഷികാ. സ്ത്രീയായാലും പുരുഷനായാലും തന്നിൽ ഉള്ള പ്രത്യഗാത്മനെ ഇപ്രകാരം അർദ്ധനാരീശ്വരനായേ കാണുകയുള്ളൂ. ലിംഗഭേദമില്ലാത്ത പ്രത്യഗാത്മൻ സ്ത്രീയിൽ പുരുഷനായും പുരുഷനിൽ സ്ത്രീയായും കാണുന്ന 'മഹ'ത്താണ്. 'ആഹോ....അഹം തന്നെ പുരുഷികാ' എന്ന കണ്ടെത്തൽ നടക്കുന്നത് പുറത്തല്ല, അകത്താണ്. അതിനാൽ 'ചിന്താ'മണിഗൃഹത്തിലാണ് ദേവിയെ സാക്ഷാത്കരിക്കുന്നത്.

ബാഹ്യാചാരപ്രിയർക്ക് ഇത് ശ്രീചക്രത്തിന്റെ ആരാധനാക്രമമാണ്. ഭൂർജ്ജപത്രത്തിലോ, തുണിയിലോ, സ്വർണ്ണ രജതത്തകിടുകളിലോ ചക്രം വരച്ച് അതിനെ ഒരു പീഠത്തിന്മേൽ സ്ഥാപിച്ച് ആരാധിക്കുന്ന ക്രമമാണത്. ബിന്ദുസ്ഥാനത്താണ് ചൈതന്യം. നടുവിലെ ചെറിയ ചക്രം സുധാസിന്ധുവാണ്. സമയാചാരചക്രമായ സൃഷ്ടിചക്രത്തിൽ നടുവിലെ ചെറിയ ചക്രം, പരസ്പരം ഛേദിക്കുന്ന നിരവധി ത്രികോണങ്ങളാൽ സൃഷ്ടിക്കപ്പെട്ട ചതുരമായ 'സ്പേസ്'' ആണ്. ഇതിലാണ് ലോപാമുദ്രാസൂക്തത്തിലെ അക്കങ്ങൾ എഴുതേണ്ടത്. (പഞ്ചദശീയന്ത്രം) കൗലചക്രപ്രകാരം വരച്ചാൽ ബിന്ദുസ്ഥാനം നടുവിൽ കാണുന്ന ചെറിയ ചക്രത്തിനകത്താണ് വരിക. ഈ ത്രികോണം താഴോട്ട് അഗ്രമായ 5 ശക്തിത്രികോണങ്ങളിൽ ആദ്യത്തേതായി വരികയും ചെയ്യും. 43 ത്രികോണങ്ങളുള്ള ശ്രീചക്രം ശിവശക്തി ശരീരമായും ചിന്താമണി ഗൃഹമായും ചക്രാരാധകർ കരുതുന്നു. ലിപികൾ, മുദ്രകൾ, സംഖ്യകൾ മുതലായവയെല്ലാം ആദ്യം ഉത്ഭവിച്ചത് ഭൂർജ്ജപത്രത്തിലും തുണിയിലും തകിടിലും അറിവ് രേഖപ്പെടുത്തിവെക്കലിന്റെ ഏറ്റവും പ്രാചീനമായ താന്ത്രികമാതൃകയായ ശ്രീചക്രത്തിലാണ്. ഇതിന്റെ മുമ്പ് ലിപികളും മുദ്രകളും കൊത്തിവെച്ച് അറിവ് കൈമാറിയിരുന്നത് ഗുഹകളിലെ കരിങ്കൽഫലകങ്ങളിലാണ്. (ഇലയും പട്ടും ലോഹത്തകിടും കണ്ടെത്തുംമുമ്പ്) പ്രാചീനമനുഷ്യൻ കരിങ്കല്ലിൽ ഉളികൊണ്ട് കോറി തന്റെ ബോധത്തിന്റേയും ചിന്തയുടേയും ഫലങ്ങൾ കുറിച്ചിട്ടു. അതിന്റെ ഓർമ്മ നിലനിർത്താൻ ലോഹത്തകിട് ശിലാഫലകത്തിലുറപ്പിച്ചും, പീഠത്തിൽ ചക്രാങ്കിതമായ പട്ടു വിരിച്ചും, ഓലക്കെട്ടുകൾ പീഠത്തിൽ വെച്ചു പൂജിച്ചും മനുഷ്യൻ ശീലിച്ചു. കരിങ്കൽപ്പീഠങ്ങളും ശിലാഫലകങ്ങളും വിദ്യാരൂപിണിയായ ശക്തിപീഠങ്ങളായി. പ്രാചീനതമിഴകത്ത് ഇത്തരം പീഠികകൾ (പീടിക) പൂജിക്കപ്പെട്ടുപോന്നു. വിദ്വാന്മാരുടെ ചിന്തയിലാണ് ദേവി ഉണരുന്നത്. അതിനാൽ ശമണവ്രതമനുഷ്ഠിക്കുന്ന 'ബ്രഹ്മ'ചാരികളായ ചാരണർ ഇത്തരം പീഠങ്ങളിലി

രുന്ന് ആത്മോപദേശം നൽകി. അവരുടെ പാദരേണുക്കൾ, ദേവിയുടെ പാദരേണുക്കളെപ്പോലെ പവിത്രങ്ങളാണെന്ന് വാഴ്ത്തപ്പെടുകയാൽ 'പാദപീടിക' 'തൃപ്പാടപീഠിക' എന്നെല്ലാം അറിയപ്പെട്ടു.

ദേവിയുടെ ചരണം ഒന്നു സ്പർശിച്ചാൽ മതി സർവ്വമംഗളവും ലഭിക്കുമെന്ന് ആദ്യശ്ലോകങ്ങളിൽ പറഞ്ഞു. ചാരണർ, ദേവീ പാദം (ദേവപാദം) ചിത്തത്തിൽ പതിഞ്ഞവരാണ്. അവരുടെ പാദം പതിഞ്ഞ പീഠികകൾ വിഷ്ണുപാദങ്ങളായും ബുദ്ധ പാദങ്ങളായും ആദരിക്കുന്ന രീതി, ഗുഹാചിത്രങ്ങളുടെ കാലം മുതലേ ഭാരതത്തിൽ ആരംഭിച്ചു.

ശ്രീചക്രാരാധനയുടേയും പാദപീഠികയുടേയും ആരാധനാക്രമം മണിമേഖലയിൽ ഇങ്ങനെ പറയുന്നു:

വിരിത്തു ഇലങ്കു അവിർ ഒളി ചിറന്തു
കതിർപരപ്പി ഉരൈപെറു മുമ്മുഴം നിലൈമിചൈ ഓങ്കി—
ത്തിചൈതോറും ഒൻപാൻ മുഴനിലം അകൻറു
വിതി മാണാടിയിൻ വട്ടം കുയിൻറു
പതുമ ചതുരമീ മിചൈ വിളങ്കി
അറവോർക്കമൈന്ത ആചനം എൻറേ
നറുമലർ അല്ലതു പിറമരം ചൊരിയാതു
പറവൈയും മുതിർ ചിറൈപൊങ്കുചെൻറതിരാതു
തേവർകോൻ ഇട്ട മാമണിപ്പീടികൈ.

ഇത് ഒരു ആസ്ട്രോണമിക്കൽ യന്ത്രംകൂടിയാണ്. ഇതു ദർശിക്കുന്നവന് പൂർവ്വജന്മസ്മരണ ഉണ്ടാകുമെന്നാണ് മണിമേഖലയിൽ പറഞ്ഞിട്ടുള്ളത്.

(ഓം മണിപത്മേ ഹും എന്നെഴുതിയ ലോഹചക്രം ബുദ്ധ താപസർ കറക്കിക്കൊണ്ടിരിക്കും. അത്തരം സംന്യാസിമാരെ 'സാധുചക്രൻ' എന്ന് വിളിക്കും. മണിമേഖലാ കാവ്യത്തിൽ ഇത്തരമൊരു കഥാപാത്രമുണ്ട്.)

തെക്കൻ ചക്രവാളദിക്കിൽ സംവത്സരത്തിൽ ഒരിക്കൽ മാത്രം സുധാസിന്ധുവിൽ ശയിക്കുന്ന വിഷ്ണുവിന്റെ പാദം സ്പർശിച്ച പാദപീഠിക ദർശിക്കാനാവും. അതിന്റെ മുഹൂർത്തം മണിമേഖലയിൽ ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞിരിക്കുന്നു. 'ഈ പെരുംപാദ പീഠികയുടെ മുന്നിൽ കുവലയവും നെയ്തൽപൂവും മയങ്ങുന്ന ഗോമുഖി എന്ന ശുദ്ധജലസരസ്സുണ്ട്. ഇളവേനലും (വസന്തം) വർഷവും ഒരുമിക്കുന്ന ഇടവരാശിയിലെ കാർത്തികനക്ഷത്രത്തിൽ ചന്ദ്രൻ വരുന്ന കാർത്തികമാസവും, അവിടെനിന്ന് 10+3=13 മീനുകളെ (മീൻ=നക്ഷത്രം) എണ്ണിയാൽവരുന്ന വിശാഖംനക്ഷത്ര

ത്തിൽ സൂര്യൻ നിൽക്കുന്ന കാർത്തികമാസവും (വൈശാഖം—കാർത്തിക വിപരീതരാശികൾ—അവകളിൽ സൂര്യചന്ദ്രന്മാർ നില്ക്കുന്ന പൗർണ്ണമാസികൾ) ഉണ്ട്. ഈ മാസങ്ങളിൽ (കിഴക്കും പടിഞ്ഞാറും ചക്രവാളത്തിൽ) ബോധിത്തലവനായ മഹാവിഷ്ണു ഉദിക്കുന്ന കാലത്ത്, ഒരു നാൾ ആ പുത്രന്റെ കയ്യിലെ അമൃതസുരഭി എന്ന അക്ഷയപാത്രവും വിഷ്ണുവോടോത്ത് ഉദിക്കും. അവന്റെ കതിർ വർഷിക്കുന്ന 'ആരുയിർമരുന്ത്'' (വിഷ്ണു ധന്വന്തരിയാണ്. അതിനാൽ ഉയിർ മരുന്നാണ് വർഷിക്കുന്നത്) അനശ്വരമാണ്. [വാങ്ങുന്നവരുടെ കയ്യിൽ അതു പെരുകിപ്പെരുകി 'ഭാര'മാവുന്നതിനാൽ ആ അമൃതകലശം വാങ്ങി കുനിഞ്ഞുനിൽക്കുന്നു എന്ന് ആദ്യത്തെ ശ്ലോകത്തിൽ ശങ്കരൻ പറയുന്നുണ്ട്]. വിശപ്പും ദാഹവും അകററുന്ന ഈ അമൃത് വിശ്വാമിത്രൻ രാമലക്ഷ്മണന്മാക്ക് ഉപദേശിച്ച, ബല, അതിബല എന്ന മന്ത്രങ്ങളായി വ്യാഖ്യാനിക്കപ്പെടുന്നു. ആ പുത്രന്റെ അമൃതസുരഭിയും വിശ്വാമിത്രന്റെ കാമധേനുവും ഒന്നാണ്. ആ പുത്രൻ വിശ്വാമിത്രനാണെന്നു മണിമേഖലയിൽ പറയുന്നുമുണ്ട്.

വിശ്വാമിത്രനുണ്ടായ അനുഭവം ആപുത്രനും ആപുത്രനുണ്ടായ അനുഭവം ശങ്കരാചാര്യക്കും ഉണ്ടായിട്ടുണ്ട്. ശുനശ്ശേഫനെ കാത്ത വിശ്വാമിത്രനാണ് ആദ്യത്തെ ബുദ്ധൻ. ആപുത്രനായി ജനിച്ച അദ്ദേഹം വിദ്യകളെല്ലാം അഭ്യസിച്ചശേഷം ഒരു അന്തണന്റെ 'മനൈവ' (മന)യിൽ ചെന്നു. 'പുലൈച്ചൂഴന്ന വേൾവി' (മാംസം ഉപയോഗിക്കുന്ന യാഗം) നടക്കുകയാണവിടെ. പൂമാലകൾ കൊമ്പിൽ ചുററി ഭയപ്പെടുത്തുന്ന ശത്രുവിനെ (ആരാച്ചാരെ) കണ്ടു നടുങ്ങി ദീർഘശ്വാസം വിട്ടുകൊണ്ടും കൊലചെയ്യുന്ന വേട്ടുവരുടെ (വേട്ടക്കാർ=ക്ഷത്രിയർ) വലയിൽപ്പെട്ട മാനിനെപ്പോലെ കരഞ്ഞുകൊണ്ടും നിൽക്കുന്ന 'ആ'വിന്റെ (ആവ്=പശു) ദുഃഖം കണ്ട് ആപുത്രൻ 'നെഞ്ചുനടുക്കുററു നെടുങ്കണ്ണീർ ഉകുത്തു' (നെഞ്ചം നടുങ്ങി, അശ്രുവാർത്തു). പശുവിന്റെ ദുഃഖം തീർക്കാൻ അതിനെ യാഗശാലയിൽനിന്നു രാത്രി കട്ടുകൊണ്ടുപോയി. ഇതറിഞ്ഞ അന്തണർ 'കുറുമാക്കളോ'ടുകൂടി അവനെ തടുത്തുനിർത്തി 'മനുഷ്യത്വമില്ലാത്തവനായ കള്ളാ—പുലൈച്ചിറുമകനേ, സത്യം പറയ്, നിന്നെ വിട്ടയക്കാം' എന്നു പറഞ്ഞു. (ദേവിയെ പുലയാടി എന്നു വിളിക്കുന്നത് ഈ സംഭവത്തിന്റെ ഓർമ്മയ്ക്കായിട്ടാണ്). ഉടനെ ആപുത്രൻ 'സത്യം' പറഞ്ഞു: 'നോവിപ്പിക്കുന്നത് യാതൊന്നും ചെയ്യരുത്. പുറമ്പോക്കിലെ മേച്ചിൽ സ്ഥലങ്ങളിലെ പടുംപുല്ലു തിന്നു വളരുന്ന പശു പിറന്ന നാൾതൊട്ട് ഏററവും

ശ്രേഷ്ഠമായ തൻെറ പാലു തന്നിട്ടാണ് നിങ്ങളെ വളർത്തുന്നത്. അങ്ങനെ ധർമ്മമുള്ള നെഞ്ചോടുകൂടി വരദാനമാകുന്ന മധുരം ചുരന്ന് ഊട്ടുന്ന ഈ പശുവിനോടു നിങ്ങൾ എന്തിനിത്ര ക്രൂരത കാട്ടുന്നു? പുരാതനമായ വേദാർത്ഥം ഗ്രഹിച്ച അന്തണരേ, നിങ്ങളുടെ ആശയം പറയുക.'

'പൊന്നണി നേമി വലത്തെ കയ്യിൽ ധരിച്ച ചക്രപാണി എന്ന മന്നുയിർ മുതൽവൻ മകനാണ് ഞങ്ങൾക്ക് ഈ വേദമാകുന്ന സൂത്രം തന്നത് (വിഷ്ണുപുത്രൻ=കാമൻ). നീ ചെറിയവനും ചഞ്ചലഹൃത്തുമാകയാൽ അതിനെ നിന്ദിച്ചു. നീ ഒരു ആപുത്രൻ (പശുപുത്രൻ) ആകാൻ പററിയവൻതന്നെ; അറിവില്ലാത്ത മൂഢാ....'

'അചലൻ പശുവിൻെറ പുത്രൻ.

ശൃംഗി—മാനിൻെറ മകൻ.

പുരംതോറും പോററുന്ന കേശകംബളൻ നരിയുടെ പുത്രൻ. ഇവരൊക്കെ നിങ്ങളുടെ കുലത്തിൽ ജനിച്ച ഋഷിഗണങ്ങളാണെന്നല്ലേ ഉയർത്തിപ്പറയാററ്? ആ സ്ഥിതിക്കു നാലു വേദം പഠിച്ച നിങ്ങളുടെ വേദസൂത്രത്തിൽ എവിടെയെങ്കിലും പശുവിൽനിന്നു ജനിച്ചതു ഹീനകുലമാണെന്നു പറഞ്ഞിട്ടുണ്ടോ?'

അപ്പോൾ വടക്കൻദിക്കിൽ കാശിയിൽ വേദാധ്യാപകനായ ഒരു ബ്രാഹ്മണൻെറ പത്നിക്കു പിഴച്ചുപിറന്ന പുത്രനാണ് ആപുത്രനെന്ന് ഒരു ബ്രാഹ്മണൻ ചൂണ്ടിക്കാട്ടി. അതു കേട്ട ആപുത്രൻ ചിരിച്ചുകൊണ്ട് 'ബ്രഹ്മാവിനു ദേവഗണികയായ തിലോത്തമയിൽ പിഴച്ചുപിറന്നവരല്ലേ അഗസ്ത്യനും വസിഷ്ഠനും? പൂണൂൽ ധരിച്ചവരെ—ഞാൻ പറഞ്ഞത് അസത്യമല്ലല്ലോ? എന്നു ചോദിച്ചു. തിലോത്തമയ്ക്കു് തെററില്ലെങ്കിൽ എൻെറ അമ്മയായ ശാലിക്ക് എന്താണ് കുറവുള്ളത്?

ആപുത്രനുമായി ഇപ്രകാരം സർവപ്രകാരത്തിലുമുള്ള തർക്കത്തിലും തോററ അന്തണർ അവനെ 'കള്ള'നെന്നു മുദ്രകുത്തി. പിതാവായ 'പൂതി' എന്ന ബ്രാഹ്മണൻ മനവിട്ടകന്നു. ഗ്രാമക്കാർ ആപുത്രൻെറ ഭിക്ഷാപാത്രത്തിൽ കല്ലിട്ടു. അവൻ ദക്ഷിണമധുരയിൽ ചെന്നു 'ചിന്താവിളക്കിൻ ചെഴുങ്കലൈനിയമത്തു' വാതിൽക്കൽ നിന്നു. അവിടെവെച്ച് എല്ലാവരും വാഴ്ത്തുന്ന മഹത്തായ കലൈനിയമത്തിലിരിക്കുന്ന ദേവിയാകുന്ന ചിന്താവിളക്ക് പ്രത്യക്ഷമായി 'ദുഃഖിക്കരുത്, ഇതു സ്വീകരിക്കുക. നാടുമുഴുവൻ വരണ്ടാലും ഈ ഓട്ടിൽ വരൾച്ച ഉണ്ടാവില്ല. വാങ്ങുന്നവരുടെ കയ്യിൽ ഭാരം തോന്നും, എന്ന

ല്ലാതെ, ഒരിക്കലും നാശമില്ലാത്ത തനിമയോടുകൂടിയതാണിത്'' എന്നു പറഞ്ഞു തൻെറ കൈപ്പാത്രത്തെ (കമണ്ഡലു) അവനു കൊടുത്തു.

സാധാരണഭിക്ഷാപാത്രമല്ല ഈ മധുപാത്രം. 'ഓട്'' എന്നതുകൊണ്ട് ഓട്ടുപാത്രമെന്നു മാത്രമല്ല തലയോട് എന്നും അർത്ഥം വരും. മറെറല്ലാം ക്ഷയിച്ചാലും ഈ ചെറിയ തലയോട്ടിനകത്തുള്ള വിജ്ഞാനത്തിനു നാശമില്ല. വാങ്ങുന്നവനു ഭാരം കൂടും. കൊടുക്കുന്നവനു കുറയുകയുമില്ല. ചിന്താവിളക്കിൽ തെളിഞ്ഞ കലാനിയമത്തിൻെറ അമൃതജ്യോതിസ്സാണത്. ആപുത്രനെപ്പോലെ ശങ്കരാചാര്യരും ആ അമൃതസുരഭീപാത്രമായി.

ചിദാനന്ദലഹരിയിൽ ആന്ദോളനം ചെയ്യുന്ന ആ സുധാസാഗരമധ്യത്തിൽ ഹേ—ദേവീ....ഞാനും ഒരമൃതകണമായി....ഒരു ചിന്താമണിയായി....എൻെറ പൂർവജന്മപുണ്യം!'

9. മഹീം മൂലാധാരേ കമപി മണിപൂരേ ഹുതവഹം
സ്ഥിതം സ്വാധിഷ്ഠാനേ ഹൃദി മരുതമാകാശമുപരി
മനോപി ഭ്രൂമധ്യേ സകലമപി ഭിത്വാ കുലപഥം
സഹസ്രാരേ പത്മേ സഹ രഹസി പത്യാ വിഹരസേ.

മൂലാധാരത്തിലുള്ള പൃഥ്വിയേയും മണിപൂരത്തിലുള്ള ജലത്തേയും, സ്വാധിഷ്ഠാനത്തിലുള്ള അഗ്നിയേയും അനാഹതത്തിലുള്ള വായുവിനേയും വിശുദ്ധിയിലുള്ള ആകാശത്തേയും ആജ്ഞാചക്രത്തിലുള്ള മനസ്സിനേയും ഒക്കെ ഭേദിച്ച് കുലപഥം മുഴുവൻ കടന്നുപോകുന്ന നീ സഹസ്രാരപത്മത്തിൽ പതിയോടൊത്തു രഹസ്യവിഹാരം നടത്തുന്നത് ഞാൻ ദർശിച്ചു.

പരമശിവപര്യങ്കനിലയത്തിൽ ആവരണം മാററി ഇരിക്കുന്ന ദേവിയെ, സ്വന്തം ഉള്ളിൽ ആദ്യം സാക്ഷാത്കരിച്ച കവിക്ക് 'പരമശിവപര്യങ്കം' ഉള്ളിലെ ചിന്താമണിഗൃഹത്തിലാകയാൽ, 'അഹം ബ്രഹ്മാസ്മി' എന്ന വെളിച്ചം ലഭിച്ചിരിക്കയാൽ പരമശിവനും അഹവും ഭിന്നമല്ല. തൻെറ ഉള്ളിൽ ആവരണങ്ങളെല്ലാം മാററി നഗ്നമായി സത്യമായി ചിദാനന്ദലഹരിയായി നിറഞ്ഞ അനുഭൂതിയുമായി താൻ താദാത്മ്യം പ്രാപിച്ചതാണ് ഇവിടെ പറയുന്നത്.

അവരം പഞ്ചഭൂതാത്മകമായ ഈ ശരീരത്തിൻെറ വാസനാചക്രങ്ങളും നാഡീവ്യൂഹങ്ങളുമൊക്കെ ഭേദിച്ചു. എൻെറ ശരീരബോധത്തെ—എൻെറ പ്രാപഞ്ചികക്കെട്ടുകളെ ഒന്നൊന്നായി വെട്ടിമാററി—എന്നെയും തന്നെപ്പോലെ ആവരണങ്ങളില്ലാത്ത നഗ്നസത്യമാക്കി ചിദാനന്ദലഹരിയാക്കി. ആ

ഏകാന്ത സമാഗമവേളയിൽ ഒരു കുലവധൂടിയുടെ 'കുല'മാർഗത്തെ ഭേദിച്ച് രഹസ്യമായി എൻെറ സഹസ്രാരപത്മത്തിൽ അവരം എന്നോടൊത്തു വിഹരിച്ചു. (അത് ഞാൻ മാത്രമേ കണ്ടുള്ളു. 'രഹസി' ആണ് വിഹാരം.)

കുലപഥം ഇവിടെ സുഷുമ്നയാണ്. സമയാചാരികളുടെ ആന്തരമായ ആരാധനാക്രമത്തിൽ കുണ്ഡലിനീശക്തിയെ ഉണർത്തുന്ന വിധമാണിത്. ബ്രഹ്മാനുഭൂതിയിൽ അറിവും അറിയപ്പെടുന്നതും അറിയുന്നവനും ഒന്നാകുന്ന മുഹൂർത്തം രഹസ്യമാണ്. യോഗശാസ്ത്രപ്രകാരം 72000 നാഡികളാണ് കുണ്ഡലിനിയിൽ. ഇവയെ 24000 വീതമുള്ള മൂന്നു ഗ്രന്ഥികളായി വിഭജിക്കുന്നു. (രുദ്രഗ്രന്ഥി, വിഷ്ണുഗ്രന്ഥി, ബ്രഹ്മഗ്രന്ഥി) അഗ്നി, സൂര്യൻ, ചന്ദ്രൻ എന്ന മൂന്നു കുലങ്ങളുടേതാണ് ഈ മൂന്നു കെട്ടുകരം. ഇഡ, പിംഗളകളിലൂടെ പ്രാണനും അപാനനും കൃത്യമായി ഒഴുകുമ്പോരം കുണ്ഡലിനി ഉണർത്തപ്പെടുന്നു. അത് ബ്രഹ്മരന്ധ്രംവരെ ഉയർന്നെത്തുന്നു. ശരീരത്തിൽ മാത്രമല്ല, പ്രപഞ്ചത്തിലും 72000 നാഡികളാണുള്ളത് എന്ന് ആസ്ട്രോണമി പറയുന്നു. (360x200)

360 ഡിഗ്രിയുള്ള ഒരു ചക്രത്തിന് 200 ആവർത്തനം കൊണ്ട് യഥാപൂർവ്വം സ്വസ്ഥാനത്തെത്താവുന്ന രീതിയിൽ ബ്രഹ്മാണ്ഡം ക്രമീകരിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. സൂര്യ, ചന്ദ്ര കുലങ്ങരം ഈ ചക്രം പൂർത്തിയാക്കുന്ന സമയം പോരാ അഗ്നികുലത്തിന്. സൂര്യചന്ദ്രന്മാരുടെ ചക്രങ്ങളാണ് രുദ്രഗ്രന്ഥിയും വിഷ്ണുഗ്രന്ഥിയും. അഗ്നിചക്രമാണ് ബ്രഹ്മഗ്രന്ഥി. ശങ്കരാചാര്യരെപ്പോലുള്ള ബ്രഹ്മഗ്രന്ഥി വിഭേദകരായ മഹാമനീഷികളെ ജനിമൃതിചക്രത്തിൽ എപ്പോഴും കണ്ടെത്താനാവുകയില്ല. അവർ അപൂർവ്വാവതാരങ്ങളാണ്.

10. സുധാധാരാസാരൈശ്ചരണയുഗളാന്തർവ്വിഗലിതൈഃ
പ്രപഞ്ചം സിഞ്ചന്തീ പുനരപി രസാമ്നായമഹസഃ
അവാപ്യ സ്വാം ഭൂമിം ഭുജഗനിഭമദ്ധ്യുഷ്ടവലയം
സ്വമാത്മാനം കൃത്വാ സ്വപിഷി കുലകുണ്ഡേ കുഹരിണി.

ഇത് ഒമ്പതാംശ്ലോകത്തിൽ പറഞ്ഞതിൻെറ വിപരീതദിശയിലുള്ള ഒഴുക്കാണ്. 72000 നാഡികളോടുകൂടിയ പ്രപഞ്ചചക്രത്തെ മുഴുവൻ തൻെറ പാദത്തിൽനിന്ന് ഒഴുകിവരുന്ന സുധാധാരാസാരത്തിൽ മുക്കിക്കൊണ്ട് നാം ദർശിച്ച ഭക്തി വീണ്ടും സ്വന്തം ഭൂമികയിലേക്ക് (മൂലാധാരത്തിലേക്കുതന്നെ) പ്രവഹിച്ച് അവിടെ ചുരുണ്ടുകൂടുന്നു. സഹസ്രാരത്തിലെ ശിവശക്തി യോഗവേളയിലെ ചന്ദ്രമണ്ഡലാന്തർഗ്ഗതമായ ആന

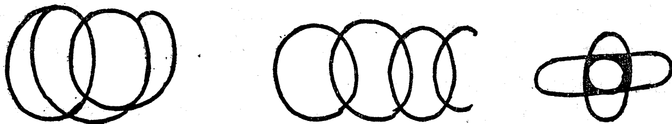
ന്ദരസത്തിൽനിന്ന് ഇറങ്ങിവന്ന ശക്തി മൂന്നര ചുററുള്ള തൻെറ ഭുജംഗരൂപം വീണ്ടും സ്വീകരിച്ച് സുഷുമ്നയുടെ അററത്ത് ഉറങ്ങികിടക്കുന്നു. പാമ്പിൻെറ സ്വസ്ഥാനം കുഹരമാണ് (ഗുഹ). അതിനാൽ കുലകുണ്ഡേ കുഹരിണി എന്നു പറഞ്ഞിരിക്കുന്നു.

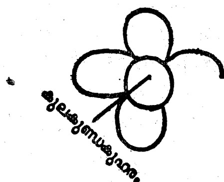
ഈ രണ്ടു ശ്ലോകങ്ങളിലായി കുണ്ഡലിനീരഹസ്യസോപാനമെന്ന വിദ്യ അടങ്ങിയിരിക്കുന്നു. മുകളിലേക്കുള്ളത് ഉന്നേയ ഭൂമികയും (ആരോഹണം) താഴേക്കുള്ളത് അന്വയം, പ്രത്യാവർത്തിഭൂമിക (അവരോഹണം) എന്നിവയുമാണ്. അന്വയപദത്താൽ ആരോഹണത്തിൻെറ 'ഫലം'കൂടി ഉൾക്കൊള്ളിച്ചിരിക്കുന്നു. പ്രപഞ്ചം ഇപ്പോൾ നാഡീപ്രപഞ്ചമാണ്. മൂലാധാരത്തിന് ചതുർദലങ്ങളുണ്ട്. ദേവിയുടെ നാലു ചരണങ്ങൾ (സഞ്ചരിക്കുന്ന ഉപകരണം. പാദം) ആയി ഇവയെ കാണുന്നു. ശുക്ലചരണം, രക്തചരണം, മിശ്രചരണം, നിർവ്വാണചരണം എന്നിവയാണ് 4 ചരണങ്ങൾ. ശുക്ലരക്തങ്ങൾ ജോടികളാണ്. മിശ്ര, നിർവ്വാണങ്ങളും ജോടികളാണ്. രസാമ്നായമഹസ്സ്—ഷഡ്രസസമ്പൂർണ്ണമായ ചന്ദ്രകലയുടെ മഹസ്സ്. മഹശ്ശബ്ദം ഉപയോഗിച്ചിരിക്കയാൽ ഇത് മിശ്രലിംഗമാണെന്നും അതിൻെറ ജോടി നിർവാണമാണെന്നും ഞാൻ കരുതുന്നു. ശുക്ലം പുരുഷപരം. രക്തം സ്ത്രീപരം. അവയുടെ സംയോഗം ഭ്രൂമധ്യത്തിലാണ്, സഹസ്രാരംവരെ എത്തുന്നില്ല. ഇവിടെ സഹസ്രാരമെന്നുതന്നെ ശങ്കരാചാര്യർ പറഞ്ഞിരിക്കയാലും, പറഞ്ഞത് ശങ്കരാചാര്യരാകയാലും മഹഃശബ്ദം ഉപയോഗിക്കയാലും സുധാരസം നിർവ്വാണരസമാണ്. മൂലാധാരത്തിൻെറ ചലനം ആരംഭിക്കുന്നതും അവസാനിക്കുന്നതും മിശ്രാനിർവ്വാണചരണങ്ങളിൽ നിന്നുതന്നെയാണ്. നിർവ്വാണസുഖാനന്തരം ഒരു വ്യക്തി സാധാരണ ജീവിതതലത്തിലേക്ക് ഇറങ്ങിവന്നാലും അയാൾ പഴയ ആളല്ല. നിർവ്വാണഫലമായി അയാളിൽ മാററം സംഭവിച്ചിട്ടുണ്ട്. 'അന്വയം' വന്നശേഷം, ഈ പ്രത്യാവർത്തിഭൂമികയിലേക്കുള്ള ഇറക്കം വീണ്ടും വീണ്ടും ആവർത്തിക്കപ്പെടുന്ന ഉന്നേയഭൂമികയിലേക്കുള്ള കയററത്തിൻെറ നാന്ദികൂടിയാണ്.

സംഗീതത്തിലെ ആരോഹണാവരോഹണംകൊണ്ട് ലഭിക്കുന്ന ആനന്ദലഹരിയുമായി ഇത് താരതമ്യപ്പെടുത്താവുന്നതാണ്. നാരായണീയം 4, 5 ദശകങ്ങളിൽ, ഈ ആരോഹണവും അവരോഹണവും പറയുന്നു. വ്യക്തിഗതാനുഭവമായിട്ടും, പ്രപഞ്ചാത്മാവിൻെറ അനുഭവമായിട്ടും, പുനർജ്ജന്മചക്രത്തിൽ ചുററിക്കറങ്ങുന്ന നിരവധി ജീവന്മാരുടെ അനുഭവമായിട്ടും അതിനെ വ്യാഖ്യാനിക്കാനാവും. ആ അനുഭവ

ത്തിന്റെ ഓർമ്മയാണ് ഫലം (അന്വയം) തരുന്നത്. ഓർമ്മയില്ലാത്തവന് ചിലപ്പോഴ ചില നിമിത്തങ്ങളിലൂടെ പ്രത്യഭിജ്ഞ ലഭിക്കാറുണ്ട്. ഒട്ടും ഓർമ്മയില്ലാത്തവർ വസ്തുതത്ത്വം ഗ്രഹിക്കാതെ ചക്രത്തിന്റെ പല്ലിനിടയിൽ വെറുതെ കിടന്നു തിരിയുകതന്നെ ഫലം.

അദ്ധ്യുഷ്ഠവലയം. $3\frac{1}{2}$ ചുററുള്ള ചുരുള്

മൂലാധാരമാതൃകകഠ. 'ക'കാരം ഌകാരം

കുഹരത്തിനു ചുററും $3\frac{1}{2}$ ചുററ്—ചന്ദ്രമണ്ഡലത്തിന്റെ മൂന്നര ചുററ്, ഏററവും ചുരുങ്ങിയ കാലം—ഒരു വ്യക്തിയുടെ ആയുഷ്കാലം എന്നു കരുതാം. സമാധിയിലെ ബ്രഹ്മാത്മൈകാനുഭൂതിയിൽ സർവ്വപ്രപഞ്ചങ്ങളും താനെന്നു സാക്ഷാത്ക്കരിച്ച ശേഷം വീണ്ടും വ്യക്തിഗതപ്രപഞ്ചത്തിന്റെ ഗുഹയിലേക്കും സ്വന്തം കുലത്തിന്റെ (ഇവിടെ ചന്ദ്രകുലം) അഗ്നികുണ്ഡത്തിലേക്കും തിരിച്ചുവരവ് ഇതൊക്കെ ഇവിടെ കാണാം.

പ്രപഞ്ചം മുഴുവൻ പവിത്രീകരിക്കുന്ന സുധ തളിക്കുക എന്ന വിധാനവും, രസങ്ങളെ പ്രകാശിപ്പിക്കലും കഴിഞ്ഞ് (ഷഡ്രസസമ്പൂർണ്ണമായ കറികളും ശൃംഗാരാദിരസങ്ങളും വിളമ്പി) അമ്മ—പ്രപഞ്ചഗേഹത്തിന്റെ വീട്ടമ്മ—തന്റെ കിടപ്പുമുറിയിലെ സപ്ത്തല്പത്തിൽ ശയിക്കയായി. പ്രകാശവിമർശ്ശരൂപിണിയായ പ്രപഞ്ചേശ്വരിയുടെ ഈ ലീല ആവർത്തിക്കുന്നു. സ്വന്തരൂപം അമ്മയ്ക്ക് ഒരു നാഗമാതാവിന്റേതാണെന്നത് ശ്രദ്ധേയമാണ്. (നാഗപഞ്ചമം എന്ന കൃതി വായിക്കുക.)

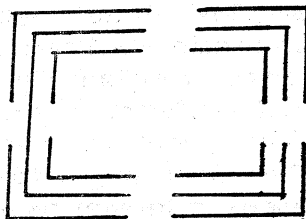
11. ചതുർഭിഃ ശ്രീകണ്ഠൈഃ ശിവയുവതിഭിഃ പഞ്ചഭിരപി
പ്രഭിന്നാഭിഃ ശംഭോർന്നവഭിരപി മൂലപ്രകൃതിഭിഃ

ത്രയശ്ചത്വാരിംശദ്വസുദലകലാശ്രത്രിവലയ–
ത്രിരേഖാഭിഃ സാർദ്ധം തവ ശരണകോണാഃ പരിണതാഃ

നിൻെറ സൗധം (ക്ഷേത്രം) എത്ര മനോഹരം.... 4 ശ്രീകണ്ഠങ്ങളും (ശിഖരം താഴോട്ടായ ത്രികോണങ്ങൾ) 5 ശിവയുവതികളും (ശിഖരം മേലോട്ടായ ത്രികോണങ്ങൾ) കൂടി ഒമ്പത് മൂലപ്രകൃതികൾ. അവയെല്ലാം മധ്യത്തിലുള്ള ചെറിയ 'ശംഭു'വൃത്തത്തിൽനിന്നു വ്യതിരിക്തങ്ങൾ. അഷ്ടദള, ഷോഡശദളങ്ങളായ രണ്ടു പത്മങ്ങൾ, മൂന്നു വലയം, മൂന്നു രേഖ എല്ലാംകൂടി 43 ശരണകോണങ്ങൾ സൃഷ്ടിച്ചിരിക്കുന്നു. പുറത്തെ ഭൂഗൃഹത്തിൽ 4 വാതിലുകൾ കൂടി ഉണ്ടാവണം എന്ന് വാമകേശ്വരതന്ത്രത്തിലുണ്ട്. ദക്ഷിണേന്ത്യൻ ക്ഷേത്രമാതൃകകളോട് അത് ഇണങ്ങുന്നുമുണ്ട്. യാമളങ്ങൾ ഈ ദ്വാരങ്ങളെക്കുറിച്ച് പറയുന്നില്ല. ശങ്കരനും പറയാത്തതുകൊണ്ട് അത് ആവശ്യമില്ല എന്ന് ഒരു അഭിപ്രായമുണ്ട്. പക്ഷേ ആ അഭിപ്രായം മുഴുവൻ ശരിയല്ല. കിഴക്കും പടിഞ്ഞാറും ഓരോ നട തുറക്കാനുള്ള വാതിൽ കൂടി ഉണ്ടാവണം (2 വാതിൽ) എങ്കിലേ 43 കോണങ്ങൾ എന്ന് എണ്ണം തികയൂ.

മൂലപ്രകൃതി	9	
ശംഭു	1	
പത്മങ്ങൾ	8 16	
വലയം	1	(കോൺ ഒന്നു മാത്രം വലയം 3 ഉണ്ടെങ്കിലും)

രേഖ $\frac{3}{38}$ കോൺ. (വലയത്തെ 3 എന്നു കൂട്ടിയാലും നാലല്ലതേ ആവൂ. ഇങ്ങനെ ഭൂഗൃഹം വരച്ച് താഴെ കാണും പ്രകാരം കോണുകൾ കണക്കാക്കാം.

മൂലപ്രകൃതി	9	
ശംഭു	0	(കോണില്ല)
പത്മങ്ങൾ	24	
വലയം	0	കോണില്ല
4 വാതിലുള്ള ഭൂഗൃഹം	} 12	
ആകെ	45	കോൺ

2 വാതിലുള്ള ഭൂഗൃഹത്തിന്] 39 കോൺ.
3 വാതിലുള്ളതിന്] 42 കോൺ.

39നും 45നും ഇടയിലുള്ള 42 നെ സ്വീകരിച്ച് അതിനോട് ശംഭുവലയങ്ങളുടെ കോണായ ഒന്നിനെ കൂട്ടിയാണ് 43 കോൺ. ഈ സംഖ്യകളെല്ലാം ജ്യോതിശ്ശാസ്ത്രപരമായും തച്ചുശാസ്ത്രപരമായും ഭാരതീയർ അതിപ്രധാനമായി കാണുന്നവയാണ്. ഭൂഗൃഹത്തിന്റെ അളവാണ് മുഴക്കോലിന്റെ അളവ്.

ലക്ഷ്മീധരന്റെ അഭിപ്രായം:

ആദ്യത്രികോണാഗ്രം	1
അഷ്ടദളപത്മം	8
ആന്തരബാഹ്യദശാരങ്ങളുടെ	20
ചതുർദ്ദശാരത്തിന്റെ	14

ചതുശ്ചത്വാരിംശം ശരണകോണകൾ എന്നു കൂട്ടിവായിക്കുന്നവർ ശംഭുകോണായ ബിന്ദുവോട്ടുകൂടി 44 കോണുകളുണ്ട് എന്നും വാദിക്കുന്നുണ്ട്.

44 കോണുകളും കോണരഹിതമായ ഒന്നും ചേർന്ന ദേവിയുടെ ഗൃഹം ചിന്താമണിഗൃഹമാണ്. അതിൽ അമ്പത്തൊന്നക്ഷരങ്ങൾ ഉണ്ട്. സൂര്യചന്ദ്രാഗ്നികളും താരങ്ങളും ബ്രഹ്മാണ്ഡങ്ങളും അനേകായിരം നാഡീചക്രങ്ങളും ബാഹ്യമായ ഗൃഹത്തിലല്ല, സാധകന്റെ ചിന്താമണിഗൃഹത്തിലാണ്, 'ജ്യോതിഷ്മതി'യിലാണ് തെളിഞ്ഞുവിളങ്ങുന്നത്. യോഗിയുടെ ഹൃദയപത്മത്തിൽ—വിടരുന്ന ആ പെരുന്താമരപ്പൂവിന്റെ മണികർണ്ണികയിൽ—നിന്നാണ് സുധാരസം ഒഴുകിയൊഴുകി വാക്കുകളുടെ ധ്വനികളുടെ മാസ്മരപ്രപഞ്ചം സൃഷ്ടിക്കുന്നത്. അറുപത്തിനാലു കലകളും വിളങ്ങുന്ന ആ ചിന്താവിളക്കിന്റെ കോവിലിലാണ് അമൃതസുരഭി ഉണരുന്നത്.

12. ത്വദീയം സൌന്ദര്യം തുഹിനഗിരികന്യേ, തുലയിതും
കവീന്ദ്രാഃ കല്പന്തേ കഥമപി വിരിഞ്ചിപ്രഭൃതയഃ
യദാലോകൗത്സുക്യാദമരലലനാ യാന്തി മനസാ
തപോഭിർദുഷ്പ്രാപാമപി ഗിരിശ സായുജ്യപദവീം.

ഹിമവത് കന്യയായ ദേവിയെ അഭിസംബോധനചെയ്യുന്നു. ബ്രഹ്മാവ് മുതലായ കവീന്ദ്രന്മാർ പോലും ദേവിയുടെ സൗന്ദര്യത്തെ തുലനം ചെയ്യാനുള്ള ഉപമാനത്തെ സങ്കല്പിക്കാനാവാതെ വലയുന്നു. ആ സൗന്ദര്യത്തെ ഒന്നു കാണാനുള്ള ഔത്സുക്യം കൊണ്ട് ദേവകന്യകമാർ, തപസ്സുകൊണ്ട് ദുഷ്പ്രാപ്യമായ ഗിരീശസായുജ്യപദവിയെ, മനസ്സുകൊണ്ട് നിഷ്പ്രയാസം സാധിക്കുന്നു.

ആദികവിയാണ് വിരിഞ്ചൻ. ഈ പ്രപഞ്ചം അദ്ദേഹത്തിന്റെ ചിന്തയിലാണല്ലോ (ആശയത്തിൽ) ആദ്യം ഉദിച്ചത്. യോഗദൃഷ്ടിയുള്ള തപസ്വിയായ ആ കവീന്ദ്രനുപോലും ഉപമാനം കണ്ടെത്താൻ കഴിയാത്ത സൗന്ദര്യലഹരിയാണ് ഗിരീശസായുജ്യപദവി (ശിവാകാരമായ മഞ്ചത്തിൽ ചിന്താമണിഗൃഹത്തിൽ പരമശിവപര്യങ്കത്തിലിരുന്ന ദേവിയും ശിവനും തമ്മിലുള്ള തന്മയീഭാവം). ദേവിയുടെ രൂപത്തിൽ ബ്രഹ്മാവു അപ്സരസ്സുകളെ സൃഷ്ടിച്ചുനോക്കി. അവരുടെ രൂപം ദേവീരൂപത്തോടു സമാനമായില്ല. അവരാകട്ടെ, രൂപം കൊണ്ട് തങ്ങൾക്ക ദേവീസൗന്ദര്യത്തോട് കിടപിടിക്കാനാവില്ലെന്നറിഞ്ഞു. സുന്ദരിമാരെ കാണാൻ സ്ത്രീകൾക്ക് പൊതുവേ താൽപര്യമാണ്. ദേവിയേയും, ദേവിയും പരമശിവനുമായുള്ള തന്മയീഭാവത്തേയും അറിയാനുള്ള ഔത്സുക്യത്തോടെ താന്താങ്ങളുടെ മനസ്സിന്റെ മണിയറയിലേക്കുതന്നെ എത്തിനോക്കിയ ദേവനാരിമാർക്ക്, തപസ്വികൾക്ക ദുഷ്പ്രാപ്യമായ ശിവസായുജ്യപദവി എളുപ്പത്തിൽ സാധിച്ചു.

ശിവനു മാത്രമേ ദേവിയെ ആസ്വദിക്കാനാവൂ. ആ ശിവൻ തങ്ങളുടെ മനസ്സിലുണ്ടെന്ന് അറിഞ്ഞ ദേവവധൂടിമാർ ശിവശക്തിസായുജ്യം നേടി. കഠിനമായ തപശ്ചര്യകൾ കൂടാതെ ധ്യാനയോഗംകൊണ്ട് അവർ ദേവിയുമായി താദാത്മ്യം പ്രാപിച്ച് പരമശിവസായുജ്യം നേടി. അപ്സരസ്സുകൾ ദേവദാസിമാരാണ്, സംഗീതം, നൃത്തം, അറുപത്തിനാലു കലകൾ എന്നിവയിൽ വിദഗ്ധരും. ചിന്താവിളക്ക് സരസ്വതിയാണ്. കലാപൂർണ്ണയായ ദേവിയെ 'കലാനിയമ'ങ്ങളിലൂടെ സാക്ഷാത്ക്കരിക്കയാണ് അപ്സരസ്സുകൾ. മാധവിയും മണിമേഖലയും ഉർവ്വശിയുടെ വംശത്തിലാണ് പിറന്നത് എന്ന് സംഘകാലകവികൾ പറയുന്നുണ്ട്.

13 നരം വഷീയാംസം നയനവിരസം നമ്മസുജഡം
തവാപാംഗാലോകേ പതിതം അനുധാവന്തി ശതശഃ
ഗലദ്വേണീബന്ധാഃ കുചകലശവിസ്രസ്തസിചയാ
ഹഠാത് ത്രുട്യത്കാഞ്ച്യോ വിഗലിതദുകൂലാ യുവതയഃ

കലോപാസനകൊണ്ടും ധ്യാനംകൊണ്ടും നിമിഷമാത്രയിൽ ബ്രഹ്മാനുഭൂതി നേടാമെന്നിരുന്നിട്ടും, സുന്ദരിമാരായ സ്ത്രീകൾ എത്ര വലിയ വങ്കത്തമാണ് കാണിക്കുന്നത്.

ദേവിയുടെ വിരസമായ കടക്കണ്ണ് വീണാൽപോലും വെറും ജഡതുല്യനായ നരനിൽ ചൈതന്യവഷം ഉണ്ടാവുന്നു. അപ്രകാരം ഒരിക്കൽ ദേവി തൃക്കണ്ണുപാർത്തു എന്നതിനാൽ ജീവൻ വെച്ച ജഡംപോലുള്ള പുരുഷന്മാരുടെ പിന്നാലെ അവൻ കാമദേവനാണെന്നു കരുതി സ്ത്രീകൾ ഓടുന്നു. വേണീബന്ധം അഴിഞ്ഞുലഞ്ഞും കുചകലശങ്ങളെ മൂടിയ പട്ട് അഴിഞ്ഞും, തുടിക്കുന്ന കാഞ്ചിയുടെ നാദമുയർത്തിയും വിഗലിതദുകൂലകളായ ഈ സ്ത്രീകൾ ഇപ്രകാരം മദനപ്രയോഗത്തിനായി വെറും ജഡങ്ങൾ മാത്രമായ പുരുഷശരീരങ്ങളെ പ്രാപിക്കുന്നതെന്തിന്! കഷ്ടംതന്നെ എന്ന് കവി കരുതുന്നു.

നിമിഷംകൊണ്ട് ശിവസായുജ്യം സാധിക്കാവുന്ന ചിന്താവിളക്ക് ഉള്ളിലെരിയുന്നവരാണ് സൗന്ദര്യബോധമുള്ളവരും കലാബോധമുള്ളവരുമായ സ്ത്രീകൾ. അതിനു പകരം അല്പം സൗന്ദര്യവും ധനവും മാത്രമുള്ള ജഡസദൃശനായ പുരുഷനെ പ്രാപിക്കാനായി ഇത്രയേറെ കഷ്ടപ്പെട്ട് ഓടിനടക്കേണ്ടതുണ്ടോ? ദേവദാസികളിൽ വദ്ധിച്ചുവന്ന കാമാസക്തിയെക്കുറിച്ചുള്ള സൂചനമാത്രമല്ല ഇവിടെയുള്ളത്. വ്യാസമഹർഷിയും ഏതാണ്ടിതേ അഭിപ്രായം രേഖപ്പെടുത്തിയിട്ടുണ്ട്.

സ്ത്രിയോ വൃതൈസ്ത്വാ ഹൃഷികേശവരം സ്വതോ-
ഹ്യാരാധ്യ ലോകേ പതിമാശാസതേ്ന്യം (മഹാഭാരതം)

കൈവർത്തകന്യയായ സത്യവതിയുടെ പുത്രൻ പറഞ്ഞ അതേ വാക്യം, കൈവർത്തകന്യകയായ മാധവിയുടെ പാത്രസൃഷ്ടിയിലൂടെ കേരളീയനായ ഇളങ്കോവടികൾ വരച്ചുകാട്ടി. മുക്കുവകുലജാതയായ മാധവി കോവലനെന്ന പുരുഷനെ സ്വീകരിച്ചാലും, അവൾ തൻെറ യഥാർത്ഥമായ ധാമത്തിലേക്കു മടങ്ങുന്നത് നാം ചിലപ്പതികാരത്തിൽ കാണുന്നു. (മാധവിയുടെ മകൾ അമ്മയുടെ ആഗ്രഹപ്രകാരവും, സ്വന്തം പൂവ്വകമ്മവിധിയാലും (പൂവ്വപുണ്യം) മണിമേഖലാദേവിയുമായി താദാത്മ്യംപ്രാപിച്ച് ചിന്താവിളക്കിൻെറ അമൃതസുരഭി നേടുന്നുണ്ട്.)

കേരളീയനായ ശങ്കരാചാര്യർ വ്യാസൻേറയും ഇളങ്കോവടികളുടേയും ആശയം തന്നെയാണ് ഈ വരികളിലൂടെ ദ്യോതിപ്പിക്കുന്നത്.

14. ക്ഷിതൗ ഷഡ്പഞ്ചാശദ് ദ്വിസമധികപഞ്ചാശദുദകേ
ഹുതാശേ ദ്വാഷഷ്ടിശ്ചതുരധികപഞ്ചാശദനിലേ
ദിവി ദ്വിഃഷട്ത്രിംശന്മനസി ച ചതുഃഷഷ്ടിരിതി യേ
മയൂഖാസ്തേഷാമപ്യുപരി തവ പാദാംബുജയുഗം.

സഹസ്രാരമധ്യത്തിൽ ബിന്ദുസ്ഥാനത്താണ് ദേവിയുടെ മിശ്രനിർവ്വാണപാദാംബുജയുഗളസ്ഥാനം. അതാകട്ടെ ദേവിയുടെ മററെല്ലാ പ്രകാശമയൂഖങ്ങരം ചെന്നെത്തുന്ന ചക്രങ്ങരംക്കും ഉപരിയാണ്.

പ്രകാശമയൂഖസംഖ്യ:

മൂലാധാരത്തിൽ പൃഥ്വീസ്വഭാവമുള്ള	56 എണ്ണം
മണിപൂരത്തിൽ ജലസ്വഭാവമുള്ള	52 എണ്ണം
സ്വാധിഷ്ഠാനത്തിൽ അഗ്നിസ്വഭാവമുള്ള	62 എണ്ണം
അനാഹതത്തിൽ മാരുതസ്വഭാവമുള്ള	54 എണ്ണം
വിശുദ്ധിയിൽ ആകാശസ്വഭാവമുള്ള	72 എണ്ണം
ആജ്ഞയിൽ മനസ്സിൻെറ സ്വഭാവമുള്ള	64 എണ്ണം
ആകെ	360

360 പ്രകാശമയൂഖങ്ങളാണ് രാശിചക്രത്തിലെ 360 ഡിഗ്രികരം. ദേവനാരികരം മനസ്സിൻെറ സ്വഭാവമുള്ള ആജ്ഞാചക്രത്തിലെ 64 പ്രകാശമയൂഖകലകളിലൂടെയാണ് ശിവസായൂജ്യം നേടിയത്. (ശുക്ലരക്തപാദാംബുജയുഗളസ്ഥാനമാണ് ആജ്ഞാചക്രം.) അതാണ് അവർ ഈ സായൂജ്യത്തെ സ്ത്രീപുരുഷശരീരസംഗമമെന്ന് തെററിദ്ധരിക്കാനുള്ള കാരണം. അവർ ഇപ്രകാരം തെററിദ്ധരിക്കാതിരിക്കാൻ കവി ആജ്ഞാചക്രത്തിനുപരിയുള്ള സഹസ്രാരപത്മത്തിലെ ബ്രഹ്മാത്മൈക്യത്തെ ചൂണ്ടിക്കാണിക്കുന്നു.

15. ശരദ്ജ്യോത്സ്നാ ശുദ്ധാം ശശിയുത
ജടാജൂടമകുടാം
വരത്രാസത്രാണസ്ഫടികഘുടികാ
പുസ്തകകരാം
സകൃന്നത്വാ ന ത്വാം കഥമിവ
സതാം സംനിദധതേ
മധുക്ഷീരദ്രാക്ഷാമധുരിമധുരീണാഃ
ഭണിതയഃ

ദേവിയുടെ വരദാനം ലഭിച്ച സംഗീതസാഹിത്യനിപുണരെക്കുറിച്ച് പറയുന്നു:

ശരത്ക്കാലനിലാവുപോലെ ശുദ്ധയും ശശികല ചൂടിയ ജടാമകുടത്തോടുകൂടിയവളും ചലിപ്പിക്കാനും, ത്രാണനം ചെയ്യാനുമായി വരദാനരൂപത്തിൽ സ്ഫടികാക്ഷമാലയും പുസ്തകവും ധരിച്ചവളുമായ ദേവിയെ ഒരൊററത്തവണ കണ്ടാൽത്തന്നെ, കണ്ടവൻെറ ചുണ്ടിൽനിന്ന് മധുവും, ക്ഷീരവും ദ്രാക്ഷാരസവും തോററുപോകുന്ന മധുരമധുരമായ വാക്കുകൾ ഒഴകിവരാതിരിക്കുമോ? ദേവീദർശനം സിദ്ധിച്ച സുകൃതികൾ സംഗീതസാഹിത്യരൂപമായ മധുരസ്വരങ്ങൾ ഉതിർക്കുന്നു.

കലാകാരികളായ ദേവദാസികളും, കലാകാരന്മാരായ ദേവദാസന്മാരും ചെയ്യേണ്ട യഥാർത്ഥധ്യാനം പറയുന്നു. പഞ്ചദശാക്ഷരീമന്ത്രത്തിൻെറ വാഗ്ഭവകൂടം എന്ന സാത്ത്വികഭാവത്തിലുള്ള ഉപാസനയാണിത്. വാഗ്ദേവിയുടെ മുമ്പിൽ ഒരിക്കൽ നമസ്കരിച്ചാൽ മതി, കവിയാവാൻ. അപ്പോൾ നിരന്തരം അവളുമായി തന്മയീഭാവം പൂണ്ടവൻെറ കഥ പറയണോ? സരസ്വതി ഉപാസന, ഇച്ഛാ, ക്രിയാ, സൃഷ്ടി എന്നിവയുടെ ഉത്തേജനമാണ്. ത്രസിക്കുക, ചലിക്കുക എന്നിവയുടെ മുദ്രയായ ശുദ്ധമായ സ്ഫടികാക്ഷമാലയും, വിജ്ഞാനമുദ്രയായ പുസ്തകവും സാഹിത്യകാരന്മാർ ദേവിയിൽനിന്നു നേടുന്നു. ഇത്തരം ഒരു കവി 'ഋഷികവി'യായിരിക്കുമെന്ന് പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ.

15, 16, 17 ശ്ലോകങ്ങൾ സാരസ്വതപ്രയോഗം എന്ന് അറിയപ്പെടുന്നു.

16. കവീന്ദ്രാണാം ചേതഃ കമലവനബാലാതപരുചിം
ഭജന്തേ യേ സന്തഃ കതിചിദരുണാമേവ ഭവതീം
വിരിഞ്ചിപ്രേയസ്യാസ്തരുണതരശൃംഗാരലഹരീ–
ഗഭീരാഭിർവ്വാഗ്ഭിർവ്വിദധതി സതാം രഞ്ജനമമീ.

കവീന്ദ്രന്മാരുടെ ചേതസ്സ് താമരപ്പൂക്കൾ വിടർന്നുനിൽക്കുന്ന ഒരു പെരുന്താമരപ്പൂവനമാണ്, (യോഗീന്ദ്രന്മാരുടേതുപോലെ). ആ കമലവനത്തിൽ ബാലസൂര്യനെപ്പോലെ അരുണവർണ്ണയായ ദേവിയെയാണ് അവർ ഭജിക്കുന്നത്. അവൾ അവരുടെ മനസ്സിൻെറ താമരയെ തൊട്ടുണർത്തുന്ന അരുണനാണ്. സൃഷ്ടികർത്താവായ ആദികവിയുടെ (വിരിഞ്ചിയുടെ) പ്രേയസിയായ ദേവിയുടെ താരുണ്യശൃംഗാരലഹരി ആ ഗംഭീരമനസ്സുകളെ രഞ്ജിപ്പിക്കുന്നു, അവിടെ വാക്കുകളെ വിതറുന്നു.

ദേവി ഇവിടെ 'ബാല'യാണ്. കുമാരിയാണ്–തരുണിയാണ്. ഗംഭീരമനസ്സുകളായ കവീന്ദ്രന്മാർക്ക് ആ 'കൈശോര'

ഭാവം വിടാത്ത ദേവി ലീലാചിത്തയായി വാക്കുകൾ വിതറി ക്കൊടുത്ത് കളിക്കുന്നു. അവളുടെ ലീല അവരുടെ മനസ്സുകളെ രഞ്ജിപ്പിക്കുന്നു; ഉണർത്തുന്നു; പുതിയ സൃഷ്ടികൾക്ക പ്രേരിപ്പി ക്കുന്നു. രസരാജനാണ് ശൃംഗാരം എന്നതുകൊണ്ടും ദേവി തരുണിയാകയാലും 'ശൃംഗാരലഹരി' എന്ന് പദപ്ര യോഗം. 'രസം' പഞ്ചഭൂതങ്ങളിൽ ജലതന്മാത്രയുടെ സ്വഭാവ മാകയാൽ 'ലഹരി' എന്ന പദത്തിന് അർത്ഥപുഷ്ടിയുണ്ട്. ബാലാ പരമേശ്വരിയെക്കുറിച്ചാണ് ഈ മന്ത്രം. 'ആദിത്യ വർണ്ണേ' എന്ന ഖിലസൂക്തത്തിലെ മന്ത്രത്തിൽ പറയുന്ന ദേവി യാണ് ഇവിടെയും പറയപ്പെടുന്നത്. ഗംഭീരമനസ്സുകളായ 'ഗായത്രി' ഉപാസകരിൽ ദേവി വാക്കുകളാകുന്ന കിരണസമൂ ഹങ്ങൾ വാരിവിതറുന്നു; അവരുടെ കൂമ്പിയ താമരമൊട്ടു പോലുള്ള മനസ്സുകളെ വിടർത്തി പൂന്തേൻ നിറയ്ക്കുന്നു; അവരെ ആനന്ദലഹരിയിൽ ആറാടിക്കുന്നു.

17. സവിത്രീഭിർവാചാം ശശിമണിശിലാഭംഗരുചിഭിർ
വശിന്യാദ്യാഭിസ്ത്വാം സഹ ജനനി! സംചിന്തയതി യഃ
സ കർത്താ കാവ്യാനാം ഭവതി മഹതാം ഭംഗിസുഭഗൈ—
ർവ്വചോഭിർവ്വാഗ്ദേവീവദനകമലാമോദമധുരൈഃ

വശിന്യാദികളായ അഷ്ടമാതാക്കളായി സൂര്യതേജസ്സായ വാഗ്ദേ വിയെ ധ്യാനിക്കുന്നവൻ ശ്രേഷ്ഠവും മനോഹരവുമായ കാവ്യാ ദികളുടെ കർത്താവായി ഭവിക്കുന്നു. അവന്റെ മുഖം സരസ്വ തിയുടെ മുഖംപോലെ മധുരതരമായിത്തീരുന്നു (വാക്ക് മധുര മാവുന്നു). ഉപാസകനും ഉപാസനാമൂർത്തിയും ഉപാസനയും ഒന്നായിത്തീരുന്നു.

വശിനി, കാമേശ്വരി, മോദിനി, വിമല, അരുണ, ജയിനി, സർവ്വേശ്വരി, കൌലിനി എന്ന അഷ്ടമാതാക്കളാണ് വാക്കിന്റെ ഉത്ഭവസ്ഥാനങ്ങൾ (വാഗ്ഭവകൂടം. അ, ക, ച, ട, ത, പ, യ, സാ എന്നീ അക്ഷരങ്ങളുടെ ദേവതകളാണ് ഈ മാതാക്കൾ. സർവ്വരോഗഹരചക്രത്തിലും ശ്രീചക്ര ത്തിലും ഈ അക്ഷരങ്ങൾക്ക പ്രത്യേകസ്ഥാനം കല്പിച്ചി രിക്കുന്നു. ആഗമങ്ങൾ ഇവയ്ക്കു ചന്ദ്രകാന്തദ്യുതി കല്പിച്ചി രിക്കുന്നു. പന്ത്രണ്ടു യോഗിനിമാരും ഭൃഗൃഹത്തിലെ നാലു ദ്വാരപാലികമാരുമാണ് വശിന്യാദികൾ എന്നൊരു പക്ഷ മുണ്ട്. വർണ്ണങ്ങൾ (നിറം, സംഗീതത്തിലെ വർണ്ണം, വ്യാക രണശാസ്ത്രത്തിലെ വർണ്ണം) ഇവരിൽനിന്നുത്ഭവിക്കുന്നു. ജ്യോ തിഷം, വൈദ്യം, സംഗീതം, സാഹിത്യം എന്ന നാലു ശാഖ കളും വശിന്യാദിദേവതകളിൽനിന്നു സംഭവിക്കുന്നു. ഇവിടെ ജ്ഞാനശക്തീരൂപത്തിലുള്ള ആരാധനയാണ് പരാമർശം.

'മഹത്' എന്ന ശക്തിയിൽനിന്ന 'മഹത്' എന്ന കാവ്യങ്ങൾ ഒഴുകുമ്പോൾ അതു സ്വീകരിച്ചവൻ 'മഹത്' ആയിത്തീരുന്നു. സാഹിത്യകാരൻ, സാഹിത്യകാരി എന്ന ലിംഗഭേദം അവിടെ അസ്തമിക്കുന്നു. പെണ്ണെഴുത്തിനും ആണെഴുത്തിനും പ്രസക്തിയില്ലാതാവുന്നു. 'ആഹോ പുരുഷികാ....' എന്ന സ്ത്രീപുരുഷഭേദമില്ലാത്ത ഒരു സംബോധനയാണ് എല്ലാ എഴുത്തിനും ചേരുക എന്ന് 'മഹദ്' ശബ്ദം നമ്മെ എപ്പോഴും ഓർമ്മിപ്പിക്കുന്നു.

18. തനുച്ഛായാഭിസ്തേ തരുണതരണിശ്രീസരണിഭിർ—
ദ്ദിവം സർവ്വാമുർവ്വീമരുണിമനിമഗ്നാം സ്മരതി യഃ
ഭവന്ത്യസ്യ ത്രസ്യദ്വനഹരിണശാലീനനയനാഃ
സഹോർവശ്യാ വശ്യാഃ കതി കതി ന ഗീർവ്വാണഗണികാഃ

വാഗ്ദേവിയെ ധ്യാനിച്ച തന്മയീഭാവം നേടിയ മഹാകവിയിൽ, കാട്ടിലെ പേടമാനിന്റെ കണ്ണുപോലെ ശാലീനനയനകളായ ഉർവ്വശിയെപ്പോലുള്ള അപ്സരസ്സുകൾപോലും അനുരക്തരായിത്തീരുന്നു. ദേവിയുടെ ഛായപോലും അതിന്റെ തരുണകാന്തിയാൽ (അരുണകാന്തിയാൽ) ഭൂമിയേയും സ്വർഗ്ഗത്തേയും അനുദിനം ഉദയസൂര്യപ്രഭയിൽ ആറാടിക്കുന്നതാണ്. അപ്പോൾ ദേവിയെത്തന്നെ ആത്മാവിൽ സാത്മീകരിച്ചവന്റെ കാന്തി പറയാനുണ്ടോ? ദേവവാണികളായ, സംസ്കൃതചിത്തകളായ ഗണികമാർ (ഗീർവ്വാണഗണിക)അവനെ പ്രേമിക്കുന്നതല്ലാതെ, അവൻ അവരിൽ അനുരാഗബദ്ധനാകുന്നില്ല. ദേവിയെ പ്രേമിക്കുന്നവന് മററാരിൽ ആശ ജനിക്കും?.

ഒ. എൻ. വി. എഴുതിയ ഉജ്ജയിനിയിൽ ഈ സങ്കല്പമാണ് ഞാൻ കാണുന്നത്. കാളിദാസനെപ്പോലെ ഒരു വാഗുപാസകനെ ദേവഗണികകൾ ഇങ്ങോട്ടു കാമിക്കയല്ലാതെ അങ്ങോട്ടു കാമമുണ്ടാവുന്നതല്ല എന്ന ആശയത്തെയാണ് ഉജ്ജയിനിയിൽ ഒ. എൻ. വി. വളർത്തിയെടുത്തിരിക്കുന്നത്.

ആശാന്റെ കരുണയിൽ ഋഷിയായ ഉപഗുപ്തനിൽ വാസവദത്ത അങ്ങോട്ട് അനുരക്തയാവുന്നു. ഉള്ളൂരിന്റെ പിംഗളയിൽ രാമനും, വള്ളത്തോളിന്റെ മഗ്ദലനമറിയത്തിൽ ക്രിസ്തുവും ഇതുപോലെ 'വാക്കി'ന്റെ അനുഗ്രഹം നേടിയ ഋഷിമാരാണ്. ഋഷിയും കവിയും തമ്മിൽ ഭേദമില്ല—ഒരാൾ യഥാർത്ഥ കവിയാണെങ്കിൽ!

19. മുഖം ബിന്ദും കൃത്വാ കുചയുഗമധസ്തസ്യ തദധോ
ഹരാർദ്ധം ധ്യായേദ് യോ ഹരമഹിഷി, തേ മന്മഥകലാം
സ സദ്യഃ സംക്ഷോഭം നയതി വനിതാ ഇത്യതിലഘു
ത്രിലോകീമപ്യാശു ഭ്രമയതി രവീന്ദുസ്തനയുഗാം.

ഹേ....ശിവമഹിഷീ, ശ്രീചക്രത്തിലെ ബിന്ദുവിൽ നിൻെറ മുഖവും, അതിന്നു താഴെ കുചയുഗവും, അതിന്നു താഴെ ഹരാർദ്ധവും (ശിവൻെറ അർദ്ധം) എന്നു മനസ്സിലാക്കി അതാതു സ്ഥാനങ്ങളിലെ മന്മഥകലകളെ ഉപാസിക്കുന്നവന് ഏതെങ്കിലും ഒരു സാധാരണ വനിതയുടെ മനസ്സിനെ ഭ്രമിപ്പിക്കുക എന്നത് അത്ര പ്രയാസമുള്ള കാര്യമാണോ? ദേവിയുടെ വദനമായ ബിന്ദു ബ്രഹ്മാത്മൈക്യഭാവമാണ്. ബ്രഹ്മാനുഭൂതിയാണ്. കുചങ്ങൾ ഇന്ദുവും സൂര്യനുമാണ്. സൂര്യൻെറ അമൃതസുരഭിയും ചന്ദ്രൻെറ സുധാസാഗരവും സാഹിത്യസംഗീതങ്ങളാകുന്ന മുലപ്പാലായി ഒഴുകിവരുന്നത് ആവോളം പാനംചെയ്യുവനാണ് ഉപാസകൻ. അവന് ഒരു സാധാരണസ്ത്രീയുടെ കുചങ്ങളിൽ എങ്ങനെ ആസക്തിതോന്നും? ബ്രഹ്മസായുജ്യം നേടി, സൂര്യചന്ദ്രന്മാരാകുന്ന കുചയുഗളത്തോടുകൂടിയ പ്രപഞ്ചദേവതയെ ഭ്രമിപ്പിക്കുകയും, ചലിപ്പിക്കുകയും, പ്രവർത്തിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യുന്ന സൃഷ്ടികർമ്മത്തിൽ അവളെ അർദ്ധാംഗിനിയാക്കിയ 'ഹര'നാണ് ഇവിടെ കവി. ആ ദുഷ്കരമായ കർമ്മത്തിൽ ഏർപ്പെട്ട കവിക്ക്, സാധാരണ സ്ത്രീഹൃദയങ്ങളെ ഭ്രമിപ്പിക്കൽ എത്രയെളുപ്പം. അതിന്ന് അയാൾ ശ്രമിക്കാത്തത് അതിന്നു വലിയ പ്രാധാന്യം കൊടുക്കാത്തതുകൊണ്ടുമാത്രം.

പ്രയാസമുള്ള കാര്യങ്ങൾ ദേവീകാരുണ്യത്തോടുകൂടി ചെയ്തുതീർക്കാൻ ഭാഗ്യം ലഭിച്ചവന്ന് എല്ലാ മനുഷ്യരും എളുപ്പത്തിൽ ചെയ്യുന്ന സാധാരണകാര്യങ്ങളിൽ അഭിരുചി ഉണ്ടാവുകയില്ല.

20. കിരന്തീമംഗേഭ്യഃ കിരണനികുരുംബാമൃതരസം
ഹൃദി ത്വാമാധത്തേ ഹിമകരശിലാമൂർത്തിമിവ യഃ
സ സർപ്പാണാം ദർപ്പം ശമയതി ശകുന്താധിപ ഇവ
ജ്വരപ്ലുഷ്ടാൻ ദൃഷ്ട്യാ സുഖയതി സുധാസാരസിരയാ.

ഉപാസകൻെറ അംഗങ്ങളിലേക്കു ദേവിയുടെ അമൃതരസം തുളുമ്പുന്ന പ്രകാശകിരണങ്ങൾ ചന്ദ്രകാന്തക്കല്ലിലേക്ക് എന്നപോലെ പ്രവഹിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നു. ആ കിരണങ്ങളെ സ്വീകരിച്ചു വികിരണം ചെയ്യുന്നതിനാൽ, ദേവിയെ ഹൃദയത്തിൽ ധരിച്ചവൻ സർപ്പങ്ങളുടെ ദർപ്പത്തെ ഗരുഡനെന്നപോലെ, ജ്വരപീഡിതരായവരെ സുധാസാരസിരയെപ്പോലുള്ള ഒരൊററ ദൃഷ്ടികൊണ്ടുതന്നെ സുഖപ്പെടുത്തുന്നു. സർവ്വദോഷഹരവും സർവ്വവിഷഹരവും ആയ 'അമൃതേശ്വരി'യുടെ കിരണസമൂഹംകൊണ്ട് ഒരുവൻ 'വൈദ്യ'നായിത്തീരുന്നു. പക്ഷേ, ഈ വൈദ്യൻ മരുന്നുകൾ കുറിച്ചുകൊടുക്കുന്നില്ല. ഒരു നോട്ടംകൊണ്ട്, ഒരു സ്പർശംകൊണ്ട് അവൻ രോഗങ്ങളെ ഹരി

ക്കുന്നു. സുധാസാരസിര 'അമൃതനാഡി'യാണ്. യോഗിക ളുടെ ശരീരത്തിലേക്ക് അമൃതനാഡിയിലൂടെ ആനന്ദലഹരി ഒഴുകിയെത്തുന്നു എന്നു പറയപ്പെടുന്നു. മൃത്യുവിനെ ജയിക്കുന്ന അമൃതത്വകേന്ദ്രമാണ് ദേവി. അവളുടെ കടാക്ഷത്താൽ ഉപാ സകൻ മരിച്ചവരെ പുനരുജ്ജീവിപ്പിക്കുന്നു.

സാഹിത്യത്തിൽനിന്ന് വൈദ്യത്തിലേക്ക് പ്രവേശി ക്കുന്നു. 20, 21, 22 ശ്ലോകങ്ങളിൽ ഇതിനെ പരാമർശിക്കുന്നു.

21. തടില്ലേഖാതന്വീം തപനശശിവൈശ്വാനരമയീം
നിഷണ്ണാം ഷണ്ണാമപ്യുപരി കമലാനാം തവ കലാം
മഹാപത്മാടവ്യാം മൃദിതമലമായേന മനസാ
മഹാന്തഃ പശ്യന്തോ ദധതി പരമാഹ്ലാദലഹരീം,

ദേവിയുടെ ചൈതന്യം ഉപാസകൻെറ ശരീരത്തിലൂടെ പ്രവ ഹിക്കുന്ന അനുഭൂതി പറഞ്ഞറിയിക്കാനാവാത്ത ഒന്നാണ്. സ്വയം അനുഭവിച്ചറിയേണ്ട ഒന്നാണ്. അധ്യാത്മികസത്യം അന്വേഷിക്കുന്നവരുടെ ചിത്തം കാമം, ലോഭം മുതലായ കള ങ്കങ്ങളിൽനിന്നും, അജ്ഞാനാഹങ്കാരങ്ങളിൽനിന്നും മുക്തമായി പരമമായ ആഹ്ലാദലഹരിയാൽ പരിപൂർണ്ണമായി വിദ്യുല്ലത പോലുള്ള ദേവിയുടെ രൂപത്തെ തൻെറ സഹസ്രാരപത്മവന ത്തിൽ നിരന്തരം ദർശിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കയാണ്. ആ സഹസ്രാര പത്മമാകട്ടെ, മൂലാധാരം മുതലായ ആറു പത്മങ്ങൾക്കുംപരി യാണ്. അവിടെ സൂര്യൻ, ചന്ദ്രൻ, വൈശ്വാനരൻ എന്നി വയുടെ സത്തായ കലയാണ് സഹസ്രാരപത്മത്തിൽ തടില്ല താരൂപത്തിൽ ദൃശ്യമാകുന്നത്. സാരസ്വതതന്ത്രത്തിൽ ധ്യാനം ആന്തരമാണെങ്കിലും ദേവിയുടെ ബാഹ്യകലകളെയാണ് ധ്യാനിക്കുന്നത്. 21—ാംശ്ലോകം ദേവിയുടെ ഏററവും മഹ ത്തായ ആന്തരകലകളുടെ ധ്യാനമാണ്. ചിത്സ്വരൂപ ത്തിൻെറ ആഭ്യന്തരധ്യാനമെന്ന് ഇതിനെ വിളിക്കുന്നു. ഈ ധ്യാനം ഏററവും മഹാനായ വ്യക്തിക്കുമാത്രമേ സാധിക്കൂ. മണിമേഖലാദേവിക്ക് ഇതു സാധിച്ചതായി പറയുന്നു. നാരാ യണീയം എഴുതിയ മേൽപുത്തൂരിനും ഇതുണ്ടായിട്ടുണ്ട്. ഈ അനുഭവം നേരിട്ടറിഞ്ഞവൻ സദാശിവതത്ത്വവുമായി തന്മയീ ഭാവം പ്രാപിച്ച് ജീവന്മുക്തനായിക്കഴിഞ്ഞു എന്നു പറയപ്പെ ടുന്നു.

22. ഭവാനി! ത്വം ദാസേ മയി വിതര ദൃഷ്ടിം സകരുണാം
ഇതി സ്തോതും വാഞ്ഛൻ കഥയതി ഭവാനിത്വമിതി യഃ
തദൈവ ത്വം തസ്മൈ ദിശസി നിജസായൂജ്യപദവീം
മുകുന്ദ,ബ്രഹ്മേന്ദ്രസ്ഫുടമകുടനീരാജിതപദാം.

എങ്ങനെയാണ് ജീവന്മുക്താവസ്ഥയിൽ ഒരാൾ എത്തിച്ചേരുന്നത്? 'ഭവാനീ, നിന്റെ ദാസനിൽ കൃപാകടാക്ഷം ചൊരിയേണമേ' എന്ന് ഉച്ചരിക്കേണ്ടതിന്നായി ഒരാൾ ആരംഭിക്കുന്നു. ദുർഘടമായ ഭവസാഗരത്തിൽ വട്ടം കറങ്ങുന്ന വ്യക്തി ഇങ്ങനെ പ്രാർഥിക്കാൻ ഉള്ളുരുകി വിചാരിച്ച് 'ഭവാനീ, നിന്റെ........' എന്നു പറയുമ്പോഴേക്കും, ആ വാക്യം പൂർത്തിയാക്കുന്നതിന്നു മുമ്പേ ദേവി അവന്ന് തന്റെ സായുജ്യപദവി നൽകിക്കഴിയും. ബ്രഹ്മാവിന്റെയും ഇന്ദ്രന്റെയും ശുദ്ധമായ കിരീടങ്ങൾ സ്പർശിച്ച് മിന്നിത്തിളങ്ങുന്ന ദേവീപാദം അപ്പോഴേക്കും ഉപാസകന്റെ ചിത്തത്തിൽ പതിക്കുന്നു. ജീവന്മുക്തനായി വിഷ്ണുപദം പ്രാപിക്കാൻ പത്മനാഭസോദരിയായ കൃപാമയി അവനെ തുണയ്ക്കുന്നു.

ദേവി ഭവാനിയാണ്. ഭവകാരിണിയായ ദേവിതന്നെ ഭവനാശിനിയും. ജപം, ഹോമം മുതലായ ബഹിരനുഷ്ഠാനങ്ങളൊന്നും ആവശ്യമില്ല. അന്തര്യാഗമോ ബഹിര്യാഗമോ വേണ്ട. ഉള്ളഴിഞ്ഞൊഴുകുന്ന ഭക്തിമാത്രം മതി, ഒരാൾക്കു ജീവന്മുക്തനാവാൻ. നാരദഭക്തിസൂത്രത്തിലും ഇതേ ആശയം പ്രതിപാദിച്ചിട്ടുണ്ട്.

ഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ പ്രതിപാദിച്ചിട്ടുള്ള ഈ അനുഭവം അപ്രാപ്യമായ ഒരു അനുഭവമാണെന്നു ഇരുപതാംനൂററാണ്ടിൽനിന്നു ഇരുപത്തൊന്നിലേക്കു കടക്കുന്ന ഇന്നത്തെ മനുഷ്യർ വിചാരിക്കുന്നുണ്ടാവാം. അപ്രാപ്യമായ ഒരനുഭവമല്ല, ഇത് എന്നു മാത്രം അനുഭവത്തിൽനിന്നു പറഞ്ഞുവെക്കുന്നു.

23. ത്വയാ ഹൃത്വാ വാമം വപുരപരിതൃപ്തേന മനസാ
ശരീരാർദ്ധം ശംഭോരപരമപി ശങ്കേ ഹൃതമഭൂത്
യദേതത് ത്വദ്രൂപം സകലമരുണാഭം ത്രിനയനം
കുചാഭ്യാമാനമ്രം കുടില ശശിചൂഡാലമകുടം.

22–ാംശ്ലോകത്തിൽ ആദ്യത്തെ വരിയിലെ 'ഭവാനി ത്വം' എന്നത് ദേവിയുടെ അഭിസംബോധനയാണ്. രണ്ടാമത്തെ വരിയിൽ 'ഭവാനിത്വം'—ഞാൻ നീയാവട്ടെ—നീ ഞാനാവട്ടെ—എനിക്കു ഭവാനിത്വം ലഭിക്കട്ടെ എന്നർഥത്തിൽ ഉപയോഗിക്കുന്നു (യമകം അലങ്കാരം). ഇങ്ങനെ പറയുമ്പോഴേക്ക് ആ പദവി നൽകപ്പെടുകയും ചെയ്യുന്നു. ഞാനും നീയും ഒന്നാവുക എന്ന പ്രക്രിയയെക്കുറിച്ചാണ് ഈ ശ്ലോകത്തിൽ പറയുന്നത്. വാമഭാഗംമാത്രംകൊണ്ട് സംതൃപ്തയാകാത്ത ദേവി ദക്ഷിണഭാഗത്തുള്ള ശംഭുവിന്റെ ശരീരാർദ്ധത്തെക്കൂടി അപഹരിച്ച് സ്വന്തമാക്കി. ഇവിടെ ഭക്തമാനസത്തെ അപ

ഹരിച്ച് ദേവി താനാക്കി മാററിയിരിക്കുന്നു. അതിനാൽ എൻെറ ഹൃദയത്തിൽ സകലവും (കലാപൂർണ്ണം) അരുണവർണ്ണവും സ്തനഭാരംകൊണ്ട് കുനിഞ്ഞതും ത്രിനയനവും, ചന്ദ്രക്കല ചൂടിയ മകുടത്തോടുകൂടിയതുമായ ദേവിയുടെ രൂപം സദാ ഇരിക്കുന്നു (ഹൃദയത്തെ അപഹരിച്ച് സ്വന്തമാക്കി അതിൽ ദേവി ഉപവിഷ്ടയായിരിക്കുന്നു. ഉപാസകഹൃദയംതന്നെ ശിവൻെറ പര്യങ്കം.) ഉപാസകഹൃദയം ചുവന്ന നിറമാണ്. ശ്വേതവർണ്ണമായ ശിവാദ്ധ്യത്തെ അരുണവർണ്ണയായ ദേവി തന്നിൽ ലയിപ്പിച്ചതുകൊണ്ടാവാം ഈ 'രാഗം.'

ശക്തിതത്ത്വത്തിൽനിന്നു ഭിന്നമായി ഒരു ശിവതത്ത്വമില്ല എന്ന ഉത്തരകൌലസിദ്ധാന്തത്തെയും ഈ വരികളിൽ അന്വയിക്കാം.

24. ജഗത് സൂതേ ധാതാ ഹരിരവതി രുദ്രഃ ക്ഷപയതേ
തിരസ്കുർവ്വന്നേതത് സ്വമപി വപുരീശസ്തിരയതി
സദാപൂർവ്വഃ സർവ്വം തദിദമനുഗൃഹ്ണാതി ച ശിവ—
സ്തവാജ്ഞാമാലംബ്യ ക്ഷണചലിതയോർ
ഭ്രൂലതികയോഃ

ധാതാവ് സൃഷ്ടിക്കുന്നു. വിഷ്ണു രക്ഷിക്കുന്നു. രുദ്രൻ സംഹരിക്കുന്നു. ഇവരെ മൂന്നു പേരേയും തന്നിൽ വിലയിപ്പിക്കുന്ന ഈശൻ (മഹേശ്വരൻ) സദാശിവനിലേക്ക് ഉൾവലിഞ്ഞിരിക്കുന്നു. നിൻെറ ഭ്രൂ ലതികയുടെ ഒരൊററ ക്ഷണചലനം കൊണ്ട് നിൻെറ ആജ്ഞ അവലംബിച്ച് സദാശിവൻ സർവ്വ പ്രപഞ്ചങ്ങളേയും യഥാപൂർവ്വം പുറത്തേക്ക് പ്രസരിപ്പിക്കുന്നു. ആവർത്തനാത്മകമായ ഈ പ്രപഞ്ചസഞ്ചാരവൃത്തത്തെ നടത്തുന്നതും നയിക്കുന്നതും സാരഥിയായ ദേവിയാകയാൽ ജഗത് സൂതേ എന്ന് സംബോധന ചെയ്യുന്നു. പ്രകാശവിമർശരൂപമായ ദേവിയുടെ പ്രപഞ്ചലീലയെ വർണ്ണിക്കുന്നു.

25. ത്രയാണാം ദേവാനാം ത്രിഗുണജനിതാനാം തവ ശിവേ!
ഭവേത് പൂജാ പൂജാ തവ ചരണയോര്യാ വിരചിതാ
തഥാഹി ത്വത്പാദോദ്വഹനമണിപീഠസ്യ നികടേ
സ്ഥിതാ ഹ്യേതേ ശശ്വന്മുകുലിതകരോത്തംസമകുടാഃ

ശിവയെ പൂജിച്ചാൽ ത്രിമൂർത്തികളെ പൂജിച്ച ഫലംതന്നെ. ത്രിഗുണങ്ങളെ ജനിപ്പിക്കുന്നവളായ ദേവിയുടെ പുത്രന്മാരാണ് സത്ത്വരജസ്തമസ്സുകളായ ത്രിമൂർത്തികൾ. അവർ എപ്പോഴും അമ്മയുടെ കാലടികളിൽ ശിരസ്സുനമിച്ച് വണങ്ങുന്നു. കിരീടോപരി കൂപ്പുകയ്യുകളുമായി അമ്മയുടെ പാദനമസ്കാരം

ചെയ്യുന്ന ബ്രഹ്മവിഷ്ണുമഹേശ്വരന്മാരുടെ കയ്യിലും തലയിലുമാണ് ദേവീപാദത്തിലർപ്പിക്കുന്ന ഓരോ പുഷ്പവും ചെന്നുവീഴുന്നത്. അവരുടെ ശിരസ്സുകൾ ദേവിയുടെ പാദപീഠത്തിൽ ഉള്ളതിനാൽ ശ്രീചക്രം വെക്കുന്ന പാദപീഠത്തെ ആരാധിച്ചാൽമതി എന്ന് ശമണമതം.

26. വിരിഞ്ചിഃ പഞ്ചത്വം വ്രജതി ഹരിരാപ്നോതി
വിരതിം
വിനാശം കീനാശോ ഭജതി ധനദോ യാതി നിധനം
വിതന്ദ്രീ മാഹേന്ദ്രീ വിതതിരപി സംമീലിതദൃശാ
മഹാസംഹാരേƒസ്മിൻ വിഹരതി
സതി! ത്വത്പതിരസൗ.

ഹേ സതീ, വിരിഞ്ചി പഞ്ചഭൂതങ്ങളിലേക്കു മടങ്ങുന്നു. ഹരി നിഷ്ക്രിയമായ യോഗനിദ്രയിലേക്കു മടങ്ങുന്നു. കാലൻ വിനാശത്തിലേക്കും കുബേരൻ ഇല്ലായ്മയിലേക്കും ഇന്ദ്രാദികൾ ആയിരം കണ്ണുണ്ടായിട്ടും കാണാൻ വയ്യാത്ത ആന്ധ്യത്തിലേക്കും മടങ്ങുന്നു. ഈ മഹാസംഹാരവേളയായ പ്രളയകാലത്തുപോലും ലവലേശവും നാശമില്ലാതെ 'അമൃത'നായി വിഹരിക്കുന്നത് പതിവ്രതാരത്നമായ നിന്റെ പതിമാത്രം. അമരന്മാർ മൃത്യുവശഗരാവുന്ന മഹാപ്രളയത്തിലും മൃതനാകാത്തവൻ സതിയുടെ പതി മാത്രം. അതവളുടെ പാതിവ്രത്യശക്തിയെ കുറിക്കുന്നു.

27. ജപോ ജല്പഃ ശില്പം സകലമപി മുദ്രാവിരചനാ
ഗതിഃ പ്രാദക്ഷിണ്യക്രമണമശനാദ്യാഹുതിവിധിഃ
പ്രണാമഃ സംവേശഃ സുഖമഖിലമാത്മാർപ്പണദൃശാ
സപര്യാപര്യായസ്തവ ഭവതു യന്മേ വിലസിതം.

ജീവന്മുക്തന്റെ അവസ്ഥയാണിത്. ഈ ശ്ലോകം കീലകമാണ്; പ്രയോഗവുമാണ്. ഇതല്ലാതെ ഒരു കർമ്മവും ജീവന്മുക്തൻ ചെയ്യുന്നില്ല. അയാളുടെ സർവ്വകർമ്മവും 'ആത്മാർപ്പണ'മാകയാൽ അയാളിൽ മന്ത്രരൂപമായ ദേവതയുടെ ജ്വാല ജ്വലിക്കുന്നു.

ഋഷിയെ മൂർദ്ധാവിലും (സഹസ്രാരം) ഛന്ദസ്സിനെ മുഖപങ്കജത്തിലും ദേവതയെ ഹൃദയത്തിലും ബീജത്തെ ഗുഹ്യസ്ഥാനത്തും ശക്തിയെ പാദത്തിലും ന്യാസം ചെയ്തുകൊണ്ട്, ശങ്കരൻ ഇതുവരെ മന്ത്രങ്ങൾ ഉപദേശിച്ചു. ഇനി 'സർവ്വാംഗേ കീലകം ന്യസേത്'' എന്ന രുദ്രയാമളവിധിപ്രകാരം സർവ്വാംഗത്തിലും വിദ്യുല്ലതാസമാനമായ 'ജ്വാല'യെ അദ്ദേഹം ഉത്തേജിപ്പിക്കുന്നു. ആ ഉത്തേജനം നടത്തേണ്ട പ്രയോഗവും അതേ വരികളിലാകയാൽ, ക്രിയ, വസ്തു, ക്രിയചെയ്യുന്ന ആൾ ഇവ മൂന്നും

ഒന്നായിത്തീരുന്നു. യാതൊന്നും ചെയ്യാതെ നിഷ്ക്രിയനായിരുന്നുകൊണ്ടും, സര്വ്വക്രിയകളും സ്വാത്മാവിലര്പ്പിച്ചുകൊണ്ട് ശരീരാവബോധം കൂടാതെയും രണ്ടുവിധത്തിൽ ഈ ജ്വാലയെ 'നൈസര്ഗ്ഗിക'മായി ഒരാൾക്കു സ്ഫുരിപ്പിക്കാനാവും.

ഞാൻ ചെയ്യുന്ന ക്രിയകളെല്ലാം നിൻെറ ആരാധനയാവട്ടെ. (ആരാധനയ്ക്കായി വിശേഷവിധിയായ അനുഷ്ഠാനങ്ങളില്ല. ഉണ്ണുക, ഉറങ്ങുക, ശ്വാസംകഴിക്കുക മുതലായ ക്രിയകൾ പോലും ആരാധനയായിത്തീരുന്നു). എൻെറ ഓരോ ജല്പനവും നിൻെറ ജപമാവട്ടെ. എൻെറ ഓരോ മുദ്രയും നിന്നാൽ വിരചിതമാവട്ടെ. (എഴുതുന്ന ലിപികൾ മുദ്രകളാണ്. ശുദ്ധലിപി, വിന്ദുലിപി, വിസര്ഗ്ഗലിപി, വിന്ദുവിസര്ഗ്ഗാഭയാന്തമായ നാലാമതൊരു ലിപി എന്നിങ്ങനെ നാലുവിധ മുദ്രകളെ ആഗമം അനുവദിക്കുന്നു. ഈ ചതുര്വ്വിധമുദ്രകളെക്കൊണ്ടുള്ള എൻെറ ഓരോ സംവേദനവും നിൻെറ സംവേദമാകട്ടെ.) ഞാൻ രചിച്ച ശില്പങ്ങളും എൻെറ (നൃത്താഭിനയവേളയിലുള്ള) കൈമുദ്രകളും എൻെറ സാഹിത്യവും നിൻേറതാവട്ടെ. എൻെറ ഗതി തന്നെ നിൻെറ പ്രദക്ഷിണം. എൻെറ ഊണ് മുതലായ അന്നപാനവിധിതന്നെ നിൻെറ ആഹുതിവിധി. ഉറക്കത്തിലും ഉണര്ച്ചയിലും ഉള്ള എൻെറ ശയനാദിചലനങ്ങൾ നിൻെറ മുന്നിൽ നമസ്കാരം. എൻെറ സുഖമെല്ലാം നിനക്കുള്ള ആത്മാര്പ്പണം.

ആരാധന രണ്ടുവിധമുണ്ട്. താഴ്ന്നതരം ആരാധനയ്ക്കാണ് ക്രിയാദികളുടെ ആവശ്യം. ഉയര്ന്നതരം ആരാധനയ്ക്ക് ക്രിയാദികൾ ആവശ്യമില്ല. സാധാരണക്കാർ അമ്പലങ്ങളിലും പള്ളികളിലും ചെന്ന് ചെയ്യുന്നത് താഴ്ന്നവിധത്തിലുള്ള ആരാധനയാണ്. ഈ ശ്ലോകത്തിൽ പറയുന്നത് മഹാന്മാക്കു മാത്രം സാധിക്കുന്ന Esoteric മതമാണ്. സമയാചാരികൾ ഒരു വിധത്തിലുള്ള ബാഹ്യക്രിയയും അനുവദിക്കുന്നില്ല. പരിപൂര്ണ്ണമായ ആന്തരാരാധനയാണ് അവരുടേത്. ഇതിനെ ചന്ദ്രജ്ഞാനവിദ്യ എന്നു പറയാറുണ്ട്. ജ്ഞാനയോഗത്തിൻെറ പ്രായോഗികതന്ത്രമാണ് ഈ വരികളിൽ അടങ്ങിയിരിക്കുന്നത്. ജ്ഞാനയോഗിയായ ശങ്കരനെ സംബന്ധിച്ചേടത്തോളം ഈ ശ്ലോകത്തിലെ ആത്മാംശം നൂറുശതമാനമാണ്.

28. സുധാമപ്യാസ്വാദ്യ പ്രതിഭയജരാമൃത്യുഹരിണീം
വിപദ്യന്തേ വിശ്വേ വിധിശതമഖാദ്യാ ദിവിഷദഃ
കരാളം യത് ക്ഷ്വേളം കബലിതവതഃ കാലകലനാ
ന ശംഭോസ്തന്മൂലം തവ ജനനി! താടങ്കമഹിമാ.

ഇരുപത്തേഴാം ശ്ലോകത്തിൽ സർവ്വാംഗം ജ്വലിച്ച വൈദ്യുതീ ശക്തിയായി ഉയന്ന ഉപാസകൻ, ആ ഭാവോന്നതിയിൽ നിന്ന് 28–ാം ശ്ലോകം മുതൽ ഇറങ്ങിയിറങ്ങിവന്ന് 41–ാം ശ്ലോകത്തിൽ മൂലാധാരത്തിലെത്തി അടങ്ങുന്നതാണ് നാം ഇനി കാണുക. കെട്ടടങ്ങിയ ആ ജ്വാല പുനഃസൃഷ്ടി ആരംഭിക്കുന്നത് 42–ാം ശ്ലോകം മുതലും കാണാം. കയറിയ പടികളിലൂടെയാണ് ഇറക്കവും എന്നതുകൊണ്ട് സദൃശമായ അർത്ഥങ്ങളുള്ള ശ്ലോകങ്ങളാണ് ഇവ.

അമൃതപാനം ചെയ്തിട്ടും ബ്രഹ്മാവ്, ഇന്ദ്രൻ മുതലായ ദേവന്മാർ പ്രളയകാലത്ത് നാശവിധേയരായി. കാളകൂടവിഷം കഴിച്ചിട്ടും നിന്റെ പതി അനന്തമായ ആയുസ്സിന്റെ അധിപതിയായിരിക്കുന്നു. ഹേ....അമ്മേ; നിന്റെ ജ്വലിക്കുന്ന കർണ്ണാഭരണങ്ങളുടെ മഹിമയാണ് ഇതിനു ഹേതു. (ദേവിയുടെ കർണ്ണാഭരണങ്ങൾ സൂര്യചന്ദ്രന്മാരാണെന്ന് ഒരു സങ്കല്പമുണ്ട്. രാഹു തീണ്ടിയാലും മൃത്യു സംഭവിക്കാത്ത സൂര്യചന്ദ്രന്മാരെ കർണ്ണാഭരണമാക്കിയ അമ്മയുടെ പതിയെ സർപ്പവിഷം എങ്ങനെ നശിപ്പിക്കും!)

താടങ്കങ്ങൾ (തോട) സുമംഗലിയുടെ ലക്ഷണമാണ്.

29. കിരീടം വൈരിഞ്ചം പരിഹര പുരഃ കൈടഭഭിദഃ
കഠോരേ കോടീരേ സ്ഖലസി ജഹി ജംഭാരിമകുടം
പ്രണമ്രേഷ്വേതേഷു പ്രസഭമുപയാതസ്യ ഭവനം
ഭവസ്യാഭ്യുത്ഥാനേ തവ പരിജനോക്തിർവിജയതേ.

ഭവനം, ഭവതി, ഭവൻ. ഭവൻ ഭവതിയുടെ പുല്ലിംഗമാണ്. ഭവഭവതിമാരുടെ വാസസ്ഥാനമാണ് ഭവനം. ഭവം എന്നാൽ സംസാരം (ഉത്ഭവമുള്ളത്.) ഭവഭവതിമാരുടെ ആനന്ദമൂർച്ഛയിൽനിന്ന് ഇറങ്ങി അവരുടെ സംസാരജീവിതത്തിലേക്കു വരുമ്പോൾ ദേവിക്ക് ഉപാസകനെക്കാൾ ഉപരിയല്ല, താഴെയാണ് നില. തന്റെ ഉപാസകനെക്കണ്ടാൽ ഉപാസനാമൂർത്തി എഴുന്നേൽക്കുന്നതു കാണുന്നു. ദേവിയുടെ പരിജനങ്ങൾ തട്ടിത്തടഞ്ഞു വീഴാതിരിക്കാനും, ദേവിയുടെ ഉന്നതമായ അവസ്ഥ ഓർമ്മിപ്പിക്കാനുമായി പദപീഠത്തിനു മുന്നിലുള്ള ബ്രഹ്മാവ്, വിഷ്ണു, ഇന്ദ്രൻ എന്നിവരുടെ കിരീടങ്ങളെ ചൂണ്ടിക്കാട്ടുന്നു.

30. സ്വദേഹോദ്ഭൂതാഭിർ ഘൃണിഭിരണിമാദ്യാഭിരഭിതോ
നിഷേവ്യേ നിത്യേ ത്വാമഹമിതി സദാ ഭാവയതി യഃ
കിമാശ്ചര്യം തസ്യ ത്രിനയനസമൃദ്ധിം തൃണയതോ
മഹാസംവർത്താഗ്നിർവ്വിരചയതി നീരാജനവിധിം.

അമ്മേ, നിന്നോട് തന്മയീഭാവം പൂണ്ട ഉപാസകൻ നിൻെറ പാദങ്ങളിൽനിന്നു പ്രസരിക്കുന്ന മയൂഖങ്ങളാകുന്ന അണിമാദി സിദ്ധികളാൽ ചുററപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. അവൻ ശിവനെക്കാൾ മാഹാത്മ്യം നേടിക്കഴിഞ്ഞു. അവന്നു് ത്രിനയനൻെറ സമൃദ്ധി തൃണമാണു്. പ്രളയകാലത്തെ മഹാസംവർത്താഗ്നി യാകട്ടെ ദീപാരാധന മാത്രമാണു്. മഹായോഗിയായ ഉപാസകൻ തന്നിൽ ദേവിയുടെ ജ്വാല ഉണർത്തിയവനാകയാൽ സംവർത്താഗ്നിയേയോ മൃത്യുവിൻെറ ചുടലത്തീയിനേയോ അവൻ ഭയക്കുന്നില്ല. സൂര്യൻ, ചന്ദ്രൻ, അഗ്നി എന്നു മൂന്നു ദൃഷ്ടികളോടുകൂടിയ പ്രപഞ്ചത്തിലെ ഐശ്വര്യം മുഴവൻ അവന്നു തൃണസമമായിരിക്കുന്നു.

ശ്രീചക്രത്തിൽനിന്നു പുറപ്പെടുന്ന ആവരണദേവതകളാണു് മയൂഖങ്ങൾ. അവ താഴെപ്പറയുന്നു:

ഭൂഗൃഹത്തിൻെറ 3 ചതുരങ്ങളിൽ അണിമ, ലഘിമ, മഹിമ, വശിത്വ, ഈശിത്വ, പ്രാകാമ്യ, പ്രാപ്തി, സർവ്വകാമപ്രദായിനി എന്ന അഷ്ടസിദ്ധികൾ; ബ്രാഹ്മി, മാഹേശ്വരി, കൗമാരി, വൈഷ്ണവി, വാരാഹി, മാഹേന്ദ്രി, ചാമുണ്ഡ, മഹാലക്ഷ്മി എന്ന അഷ്ടമാതാക്കൾ; സർവ്വസംക്ഷോഭിണി, സർവ്വവിദ്രാവിനി, സർവ്വാകർഷിണി, സർവ്വശങ്കരി, സർവ്വോന്മാദിനി, സർവ്വമഹാങ്കുശ, സർവ്വഖേചരി, സർവ്വബീജ, സർവ്വയോനി, സർവ്വത്രിഖണ്ഡ എന്നു 10 മുദ്രകൾ.

ഷോഡശദലപത്മത്തിൽ കാമാകർഷിണി, ബുദ്ധ്യാകർഷിണി, അഹങ്കാരാകർഷിണി, ശബ്ദാകർഷിണി, സ്പർശാകർഷിണി, രൂപാകർഷിണി, രസാകർഷിണി, ഗന്ധാകർഷിണി, ചിത്താകർഷിണി, ധൈര്യാകർഷിണി, സ്മൃത്യാകർഷിണി, നാമാകർഷിണി, ബീജാകർഷിണി, ആത്മാകർഷിണി, അമൃതാകർഷിണി, ശരീരാകർഷിണി എന്നു് 16 ദേവതമാർ.

അഷ്ടദലപത്മത്തിൽ അനംഗകുസുമാ, അനംഗമേഖലാ, അനംഗമദനാ, അനംഗമദനാതുരാ, അനംഗരേഖാ, അനംഗവേഗിനി, അനംഗാങ്കുശ, അനംഗമാലിനി എന്ന 8 ദേവതമാർ.

ചതുർദ്ദശാരത്തിൽ സർവസംക്ഷോഭിണി, സർവവിദ്രാവിനി, സർവ്വാകർഷിണി, സർവ്വാഹ്ലാദിനി, സർവ്വസമ്മോഹിനി, സർവ്വസ്തംഭിനി, സർവ്വജൃംഭിനി, സർവ്വവശങ്കരി, സർവ്വരഞ്ജിനി, സർവ്വോന്മാദിനി, സർവ്വാർത്ഥസാധനി, സർവ്വസമ്പത്തിപൂരണി, സർവ്വമന്ത്രമയി, സർവ്വദ്വന്ദ്വക്ഷയങ്കരി എന്ന 14 ദേവതമാർ.

ബഹിർദ്ദശാരത്തിൽ സർവ്വസിദ്ധിപ്രദ, സർവ്വസമ്പത്പ്രദ, സർവ്വപ്രിയങ്കരി, സർവ്വമംഗലകാരിണി, സർവ്വകാമപ്രദ, സർവ്വസൗഭാഗ്യദായിനി, സർവ്വമൃത്യുപ്രശമനി, സർവ്വവിഘ്നനിവാരിണി, സർവ്വാംഗസുന്ദരി, സർവ്വദുഃഖവിമോചനി എന്ന 10 ദേവതമാർ.

അന്തർദ്ദശാരത്തിൽ സർവ്വജ്ഞ, സർവ്വശക്തി, സർവ്വൈശ്വര്യപ്രദ, സർവ്വജ്ഞാനമയി, സർവ്വവ്യാധിവിനാശിനി, സർവ്വാധാരസ്വരൂപ, സർവ്വപാപഹര, സർവ്വാനന്ദമയി, സർവ്വരക്ഷാസ്വരൂപിണി, സർവ്വേപ്സിതഫലപ്രദ എന്ന 10 ദേവതമാർ.

അഷ്ടകോണത്തിൽ വാശിനി, കാമേശി, മോദിനി. വിമല, അരുണ, ജയിനി, സർവ്വേശി, കൗലിനി എന്ന് 8 ദേവതമാർ.

ത്രികോണത്തിൽ കാമേശ്വരി, വജ്രേശി, ഭഗമാല എന്ന മൂന്ന ദേവതമാർ.

മധ്യത്തിൽ (ബിന്ദുവിൽ) ത്രിപുരസുന്ദരി.

31. ചതുഃഷഷ്ട്യാതന്ത്രൈഃ സകലമതിസന്ധായ ഭുവനം
സ്ഥിതസ്തത്തത്സിദ്ധിപ്രസവപരതന്ത്രൈഃ പശുപതിഃ
പുനസ്ത്വന്നിർബ്ബന്ധാദഖിലപുരുഷാർത്ഥൈകഘടനാ–
സ്വതന്ത്രം തേ തന്ത്രം ക്ഷിതിതലമവാതീതരദിദം.

64 തന്ത്രങ്ങളാൽ ഈ ഭുവനത്തെ അതിസന്ധാനം ചെയ്തവനാണ് പശുപതി. ഈ 64 കലകളും മനുഷ്യനെ സംസാരപാശബന്ധത്തിൽനിന്ന മോചിപ്പിക്കാൻ സമർത്ഥമാകുന്നില്ല. അവ പുരുഷാർത്ഥങ്ങളിൽ ആദ്യത്തെ മൂന്നെണ്ണത്തെമാത്രം നൽകുന്നു. പ്രസവിത്രിയായ ദേവിയുടേയും ദേവൻേറയും സൃഷ്ടികളാണ് തന്ത്രങ്ങൾ. ആദ്യത്തെ 64 തന്ത്രങ്ങളിൽനിന്ന സർവ്വാത്മനാ സ്വതന്ത്രവും പുരുഷാർത്ഥങ്ങളിൽ മോക്ഷം അടക്കമുള്ള നാലും പ്രദാനം ചെയ്യുന്നതുമായ ശ്രീവിദ്യാതന്ത്രം (നിൻെറ തന്ത്രം) ലോകത്തിന്ന പ്രകാശിപ്പിച്ച് അദ്ദേഹം വരേണ്യനായി. ശ്രീവിദ്യാതന്ത്രം സന്ന്യാസികൾക്ക് വരേണ്യമായ തന്ത്രമാണ്.

64 സിദ്ധികളുടെ പ്രളയത്തിൽ പ്രപഞ്ചത്തെ മുക്കിയ പശുപതിക്ക് ആ പ്രളയത്തിൽനിന്ന കരകയററാനുള്ള ശ്രീവിദ്യാതന്ത്രം ദേവിയിൽനിന്ന ലഭിച്ചു. ചന്ദ്രകലാവിദ്യ 8 ഗ്രന്ഥങ്ങളിലാണ് വിശദമാക്കിയിട്ടുള്ളത് (ചന്ദ്രകല, ജ്യോതിഷ്മതി, കലാനിധി, കുലാർണ്ണവം, കുലേശ്വരി, ഭുവനേശ്വരി, ബാർഹസ്പത്യം, ദുർവ്വാസാമതം), ദ്വിജന്മാർക്ക് സവ്യമായ സമയാചാരംകൊണ്ടും മററുള്ളവക്ക് അപസവ്യ

മായ കൗലാചാരംകൊണ്ടും ശ്രീവിദ്യോപാസന ചെയ്യാമെന്നാണ് ഈ ഗ്രന്ഥങ്ങൾ വിധിച്ചിട്ടുള്ളത്. ശങ്കരമതം അങ്ങനെയല്ല, സമയാചാരംകൊണ്ട് ഉപാസിക്കുന്നവരല്ലാതെ മററാരും 'ദ്വിജ'ന്മാരാവുകയില്ല എന്നാണ്. വൈദികപ്രാമാണ്യം ഈ വാദഗതിക്കാണുള്ളത്. ഗീതയും 'കർമ്മണാ ജായതേ' ദ്വിജഃ എന്ന അഭിപ്രായത്തെ സ്ഥിരീകരിക്കുന്നു. 64 തന്ത്രങ്ങൾ കൗലവും അവസാനത്തെ ഒന്നുമാത്രം സമയാചാരവുംആണ്.

ദേവിയുടെ ആരാധനാക്രമങ്ങൾ:

1. കൗലം: രൂപങ്ങളെ ആരാധിക്കുന്ന സമ്പ്രദായം. ഇവ വേദപ്രോക്തങ്ങളല്ല എന്നു കരുതപ്പെടുന്നു.

പഞ്ചഭൂതങ്ങൾ എപ്രകാരം പരസ്പരം മാറുന്നു എന്നു പഠിപ്പിക്കുന്ന തത്ത്വശംബര, ചുടുകാട്ടിൽ വെച്ചു മനുഷ്യശരീരം അസ്ഥികൾ എന്നിവയെക്കുറിച്ചു പഠിക്കുന്ന യോഗിനീജാലശംബര (ഇന്ന് ഇത് Dissection Hall–ൽ വെച്ചു ചെയ്യുന്നു), സിദ്ധഭൈരവം, വടുകഭൈരവം, കാലഭൈരവം, കാലാഗ്നിഭൈരവം മുതലായ വൈദ്യ, ജ്യോതിഷതന്ത്രങ്ങൾ, നിധി മുതലായവ കണ്ടെത്താനുള്ള കാപാലികതന്ത്രങ്ങൾ (ബഹുരൂപാഷ്ടകങ്ങൾ —അഷ്ടസിദ്ധി) കാമസിദ്ധിവരുത്തുന്ന അഷ്ടയാമളങ്ങൾ (ചിലർ 64 തന്ത്രങ്ങളെ ഒന്നിച്ചു യാമളമെന്നു പറയുന്നു), ചന്ദ്രബിംബത്തിൻെറ 16 കലകളെക്കുറിച്ചു മാത്രമുള്ള ജ്ഞാനമായ ചന്ദ്രജ്ഞാനം (ഇതു ജ്യോതിഷത്തിലെ ചന്ദ്രസിദ്ധാന്തമാണ്. 27–ാം ശ്ലോകത്തിൽ പറഞ്ഞ ആന്തരമായ ജ്ഞാനവും ഇതും ഒന്നല്ല). സമുദ്രങ്ങളെ തരണം ചെയ്യാനുള്ള മാലിനീവിദ്യ, മഹാസമ്മോഹനവിദ്യ (ഇപ്പോഴത്തെ Hypnosis, Anaesthesia എന്നിവ) കാമിക (ക്ഷേത്രം മുതലായവ പണിയുന്ന വാസ്തുശില്പതന്ത്രം), ഹൃദ്ഭേദതന്ത്രം (മൂലാധാരം മുതൽ സഹസ്രാരംവരെ കുണ്ഡലിനി ഉയർത്തുന്നത്. ഇതും കാപാലികതന്ത്രത്തിൻെറ ഭാഗമാകയാൽ വാമാചാരമാണ്). വാത്സ്യായനകാമശാസ്ത്രസംബന്ധിയായ കലാവാദം, കലാസാരം (നിറങ്ങളുടെ ശാസ്ത്രം), കുണ്ഡികാമതം (ഒററമൂലികകളും ഗുളികകളുംകൊണ്ട് രോഗം മാററുന്ന ശക്തി) മലോത്തര (alchemy), ത്രോത്തല (ചന്ദനം, ചൂർണ്ണം മായാശക്തിയുള്ള രക്ഷകൾ എന്നിവ കൊണ്ടുള്ള ഔഷധപ്രയോഗങ്ങൾ, മാന്ത്രികദിവ്യദൃഷ്ടി) മഹാത്രോത്തല (64000 തന്ത്രങ്ങളുടെ യക്ഷിണിമാരെയും മുഖത്തോടു മുഖം ദർശിക്കൽ) പഞ്ചാമൃതം (പിണ്ഡാണ്ഡത്തിന് അമൃതത്വമണയ്ക്കുന്ന വിദ്യ), പിണ്ഡാണ്ഡത്തിന് മൃത്യു സംഭവിപ്പിക്കുന്ന

കുലചൂഡാമണി മുതലായ തന്ത്രങ്ങൾ, ദിഗംബരന്മാരുടെ സർവ്വജ്ഞാനോത്തര, മഹാകാളിമാതാ, അരുണേശാ, മോദിനിശ, വികുന്തേശ്വരതന്ത്രങ്ങൾ (ഉപേക്ഷിക്കപ്പെടേണ്ടവ എന്നു കരുതപ്പെടുന്നു), ക്ഷപണകപ്രോക്തമായ അഞ്ച് ആമ്നായങ്ങളും, വിമല, വിമലോത്തര, ദേവിമാതാ എന്നിവയും— ഇവയെല്ലാം കൗലമായ ആരാധനയാണ്. സമയാചാരത്തേക്കാൾ പ്രാചീനമാണ് കൗലം എന്നതുകൊണ്ടും വേദങ്ങൾ ഇവയെ വിലക്കുന്നു എന്നതുകൊണ്ടും കൗലാചാരങ്ങൾ ആദ്യമായി നടപ്പാക്കിയവർ രാക്ഷസന്മാരാണെന്ന് പറയപ്പെടുന്നതുകൊണ്ടും ഇന്നും ഇവയിൽ ചിലത് ആദിവാസികളും വിദ്യാഭ്യാസം സിദ്ധിക്കാത്തവരും ദുർമ്മന്ത്രവാദ, ആഭിചാരരീതികളിൽ ഉപയോഗിക്കുന്നതുകൊണ്ടും കൗലരീതിയിൽനിന്ന് പരിഷ്ക്കരിച്ചുണ്ടായവയാണ് സമയവും മിശ്രയും എന്നു കരുതാം. ജ്യോതിഷം, വൈദ്യം, കാമശാസ്ത്രം എന്നിവയും വാസ്തുശില്പവും ഇന്നും കൗലതന്ത്രങ്ങൾക്കിടയിൽ സ്വീകാര്യമാണ്. മററുള്ളവ ഹീനമാകയാൽ വേദങ്ങൾ അവയെ തിരസ്കരിച്ചു. കൗലം അധമതന്ത്രമാണ്.

2 <u>മിശ്രതന്ത്രം</u> (മധ്യമാരാധന) കൗലത്തിനും സമയത്തിനും ഇടയിൽ. വിഗ്രഹപൂജ ഇതിൽ പെടുന്നു, ശ്രീചക്രാരാധനയും.

3 <u>സമയതന്ത്രം</u> (ഉത്തമാരാധന) ചിദാകാശത്തിൽ ദൃശ്യമാകുന്ന ത്രിപുരസുന്ദരിയുടെ ശ്രീചക്രാരാധനാക്രമം. ഏററവും വിമലവും ശ്രേഷ്ഠവും. ശ്രീചക്രത്തെ പീഠംവെച്ച് ബാഹ്യമായി ആരാധിക്കുന്നില്ല. ചിദാകാശത്തിൽ സാക്ഷാത്ക്കരിക്കുന്നു. ജ്ഞാനത്തിൻെറ പരകാഷ്ഠയാണത്.

ഏത് ആരാധനാക്രമം തെരഞ്ഞെടുക്കണമെന്നത് ഉപാസകൻെറ മനോനിലയും വാസനകളുമാണ് നിശ്ചയിക്കുന്നത്. താമസപ്രകൃതികൾ കൗലാചാരവും രാജസപ്രകൃതികൾ മിശ്രാചാരവും സാത്ത്വികപ്രകൃതികൾ സമയാചാരവും സ്വീകരിക്കുന്നു. ചിദാകാശത്തിൽ ജ്യോതിസ്സുകളെ സാക്ഷാത്ക്കരിക്കുന്ന 'ജ്യോതിശ്ശാസ്ത്ര'മാണ് സമയ.

സാത്ത്വിക, രാജസമായ തന്ത്രങ്ങളെ ശുഭാഗമ പഞ്ചമങ്ങൾ എന്നു പറയും. വസിഷ്ഠൻ, സനകൻ, ശുകൻ, സനന്ദനൻ, സനൽക്കുമാരൻ ഇവർ ഈ തന്ത്രങ്ങളെ ക്രോഡീകരിച്ചു. ഇവയിൽ പറഞ്ഞ ആരാധനാക്രമമാണ് സമയാചാരം. മററ് 64 കൗലതന്ത്രങ്ങളും വാമാചാരമാകയാൽ മോക്ഷത്തിന് ഉതകുന്നവയല്ല.

ചന്ദ്രകല, ജ്യോത്സ്നാവതി, കലാനിധി, കുലാർണ്ണവം കുലേശ്വരി, ഭുവനേശ്വരി, ബാർഹസ്പത്യം, ദുർവ്വാസമതം എന്നീ ചന്ദ്രകലാഷ്ടകങ്ങളുടെ സവ്യമാർഗ്ഗം സാത്ത്വികരാജസപ്രകൃതികൾക്കും അപസവ്യമാർഗ്ഗം താമസപ്രകൃതികൾക്കും ഉള്ളതാണ്. ഈ 8 തന്ത്രങ്ങളിൽ സമയവും കൗലവും ഉള്ളതിനാൽ ഇവയാണ് മിശ്രതന്ത്രങ്ങൾ എന്ന് ചിലർ അഭിപ്രായപ്പെടുന്നു. 64 തന്ത്രങ്ങൾ, 64 കലകൾ എന്നിവയെ പരസ്പരം അഭേദമായി പറയുന്നുണ്ട്. എന്നാൽ ഇക്കാര്യത്തിൽ ഭിന്നാഭിപ്രായവുമുണ്ട്. സാഹിത്യം, സംഗീതം മുതലായ കലകൾ തന്ത്രത്തിൽ പെടുന്നില്ല. വർണ്ണങ്ങൾ (Painting) വാസ്തുശില്പം എന്നിവ പെടുന്നുമുണ്ട്. (ഇന്ദ്രിയസുഖം നൽകാനായിട്ടുമാത്രം നിർമ്മിക്കപ്പെടുന്ന എന്തും വാമാചാരമായും, ബുദ്ധിക്ക് ഔന്നത്യം വരുത്താനും മോക്ഷലബ്ധിക്കുമായി നിർമ്മിക്കപ്പെടുന്നതും ചെയ്യപ്പെടുന്നതുമായ എന്തും ദക്ഷിണാചാരമായിട്ടും എടുക്കണമെന്നതാണ് പണ്ഡിതമതം. അഹിംസ ദക്ഷിണാചാരവും ഹിംസ വാമാചാരവുമാണ്. വാമാചാരത്തെ ആപുത്രൻ കണ്ടതുപോലെയാണ് ശങ്കരാചാര്യരും കണ്ടത്. ബുദ്ധമതം ഇതിൽനിന്നു ഭിന്നമല്ല. ഇന്ന് ബ്രാഹ്മണർ തുടർന്നുപോരുന്ന 'ബ്രാഹ്മണമത'മെന്ന് ചരിത്രകാരന്മാർ ധ്വംസിച്ചു പറയുന്ന മതം ബുദ്ധമതം തന്നെയാണ്.)

32. ശിവഃ ശക്തിഃ കാമഃ ക്ഷിതിരഥ രവിഃ ശീതകിരണഃ
സ്മരോ ഹംസഃ ശക്രസ്തദനു ച പരാമാരഹരയഃ
അമീ ഹൃല്ലേഖാഭിസ്തിസൃഭിരവസാനേഷു ഘടിതാ
ഭജന്തേ വർണ്ണാസ്തേ തവ ജനനി! നാമാവയവതാം.

മൂന്നു ഗ്രൂപ്പായി അക്ഷരങ്ങളെ തിരിക്കുന്നു.

			അക്ഷരസംഖ്യ
I	ക—	ശിവൻ	
	ഈ—	ശക്തി	4+1
	ഐ—	കാമൻ	
	ല—	ക്ഷിതി	
II	ഹ—	രവി	
	സ—	ശീതകിരണൻ	5+1
	ക—	സ്മരൻ	
	ഹ—	ഹംസൻ	
	ല—	ശക്രൻ	

III	സ—	പരൻ	3+1
	ക—	മാരൻ	
	ല—	ഹരി	
			+15

ഇവയോട് മൂന്ന ഹൃല്ലേഖകരം (ഹ്രീം) ചേത്ത് ഉച്ചരിക്കുക. ഓരോ ഗ്രൂപ്പിൻെറ അവസാനത്തിലുമാണ് ഉച്ചരിക്കേണ്ടത്. 16—ാമത്തെ അക്ഷരം ഗുരു ശിഷ്യന് നേരിട്ടു നൽകുന്ന രഹസ്യാക്ഷരമാണെന്ന് ലക്ഷ്മീധരൻ പറയുന്നു. ഈ അക്ഷരം കൂടി ചേന്നാൽ ഷോഡശാക്ഷരീമന്ത്രമായി. (ശ്രീംഎന്ന് പഞ്ചദശാക്ഷരീമന്ത്രത്തിനുശേഷം ഉച്ചരിക്കുക) ഇത് ശ്രീവിദ്യാമന്ത്രമായി. ശ്രീവിദ്യാമന്ത്രത്തിൽ ശ്രീയാണ് ബീജാക്ഷരം. 16 അക്ഷരങ്ങരം ദേവിയുടെ 16 കലകരം (ഷോഡശനിത്യങ്ങരം) 16—ാമത്തെ കലയാണ് ചിത്കല. മററുള്ളവ ചിത്കലയുടെ അംശങ്ങളാണ്. ചിത്കല ത്രിപുരസുന്ദരിതന്നെ. സാദാഖ്യകല എന്നും പറയും. ബ്രഹ്മവിദ്യയുടെ പ്രണവം 'ഓം' എന്നു മാത്രം. ശ്രീവിദ്യയുടെ പ്രണവം. 'ഹ്രീം, ശ്രീം, ഐം, ക്ലീം, സൗ. ശ്രീവിദ്യക്ക് കാദിവിദ്യയും ഹാദിവിദ്യയുമുണ്ട്. ഷോഡശാക്ഷരിയാണ് കാദിവിദ്യ എന്നും അത് ആത്മീയോന്നതി തരുമെന്നും വിശ്വാസമുണ്ട്. ഹാദിവിദ്യ പ്രേയസ്സുമാത്രം നൽകുന്നു. കൈവല്യാശ്രമനും ലക്ഷ്മീധരനും ശ്രീവിദ്യയെക്കുറിച്ച് ആധികാരികമായി പറഞ്ഞിട്ടുള്ളവരാണ്. കൈവല്യാശ്രമൻെറ അഭിപ്രായത്തിൽ ആദ്യത്തെ ഗ്രൂപ്പ് അക്ഷരങ്ങരം ഹ, സ, ക, ല എന്നാണ്. ശ്രീം ബീജം ആവശ്യമില്ലെന്നും പഞ്ചദശാക്ഷരികൊണ്ടുതന്നെ ശ്രീവിദ്യ പൂത്തിയായി എന്നുമാണ് അദ്ദേഹത്തിൻെറ മതം. പഞ്ചദശാക്ഷരമന്ത്രത്തെ ലോപാമുദ്രവിദ്യ എന്നു വിളിക്കുന്നു. മറെറല്ലാ മന്ത്രങ്ങരംക്കും ബീജമാകയാൽ ഇതൊരു സൂത്രമാണ് (ലോപാമുദ്രാസൂത്രം). ലോപാമുദ്രാസൂത്രത്തിന് 3 ഭാഗമുണ്ട്.

1. വാഗ്ഭവകൂടം. 2. കാമരാജകൂടം. 3. ശക്തികൂടം. ഷോഡശിയും ത്രിപുരസുന്ദരിയും സമയാചാരവും അഭേദമാണ്. (ഒന്നുതന്നെയാണ്).

മുപ്പത്തിരണ്ടാം ശ്ലോകം ഭൌതികോന്നതിമാത്രം വരുത്തുന്ന ഹാദിവിദ്യയാണ്. 33—ാംശ്ലോകം ആത്മീയോന്നതി വരുത്തുന്ന കാദിവിദ്യയും.

നാലപ്പാടൻെറ ഡയറിയിൽ വിശ്വലോകതന്ത്രത്തിൽ നിന്നു കുറിച്ചിട്ട വിംശാകയന്ത്രത്തിൻെറ അനേകം മാതൃകകരം ഉണ്ട്. അഷ്ടദളപത്മം, സ്വസ്തികം, ചതുർഭദ്രം, ഷഡ്കോണരൂപമായ നക്ഷത്രം എന്നിങ്ങനെ അനേകം രൂപങ്ങളിൽ

അത്ര വരയ്ക്കേണ്ട ക്രമവും കാണാം. വിശ്വലോകതന്ത്രത്തിലെ പഞ്ചദശീയന്ത്രം ഇപ്രകാരമാണ്.

1

8	1	6
3	5	7
4	9	2

ശിവരഹസ്യത്തിലെ നവഗ്രഹ ശാന്തിയന്ത്രവും ഈ പഞ്ചദശീയന്ത്രവും ഒന്നാണ്. പ്രാചിയിൽനിന്ന് ആരംഭിച്ച് പശ്ചിമത്തിൽ സമാപിക്കുന്നത് വിജ്ഞേയം, വിപരീതമായി പടിഞ്ഞാറു തുടങ്ങി കിഴക്കവസാനിക്കുന്നത് തൈജസം, ദക്ഷിണത്തിൽ തുടങ്ങി സൗമ്യത്തിൽ സമാപിക്കുന്ന വായവീയം, വിപരീതമായത് പാർത്ഥിവം എന്നിങ്ങനെ വകഭേദമുണ്ട്. അനുലോമവിലോമമായി 8 വിധത്തിലെഴുതാം. ആദ്യയന്ത്രം ശിവമയം. ഇത് പൂർവ്വദിശയിൽ ഒന്നിൽ ആരംഭിച്ച് വരുണദിശയിൽ 9 എന്ന് അവസാനിക്കും.

2

2	9	4
7	5	3
6	1	8

3

6	1	8
7	5	3
2	9	4

4

4	9	2
3	5	7
8	1	6

5

4	3	8
9	5	1
2	7	6

6

8	3	4
1	5	9
6	7	2

7

6	7	2
1	5	9
8	3	4

8

2	7	6
9	5	1
8	3	4

ഇവ രാമാനുജൻെറ മാന്ത്രികചതുരങ്ങളാണെന്നും ആധുനികഗണിതശാസ്ത്രജ്ഞർക്ക് അത്ഭുതമാണെന്നും എടുത്തു പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ.

ചൈനയിലേക്ക് ഈ മാന്ത്രികചതുരങ്ങൾ ഇന്ത്യയിൽനിന്നു വ്യാപിക്കുകയുണ്ടായി എന്നു കരുതപ്പെടണം. ചൈനയിൽ ഏറ്റവും പ്രചാരമുള്ള മാന്ത്രികചതുരത്തിന് ലോഷു (Lo–Shu ലോപാമുദ്ര എന്നതിൻെറ ആദ്യാക്ഷരമായ 'ലോ'യും സൂത്രമെന്നതിൻെറ ആദ്യാക്ഷരമായ സൂയും—ഇതിൻെറ ചൈനീസ് ഉച്ചാരണമാവണം ലോഷു എന്ന് ഞാൻ കരുതുന്നു) എന്ന് പറയും. ഈ പദത്തിന് അർത്ഥം Symbol of universe എന്നാണത്രേ. പ്രപഞ്ചത്തിൻെറ തന്ത്രമാണത്. സൗന്ദര്യബോധം, ദൈവികത, നിഗൂഢാർത്ഥം എന്നിവയെ കണ്ടുപിടിക്കാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്ന ആർക്കും ഇന്നും പഠനവിഷയമായ ഈ ഗണിതശാസ്ത്രാത്ഭുതങ്ങൾ ഇന്ത്യയിലും ചൈനയിലും ജനങ്ങൾ തകിടുകളിൽ ലേഖനം ചെയ്ത് ശരീരത്തിൽ കെട്ടുന്ന പതിവുണ്ട്.

ഡോ. ജോർജ്ജ് ഗീവർഗ്ഗീസ് ജോസഫിൻെറ പുസ്തകത്തിൽ (The Crest of the Peacock — non European roots of Mathematics — Penguin books) ലോഷു എന്ന ചൈനീസ് മാന്ത്രികചതുരങ്ങളെ വിശദമായി പ്രതിപാദിച്ചിട്ടുണ്ടെങ്കിലും അതു ഇന്ത്യയിൽനിന്നു ലഭിച്ച ഒരു അറിവാണെ*ന്നു പറഞ്ഞിട്ടില്ല. എങ്കിലും അവർക്കിടയിൽ പ്രചാരമുള്ള ഒരു ഐതിഹ്യത്തിൽനിന്ന് ഇത് സഞ്ചാരികളിൽനിന്നു ലഭിച്ചതാണെന്ന സൂചനയുണ്ട്. ബി. സി. മൂവ്വായിരത്താമാണ്ടിൽ ചൈനയിലെ യൂ ചക്രവർത്തിക്ക്, ഹ്വ യാങ്ഹോ നദിയിൽക്കൂടി വന്ന ഒരു അശ്വനാഗം (Dragon Horse) സമ്മാനിച്ച ഹോതു (River chart അഥവാ ജലസഞ്ചാരികൾ ഉപയോഗിക്കുന്ന പ്രപഞ്ചത്തിൻെറ ചിത്രം— map) ആണ് തങ്ങൾക്കു ലഭിച്ച ആദ്യത്തെ മാന്ത്രികചതുരമെന്നു ചൈനക്കാർ കരുതുന്നു. രണ്ടാമത്തേത് ലോഷുവാണ്. അതും ഒരുതരം ജലസഞ്ചാരികളുടെ ലിപി (River writing) ആണെന്നും ഹ്വ യാങ്ഹോയുടെ പോഷകനദിയിൽ വന്ന ഒരു ആമയുടെ പുറത്തുനിന്നു വരച്ചതാണെന്നും ചൈനക്കാർ വിശ്വസിക്കുന്നു. 'അശ്വനാഗ'ങ്ങളായ ഫണീശന്മാർ തെക്കേ ഇന്ത്യക്കാരാണ് [എന്നു കരുതാൻ മതിയായ തെളിവുകളുണ്ട്. ബോധി (പോതി) എന്ന തമിഴ്‌വാക്കിന് കണ്ണഡകധ്വനി ഹോതി എന്നാണ്.] ഹോതു മാധവൻ (ബോധിമാധവൻ) എന്നറിയപ്പെടുന്ന മുനിമാരും ബുദ്ധന്മാരുമായ സഞ്ചാരികളെ ഈസ്റ്റർ ദ്വീപിലെ ഐതിഹ്യങ്ങളിൽ പരാമർശിച്ചിട്ടുണ്ട്.

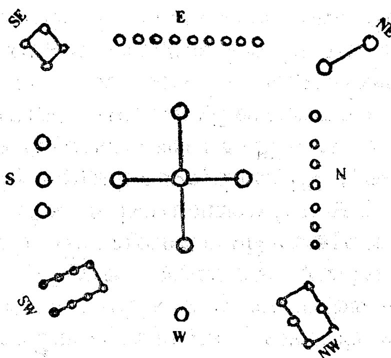
* പേജ് 155ൽ മറിച്ചുപറഞ്ഞിരിക്കുന്നു.

(Ref. പ്രഗതി ഡിസംബർ 1988. Vol.40. Page 113.) ആമ അഥവാ കൂർമ്മത്തിൻെറ പുറത്ത് പ്രപഞ്ചം വെക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നതായ ഭാരതീയപുരാണത്തിൻെറ ഒരനുരണനംമാത്രമാണ് ആമയുടെ പുറത്തുനിന്നു വരച്ചെടുത്ത പ്രപഞ്ചചിത്രം. ശ്രീകണ്ഠവും ശിവയുവതികളുംകൂടി 9 (ഒമ്പത്) അറകളുള്ള മൂലപ്രകൃതിയും 3 ഏല്ലേഖകളും ചേർന്നതാണ് പഞ്ചദശീയന്ത്രം. (ഹോത്തുവിൽ ഒമ്പതറകാം മറെറാരു ആകൃതിയിലാണ്. അത് ഇവിടെ പ്രസക്തമല്ലായ്കയാൽ വിവരിക്കുന്നില്ല. അങ്ങോട്ടും ഇങ്ങോട്ടും 3 വരികളുള്ള (ആകെ 9 കള്ളി) ഒരു ചതുരത്തിൽ മധ്യത്തിലുള്ള സംഖ്യ 5 ആണെങ്കിൽ ചതുരത്തിൽ ആകെ സംഖ്യയെത്ര? (S=Sum) ഒരു വരിയിലെ സംഖ്യയെത്ര? (n വരികളെങ്കിൽ ഒരു വരിയിലെ സംഖ്യ=$\frac{S}{n}$) മധ്യസംഖ്യ=5

$n=3. \quad \therefore$

$S= \quad 9x5=45$

$\frac{S}{n}= \quad \frac{45}{5}=15$ ഇതാണ് പഞ്ചദശീയന്ത്രത്തിൻെറ formula (സമവാക്യം)

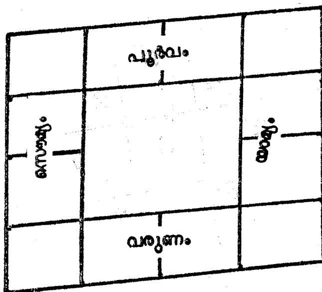
4	9	2
3	5	7
8	1	6

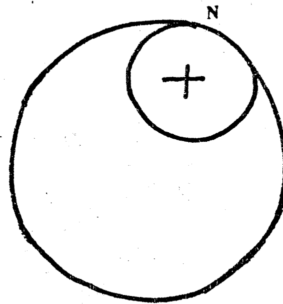
ശിവം	പൂർവം	ആഗ്നേയം
സൌമ്യം	മധ്യം	യാമ്യം
വായവ്യം	വരുണം	നൈരൃതി

കേരളത്തിൽ നടപ്പുള്ള പഞ്ചദശീയന്ത്രങ്ങളിൽ (4) എന്ന നമ്പറിട്ട് ഞാൻ വരച്ച യന്ത്രമാണ് ചൈനക്കാരൻെറ ലോഷു. ഇതിനെ ഇങ്ങനെ കാണിക്കാം.

(130–ാംപേജിലെ ചിത്രങ്ങൾ കാണുക)

ആഗ്നേയം, ശിവം, വായവ്യം, നൈരൃതി എന്നീ കോണുകളെ അതേപടി നിർത്തി (ഉഭയം) പൂർവ്വം, വരുണം (Esst, West), യാമ്യം, സൗമ്യം (North, South) എന്നിവയെ ഈരണ്ടായി ഭാഗിച്ചാൽ കേരളത്തിൽ കാണുന്ന രാശിചക്രമായി.

നക്ഷത്രങ്ങളെ നോക്കിയും, ജലമാർഗ്ഗങ്ങളെ അധികരിച്ചും തയ്യാറാക്കപ്പെട്ട ഒരു മാപ്പിൻെറ (map) ആദിമരൂപം കൂടിയാണത്.

ലോഷുവിൻെറ നിർമ്മാണം:

ഭാരതത്തിൽ കാലപുരുഷൻ (വാസ്തുപുരുഷനും) ചെരിഞ്ഞു ശയിക്കുന്ന ഒരാളാണ്. 1 ശിരസ്സും, 9 പാദവും (ഇത് അശ്വിന്യാദികളായ ഒമ്പതു നക്ഷത്രപാദങ്ങളേയും, നവഗ്രഹങ്ങളേയും, 9 മൂലപ്രകൃതികളേയും കുറിക്കുന്നു) ആണ്. അതിനാലാണ് ദേവിയുടെ പാദത്തേയും പാദരേണുവിൽനിന്നുണ്ടാവുന്ന പ്രപഞ്ചങ്ങളേയും കുറിച്ച് ശങ്കരൻ പറയുന്നത്. കിഴക്ക് ശിരസ്സും പടിഞ്ഞാറ് പാദവുമായി ശയിക്കുന്ന കാലപുരുഷനെ വരയ്ക്കുമ്പോൾ, 123, 456, 789 എന്നീ മുമ്മൂന്നക്ഷരങ്ങൾ താഴെ പറയുംപ്രകാരം ക്രമത്തിൽ എഴുതണം.

പാർശ്വം.		ശിരസ്സ്.
7	4	1
8	5	2
9	6	3
പാദം.		പാർശ്വം.

ശിരസ്സും പാദവും പാർശ്വങ്ങളും (ചരങ്ങൾ) ആണ്. അവയെ പരസ്പരം സ്ഥലം മാററി എഴുതുക. പിന്നീട് രേഖ വരയ്ക്കുക.

×

9
4 2
3 5 7
8 6
1

√

4	9	2
3	5	7
8	1	6

ഇപ്പോൾ ഏതു വരി കൂട്ടിയാലും 15 വരും.

4	9	2
3	5	7
8	1	6

45, 15 എന്നിവയുടെ ജ്യോതിശ്ശാസ്ത്രപരമായ പ്രാധാന്യം പഞ്ചസിദ്ധാന്തികയുടെ വ്യാഖ്യാനത്തിൽ ഏറെ വിസ്തരിക്കയാൽ ഇവിടെ പരാമർശിക്കുന്നില്ല.

1–16 വരെ എഴുതിയാൽ അഷ്ടദളപത്മം, ഷോഡശദള പത്മം എന്നിവ വരയ്ക്കാം. ശ്രീനിവാസരാമാനുജൻ ഈ ഗണിത ക്കളിയിൽ അസാമാന്യചാതുര്യം നേടിയ ആധുനികഗണിത ശാസ്ത്രജ്ഞനായിരുന്നു. അദ്ദേഹമാണ് ഇതിന്റെ ശാസ്ത്രീയത യെക്കുറിച്ച് ആധുനികലോകത്തെ ബോധവാന്മാരാക്കിയത്. ശ്രീചക്രം നിഗൂഢവും സങ്കീർണ്ണവുമായ ഗണിതശാസ്ത്രതത്ത്വമാ ണെന്ന് അലെക്സി കുലൈച്ചേവ് തന്റെ കമ്പ്യൂട്ടറിലൂടെ സാധി ച്ചെടുത്തതും ഈ ഗവേഷണത്തിന്റെ പിൻതുടർച്ചയായിട്ടാണ്. ഇതു മുഴുവൻ ശങ്കരൻ തന്റെ കമ്പ്യൂട്ടർ തലച്ചോറിൽ ജ്ഞാനാമൃത മായി ഊററിയെടുത്തു. കമ്പ്യൂട്ടറുകളും പഞ്ചഭൂതാത്മകമായ ഈ പ്രപഞ്ചവസ്തുക്കളും മുഴുവൻ നശിച്ചാലും ചിന്താവിളക്കിന്റെ അക്ഷയപാത്രമായ ഈ ഓട്ടിലെ മധു വററിപ്പോകയില്ല.

'ഞാൻതന്നെ ശിവനെ'ന്ന ഭാവേന ചിന്തകളെ ആത്മാഹു തിയായി ചെയ്യുന്ന സമയാചാരം പറയുന്നത് അതാണ്.

33. സ്മരം യോനിം ലക്ഷ്മീം ത്രിതയമിദമാദൗ തവ മനോ—
ന്നിധായൈകേ നിത്യേ നിരവധി മഹാഭോഗരസികാഃ
ഭജന്തി ത്വാം ചിന്താമണിഗുണനിബദ്ധാക്ഷവലയാഃ
ശിവാഗ്നൗ ജുഹ്വന്തഃ സുരഭിഘൃതധാരാഹുതിശതൈഃ

ഇത് സമയാചാരികളുടെ ആത്മീയസാധനയാണ്.

മഹാഭോഗം ഇവിടെ ആത്മഭോഗമാണ്. മഹാഭോഗരസി കരായ ചിലർ നിന്റെ മുന്നിൽ കാമരാജബീജാക്ഷരം ചേർക്കാ റുണ്ട്—(ക്ലീം) ഭുവനേശ്വരിയും (ഹ്രീം) ശ്രീയും (ശ്രീം) ചേർക്കാ റുണ്ട്—ചിന്താമണികളാൽ കോർത്ത അക്ഷമാലകൊണ്ട് നിന്നെ അവർ അലങ്കരിക്കുന്നു. 'കാമധേനു'വായ അമൃത സുരഭീഘൃതം ജുഹുവിൽ എടുത്ത് ശിവാഗ്നിയിൽ അവർ നിരന്തരം ആഹുതി ചെയ്യുന്നു. (മണിമേഖലയിലെ കഥ ഈ ആചാരത്തിന്റെ സിംബൽ ആണ്) ലക്ഷ്മീധരമതത്തിൽ 16 അക്ഷരമുള്ള മന്ത്ര ത്തിൽ ഓരോ കൂടത്തിനും മുന്നിൽ സ്മര, യോനി, ലക്ഷ്മി എന്ന ബീജാക്ഷരം ചേർത്ത് അഷ്ടദശാക്ഷരമന്ത്രമാക്കണം. ലക്ഷ്മീധ രന് ഇത് ഹാദിവിദ്യയല്ല. ചിന്താമണിഹാരം (ജപമാല) സംന്യാസിമാരും യോഗികളും സ്വന്തം മനസ്സിൽ സൃഷ്ടിച്ച് ദേവിയെ അതുകൊണ്ടലങ്കരിക്കയാണ്.

ക=സ്മര.

ഇ=യോനി.

ഐ=ലക്ഷ്മി.

കള ഐല ഹ്രീം എന്ന് മന്ത്രം ആരംഭിക്കണമെന്നാണ് കൈവല്യാശ്രമമതം. എന്നാൽ അദ്ദേഹത്തിന്ന് മഹാഭോഗം ആത്മീയമല്ല, ലൗകികഭോഗങ്ങളാണെന്നാണ് അഭിപ്രായം. ഇത് ശരിയാവാൻ വഴിയില്ല. (കൈവല്യാശ്രമൻ വാമാചാരത്തെയും അതിൻെറ ഫലങ്ങളെയുമാണ് ഉദ്ധരിച്ചിട്ടുള്ളത്. കർമ്മഫലത്തെ തിരസ്കരിക്കുന്ന സംന്യാസിയായ ശങ്കരൻ അങ്ങനെ കരുതാൻ ന്യായമില്ല)

1–16 വരെയുള്ള നാലുവരി എഴുതുക.

1	2	3	4
5	6	7	8
9	10	11	12
13	14	15	16

നാലുമൂലയിലുമുള്ള 16, 1, 4, 13 എന്നിവ സ്ഥലംമാററി തിരിച്ചിടുക.

16	2	3	13
5	6	7	8
9	10	11	12
4	14	15	1

അകത്തെ ചതുരത്തിൻെറ മൂലയിലെ 6, 7, 10, 11 എന്നിവ തിരിച്ചിടുക.

16	2	3	13
5	11	10	8
9	7	6	12
4	14	15	1

(1)
മഹഃ

എങ്ങനെ കൂട്ടിയാലും 34 കിട്ടും.

16	5	9	4
2	11	7	14
3	10	6	15
13	8	12	1

(2)
യാങ്ങ്

ഇങ്ങനെ എഴുതിയാൽ പുരുഷചിത്രം.

4	9	5	16
14	7	11	2
15	6	10	3
1	12	8	13

(3)
ഇത് സ്ത്രീചിത്രം (യിൻ)

യാങ്ങും യിന്നും balance ചെയ്ത ചിത്രം ആദ്യത്തേത്.

ഇനി പൂർവ്വകൗലന്മാർ സമയാചാരവിധിയെ എപ്രകാരം കൌലാചാരത്തിൽനിന്നു പരിഷ്കരിച്ചെടുക്കുന്നു എന്നു കാണാം.

34. ശരീരം ത്വം ശംഭോഃ ശശിമിഹിരവക്ഷോരുഹയുഗം
തവാത്മാനം മന്യേ ഭഗവതി, നവാത്മാനമനഘം
അതഃ ശേഷഃ ശേഷീത്യയമുഭയസാധാരണതയാ
സ്ഥിതഃ സംബന്ധോ വാം സമരസപരാനന്ദപരയോഃ

ഹേ, ഭഗവതി! നീ ശംഭുവിൻെറ (ആത്മാവിൻെറ) ശരീരമത്രേ. സൂര്യചന്ദ്രന്മാർ നിൻെറ വക്ഷോജങ്ങളാണ്. നിനക്ക് ഒമ്പത് ആത്മാക്കൾ (പ്രാണങ്ങൾ) ഉണ്ട്. ദേവിയുടെ ശരീരത്തിന് ഒമ്പത് അറകളിലായി ഒമ്പത് ഇന്ദ്രിയങ്ങളും അവസ്ഥ് ഓരോന്നിനും ചൈതന്യമായി ഓരോ ഇന്ദ്രനും ഉണ്ട്.) ശേഷൻേറയും ശേഷിയുടേയും സംബന്ധംകൊണ്ട് പരനന്ദനും (ആനന്ദഭൈരവൻ) പരയും (ആനന്ദഭൈരവി) സമരസപ്പെട്ട് ഒന്നാകുന്നു.

ശംഭുവിന് നവവ്യൂഹങ്ങളിലായി 9 ആത്മാക്കൾ ഉണ്ട്. കാല, കുല, നാമ, ജ്ഞാന, ചിത്ത, നാദ, ബിന്ദു, കല എന്ന 9 ജീവന്മാർ.

1.	കാലം—	Time.	Space.
2.	കുലം—	Ethnic Race & വർണ്ണം.	
3.	നാമം—	Name.	
5.	ജ്ഞാനം—	Wisdom— Knowledge,	
6.	ചിത്തം—	Mind with Intellect.	
7.	നാദം	Voice of Silence to Spoken Word.	
8.	ബിന്ദു BINDU—	Centre of Srichakra (Atman).	
4.	ജീവൻ—	Principle Which Enjoys the Fruits of Karma & Senses.	
9.	കല—	51 letters of alphabet.	

ആദ്യത്തെ മൂന്നെണ്ണം കാലദേശസീമിതമാണ്. അതിനെ ജീവൻമാത്രം ഭുജിക്കുന്നു. ജ്ഞാനത്തിൻെറയും ചിത്തത്തിൻെറയും നാദത്തിൻെറയും ഒരംശം മാത്രമേ ജീവൻ ഭുജിക്കുന്നുള്ളു (ഇന്ദ്രിയഗ്രാഹ്യമായ അറിവ്, മനസ്സ്, വൈഖരി എന്നിവ) യഥാർത്ഥമായ ജ്ഞാനവും ബുദ്ധിപ്രകാശവും പര, പശ്യന്തി എന്നിവയും ബിന്ദുവിലാണ് ലയിക്കുന്നത്. അവമാത്രമേ നിത്യവാസനകളായി നമ്മെ മരണത്തിലും പിൻതുടരുകയുള്ളു.

നവാത്മകത്വം ശംഭുവിനും പ്രപഞ്ചരൂപമായ ദേവിക്കും ഓരോ വ്യക്തിശരീരത്തിനും ഉണ്ട്. ഇതിനെ 'ഉഭയസാധാരണത' എന്നു വിളിച്ചിരിക്കുന്നു.

കാലത്തിൻെറ കണ്ണായ സൂര്യനെ ദേവിയുടെ വക്ഷോജമായി കരുതുന്നു. ശിവൻേറയും ശിവയുടേയും അവയവങ്ങളെ balance ചെയ്തുകൊണ്ടാണ് ഇപ്രകാരം പറയുന്നത്. ശിവൻെറ

രൂപത്തിലുള്ള ആനന്ദഭൈരവനും ദേവീരൂപത്തിലുള്ള മഹാഭൈരവിയും ഒന്നാണ്. അത് അതീന്ദ്രിയബോധത്തെ കുറിക്കുന്ന നാമമാണ്. (Transcendental Consciousness) അവയിന്നും യാന്നുംപോലെ പരസ്പരപൂരകങ്ങളായ അർദ്ധനാരീശ്വരന്മാരാണ്. ശിവശക്തികളുടെ ആധാര, ആധേയഭാവത്തെ ചൂണ്ടിക്കാട്ടുന്ന ശ്ലോകമാണിത്.

ഉത്തരകൗലന്മാരുടെ സമയാചാരം അടുത്ത ശ്ലോകത്തിൽ കാണാം.

35. മനസ്ത്വം വ്യോമ ത്വം മരുദസി മരുത്സാരഥിരസി
ത്വമാപസ്ത്വം ഭൂമിസ്ത്വയിപരിണതായാം നഹി പരം
ത്വമേവ സ്വാത്മാനം പരിണമയിതും വിശ്വവപുഷാ
ചിദാനന്ദാകാരം ശിവയുവതിഭാവേന ബിഭൃഷേ.

മനസ്സ് നീയാണ്. ആകാശവും നീയാണ്. മരുത്തും നീ. മരുത്തിനെ ചലിപ്പിക്കുന്ന സാരഥിയും നീ. നീ ജലമാണ്. ഭൂമിയാണ്. നീ ഓരോന്നുമായി പരിണമിക്കുമ്പോഴും അതിൽ പരമായി ഒന്നില്ലാത്ത 'പരാശക്തി'യാണ്. പ്രപഞ്ചശരീരമായി മാറാൻ സ്വാത്മാവിൽ ഇച്ഛ ജനിക്കയാൽ, ചിദാനന്ദാകാരമായ നീ (ആത്മാവ്) ശിവയുവതീരൂപമെടുത്തു.

പരാശക്തിയാണ് സൃഷ്ടിക്കു കാരണം. സഹസ്രാരചക്രത്തിൽ സത്യലോകത്തിലിരിക്കുന്ന ചിദാനന്ദലഹരിയായ ദേവിയിൽ ഇച്ഛാശക്തിയുടെ ചലനത്താൽ പ്രപഞ്ചസൃഷ്ടി നടന്നു. പ്രകാശവിമർശരൂപിയായ ശക്തിയുടെ പ്രവർത്തനത്തെ കാണിക്കുന്നു.

36. തവാജ്ഞാചക്രസ്ഥം തപനശശികോടിദ്യുതിധരം
പരം ശംഭും വന്ദേ പരിമിലിതപാർശ്വം പരചിതാ
യമാരാധ്യൻ ഭക്ത്യാ രവിശശിശുചീനാമവിഷയേ
നിരാതങ്കേ ലോകോ നിവസതി ഹി ഭാലോകഭവനേ.

സഹസ്രാരത്തിൽനിന്ന് ആജ്ഞാചക്രത്തിലേക്കു മടക്കം. കോടി സൂര്യചന്ദ്രന്മാരുടെ പ്രഭയോടുകൂടി, വാമപാർശ്വത്തിലിരിക്കുന്ന പരചേതസ്സിനെ ആലിംഗനം ചെയ്തുകൊണ്ടു നിന്റെ ആജ്ഞാചക്രത്തിലിരിക്കുന്ന ശംഭുവിനെ ഞാൻ വന്ദിക്കുന്നു. ഏതൊരു പരാശക്തിയെയാണോ യമൻ ആരാധിക്കുന്നത്, ഏതൊന്നാണോ രവി, ശശി, അഗ്നി മുതലായവർക്കും അപ്രാപ്യമായിരിക്കുന്നത്, ഏതൊരു ജ്യോതിർമ്മണ്ഡലഭുവനത്തിലേക്കാണോ ദൃഷ്ടി പതിപ്പിക്കാൻ കഴിയാതെ അവരെല്ലാം (താഴെ) വസിക്കുന്നത്, അതിനെ ആശ്ലേഷിച്ചാണല്ലൊ ശംഭുവിന്റെ നില്പ്.

ഭം=നക്ഷത്രത്തിൻെറ ക്ഷേത്രം.

ഭാലോകം = നക്ഷത്രമണ്ഡലലോകം. സൂര്യചന്ദ്രന്മാക്കും അനേകകോടി കാതമകലെയുള്ള പ്രകാശമണ്ഡലങ്ങാംക്കും 'പര'മാണ് ദേവിയുടെ ശക്തിദൃഗ്ഗത്തിൻെറ വ്യാപ്തി. ആ പ്രകാശലോകങ്ങളും ദേവിയുടെ ശരീരത്തിൽ അടങ്ങിയിരിക്കുന്നു. പരശംഭുനാഥനും ചിത്പരാംബയും ശിവശക്തിമാരായി ആജ്ഞാചക്രത്തിലിരിക്കുന്നു.

37. വിശുദ്ധൌ തേ ശുദ്ധസ്ഫടികവിശദം വ്യോമജനകം
ശിവം സേവേ ദേവീമപി ശിവസമാനവ്യവസിതാം
യയോഃ കാന്ത്യാ യാന്ത്യാ ശശികിരണസാരൂപ്യസരണിം
വിധൂതാന്തർധ്വാന്താ വിലസതി ചകോരീവ ജഗതീ.

നിൻെറ വിശുദ്ധിചക്രത്തിൽ ശുദ്ധസ്ഫടികശരീരനും വ്യോമജനകനും, ശിവസമാനവ്യവസിതയായ ദേവിയെ സേവിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നവനുമായ ശിവനെ ഞാൻ സ്തുതിക്കുന്നു. അവരുടെ കാന്തിയാലും ചന്ദ്രകിരണതുല്യമായ സമാനമായ ചൈതന്യത്താലും ഈ ജഗത്തുമുഴുവൻ അതിൻെറ അന്തരംഗത്തിലെ കളങ്കം അകന്ന്, ചകോരത്തെപ്പോലെ വിലസുന്നുവല്ലോ, വിശുദ്ധിചക്രം തൊണ്ടയിലാകയാൽ ചകോരപ്പക്ഷികളുടെ ഉപമ പറഞ്ഞു. ആനന്ദതുന്ദിലമായി പാടുന്ന ചക്രവാകം, ശിവശക്തിസംയോഗത്താൽ വിരഹം മറന്ന് നാദധാര ഒഴുക്കുകയാണ്. ചകോരം ഒരു മാന്ത്രികപ്പക്ഷിയാണ്. അത് ചന്ദ്രകിരണങ്ങാം കുടിച്ച് മത്തുപിടിച്ച് പാടുമെന്നു കവിസങ്കല്പം. ആകാശത്തിലൂടെ നാദതരംഗങ്ങാം സഞ്ചരിക്കുന്നു. സംഗീതശാസ്ത്രസംബന്ധമായ ഈ ശ്ലോകത്തിൽ ശിവശക്തിമാർ ആകാശത്തെ ജനിപ്പിക്കുന്നവരായി പറയുന്നു. വിശുദ്ധിചക്രത്തിലെ ശിവൻ വ്യോമേശ്വരനും ശക്തി വ്യോമേശ്വരിയുമാണ്.

38. സമുന്മീലത്സംവിത് കമലമകരന്ദൈകരസികം
ഭജേ ഹംസദ്വന്ദ്വം കിമപി മഹതാം മാനസചരം
യദാലാപാദഷ്ടാദശഗുണിതവിദ്യാപരിണതി–
ര്യദാദത്തേ ദോഷാദ് ഗുണമഖിലമദ്ഭ്യഃ പയ ഇവ.

അനാഹതപത്മത്തിൽ വിടന്നു വരുന്ന സംവിത്കമലത്തിലെ മകരന്ദം നുകന്നുരസിച്ചുകൊണ്ട്, മഹത്തുക്കളുടെ മാനസസരസ്സിൽ സഞ്ചരിക്കുന്ന ഹംസദ്വന്ദ്വങ്ങളെ (ശിവശക്തികളെ) ഞാൻ ഭജിക്കുന്നു. ഏതൊരു ഹംസങ്ങളുടെ ആലാപനത്തിൽനിന്നാണോ 18 കൊണ്ട് ഗുണിക്കാവുന്ന സർവ്വവിദ്യ

കളും പരിണമിച്ചത് (ഉണ്ടായത്), ആക്ക്ാണോ പാലിൽ നിന്നു ജലം വേർതിരിക്കാനാവുന്നത്, ആ ഹംസമിഥുനത്തെ ഭജിക്കുന്നു.

ഹം—	ശിവൻ
സ—	ശക്തി
ഹംസ—	ശിവശക്തി

സംവിത്താകുന്ന കമലത്തിലെ മകരന്ദമാണ് നുകരുന്നതെന്ന തിനാൽ വിവേകവും വിവേചനശക്തിയും ഉണ്ട്. മഹത്തു ക്കളുടെ മനസ്സാണ് അവയുടെ വിഹാരരംഗം. ക്ഷീരനീര ങ്ങളെയെന്നപോലെ നന്മതിന്മകളെ വേറിട്ടറിയുന്ന മിസ്റ്റിക്കു കളാണ് ഹംസങ്ങൾ. യോഗവിദ്യയെ സംബന്ധിച്ച ശ്ലോക മാണിത്. 'മാനസ' നാഗമാതാവാണെന്ന് ഒരു അഭിപ്രായ മുണ്ട്. നാഗങ്ങൾ യോഗേശ്വരന്മാരാണ്. ശിക്ഷ, കല്പം, വ്യാകരണം, നിരുക്തം, ജ്യോതിഷം, ഛന്ദസ്സ്, ഋക്ക്, യജ്ജുസ്സ്, സാമം, അഥവ്വം, മീമാംസ, ന്യായം, പുരാണം, ധമ്മശാസ്ത്രം, ആയുവ്വേദം, ധനുവ്വേദം, ഗാന്ധവ്വവേദം, നീതിശാസ്ത്രം, എന്നിങ്ങനെ 18 വിദ്യകൾ നാഗങ്ങളുടേതാണ്.

'പരിണതിം സമാദത്തേ' എന്നൊരു പാഠഭേദമുണ്ട്. ഇതിന്നത്ഥം ഉപാസകൻ ഈ വിദ്യകളെ ചിന്തിക്കയും മനനം ചെയ്കയും ചെയ്യവേ, അവനോട് നിരന്തരം മാനസത്തിലി രുന്നു സംവദിക്കുന്നവർ എന്നാണ്. യോഗിയുടെ മാനസ ത്തിലെ പെരുന്താമരപ്പൂവെന്ന സങ്കല്പം ആദ്യവരികളിൽ കാണാം. അതിലെ മധുവാണ് ഹംസേശ്വര, ഹംസേശ്വരി മാർ ഉണ്ണുന്നത്. സുഭഗോദയത്തിൽ ശിഖിയും ശിഖിനിയും ആയി, (തീജ്വാലയുടെ രൂപത്തിലുള്ള നാഗം. 'ശിഖി' കേതു വാണ്) 54 വായവീയ മയൂഖങ്ങളാൽ ചുററപ്പെട്ടരീതിയി ലാണ് അനാഹതത്തിൽ ശിവശക്തികളെ ശങ്കരാചാര്യർ പറഞ്ഞിട്ടുള്ളത്. അമ്പത്തിനാലു വായവീയമയൂഖങ്ങളിൽ ആദ്യത്തേത് പക്ഷിരൂപത്തിലാണ് (ഖഗേശ്വരം.)

മകരം കുംഭം രാശികളിൽ കാണുന്ന അവിട്ടം (ധനിഷ്ഠം) അഥവാ Cygnus എന്ന നക്ഷത്രസമൂഹങ്ങൾക്ക് പറക്കുന്ന ഹംസ ത്തിൻെറ രൂപവും ഉടുക്കിൻെറ രൂപവും പറഞ്ഞു കാണുന്നു. അതിന്നടുത്തായി സപ്പത്തിൻെറ വാലുണ്ട്. പുഷ്പവൃഷ്ടി പോലെ അനേകം നക്ഷത്രങ്ങൾ കൊഴിയുന്ന ശതാഭിഷം (ചതയം) നക്ഷത്രമുണ്ട്. അടുത്തുള്ള ശ്രാവണപ്പൊയ്കയിൽ നിന്നു ജലം മോന്തിവരുന്ന അന്നത്തിൻെറ തുവലിൽനിന്നു പൊഴിയുന്ന വെള്ളത്തുള്ളികളായി ചതയത്തെ പറയാറുണ്ട്.

സപ്തർഷികളെ മാനസസരസ്സിലേക്കു പോകുന്ന അരയന്നങ്ങളെന്നു പറഞ്ഞുകാണുന്നുണ്ട് (ജ്യോതിഷതത്ത്വങ്ങൾ ഹൃദിസ്ഥമായിത്തുടങ്ങിയ കാലത്ത് ഒരിക്കൽ ഏഴു ചെറിയ അരയന്നങ്ങളെ സ്വപ്നം കണ്ടതായോർക്കുന്നു.) യോഗികളുടെ മനസ്സിലെ പെരുന്താമരപ്പൂവ് സാധാരണ താമരപ്പൂവല്ല, ബ്രഹ്മാണ്ഡങ്ങളാണ്. അതിനാൽ ഹംസങ്ങൾ ഉണ്ണുന്ന മകരന്ദം ചൈതന്യരൂപമായ അഗ്നിയാവണം. ആ അഗ്നിയാവട്ടെ 'ശിഖി' (നാഗം) രൂപമാണ്. പ്രപഞ്ചം സസർപ്പിണിയായ ഒരു സർപ്പരാജ്ഞിയാണെന്നാണ് തൈത്തരീയം പറയുന്നത്.

39. തവ സ്വാധിഷ്ഠാനേ ഹുതവഹമധിഷ്ഠായ നിരതം
തമീഡേ സംവർത്തം ജനനി! മഹതീം താം ച സമയാം
യദാലോകേ ലോകാൻ ദഹതി മഹതി ക്രോധകലിതേ
ദയാർദ്രാ യദ്ദൃഷ്ടിഃ ശിശിരമുപചാരം രചയതി.

ഹേ ജനനീ....നിന്റെ സ്വാധിഷ്ഠാനത്തിൽ അഗ്നിയായി നിന്ന് എപ്പോഴും പ്രളയാഗ്നിയായ സംവർത്തന്റെ(കാലാഗ്നിരുദ്രൻ) താണ്ഡവമാടുന്ന ശിവനെ നീയാകുന്ന 'സമയ'യോടൊപ്പം ഞാൻ വന്ദിക്കുന്നു. അവന്റെ ക്രോധാഗ്നിയിൽ ലോകം ദഹിക്കുന്നതു കണ്ട്, നിന്റെ ദയാർദ്രമായ ദൃഷ്ടി ഞങ്ങളെ ശിശിരോപചാരത്തിൽ തണുപ്പിക്കുന്നുവല്ലോ. 62 തൈജസമയൂഖങ്ങളാൽ ചുററപ്പെട്ട സംവർത്തേശ്വരനും സമയാംബയും സ്വാധിഷ്ഠാനത്തിൽ ആരാധിക്കപ്പെടുന്നു.

40. തടിത്വന്തം ശക്ത്യാ തിമിരപരിപന്ഥിസ്ഫുരണയാ
സ്ഫുരന്നാനാരത്നാഭരണപരിണദ്ധേന്ദ്രധനുഷം
തവ ശ്യാമം മേഘം കമപി മണിപൂരൈകശരണം
നിഷേവേ വർഷന്തം ഹരമിഹിരതപ്തം ത്രിഭുവനം.

ഹരനാകുന്ന മിഹിരനാൽ (സൂര്യൻ—ജ്ഞാനത്തെ സൂചിപ്പിക്കുന്നു) തപ്തമായ ത്രിഭുവനത്തെ വർഷംകൊണ്ടു തണുപ്പിക്കാനായി മണിപൂരത്തിൽ ശരണംപ്രാപിച്ചിരിക്കുന്ന നിന്റെ ശ്യാമമേഘത്തെ ഞാൻ വന്ദിക്കുന്നു. ശക്തിയാകുന്ന തടില്ലതകളാൽ അന്ധകാരത്തെ ഭേദിച്ച് സ്ഫുരിക്കുകയും, തിളങ്ങുന്ന അനേകം രത്നാഭരണകിരണങ്ങളാൽ ഇന്ദ്രധനുസ്സ് വഹിക്കുകയും ചെയ്യു ആ നീലമേഘത്തെ ഭജിക്കുന്നു.

വർഷകനായ (ഋഷഭൻ) മേഘേശ്വരനും സൗദാമിനിയും ശിവശക്തിമാർ. ഈ ശ്ലോകം വൈഷ്ണവമാണ്. അമൃതേശ്വര, അമൃതേശ്വരിമാരാണ് ശിവശക്തിമാരെന്നും ഭേദം പറയുന്നുണ്ട്. നീലമേഘശ്യാമളവർണ്ണം, ഋഷഭൻ, കോദണ്ഡം എന്നിവ വൈഷ്ണവ (ജൈന) പരങ്ങളാണ്.

തൈത്തിരീയാരണ്യകത്തിൽ സൂര്യൻ, ചന്ദ്രൻ, അഗ്നി, നക്ഷത്രങ്ങരം എന്നിവയെല്ലാം ജലത്തിൽനിന്നുണ്ടായി എന്നു പറയുന്നു. മണിപൂരത്തിലെ അമൃതജലം സൂര്യബിംബത്തിൽ നിന്നാണെന്നു പറയപ്പെടുന്നു. ചന്ദ്രനിലെ അമൃതം സൂര്യനിലേക്കൊഴുകി ജീവജാലങ്ങളെ പോഷിപ്പിക്കുന്നു എന്ന് യോഗികരം പറയുന്നു. ഈ അമൃതജലം ജലത്തിൻെറ രൂപത്തിലല്ല, ജലതത്ത്വമായ ചൈതന്യരൂപത്തിലാണ് കിരണങ്ങളിലൂടെ ഒഴുകിയെത്തുന്നത്. യജുർവ്വേദത്തിൽ (1–5–11) നൗകകളിൽ സംസാരജലം തുഴഞ്ഞ് യോഗികരം മറുകരയിലെത്തുന്നതായി പറയുന്നു. സ്വാധിഷ്ഠാനത്തിലെ അഗ്നിമയമായ നൗകയും മൂലാധാരത്തിലെ പാർത്ഥിവമായ നൗകയും വിശുദ്ധിയിലെ വ്യോമമയ നൗകയും, മണിപൂരത്തിലെ ജലനൗകയും ആജ്ഞയിലെ മാനസനൗകയും ഇതിനു സഹായിക്കുമെന്ന് ശ്രീവിദ്യാതന്ത്രം പറയുന്നു.

38–ാംശ്ലോകത്തിൽ പറഞ്ഞ ശിഖിപരമായ ജ്ഞാനയോഗത്തിൻെറ ചൂടിൽനിന്നും 39–ാംശ്ലോകത്തിൽ പറഞ്ഞ സംവർത്താഗ്നിയാകുന്ന മൃത്യുഭയത്തിൻെറ ചൂടിൽനിന്നും കരുണാവർഷം പെയ്ത് മാനവഹൃത്തിനെ തണുപ്പിക്കുന്ന വർഷകനായ ശ്യാമമേഘവർണ്ണത്തിൻെറ ഭക്തിഭാവത്തെക്കുറിച്ച് ഈ ശ്ലോകം പറഞ്ഞിരിക്കുന്നു.

മണിപൂരത്തിന് താഴെയുള്ള ചക്രം പ്രകാശരഹിതമാണ്. അതിനാൽ പടികയറുമ്പോരം ആദ്യത്തെ പ്രകാശമണ്ഡലമാണ് ഭക്തിഭാവം. പടിയിറക്കത്തിൽ അവസാനത്തേതും.

41. തവാധാരേ മൂലേ സഹ സമയയാ ലാസ്യപരയാ
നവാത്മാനം മന്യേ നവരസമഹാതാണ്ഡവനടം
ഉഭാഭ്യാമേതാഭ്യാമുദയവിധിമുദ്ദിശ്യ ദയയാ
സനാഥാഭ്യാം ജജ്ഞേ ജനകജനനീമജ്ജഗദിദം.

നവരസങ്ങളെ പ്രകാശിപ്പിക്കുന്ന മഹാഭൈരവനെന്ന പുതിയ ആത്മാവോടൊത്ത് മഹാഭൈരവി (സമയ) ലാസ്യനടനം ചെയ്യുന്ന മൂലാധാരത്തിൽ--പാർത്ഥിവമായ ഈ ചക്രത്തിൽ പ്രകാശമില്ല. സംഹാരശേഷം പുതിയ സൃഷ്ടിക്കുള്ള മാതാപിതാക്കളുടെ കാത്തിരിപ്പാണ് ഇവിടെ. പുതിയ ഒരാത്മാവിൽ കുണ്ഡലിനിയുടെ ഉണർച്ചയ്ക്കുള്ള കാത്തിരിപ്പാകാം. ഉണർന്ന് അടങ്ങിയ കുണ്ഡലിനി രണ്ടാമതൊരുണർച്ചയ്ക്കു മുമ്പെടുക്കുന്ന നിദ്രയുമാകാം. ആദിനാഥനും ലാസ്യേശ്വരിയുമാണിവിടെ. നൃത്തം മുതലായ കൈശികീ, ആരഭടീവൃത്തികരം മൂലാധാരത്തിലാണ്. പുതിയ ഒരു പ്രഭാതത്തിൻെറ ഉദയത്തിനായുള്ള എല്ലാ

കാത്തിരിപ്പും പ്രകാശലോകങ്ങളിലല്ല അന്ധകാരമയങ്ങളായ പാർത്ഥിവലോകങ്ങളിലാണ് നടക്കുന്നത്. 'ഒരു നല്ല നാളെ' —എന്ന് ഏതൊരു വിപ്ലവപ്രസ്ഥാനം സ്ഥിരമായി കാത്തിരിക്കുന്നതു കണ്ടാലും നമുക്കു ഗ്രഹിക്കാം ആ പ്രസ്ഥാനം മൂലാധാരസംസ്ഥിതമാണെന്ന്. അതൊരിക്കലും ഇന്ന് ഇവിടെവെച്ച് സാക്ഷാത്കരിക്കേണ്ടതാണെന്ന ധാരണയോ, സാക്ഷാത്കരിക്കുമെന്ന ഉറപ്പോ അവക്കില്ല. ഇരുട്ടിൽത്തന്നെതപ്പിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നതിനേക്കാറം നല്ലത് ഈ നിമിഷത്തിൽത്തന്നെ ഈ ഇരുട്ടിൻെറ ഭൗതികതയെ ഭേദിച്ച് ജലമയവും വായവ്യവും ആകാശമയവും അഗ്നിമയവുമായ ഉപരിലോകങ്ങളെ കടന്നുപോയി ആത്മാനുഭൂതി നേടുകയാണ്. അതിന് ഒന്നു മാർഗ്ഗമേയുള്ളൂ: 'ആരെയും നോവിക്കാതിരിക്കുക. ഹിംസിക്കാതിരിക്കുക, നോവിക്കും എന്നു വന്നാൽ അതെത്ര വലിയ ക്രിയയായാലും വേദവിധിതന്നെയായാലും തിരസ്കരിക്കുക. സർവ്വവും ആത്മാർപ്പണമായി ചെയ്യുക.'

ഇതിൽ വർണ്ണിച്ച അനുഭൂതികളെല്ലാം സാങ്കല്പികങ്ങളാണെന്നു വാദിക്കുന്നവരുണ്ടാവാം. എനിക്കവരോട് ഒന്നേ ചോദിക്കാനുള്ളൂ. താങ്കറം എപ്പോഴെങ്കിലും ഇതിൽ പറഞ്ഞ സമയാചാരവിധി അനുഷ്ഠിക്കുകയുണ്ടായോ? ഉണ്ടായിട്ടില്ലെങ്കിൽ താങ്കറംക്ക് ഈ അഭിപ്രായം പറയാൻ അധികാരമില്ല. നമ്മറം ജീവിക്കുന്നത് ശാസ്ത്രയുഗത്തിലാണ്. ഒരു ശാസ്ത്രകാരൻെറ നിഗമനം ശരിയോ തെററോ എന്നു നിർണ്ണയിക്കേണ്ടത് അതേ ശാസ്ത്രശാഖയിൽ പ്രവർത്തിക്കുന്ന ശാസ്ത്രകാരൻെറ സദൃശമായ ഗവേഷണനിരീക്ഷണപരീക്ഷണങ്ങളോട് തട്ടിച്ചുനോക്കിയിട്ടുവേണം. അതിനാൽ, ഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ വായിച്ചത് ഉരുവിട്ട് തെററും ശരിയും അറിയാതെ ഇരുട്ടിൽ തപ്പുന്നതിനു പകരം ഉന്നതമായ പ്രകാശലോകങ്ങളിലേക്കു സഞ്ചരിക്കാൻ തയ്യാറാവുക. ചിന്തയുടെ വിളക്കിൽ, അമൃതസുരഭിഘൃതമൊഴിച്ച് നാളം തെളിയിക്കുക. ബ്രഹ്മാത്മൈക്യാനുഭൂതിയിലേക്കു സഞ്ചരിക്കുക.

സുധാവിദ്യ (മധുവിദ്യ) എന്നുകൂടി പേരുള്ള ഗുപ്തമായ ഈ ആരാധന, അതീന്ദ്രിയവിദ്യയാണ്. ഇരുപത്താറാമത്തെ അതീന്ദ്രിയവിദ്യ എന്ന് അതിനെ പറഞ്ഞുകാണുന്നു. വിഗ്രഹാരാധനക്കാരായ കൗലന്മാർക്കും, ചക്രത്തിലെ ത്രികോണത്തെ ആരാധിക്കുന്ന പൂർവ്വകൗലന്മാർക്കും, ശരീരത്തെ ആരാധിക്കുന്ന ഉത്തരകൗലന്മാർക്കും, സമയാചാരത്തിലെത്താൻ എളുപ്പമാണ്.

എന്നാൽ ഒരു രൂപത്തിലോ, ഒരു സിംബലിലോ, ഒരു ഗ്രന്ഥത്തിലോ, ഒരു പ്രത്യേക ദിശയിലോ, മാത്രമേ ഈശ്വരചൈതന്യമുള്ളൂ എന്നു വിശ്വസിക്കുന്ന ഒരാൾക്ക് ഒരിക്കലും ഈ അതിമഹത്തായ അനുഭൂതിയിലെത്താൻ സാധ്യമല്ല.

ഇതുവരെയുള്ള 41 ശ്ലോകം കൈലാസപർവ്വതത്തിലെ ഇടതൂർന്ന മഞ്ഞിൽനിന്നുകൊണ്ട് ത്രിപുരസുന്ദരിയെ ദർശിച്ച് ശങ്കരൻ എഴുതിയതാണ്. ഇനിയുള്ള ശ്ലോകങ്ങൾ ആ കാഴ്ചയെ ഓർമ്മിച്ച്, അനുഭൂതിയെ ഓർമ്മിച്ച് പിന്നീട് രചിച്ചവയും. (ഇനി ത്രിപുരസുന്ദരിയുടെ കേശാദിപാദവർണ്ണനയാണ്. ശൈലിയിൽ പ്രകടമായ വ്യത്യാസവും കാണുന്നു.)

100, 103 ശ്ലോകങ്ങൾമാത്രം ഇവിടെ പകർത്തുന്നു.

100

പ്രദീപജ്വാലാഭിർദിവസകരനീരാജനവിധിഃ
സുധാസൂതേശ്ചന്ദ്രോപ്പലജലലവൈരർഘ്യരചനാ
സ്വകീയൈരംഭോഭിഃ സലിലനിധിസൗഹിത്യകരണം
ത്വദീയാഭിർവാഗ്ഭിസ്തവ ജനനി! വാചാം സ്തുതിരിയം.

സൂര്യന് ദീപാരാധന ചെയ്യുന്നത് (വിളക്കുകൊളുത്തുന്നത്) സൂര്യപ്രകാശംകൊണ്ട് സൂര്യനെ ആരാധിക്കലാണ്. ചന്ദ്രകാന്തക്കല്ലു പിഴിഞ്ഞ ജലത്താൽ ചന്ദ്രന് അർഘ്യംകൊടുക്കുന്നതും ചന്ദ്രനിലെ ജലം അവനുതന്നെ തിരിച്ചേല്പിക്കലാണ്. സാഗരത്തിലെ ജലമെടുത്ത് സാഗരത്തിൽ തർപ്പണം ചെയ്യുന്നതും അതുപോലെതന്നെ. ഹേ—ദേവീ....ഞാൻ വാക്കുകൾകൊണ്ട് നിന്നെ സ്തുതിച്ചുകൊണ്ട് ചെയ്യുന്ന ഈ 'സാഹിത്യ'വും വാഗധീശ്വരിയായ ദേവിയുടേത് ദേവിയിൽത്തന്നെ അർപ്പിക്കലാണ്.

103

നിധേ നിത്യസ്മേരേ നിരവധിഗുണേ നീതിനിപുണേ
നിരാഘാതജ്ഞാനേ നിയമപരചിത്തൈകനിലയേ
നിയത്യാ നിർമുക്തേ നിഖിലനിഗമാന്തസ്തുതപദേ
നിരാതങ്കേ നിത്യേ നിഗമയ മമാപി സ്തുതിമിമാം.

സർവ്വസമ്പത്തുകളുടേയും നിധിയായവളേ....
നിത്യവും മന്ദസ്മിത വദനയായിരിപ്പവളേ.
നിരവധി ഗുണങ്ങൾക്കിരിപ്പിടമായവളേ
നീതിനിപുണേ....

മുറിവില്ലാത്ത അഖണ്ഡവിജ്ഞാനമേ
നിയമപരരുടെ ചിത്തത്തിൽമാത്രം വസിപ്പവളേ
സ്വാഭാവികമുക്തി നേടിയവളേ....
എല്ലാ നിഗമങ്ങളാലും സ്തുതിക്കപ്പെട്ട പാദങ്ങളോടു
കൂടിയവളേ
കളങ്കമററവളേ
ഹേ....നിത്യയായ ദേവീ!....
എൻെറ തൂലികയിൽനിന്നു നിർഗ്ഗളിച്ച ഈ സ്തുതിവചന
ങ്ങളെ കുററമററതാക്കിയാലും!!

ഓം

സിന്ധുവും പത്മയും കൈനീട്ടിത്തഴുകുന്ന ഈ സിന്ധു
സാഗരദ്വീപിൽ, സഹസ്രാരപത്മങ്ങളിൽ ബോധി
പ്പൊതികൾ വിതറുന്ന ദേവിയുടെ പാദധൂളികൾ,
പൊതികമലയുടെ നെറുകയിൽനിന്നുയരുന്ന പ്രവ
ഹാനിലനിൽ ഇനിയും ഇനിയും....ഒഴുകിയൊഴുകി
യെത്തട്ടെ!!

പത്മസിന്ധു

ഡോ. സുവർണ്ണ നാലപ്പാട്

അദ്വയ ഭാഷ്യകാരനായ ജഗദ്ഗുരു ശ്രീശങ്കരനെ അമർത്ത്യഗുരുസമാനനാക്കിയത് അദ്ദേഹം രചിച്ച പ്രസ്ഥാനത്രയഭാഷ്യമാണ്. ആശയഗാംഭീര്യത്തിലും ആവിഷ്കരണപാടവത്തിലും വ്യാഖ്യാനചാതുരിയിലും ബ്രഹ്മസൂത്രഭാഷ്യം മുൻപന്തിയിൽ നില്ക്കുന്നു. ഇതാണ് 'പത്മസിന്ധു'വിലെ വിഷയങ്ങളിൽ ഒന്നാമത്തേത്. രണ്ടാമത്തേതാകട്ടെ ആചാര്യവിരചിതമായ വാക്യവൃത്തി എന്ന പ്രകരണ ഗ്രന്ഥമാണ്. പത്മസിന്ധു എന്ന പേരിന് അരിയൊരഴകു ചാർത്താൻ പോന്നവയാണ് ഈ രണ്ടു കൃതികളും.

പത്മസിന്ധു പത്മാകരത്തെപ്പോലെ ശോഭയാർന്ന ഒരു കൃതിയാണ്. സരളമായ ശൈലി ആശയങ്ങളെ തികച്ചും വ്യഞ്ജിപ്പിക്കുന്നുണ്ട്. ഗഹനമായ വിഷയങ്ങളെ ഈ വിധത്തിൽ വ്യാഖ്യാനിക്കാനും അവതരിപ്പിക്കാനും വേണം അല്പം മനക്കരുത്ത്.

—വിദ്യാവാചസ്പതി വി.പനോളി
(അവതാരികയിൽ നിന്ന്)

വില: 55 രൂപ

ഒരു മാതൃഭൂമി പ്രസിദ്ധീകരണം